

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΟΥ (Ἀριθ. 37).

Ο ΓΕΡΟΣΤΑΘΗΣ
Ἡ
ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

«Κιμήλια ἰσθλὰ καὶ νίσισι Χρήσιμα.»
(Εὐριπίδου),

ΥΠΟ

ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΕΛΑ
II II

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Σ. Κ. ΒΛΑΣΤΟΥ
100 Ὁδὸς Ἑρμοῦ Ὁδὸς Νίκης 14

—
1884

ΑΝΑΜΝΗΣΕΩΝ
ΤΗΣ
ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΜΟΥ ΗΛΙΚΙΑΣ
ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΥΓΕΙΑ ΤΟΥ ΝΟΟΣ.

Η ΑΓΚΥΡΑ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ.

« Οὐ μετανοεῖν, ἀλλὰ προνοεῖν
χρὴ τὸν ἄνδρα τὸν σοφόν. »
(Ἐπιχάρμου.)

Ο ΣΑΚΙΣ ἐπεσκέφθημεν τὸν Γεροστάθην, πάντοτε ἐνησχολημένον εὑρομεν αὐτόν. Ἐδεδύσσετο ὁ ἀγαθὸς γέρων τὴν ἀργίαν· ἐθεώρει δὲ καὶ τὴν σωματικὴν καὶ τὴν ψυχικὴν ἐργασίαν οὐχὶ μόνον ὠφελίμους εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς χρὴ ἱερὰ παντὸς τιμίου καὶ φρονίμου ἀνθρώπου.

Συνήθως ἐνησχολεῖτο εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κήπου του, ἐνίοτε δὲ εἰς ξυλουργικὴν τινα ἐργασίαν, καὶ ἄλλοτε ἀνεγίνωσκε, κρατῶν πάντοτε ἐγγράφους σημειώσεις καὶ ἀναγνώσεών του.

Ἡμέραν τινὰ εὐρόντες αὐτὸν γράφοντα, ἠθελήσαμεν ν' ἀναχωρήσωμεν. Ἀλλ' ὁ Γεροστάθης μᾶς προσεκάλεσε νὰ καθίσωμεν, λέγων ὅτι εἶχεν ἤδη τελειώσει τὸ ἔργον του, καὶ ὅτι μάλιστα ἐπεθύμει νὰ μᾶς ἀναγνώσῃ ὅσα κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἶχε γράψῃ.

Ἀλλὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐνθυμοῦμαι ὅτι μᾶς εἶπε τὰ ἐξῆς περὶ μυθιστοριῶν

Ο ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ.

Γνωρίζω, παιδία μου, ὅτι, ὦν ἤδη γέρον, δυσκόλως δύναμαι ν' ἀποβάλω τὰς κακὰς ἑξεις, καὶ ν' ἀποκτήσω ἀντ' αὐτῶν ἄλλας καλὰς. Τὸ παλαιὸν δένδρον, καθὼς καὶ ἄλλοτε σὰς εἶπον, δὲν δύναται πλέον νὰ λυγισθῇ, οὔτε νὰ ὀρθωθῇ ὑπὸ τοῦ κηπουροῦ.

Καὶ ὁμῶς δὲν παύω προσπαθῶν διὰ τῆς ἀναγνώσεως τὴν βελτίωσιν καὶ τοῦ νοῦς καὶ τῆς καρδίας μου, ἐνθυμούμενος τὸ ῥητὸν τοῦ Αἰσχύλου «*Καλὸν δὲ καὶ γέροντα μανθάνειν σοφά.*»

Ἀλλὰ δυστυχῶς πόσον σπάνια εἶναι σήμερον τὰ ἐπωφελῆ βιβλία! πόσον πολλὰ τὰ ἀνωφελῆ καὶ κοῦφα! πόσον δὲ ἄφθονα τὰ ἐπικίνδυνα καὶ φθοροποιά!

Τὰ περισσότερα τῶν νεωτέρων βιβλίων συγγράφονται χάριν ῥηματολογίας τῶν συγγραφέων, καὶ οὐχὶ χάριν ὠφελείας τῶν ἀναγινωσκόντων. Δι' αὐτὸ ἐπλημμύρισαν τὴν Εὐρώπην αἱ *Μυθιστορίαι*, αἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκοπὸν κρύφιον ἔχουν τὴν διαφθορὰν τῶν ἡθῶν· διότι, ὅσοι περισσότεροι εἶναι οἱ ὀκνηροὶ καὶ διεφθαρμένοι, τόσοι περισσότεροι εἶναι καὶ οἱ ἀναγνώσται τῶν μυθιστορημάτων· ὅσοι δὲ περισσότεροι ἀναγινώσκουσιν μυθιστορίας, τόσοι

περισσότερα χρηματολογούν οἱ ἀσυνείδητοι μυθιστοριογράφοι.

Ἐνθυμούμαι, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, γέροντα καθηγητὴν τῆς φιλολογίας εἰς Βιέννην, ὅστις ἡρώτησέ ποτε νέον Γερμανόν, συγγράφοντα ἐρωτικὰς καὶ κακοήθεις μυθιστορίας, διατί ἡσπάσθη τοιοῦτον εἶδος ἐνασχολήσεως,

— Διότι εἶμαι πτωχός, ἀπήντησεν ὁ λογιώτατος. Ἐκ τῶν βιβλίων δὲ μόνον τὰ μυθιστορήματα, καὶ μάλιστα τὰ ἐρωτικά, ἐξοδεύονται σήμερον· καὶ ἐπομένως μόνον αὐτὰ ὠφελοῦν τοὺς πτωχοὺς συγγραφεῖς.

Ὁ καθηγητὴς παρετήρησε τότε πρὸς τὸν πτωχὸν συγγραφέα, ὅτι ἤθελεν εἶσθαι πολὺ ὀλιγώτερον ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν κοινωνίαν, ἂν ἐπροσπάθει νὰ χρηματολογήσῃ κλέπτων, παρὰ συγγράφων τοιαύτας μυθιστορίας.

— Πῶς! ἀπήντησε μετ' ἀγανακτήσεως ὁ νέος Γερμανός· ἡ μὲν κλοπὴ εἶναι ἀτιμότερον, τὸ δὲ συγγράφειν ἐντιμότερον.

— Τὸ συγγράφειν μυθιστορίας κακοήθεις, ἐπρόσθεσε τότε ὁ καθηγητὴς, εἶναι, φίλε μου, ἔγκλημα κοινωνικὸν πολὺ μεγαλότερον καὶ ἀτιμότερον τῆς κλοπῆς. Διὰ τῆς κλοπῆς ὁ κλέπτης ἀφαιρεῖ δολίως τὰ χρήματά τινων, ἐνῷ ὁ κακοήθης μυθιστοριογράφος οὐχὶ μόνον τὰ χρήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν πολύτιμον καιρὸν τῶν ἀναγνωστῶν του δολίως ἀφαιρεῖ· δὲν ζημιώνει δὲ μόνον ὀλίγους χρηματικῶς, ὥς ὁ αἰσχροὺς κλέπτης, ἀλλὰ ζημιώνει καὶ ἡθικῶς ὀλόκληρον τὴν κοινωνίαν, διαφθείρων καὶ τὸν νοῦν καὶ τὰ ἦθη διὰ τῶν αἰσχυρῶν αὐτοῦ διηγήσεων.

Ὁ νέος μυθιστοριογράφος, συλλογισθεὶς ὀλίγον, ὠμολόγησεν ὅτι ὁ καθηγητὴς εἶχε δίκαιον· ἔκτοτε δὲ δὲν

ἔγραψε παρὰ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος του, καὶ οὐχὶ μόνον πρὸς ὠφέλειαν τοῦ βαλαντιῦ του.

Αἱ μυθιστορίαι συνήθως, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γερό-
στάθης, ἐμψυχόνουν τὴν ἀργίαν καὶ ὀκνηρίαν· ἐξάπτουν
τὴν φαντασίαν τῶν νέων, καὶ ἐπομένως ἐλαττόνουν τὴν
κρίσιν αὐτῶν· διεγείρουν τὰ φθοροποιὰ πάθη, καὶ δια-
φθείρουν οὕτω τὴν καρδίαν· κακοσυνειθίζουν τὸν νοῦν εἰς
τὴν ἐλαφρὰν ἀνάγνωσιν, καὶ καθιστῶσιν αὐτὸν ἀνίκανον
σπουδαίας καὶ ὠφελίμου ἀναγνώσεως καὶ μελέτης. Ἐπὶ
τέλους καταστρέφουν ἀνωφελῶς τὸ πολυτιμότερον κτῆμα
τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδὴ τὸν καιρόν του.

Ὁ φρόνιμος καὶ πολῦπειρος Ὀδυσσεύς, ἐπιστρέφων ἐκ
τῆς Τρωάδος εἰς τὴν Ἰθάκην, διὰ νὰ μὴ ἐλκυσθῇ ἀπὸ
τὰς θελκτικὰς μελωδίας τῶν Σειρήνων, καὶ ναυαγήσῃ
εἰς τοὺς ἐπικινδύνους βράχους των, αὐτὸς μὲν ἐδέθη εἰς
τὸ κατάρτιον τοῦ πλοίου του, τῶν δὲ συνταξιδιωτῶν
του τὰ αὐτὰ ἔφραξε μὲ κηρίον.

Οὕτω καὶ σεῖς καὶ αἱ ἀδελφαί σας, εἶπεν ὁ γέρον, καὶ
τὰ αὐτὰ καὶ τὰ ὄμματα πρέπει νὰ κλείητε, ὁσάκις μυ-
θιστορίαι παρουσιάζονται ἐνώπιόν σας. Ἄλλ' ἄς ἔλθωμεν,
φίλοι μου, εἰς τὸ προκείμενον.

Αἱ ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΙΜΩΝΟΣ.

Σήμερον ἀνεγίνωσκον τὰς ἐξομολογήσεις Γάλλου τινός,
Σίμωνος καλουμένου, ὅστις ἀφελέστατα ἐκθέτει πῶς ἀπέ-
κτησε τὴν φρόνησιν, ἥτις τόσον πολὺ τὸν ἐτίμησε, καὶ
εὐτυχῇ κατέστησεν αὐτὸν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ
βίου του.

Αἱ ἐξομολογήσεις τοῦ Σίμωνος τόσον μὲ ἤρεσαν, ὥστε

ἀπεφάσισα νὰ μεταφράσω ἐλευθέρως αὐτάς, οὐχὶ μόνον διὰ νὰ τὰς ἐντυπώσω ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν νοῦν μου, ἀλλὰ διὰ ν' ἀναγνώσω καὶ πρὸς ὑμᾶς, τοὺς καλοὺς μου φίλους, τὴν μετάφρασίν μου ταύτην.

Τίς ἐξ ὑμῶν δὲν ἐπιθυμεῖ, ὅταν ἡλικιωθῇ, νὰ τιμᾶται ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του, καὶ εὐτυχὴς νὰ διέλθῃ τὸν βίον; Ἀλλ' οἱ ἄφρονες οὔτε νὰ τιμηθῶσι δύνανται, οὔτε εὐτυχεῖς νὰ ζήσωσιν. Ἀπαιτεῖται φρόνησις διὰ ν' ἀποκτήσῃ τις ὑπόληψιν, καθὼς ἀπαιτοῦνται ἀγαθοεργίαι διὰ ν' ἀποκτήσῃ τις ἀγάπην παρὰ τῶν ἄλλων.

Πάντες λοιπὸν βεβαίως ἐπιθυμεῖτε νὰ μάθητε πῶς ἀποκτᾶται ἡ φρόνησις, ἥτις δικαίως ὠνομάσθη παρὰ τοῦ Πυθαγόρου ἀγκυρα τῆς εὐτυχίας· διότι κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, αὕτη μᾶς διδάσκει τί πρέπει νὰ πράττωμεν, καὶ τί νὰ μὴ πράττωμεν διὰ νὰ ζῶμεν εὐτυχεῖς.

Ἀκούσατε λοιπὸν, παιδιὰ μου, πῶς ὁ Σίμων διηγείται ὅτι ἀπέκτησε τὴν φρόνησιν· καὶ ὁ Γεροστάθης ἤρchiσε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀκολούθου μεταφράσεώς του, τῆς ὁποίας ἀντίγραφον εὐτυχῶς διέσωσα.

ΓΝΩΘΙ ΣΑΥΤΟΝ.

“Ὅτε, νέος ὢν, ἐσπούδαζον εἰς τὸ σχολεῖον τοῦ χωρίου μου, ἤκουσα παρὰ τοῦ διδασκάλου ὅτι ὑπῆρχόν ποτε εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα ἄνδρες ἐπονομασθέντες Σοφοί. Τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην, ἂν καὶ μικρός, ἤρξα ὑπερβολικά.

— Καὶ τί ἀπαιτεῖται, ἠρώτησα ἀμέσως, διὰ νὰ γίνῃ τις ἄξιος τοῦ ἐνδόξου αὐτοῦ τίτλου; Μήπως ἀπαιτῆται εὐγένεια γεννήσεως; μήπως ἀπαιτῶνται πλούτη μεγάλα;

Οὐχί, μοι ἀπεκρίθησαν. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ πλούσιοι, ἐπαναπαυόμενοι εἰς τὴν ἐξ εὐγενῶν καταγωγὴν των καὶ εἰς τὰ μεγάλα πλούτη των, μένουσιν συνήθως ἄσοφοι καὶ ἀπαίδευτοι· ἐπαιρόμενοι δέ, καὶ τοὺς ἄλλους περιφρονούντες, καταντῶσιν οὐχὶ οἱ σοφώτεροι, ἀλλ' οἱ ἀνοητότεροι τῆς κοινωνίας.

— Τί λοιπὸν απαιτεῖται, διὰ νὰ γίνῃ τις σοφός;

Τότε ὁ διδάσκαλος ἀπεκρίθη ὅτι εἰς τῶν ἀρχαίων Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος εἶπεν ὅτι ἡ ἀληθὴς σοφία συνίσταται εἰς τὸ *Γινῶθι σαυτὸν*· διότι μόνον, *ὅταν γνωρίσῃ τις τὸν ἑαυτὸν του, ἀποκτᾷ φρόνησιν, καὶ καθίσταται εὐτυχής*· διὰ τοῦτο δὲ οἱ Ἕλληνες ἐνεχάραξαν μὲ χρυσᾶ γράμματα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ναοῦ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ *Γινῶθι σαυτὸν*, ὡς τὸ ἀναγκαιότερον ὅλων τῶν παραγγελλμάτων.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ νὰ γνωρίσω τὸν ἑαυτὸν μου μοι ἐφάνη εὐκολώτατον, ἀπεφάσισα νὰ γίνω καὶ ἐγὼ σοφός.

— Ἀλλὰ δὲν εἶναι τόσοσιν εὐκόλον, μὲ εἶπον, τὸ *Γινῶθι σαυτὸν*, ὅσον τὸ νομίζεις· δὲν πρόκειται διὰ τοῦ *Γινῶθι σαυτὸν* νὰ γνωρίσῃς τὸν ἐξωτερικόν σου Σίμωνα, τὸν ὑποπίπτοντα εἰς τὰς αἰσθήσεις σου, ἀλλὰ τὸν ἐσωτερικόν σου Σίμωνα, δηλαδὴ τὴν ψυχὴν σου, τὴν καρδίαν σου, τὰς ἠθικάς σου ἐλλείψεις, τὰς ψυχικάς σου κακίας· γνωρίζων δὲ αὐτάς νὰ τὰς διορθώσῃς. Ἡ ἐργασία αὕτη δὲν εἶναι πολὺ εὐκόλος.

Πόσοι ἀσχημότατοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ἂν καὶ καθ' ἡμέραν βλέπωσι τὰ πρόσωπά των εἰς τὸν καθρέπτην, νομίζουν ὅτι εἶναι χαριέστατοι καὶ ὡραιότατοι!

Πόσοι γονεῖς δὲν βλέπουν οὔτε τὰ φυσικά, οὔτε τὰ

ἠθικά τῶν τέκνων των ἐλαττώματα, τὰ ὁποῖα πᾶς ἄλλος εὐκόλως διακρίνει!

Ἄλλ' ἐάν ἡ φιλαυτία μᾶς τυφλόνῃ τόσον, ὥστε μήτε τὰ φυσικά ἐλαττώματά μας νὰ βλέπωμεν, φαντάσθητι φίλε Σίμων, πόσον δυσκολώτερον θέλει εἶσθαι τὸ νὰ γνωρίσης καὶ ὁμολογήσης εἰς σεαυτὸν τὰ ἠθικά σου ἐλαττώματα! Πολὺ εὐκολώτερον εἶναι νὰ μάθῃ τις πόσον ὁ ἥλιος ἀπέχει ἀπὸ τὴν γῆν, καὶ πόσον ἡ γῆ ἀπὸ τὴν σελήνην, παρά νὰ γνωρίσῃ ἀληθῶς τὸν ἑαυτὸν του

Αἱ δυσκολίαι ὅμως αὗται δὲν μ' ἀπεκαρδίσαν, διότι ὁ τίτλος τοῦ Σοφοῦ πολὺ μ' ἐγαργάλιζεν.

Ἦρχισα λοιπὸν νὰ σπουδάζω τὸν ἑαυτὸν μου, καὶ νὰ τὸν ἐξετάζω μετὰ προσοχῆς, ὅπως τὸν γνωρίσω. Ἄλλ' εἰς τὸ ἔργον μου τοῦτο εὖρον ἀμέσως δυσκολίας, τὰς ὁποίας δὲν ἐπερίμενον. Κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ φιλαυτία καὶ ὁ ἐγωϊσμός ἐσκοτίζον τὸν νοῦν μου, καὶ δὲν ἔβλεπον εἰς τὸν ἑαυτὸν μου εἰμὴ προτερήματα, οὐδὲν δὲ ἐλάττωμα εὐρισκόν. Βαθμηδὸν ὅμως ἤρχισα νὰ διακρίνω μικρά τινα ἐλαττώματα καὶ κακίας· ἀλλ' ὁ νοῦς μου, νικώμενος ὑπὸ ἧς φιλαυτίας, εὗρισκε σοφιστικὰς τινὰς δικαιολογίας ὧν ἐλαττωμάτων καὶ χακιῶν μου. Ὅτε δὲ ἐπροχώρησα εἰς τὸ ἔργον μου, καὶ ἐξηκολούθησα μετ' ἐπιμονῆς τὴν σπουδὴν μου, ἤρχισεν ὁ μὲν νοῦς νὰ ὑπερισχύῃ, ἡ δὲ φιλαυτία νὰ ὑποχωρῇ· καὶ τότε καθ' ἡμέραν ἀνεκάλυπτον εἰς ἑμαυτὸν ἰδεάν τινα ἐσφαλμένην, ἠθικὸν τι ἐλάττωμα, καὶ νέαν ἔλλειψιν, ἀδυναμίαν, ἢ κακίαν

Αἱ δυσάρεστοι αὗται ἀνακαλύψεις κατ' ἀρχὰς μοὶ ἦσαν πολὺ ἐνοχλητικάι, πληγόνουσαι τὴν φιλαυτίαν καὶ φιλοτιμίαν μου· ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὸ ἔργον μου κατήν-

τησε καὶ εὐκολον καὶ εὐάρεστον, διότι, ἀνακαλύπτων ἐλάττωμά τι, καὶ ἐκριζόνων αὐτὸ ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου, ἡσθάνομην ἀνάπαυσιν καὶ ἡδονὴν γλυκυτάτην.

Θέλω δὲ σὰς ἐκθέσει ἀμέσως τὰς κυριωτέρας παρατηρήσεις καὶ ἀνακαλύψεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ ἐξέτασις τοῦ ἑαυτοῦ μου μὲ ὠδήγησεν, ὅπως δι' αὐτῶν εὐκολυνθῇτε εἰς τὸ ἔργον σας, ἂν ποτε καὶ σεῖς ἐπιθυμήσητε ν' ἀποκτήσητε σοφίαν καὶ ὑπόληψιν σοφῶν. Οὕτω δὲ θέλω σὰς φέρει ἐπὶ τῶν ὥμων μου μέχρι τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ, ἔχοντες δὲ τοὺς πόδας ἀκουράστους, θέλετε δυνηθῇ τότε εὐκόλως νὰ προχωρήσητε περαιτέρω, διότι ἡ ὁδὸς τοῦ Γινῶθι πάντων εἶναι μακρὰ καὶ ἐπίπονος, ὀλίγοι δὲ εἶναι οἱ εὐτυχεῖς θνητοί, οἵτινες ἐπλησίασαν εἰς τὸ τέλος αὐτῆς.

ΜΕΤΡΙΟΤΗΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ.

Ἐξετάζων τὸν ἑαυτόν μου, τὸ πρῶτον ἐλάττωμα, τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυψα, ἦτο μικρὸς σπινθὴρ κενοδοξίας καὶ φιλοπρωτίας. Ἄν ἐγκαίρως δὲν ἀνεκάλυπτον καὶ δὲν ἔσθονον τὸν σπινθῆρα τοῦτον, ἴσως ἤθελε προξενήσῃ φλόγα καὶ πυρκαϊάν, ἥτις καὶ ἐμὲ καὶ πολλοὺς ἄλλους μετ' ἐμοῦ ἤθελε κατακαύσει.

Ἐπειδὴ εἰς τὸ σχολεῖον διεκρινόμην μεταξὺ τῶν συμμαθητῶν μου, εἰς δὲ τὰς ἐξετάσεις ἐφαινόμην μεταξὺ τῶν ἀρίστων, μοὶ ἐγεννήθη ἀνεπαισθήτως ἡ ἰδέα ὅτι δύναμαι νὰ γίνω ἀνὴρ μέγας καὶ ἔξοχος, καὶ νὰ τεθῶ ἐπὶ κεφαλῆς ἄλλων, ὡς ἐπίσκοπος, στρατηγός, ἢ ὑπουργός.

Ὅστις φορεῖ κίτρινα ὀμματουάγια βλέπει χρυσὰ τὰ χάλκινα νομίσματα· ὅστις δὲ φορεῖ τὰ ὀμματουάγια τῆς

κενοδοξίας και φιλαυτίας, τὸν μὲν ἑαυτὸν τοῦ βλέπει γρυ-
σοῦν, τοὺς δὲ ἄλλους χαλκίνοὺς.

Ἀλλὰ παρευρεθῆς εἰς τινὰ ἐπίσημον τελετὴν, παρετή-
ρησα ὅτι ὀλίγοι ἦσαν οἱ λαμπροστολισμένοι ὑπάλληλοι,
πλείστοι δὲ οἱ ἄπλοὶ πολῖται.

Τότε ἐνόησα ὅτι ἡ κοινωνία ὁμοιάζει πυραμίδα, εἰς
τὴν στενὴν κορυφὴν τῆς ὁποίας ὑπάρχουν ὕψηλαί τινες
θέσεις, ἀλλὰ πολλὰ ὀλίγοι, καὶ αὐταὶ στενόχωροι καὶ
ἐπικίνδυνοι εἰς τοὺς κατέχοντας αὐτάς, καὶ ὅτι δυσκόλως
δύναται τις ν' ἀναβῇ εἰς τὰς ὕψηλὰς ταύτας θέσεις, ἐξ ὧν
ὅμως εὐκόλως δύναται τις νὰ πέσῃ καὶ νὰ συντριφῇ.

Ἀλλ' εἰς τὴν πλατεῖαν βάσιν τῆς πυραμίδος ὑπάρχει τό-
πος εὐρύχωρος, ἕκαστος δὲ δύναται ἐκεῖ νὰ ἐκτείνῃ καὶ
νὰ κινήσῃ ἐλευθέρως τὰς χεῖράς του, καὶ δι' αὐτῶν ἐργα-
ζόμενος νὰ ζῇσῃ ἀσφαλῶς καὶ ἐν ἀνέσει.

Ὡ φίλε Σίμων, εἶπον τότε κατ' ἑμαυτὸν, στείλον εἰς
κόρακας τὴν κενοδοξίαν καὶ τὴν φιλοπρωτίαν σου θέλων
νὰ πηδήσῃς ὕψηλά, κινδυνεύεις νὰ πέσῃς καὶ νὰ συντρί-
ψῃς τὴν κεφαλὴν σου. Αἱ σκέψεις αὐταὶ ἔσθυσαν ἀμέσως
τὸν σπινθῆρα τῆς κενοδοξίας, καὶ μ' ἔπεισαν ὅτι πρέπει
ν' ἀκολουθήσω τὸ πατρικὸν μου ἐπάγγελμα.

Ἰδοὺ τὸ πρῶτον βῆμά μου εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σοφίας,
«Μετριότης εἰς τὰς ἐπιθυμίας μου» εὐχαρίστως δὲ ἔμα-
θον ὅτι καὶ οἱ ἀρχαῖοι Σοφοὶ τῶν Ἑλλήνων ἐσυμβούλευον
τὸ «Μῆδὲρ ἄγαν» καὶ τὸ «Πᾶρ μέτρον ἄριστον».

ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ.

Παρετήρησα ἀκολουθῶς, ἐξετάζων τὸν ἑαυτὸν μου, ὅτι
σχεδὸν πᾶν δυσάρεστον, τὸ ὅποῖον εἰς ἐμέ ἢ εἰς ἄλλους

0

ἐπροξένουν, προήρχετο ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ἐκ τῆς ἀπερὶσκεψίας μου. Ὅσάκις ἔκρινον ἐσφαλμένως περὶ ἀνθρώπων ἢ πραγμάτων, ὁσάκις ἔλεγον ἢ ἐπραττόν τι ἀπρεπὲς ἢ ἐπιζήμιον, παρετήρουν ὅτι δὲν εἶχον σκεφθῆ ἄρκετὰ ὠρίμως πρὶν κρίνω, πρὶν ὁμιλήσω, ἢ πρὶν ἐνεργήσω. Ἐσυμπέρανα λοιπὸν ὅτι ὁ ἀπερίσκεπτος δὲν δύναται ποτε ν' ἀποκτήσῃ ὑπόληψιν σοφοῦ, καὶ ὅτι διὰ τὰ νὰ γίνη τις ἄξιος τῆς ἐπωνυμίας ταύτης, ἀπαιτεῖται νὰ σκέπτεται ὠρίμως καὶ ἄνευ βίας, νὰ συλλογίζεται καὶ νὰ προβλέπῃ ὅλας τὰς ἐνδεχομένας συνεπειάς τῶν πράξεών του, νὰ συμβουλευῇται δὲ καὶ τὸν νοῦν ἄλλων φρονίμων πρὶν εἶπῃ ἢ ἐνεργήσῃ τι. Εὐχαρίστως δὲ ἐπληροφορήθην ὅτι τὰ αὐτὰ ἐσυμβούλευον καὶ οἱ ἀρχαῖοι Σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος, λέγοντες—*Νόει καὶ πράττε—Τὸν νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ—Σοφοῖς χρῶ—Μίσει τὸ ταχὺ λέγειν—Βία μὴδὲν πράττειν—Πράττε ἀμετανοήτως.*

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΚΑΙΡΟΥ.

Ὅτε αὐγὴν τινα ἐξυπνήσας, ἀντὶ νὰ πηδήσω ἀμέσως ἀπὸ τὴν κλίνην μου, ἔμενον ἐντὸς αὐτῆς ὀλόκληρον περίπου ὥραν ὀκνεύων καὶ κυλιόμενος, ὑπελόγησα διὰ τῶν μικρῶν ἀριθμητικῶν μου γνώσεων ὅτι, χάνων τοιοῦτοτρόπως μίαν ὥραν καθ' ἑκάστην αὐγὴν, ἐντὸς-ἐνὸς ἔτους ἔχανον τριάκοντα ὀλοκλήρους ἐργασίμους ἡμέρας.

Πόσον δυστυχῆς, εἶπον τότε, εἴαν καθ' ἑκάστον χρόνον τῆς ζωῆς μου ἔμενον ἀσθενῆς καὶ κλινῆρης τριάκοντα ὀλοκλήρους ἡμέρας ἄνευ ἐργασίας, ἄνευ ὠφελείας, καὶ ἐκ τῶν ἐτοίμων ἐξοδεύων!

Διατί λοιπὸν νὰ χάνω τόσον πολύτιμον καιρὸν; Ἐκ-

τοτε, ἅμα ἀκούων τὴν αὐγὴν τὸν πετεινὸν λαλοῦντα, ἀφίνω τὴν κλίνην μου.

Ἐσκέφθην δὲ ὅτι αἱ ὥραι εἶναι τὸ νόμισμα τῆς ἡμέρας, καὶ αἱ ἡμέραι τὸ νόμισμα τῆς ζωῆς, καὶ ὅτι ὁ καιρὸς, ὅστις παρήλθε, δὲν ἐπανέρχεται πλέον. Ἄς μὴ ἀφίνω λοιπόν, εἶπον, νὰ παρέρχωνται ἀνωφελῶς αἱ ἡμέραι, αἱ ὥραι, αἱ στιγμαὶ μου ἄς μὴ χάνω τὸ πολυτίμον τοῦτο νόμισμα. Ὁ καιρὸς παρερχόμενος ἀνωφελῶς, δὲν ἀφίνει ὀπισθὲν τοῦ εἰμὴ ὀκνηροῦς, κακοήθεις καὶ δυστυχεῖς.

Ἴδου καὶ ἄλλο βῆμα πρὸς τὴν φρόνησιν, ἡ οἰκονομία τοῦ καιροῦ, καὶ κατὰ τοὺς Ἑλληνας Σοφοὺς, Χρόνου φειδου' διότι, κατὰ τὸν μαθητὴν τοῦ Ἀριστοτέλους Θεόφραστον, ἡ μεγίστη τῶν ἀσωτειῶν εἶναι ἡ ἀσωτεία τοῦ καιροῦ.

ΤΑΣΙΣ.

Συνείθιζον κατ' ἀρχάς, διὰ νὰ μὴ χάνω τὸν καιρὸν μου εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων μου, ν' ἀφίνω αὐτὰ ἀτακτοποίητα, καὶ ὅπου ἐτύχαινον ἄλλὰ παρετήρησα ὅτι διὰ νὰ ἀνέυρω ἀκολούθως τὰ πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ἤξευρον ποῦ ἔθεσα, ἔχανον πολὺ περισσότερον καιρὸν, ἀφ' ὅσον ἤθελον ἐξοδεύσει διὰ νὰ τοποθετήσω ἀπ' ἀρχῆς αὐτὰ τακτικῶς. Ἐδιδάχθην λοιπόν ὅτι πρὸς οἰκονομίαν τοῦ καιροῦ, τοῦ ματαίου κόπου, καὶ τῆς δυσαρρεσκείας, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχω προσδιωρισμένον τόπον δι' ἕκαστον πρᾶγμα, καὶ νὰ θέτω ἕκαστον πρᾶγμα εἰς τὸν οἰκειὸν τοῦ τόπον.

Παρατήρησα προσέτι ὅτι πρὸς οἰκονομίαν τοῦ καιροῦ ἀπαιτεῖται νὰ κάμνω κάθε τι εἰς τὴν ὥραν του, καὶ ὅτι ἡ ἀταξία περὶ τὴν ἐργασίαν διπλασιάζει τὸν κόπον, καὶ

φθείρει ματαίως τὸν πολύτιμον καιρόν. Ἐσυμπέρανα λοιπὸν ὅτι πάν πρᾶγμα ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ.

ΠΑΡΗΓΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΤΩΧΟΥ.

Βλέπων κατ' ἀρχάς τοὺς πλουσίους ἀφ' ἐνὸς καὶ τὴν ἰδικήν μου πτωχείαν ἀφ' ἑτέρου, ἐμελαγχόλουν καὶ ἔλυπούμην· ἀλλ' ἐξετάζων ἐπληροφορήθην ὅτι εἰς τοῦτον τὸν κόσμον ἕκαστος, εἴτε πλούσιος, εἴτε πτωχός, ἔχει πόνον τινὰ εἰς τὴν καρδίαν του, ὅστις τὸν βασανίζει· ἔμαθον μάλιστα ὅτι ὧς ἐπὶ τὸ πλεῖστον οἱ πόνοι τῶν πλουσίων εἶναι πολὺ ὀδυνηρότεροι παρὰ τοὺς πόνους τῶν πτωχῶν, διότι καὶ ἡ ὑγεία των χειρότερα, καὶ αἱ ἀνάγκαι των περισσότεραι, καὶ αἱ ἐπιθυμίαι των ἀτελεύτητοι· ἐβεβαίωθην ἐπομένως ὅτι πᾶν ὅ, τι λάμπει δὲν εἶναι χρυσίον, καὶ ὅτι πᾶς, ὅστις μακρόθεν φαίνεται εὐτυχής, δὲν εἶναι τοιοῦτος, ἐὰν ἐκ τοῦ πλησίον τὸν ἐξετάσῃ.

Παρηγορήθην λοιπόν, καὶ ἐξηκολούθησα ἐργαζόμενος πάντοτε τιμίως καὶ ἐπιμελῶς, οἰκονομῶν τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας μου κέρδη, καὶ ζῶν λιτῶς καὶ σωφρόνως. Συλλογιζόμενος δὲ ὅτι ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πολὺ πτωχότεροι ἐμοῦ, καὶ ἄλλοι πολὺ πλουσιότεροι τῶν πλουσίων, τοὺς ὁποίους ἀνοήτως ἐζήλευον, ἐζήσα πάντοτε εὐτυχής καὶ εὐχαριστημένος εἰς τὴν θέσιν μου, ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἑλληνος Ἰσοκράτους «στέργε μὲν τὰ παρόντα, ζητεῖ δὲ τὰ βελτίω.»

ΓΕΝΝΑΙΟΤΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΜΟΝΗ.

Παρατήρησα προσέτι ὅτι πολλὰ σχέδια ἐπιχειρήσεων, τὰ ὁποῖα ὠρίμως ἐσκέφθην, καὶ κατορθωτὰ καὶ ὠφελι-

μώτατα εὔρον, δὲν ἐτόλμησα νὰ πραγματοποιήσω, φοβηθεῖς ἐνδεχόμενα ἐμπόδια καὶ δυσκολίας.

Ἐσκέφθην λοιπὸν ὅτι ἡ γενναιότης δὲν εἶναι ἀναγκαίᾳ μόνον εἰς τοὺς στρατιώτας, ἀλλ' εἰς πάντα ἄνθρωπον, ὅπως δι' αὐτῆς νικᾷ τὰς παρευσιζομένας δυσκολίας εἰς τὰς ἐντίμους καὶ ἐπωφελεῖς ἐπιχειρήσεις τοῦ βίου του.

Ἀλλὰ πολλοὶ ἀρχίζουν καὶ ὀλίγοι τελειοῦν, ἐνῶ ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ δυσκολώτερον, τὸ δὲ τέλος τὸ εὐαρεστότερον μέρος τοῦ ἔργου. Ὅθεν, εἶπον κατ' ἑμαυτόν, ἐκτὸς τῆς γενναιότητος ἀπαιτεῖται καὶ σταθερὰ καὶ ἐπίμονος θέλησις, διὰ ν' ἀντιπαλαίῃ τις καὶ καταβάλλῃ τὰς δυσκολίας καὶ τὰ ἐμπόδια, τὰ ἀπαντῶμενα εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐπιχειρήσεώς τινος.

Εἶναι τῷ ὄντι ἀφορσὸν ν' ἀροτριᾷ τις τὸν ἄγρον του, καὶ νὰ μὴ σπεῖρῃ αὐτόν, ἢ νὰ τὸν σπεῖρῃ καὶ νὰ μὴ τὸν θερίσῃ.

Παρατήρησα ὅτι, ἐὰν ἡ ὄρνις δὲν ἐπιμείνῃ τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν ἐπὶ τῶν αὐγῶν της, ὀρνίθια ποτὲ δὲν ἐξέρχονται. *Ἐπίμονοι* λοιπὸν, ἐφώναξα, καὶ σταθερὰ θέλησις! Ἡ σταθερὰ θέλησις εἶναι τῷ ὄντι ὁ δυνατότερος μοχλὸς παντὸς ἔργου δι' αὐτῆς ἡμπόρεσα νὰ ἐννοήσω πράγματα, τὰ ὅποια κατὰ πρῶτον μοι ἐφαίνοντο ἀκατάληπτα, καὶ νὰ ἐκτελέσω ἔργα, τὰ ὅποια ἐνόμιζον ἀνεκτέλεστα.

Ἴδου λοιπὸν καὶ ἄλλο βῆμα εἰς τὴν ὁδὸν τῆς σοφίας: «*ὥς θέλωμεν, καὶ ὥς θέλωμεν σταθερῶς καὶ ἐπιμόνως, καὶ τότε αἱ δυσκολίαι ἐκλείπουν, καὶ αἱ ἐπιχειρήσεις τελεσφοροῦν.*» Αἱ δυσκολίαι ὥς μὴ ἀμβλύνωσιν, ἀλλ' ὥς δξύνωσι τὴν θέλησίν μας, καθὼς ἡ ἀντίστασις τοῦ ἀκούου δξύνει τὴν μάχαιραν.

Ἐὰν ἡ ἐπιμονὴ ᾖ ἀναγκαία διὰ τὴν ἀντιπαλαίωμεν πρὸς τὰς δυσκολίας, ἀναγκαιοτάτη εἶναι καὶ ἡ ὑπομονή ὅπως ὑποφέρωμεν ἡσυχῶς καὶ ἀταράχως τὰς ἀποτυχίας καὶ δυστυχίας.

Ὅταν ὑπάρχῃ μὲν ἄνεμος, ἀλλ' εἶναι ἐναντίος, διὰ τῆς ἐπιμονῆς δυνάμεθα λοξοδρομοῦντες νὰ προχωρήσωμεν τὸ πλοῖον· ἀλλ' ὅταν ὑπάρχῃ γαλήνη καὶ πλήρης νηνεμία, τὸ δὲ πλοῖον μένῃ ἀκίνητον, εἰς μάτην ἀγανακτοῦμεν· ἀπαιτεῖται τότε ὑπομονή, μέχρις οὗ πνεύσῃ οὖριος ἄνεμος.

Διὰ τῆς ὑπομονῆς μετριάζομεν τὴν ἀποτυχίαν ἢ δυστυχίαν μας, ἐνῶ διὰ τῆς ἀνυπομονησίας διπλασιάζομεν τὴν στενοχωρίαν καὶ τὴν λύπην μας.

Ὁ ἀνυπόμονος ἵππος, ὅστις, μὴ ὑποφέρων τὸ φορτίον του, τὸ τινάσσει ἐπὶ τῶν ὤμων του διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὸ βάρος αὐτοῦ, καταστρέφει τὴν ἰσορροπίαν τοῦ φορτίου, καὶ ἀνοήτως πληγόνει τὴν ῥάχιν του.

Ἡ ὑπομονὴ εἶναι θυγάτηρ τῆς δυνάμεως καὶ μήτηρ τῆς ἐλπίδος. Ἡ δὲ ἐλπίς εἶναι ἡ παρηγορία καὶ τὸ καταφύγιον εἰς τὰς πικρίας τῆς παρούσης ζωῆς· εἶναι ἀκτις φωτὸς εἰς τὸ σκότος· σάνις εἰς τὸ ναυάγιον· φωνὴ ἀνθρώπου εἰς τὴν ἔρημον· ἀνάμνησις φίλου εἰς τὴν δυστυχίαν· μειδιάμα τέκνου ἀγωνιῶντος· ἐπίκλησις τοῦ δικαίου καὶ πολυευσπλάγχχου Θεοῦ ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ θανάτου.

Ἡ ἐλπίς, ἡ ἀναγκαιοτάτη αὕτη σύντροφος τῶν δυστυχούντων, δικαίως ἀνυψώθη μεταξὺ τῶν τριῶν μεγάλων ἀρετῶν, αἵτινες πρέπει νὰ στολίζωσι πάντα ἀληθῆ

Χριστιανόν. Αἱ χριστιανικαὶ δὲ αὐταὶ ἀρεταὶ εἶναι ἡ πίστις, ἡ ἀγάπη, καὶ ἡ ἐλπίς.

Ἰδοὺ, φίλοι μου, ἐν περιλήψει ὅσα μ' ἐδίδαξαν ἡ πολυχρόνιος πεῖρά μου καὶ ἡ σπουδὴ τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ὁφελήθητε ἐξ αὐτῶν, ἀλλὰ συγχρόνως ἐξακολουθήσατε καὶ σεῖς σπουδάζοντες πάντοτε ἀμερολήπτως τὸν ἑαυτὸν σας, καὶ διορθόνοντες τὰ ἐλαττώματά σας, διὰ ν' ἀποκτήσῃτε οὕτω τὴν πολύτιμον ἄγκυραν τῆς εὐτυχίας, ἥτοι τὴν φρόνησιν.

ΤΑ ΔΟΓΛΙΚΑ ΕΛΑΤΤΩΜΑΤΑ.

Πολλάκις ὁ ἀγαθὸς Γεροστάθης μᾶς ὑπενθύμιζε τὰς ἀνωτέρω ἐξομολογήσεις καὶ συμβουλὰς τοῦ Σίμωνος.

Ὅσάκις δὲ ἐβλεπεν ὀκνηροὺς, σπαταλῶντας τὸν πολύτιμον καιρὸν των, ἔλεγεν— Ἄν οἱ ὀκνηροὶ οὗτοι ἀνεγίνωσκον ἐκ νεότητός των τὰς ἐξομολογήσεις τοῦ Σίμωνος, ἴσως ἤθελον εἶσθαι σήμερον ἐλεύθεροι ἀπὸ τοῦ ὀλέθριου ἐλαττώματος τῆς ὀκνηρίας.

Ὁ ἔχων τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸν ζυγόν, ἔλεγεν ὁ Γεροστάθης, δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῇ ὅτι ὁ καιρὸς ἔχει ἀξίαν. Μόνον ὁ καιρὸς τοῦ ἐλευθέρου εἶναι καιρὸς πολύτιμος, τοῦ δὲ δούλου εἶναι καιρὸς ἄτιμος. Ὅσοι λοιπὸν σπαταλῶσιν ἀνωφελῶς τὸν καιρὸν των διάγοντες ὀκνηρῶς, ἢ εἶναι δούλοι, ἢ εἶναι ἄξιοι δουλείας καὶ ἀνάξιοι ζωῆς ἐλευθέρας. Ὁ δούλος συνειθίζει νὰ μὴ ἀγαπᾷ τὴν ἐργασίαν, διότι τὰ ἐξ αὐτῆς ὠφελήματα ἀπορροφᾷ ὁ τύραννός του· ὦν δὲ ζῶν μιμητικὸν μιμεῖται, καὶ βαθμηδὸν οἰκαιοποιεῖται τὰ ἐλαττώματα τῶν τυράννων του. Ἄν λοιπὸν ὀκνηροί, μαλθακοί, πολυτελεῖς, ὑπερόπται, βάρβαροι, ἄδικοι καὶ ἄρπαγες ᾔηται οἱ τύραννοι, ἡ ἀργία, ἡ

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β΄.)

2

μαλθακότης, ἡ πολυτέλεια, ἡ ὑπεροψία, ἡ βαρβαρότης καὶ ἡ ἀδικία χαρακτηρίζουν καὶ τοὺς δούλους αὐτῶν.

Ἡ παρρησία, διὰ τῆς ὁποίας γενναίως καὶ ἐλευθέρως ἐκφράζει ὁ ἐλεύθερος πολίτης τὸ φρόνημά του, εἶναι ἄγνωστος εἰς τοὺς δούλους. Μὴ ἔχοντες δὲ οἱ δυστυχεῖς πατρίδα ἐλευθέραν, καὶ μηδέποτε γευθέντες τὰ ἐξ αὐτῆς ἀγαθὰ, δυσκόλως δύνανται νὰ αἰσθανθῶσι τὸ μαγευτικὸν καὶ ἐνθουσιῶδες αἶσθημα τῆς φιλοπατρίας.

Ἀσπάσθητε λοιπόν, ἐπρόσθετεν ὁ γέρων, τὴν Ἑλληνικὴν παιδείαν, τὴν ἀρετὴν, τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἀνδρίαν, διότι αὐτὰ εἶναι τὰ μόνα ἀντιφάρμακα κατὰ τῶν δεινῶν τῆς δουλείας.

Ὅσάκις δὲ ὁ Γεροστάθης ἀνέφερε περὶ σταθερᾶς θελήσεως, διηγείτο καὶ τὰ μεγάλα καὶ τεράστια ἔργα, τὰ ὁποῖα οἱ Ἀγγλοὶ κατώρθωσαν διὰ τῆς προθύμου συνενώσεώς των καὶ τῆς ἐπιμόνου καὶ σταθερᾶς θελήσεώς των.

Διὰ νὰ μᾶς ἀποδείξῃ δὲ ὁ γέρων τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς σταθερᾶς θελήσεως, διηγήθη καὶ τὸ ἐξῆς προγονικὸν παράδειγμα.

Ο ΜΕΓΙΣΤΟΣ ΤΩΝ ΡΗΤΟΡΩΝ.

Εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας κατὰ τὸ τριακοστὸν ὀγδοηκοστὸν πρῶτον ἔτος πρὸ Χριστοῦ ἐγεννήθη τέκνον ἀδύνατον, ἰσχνὸν καὶ φιλάσθενον, τὸ ὁποῖον, ἐπταετὲς ἔτι ὄν, στερηθὲν τοὺς γονεῖς του, παρεδόθη εἰς παιδαγωγόν, ὅπως φροντίσῃ περὶ τῆς ἀνατροφῆς του.

Ὁ παιδαγωγός του συμπαρέλαβεν ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ δικαστήριον τὸν νέον μαθητὴν του. Ὅτε δὲ οὗτος ἤκράσθη τὸν εὐγλωττον ῥήτορα Καλλίστρατον, καὶ εἶδεν ἄ-

παντας θαυμάζοντας και ἐπαινοῦντας αὐτόν, ἡσθάνθη εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας του ἐγειρόμενον τὸ αἶσθημα τῆς φιλοτιμίας, καὶ ἐπομένως σφοδροτάτην ἐπιθυμίαν ν' ἀναφανῇ ποτε καὶ αὐτὸς ῥήτωρ δεινὸς καὶ εὐγλωττος, ὡς ὁ εὐδοκιμήσας Καλλίστρατος.

Ἀφῆσας λοιπὸν ἔκτοτε ὅλα τὰ ξένα εἰς τὴν ῥητορικὴν μαθήματα, περιωρίσθη εἰς ὅσα ἐνόμιζεν ὅτι ἡδύναντο νὰ τὸν ἀναδείξωσι ῥήτορα ἔνδοξον.

Δὲν ἀρκοῦν ὅμως μόνον οἱ κανόνες τῆς ῥητορικῆς διὰ νὰ κατασταθῇ τις ῥήτωρ δεινός· ἀπαιτοῦνται καὶ σωματικὰ προτερήματα. Ὁ δὲ ὀρφανός, οὐχὶ μόνον τὰ προτερήματα ταῦτα ἐστερεῖτο, ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ πολλὰ φυσικὰ ἐλαττώματα εἶχεν, ἐμποδίζοντα αὐτὸν τοῦ ν' ἀναφανῇ ῥήτωρ εὐγλωττος καὶ δεινός.

Ἐχων σῶμα ἀσθενὲς καὶ ἰσχνόν, εἶχε καὶ φωνὴν ἀδύνατον, εὐκόλως διακοπτομένην, ἰσχνήν, καὶ εἰς ἄκρον δυσάρεστον. Ἡ γλῶσσά του ἐτραύλιζεν· ἡ προφορά του ἦτο ἀσαφής· ἡ παραμικρὰ ταραχὴ τὸν κατεθορύβει καὶ διέκοπτε τὴν σειρὰν τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν λόγων του. Ἐκτὸς δὲ τῆς ἐλαττωματικῆς προφορᾶς, εἶχε καὶ ἀπαγγελίαν λίαν δυσάρεστον· ὥστε, ὅτε κατὰ πρῶτον παρουσιάσθη νὰ ἀγορεύσῃ ἐνώπιον τῶν Ἀθηναίων, κατεγέλασθη ὁ δυστυχὴς ὑπὸ τῶν ἀκροατῶν του. Ἀπηλπισμένος δὲ κατέβη εἰς τὸν Πειραιᾶ πλήρης ἀθυμίας καὶ λύπης.

Ἄλλ' εὐτυχῶς εὐρέθη γέρων τις ἀγαθός, Εὐνομος καλούμενος, ὅστις, ἀνταμώσας αὐτὸν εἰς Πειραιᾶ, ἐπροσπάθησε νὰ τὸν παρηγορήσῃ καὶ ἐνθαρρύνῃ, δίδων πρὸς αὐτὸν συμβουλὰς πρὸς διόρθωσιν τῶν ἐλαττωμάτων του,

ιδίως δὲ συνιστῶν πρὸς αὐτὸν θέλησιν σταθερὰν καὶ ἐπι-
μονον πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ του.

Κατὰ παραγγελίαν λοιπὸν τοῦ Εὐνόμου ἤρχισε νὰ γυ-
μνάζῃ τὸ σῶμά του, ὅπως ἐνδυναμώσῃ αὐτό. Ἀνέβαινε
τρέχων ἀνηφόρους, καὶ ἀπήγγελλε συγχρόνως στίχους,
διὰ ν' ἀναπτύξῃ οὕτω καὶ τοὺς πνεύμονας καὶ τὴν φωνήν
του. Κρατῶν δὲ χάλικας ἐντὸς τοῦ σώματος, ἐπροσπάθει
νὰ ἐκφωνῇ λόγους, διορθῶνν τοιοῦτοτρόπως τὴν τραυ-
λότητα τῆς γλώσσης του, καὶ τὴν ἀσάφειαν τῆς προφο-
ρᾶς του. Διὰ νὰ συνειθίσῃ δὲ εἰς τοὺς θορύβους τοῦ ἀκροα-
τηρίου του, κατέβαινεν εἰς τὸ Φάληρον, λιμένα τῶν Ἀθη-
νῶν, καὶ ἀπήγγελλε τοὺς λόγους του ἐνώπιον τῶν συντρι-
βομένων καὶ ἀφριζόντων εἰς τοὺς βράχους κυμάτων. Λα-
βὼν δὲ καὶ παρὰ τινος ὑποκριτοῦ Σατύρου ὁδηγίας, ἐπροσ-
πάθει νὰ ἐκφωνῇ τοὺς λόγους του δι' ἀπαγγελίας ἐκφρα-
στικῆς καὶ διὰ χειρονομιῶν καταλλήλων.

Κατεσκεύασε προσέτι ὑπόγειον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου κα-
ταβαίνων ἔμενε δύο καὶ τρεῖς μῆνας, μελετῶν, συνθέτων
καὶ ἀπαγγέλλων τοὺς λόγους του.

Πρὸς τοῦτοις, διὰ ν' ἀποκτήσῃ ἱστορικὰς γνώσεις καὶ
πολιτικὴν ἐμπειρίαν, ἰδίως δὲ διὰ νὰ μορφώσῃ τὸ λεκτι-
κόν του, ἀντέγραψεν ὀκτάκις ὁλόκληρον τὸ σύγγραμμα
τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Θουκυδίδου.

Τόσοι κόποι καὶ τόσοι ἀγῶνες ἱκανοποίησαν ἐπὶ τέλους
τὴν φιλοτιμίαν τοῦ νέου ρήτορος, φεφανώσαντες μὲ πλη-
ρεστάτην ἐπιτυχίαν τὴν σταθερὰν καὶ ἐπίμονον θέλησίν
του, καὶ ἀναδείξαντες αὐτὸν τὸν μεγαλῆτερον καὶ δεινό-
τερον ρήτορα ἀφ' ὅσους ἄχρι τοῦδε ἐγέννησεν ὁ ἀρχαῖος
καὶ ὁ νεώτερος κόσμος. Ὁ νέος οὗτος ἦτο ὁ Δημοσθένης.

Οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὅλοι οἱ σύγχρονοὶ τοῦ Ἑλληνες ἐθαύμαζον αὐτὸν διὰ τὴν ἀνδρικήν εὐγλωττίαν του. Τὴν εὐγλωττίαν του δὲ ταύτην ἔτι μᾶλλον ἐλάμπρυνε καὶ ἀνύψονεν ἡ φιλοπατρία τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁ διακαὴς ἔρωσ τοῦ πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν, ἥτις διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἀφῆκεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι τὸν τελευταῖον στεναγμόν, τὴν τελευταίαν μοσχοδόλον πνοὴν της.

Ὁ Φίλιππος, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὅστις διὰ τῆς πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεώς του κατετρόμαζε τότε τὴν Ἑλλάδα ὅλην, μόνον ἐνώπιον τοῦ Δημοσθένους ἔτρεψε· διότι αὐτός, ἀποκαλύπτων καὶ κεραυνοβολῶν διὰ τῶν Φιλιππικῶν του λόγων τὰ κατακτητικὰ σχέδια τοῦ Φιλίππου, ἤναπτε καὶ διήγειρε κατ' αὐτοῦ τοὺς Ἀθηναίους καὶ τοὺς συμμάχους αὐτῶν.

Ἰδοὺ τὰ θαυμάσια ἀποτελέσματα τῆς φιλοτιμίας, τῆς σταθερᾶς θελήσεως, καὶ τῆς φρονίμου ἐπιμονῆς!

Ὅρθότατα ἐπομένως ἔλεγον οἱ προπάτορες ἡμῶν, ὅτι τὰ πάντα δύναται τις νὰ ἐπιτύχῃ, ἐὰν δὲν ἀποφεύγῃ τὸν ἀναγκαῖον κόπον. « *Párr' ἐστὶν ἐξευρεῖν, ἐὰν μὴ τὸν πόνον φεύγῃ τις, ὃς πρόσσεσι τοῖς ζητουμένοις.* »

ΤΟ ΟΝΙΚΟΝ ΕΛΑΤΤΩΜΑ.

Ἀλλὰ προσέξατε, ἐπρόσθεσεν ὁ καλὸς γέρον, μὴ τυχὸν συγχύσητε τὴν σταθερὰν θέλησιν καὶ τὴν φρόνιμον ἐπιμονὴν μὲ τὸ πείσμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐλάττωμα χαρακτηρίζον ἰδίως τοὺς ὄνους.

Ἀπὸ τὸ πείσμα, δηλαδὴ ἀπὸ τὴν ἀνόητον ἐπιμονὴν εἰς τὰ ἐλαττώματα, εἰς τὰ λάθη, εἰς τὰς ἐσφαλμένας γνώμας καὶ τὰς κακὰς θελήσεις σας, βεβαίως οὐδεμίαν

βελτίωσιν, τιμὴν καὶ ἀγάπην δύνασθε νὰ περιμένετε.

Πεισματῶδεις εἶναι μόνον οἱ στενοκέφαλοι. Τὸ πείσμα εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἀνοησίας καὶ τῆς ἀκρισίας, ἐνῶ ἡ σταθερά θέλησις εἶναι θυγάτηρ τῆς φρονήσεως.

Ὅσακις δέ, εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Γεροστάθης, ἐνθυμούμενοι τὸν ἑνδοξον Δημοσθένην, κοπιάζετε, ἀγωνίζεσθε, καὶ σταθερῶς ἐπιμένετε ἢ εἰς τὴν μελέτην τῶν δυσκόλων μαθημάτων σας, ἢ εἰς τὰ ἐργόχειρά σας, ἢ εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις σας, ἢ εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος εὐγενεῖς ἀγῶνάς σας, μὴ λησμονεῖτε καὶ τὸν ἀγαθὸν γέροντα Εὐνομον, ὅστις τὴν σταθερὰν θέλησιν συμβουλεύσας, καὶ τὸν Δημοσθένην δι' αὐτῆς ἐδόξασε, καὶ τὴν Ἑλλάδα διὰ τοῦ Δημοσθένους ἐλάμπρυνεν.

— Ὅχι μόνον τὸν Εὐνομον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγαθὸν μας πατέρα, τὸν Γεροστάθην, δὲν θέλομεν λησμονῆσαι ποτέ, ἐφωνάξαμεν τότε δάκρυον δὲ χαρὰς καὶ εὐχαριστήσεως κατέδρεξε τὸ σεβάσμιον πρόσωπον τοῦ γέροντος.

Καὶ πιστῶς ἐφυλάξαμεν τὴν ὑπόσχεσίν μας· διότι, ἂν καὶ ἐγγράσαμεν, ζωηρῶς καὶ εὐγνωμόνως ἐνθυμούμεθα εἰσέτι καὶ τὸν γέροντα, καὶ τοὺς λόγους του, καὶ τοὺς ἀκολούθους στίχους, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μᾶς ἔδωκεν·

«*Ἄν τὸ πλοῖον τῆς ζωῆς μου φρόνησις τὸ πλοιαρχῇ,
Ἢ εἰς λιμένα εὐτυχίας θέλει κατευοδωθῇ.*»

ΤΑ ΕΥΧΑΡΙΣΤΑ ΔΑΚΡΥΑ.

• Ψέγομεν τὸν οὐκ ἐπὶ τοῖς καλοῖς
προαιρούμενον τιμᾶσθαι. •
(Ἀριστοτέλους.)

Ξ μῆνας μετὰ τὴν σύστασιν τοῦ σχολείου ἐπρόκειτο κατὰ τὸν κανονισμόν αὐτοῦ νὰ γίνωσιν αἱ δημόσιοι ἐξετάσεις.

Ἡ ἐφορτὴ τοῦ ἁγίου Δημητρίου ἦτο ἡ προσδιωρισμένη δι' αὐτὰς ἡμέρα. Ὅθεν μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν ὁ Γεροστάθης, οἱ διδάσκαλοι, οἱ γονεῖς καὶ ὅλοι τῆς κωμοπόλεως οἱ πρόκριτοι μᾶς συνώδευσαν εἰς τὸ σχολεῖον, ὅπως ἴδωσι τὰς προόδους μας, καὶ διὰ τῆς παρουσίας των διεγείρωσι τὴν φιλοτιμίαν μας.

Ὅτε δὲ αἱ ἐξετάσεις ἐτελείωσαν, οἱ διδάσκαλοι συνεσχέφθησαν μετὰ τοῦ Γεροστάθου τίνες ἐκ τῶν ἐξετασθέντων ἐφάνησαν ἄξιοι προβιβασμοῦ· καὶ μετὰ τὴν σύσκεψίν των ἀνήγγειλαν μεγαλοφώνως τὰ ὀνόματα τῶν προβιβασθέντων, καλοῦντες δὲ κατὰ σειρὰν ἓνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν, τῷ ἑδιδόν βραβεῖον πρὸς ἀμοιβὴν τῶν κόπων καὶ τῆς ἐπιμελείας του.

Ἀμα δὲ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ καταλόγου τῶν κριθέντων ἁξίων προβιβασμοῦ ἤρχισεν ἡ βράβευσις αὐτῶν, ἤχοι κλαυθμυροὶ καὶ διακεκομμένοι ἠκούσθησαν.

Ο ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΛΑΙΩΝ.

Ὁ Γεώργιος, εἷς τῶν νεωτέρων, ἀλλ' ἐπιμελεστέρων συμμαθητῶν μας, μὴ ἀκούσας τὸ ὄνομά του μεταξὺ τῶν προβιβασθέντων, ἐλυπήθη, ἐντράπη, ἐταράχθη, κατεκοκ-

κίνησε, καὶ σκύψας τὴν κεφαλὴν ἤρχισε νὰ κλαίῃ κρυφίως, μέχρις οὗ ἐναντίον τῆς θελήσεώς του ἠκούσθησαν ἐπὶ τέλους οἱ κλαυθμυρισμοὶ του.

Ὁ Γεροστάθης ἠρώτησε τότε τὸν Γεώργιον ἂν κλαίῃ διότι, μὴ προβιβασθεὶς, νομίζει ἑαυτὸν ἡδικημένον, ἢ μήπως λυπῆται διότι οἱ ἄλλοι ἐπροβιβάσθησαν;

Ἄλλ' ὁ μικρὸς Γεώργιος δὲν ἦτο οὔτε ἀνόητος, ὅπως νομίσῃ ἑαυτὸν ἡδικημένον, οὔτε φθονερός, ὅπως λυπηθῇ διὰ τὸν προβιβασμὸν τῶν ἄλλων. Κρατῶν δὲ τὴν κεφαλὴν κεκλιμένην, καὶ μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μὲ φωνὴν διακεκομμένην ἀπήντησεν—Ὅχι . . . ἔλυπῃθην, διότι δὲν ἐφάνην καὶ ἐγὼ . . . ἄξιος προβιβασμοῦ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Γεωργίου ἤρχισε νὰ τὸν ἐπιπλήττῃ, καὶ νὰ τὸν διατάττῃ νὰ παύσῃ τὰ ἀνόητα δάκρυά του. Ἄλλ' ὁ Γεροστάθης παρεκάλεσεν ἀμέσως αὐτὸν νὰ παύσῃ ἐπιπλήττων τὸν μικρὸν Γεώργιον. Λαβὼν δὲ ἐκ τούτων ἀφορμὴν, ἀπετάθη πρὸς ἡμᾶς, καὶ εἶπεν·

—Ὁ συμμαθητής σας Γεώργιος, μὴ προβιβασθεὶς, λυπεῖται καὶ κλαίει· ὁ δὲ πατὴρ του ἀδημονεῖ καὶ στενοχωρεῖται διὰ τὰ δάκρυα τοῦ υἱοῦ του· ἀλλ' ἐγὼ καὶ τὸν πατέρα ἀπὸ καρδίας συγχαίρω διὰ τὰ δάκρυα τοῦ Γεωργίου του, διότι αὐτὰ ἀποδεικνύουν ὅτι ἔχει υἱὸν φιλότιμον, καὶ τὸν Γεώργιον συγχαίρω, διότι ἔχει τὸ σημαντικώτερον προτέρημα ἀφ' ὅσα πρέπει νὰ στολίζωσι πάντα νέον, δηλαδὴ τὴν *φιλοτιμίαν*.

Νέος, ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ καὶ δὲν προσπαθεῖ δι' ἀξιεπαίνου διαγωγῆς ν' ἀποκτήσῃ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἄλλων, ἢ νὰ διατηρήσῃ καὶ ν' αὐξήσῃ τὴν καλὴν ὑπόληψιν του, νέος, ὅστις ἀδιαφορεῖ ἂν ἄλλοι ἀναφαίνωνται καλλίτεροι,

φρονιμώτεροι, επιμελέστεροι, ικανώτεροι καὶ ἀξέπαινε-
τώτεροι αὐτοῦ, νέος ἐν ἐνὶ λόγῳ ἄνευ φιλοτιμίας, ὁμοιά-
ζει στρατιώτην ὑπάγοντα εἰς τὴν μάχην ἄνευ ὅπλου, ἢ
πλοῖον ἐξερχόμενον εἰς τὴν θάλασσαν ἄνευ πηδαλίου.

Ἡ φιλοτιμία, φίλοι μου, εἶναι ἀσπίς, ἥτις μᾶς ὑπερα-
σπίζει ἐναντίον ὅλων τῶν παθῶν καὶ ἐλαττωμάτων, τὰ
ὅποια ἐπαπειλοῦν τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν μας.

Ἡ φιλοτιμία εἶναι τὸ εὐγενὲς κέντρον, τὸ ὅποιον μᾶς
κεντᾷ πρὸς πᾶσαν ἀγαθὴν καὶ ἐνάρετον πράξιν.

Ὁ φιλότιμος ἐρυθριᾷ, ἐντρέπεται, λυπῆται, ἅμα ἐν-
νοήσας ὅτι σφάλμα τι ἐκηλίδωσε τὴν διαγωγὴν του, ἅμα
ἀκούσας ἐπιπληξιν, ἅμα αἰσθανθεὶς ὅτι δυσηρέσησε τοὺς
ἀνωτέρους, τοὺς ὁμοίους, ἢ τοὺς κατωτέρους αὐτοῦ.

Ὁ ἀληθῶς φιλότιμος προσπαθεῖ πάντοτε νὰ ᾔναι κα-
θαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν καρδίαν· ἀγαπᾷ
τὴν πρόοδον· ἐπιμελεῖται τὸ ἔργον του· εἶναι φιλομαθής,
εὐπειθής εἰς τοὺς ἀνωτέρους του, εὐγνώμων πρὸς τοὺς
εὐεργέτας του, πρὸς πάντας δὲ γλυκὺς καὶ εὐπροσήγορος·
ἀποστρέφεται τὴν δκνηρίαν, τὴν ἀσωτείαν, τὴν ἀκολα-
σίαν· ἀποφεύγει τὸν θυμὸν, τὴν κακολογίαν, τὸ ψεῦδος,
τὴν λογομαχίαν· βδελύττεται τὴν ἀσέβειαν καὶ τὴν ἀδι-
κίαν, ἐντρέπεται δὲ καὶ σέβεται οὐχὶ μόνον τοὺς ἄλλους,
ἀλλὰ καὶ ἑαυτόν.

Ἄλλ' ὁ ἀφιλότιμος, παιδίά μου, ἀδιαφορεῖ καὶ γελά
δσάκις διὰ τὰ σφάλματά του ἐπιπληττεται· δὲν φροντί-
ζει περὶ τῆς ἠθικῆς βελτιώσεώς του· δὲν ἐντρέπεται, πα-
ρουσιαζόμενος ρυπαρὸς καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν
ψυχὴν· εὐκόλως οἰκείονεται πᾶσαν κακοήθειαν· ἡ δὲ ἀρετὴ
οὐδὲν θέλητρον ἰδιάζον ἔχει ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του.

“Ὅλα τὰ ἔργα, ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, διὰ τῆς φιλοτιμίας προοδεύουν καὶ εὐδοκιμοῦν πρὸς ὄφελος καὶ ἔπαινον καὶ τοῦ φιλοτίμου καὶ τῆς πατρίδος αὐτοῦ.

Ἰδοῦ, φίλοι μου, διατί ἐχάρην, ὅτε εἶδον τὰ φιλότιμα δάκρυα τοῦ Γεωργίου, καὶ διατί συνεχάρην τὸν πατέρα του, ἰδὼν ὅτι ἔχει υἱὸν φιλότιμον.

Ὁ Γεώργιος δὲν ἐπροβιάσθη, οὐχὶ διότι ἦτο ἀμελής ἢ ἀπρόσεκτος· ἀπ’ ἐναντίας, ὦν φιλότιμος, ἦτο καὶ ἐπιμελέστατος καὶ προσεκτικώτατος εἰς τὰ μαθήματά του· ἀλλ’ ἐπειδὴ, ἀσθενήσας δύο ὀλοκλήρους μῆνας, δὲν ἠμπόρεσε ν’ ἀκροασθῇ τακτικὰ ὅλα τὰ μαθήματα τῆς τάξεώς του, ἐνεκρίθη πρὸς τὸ συμφέρον του νὰ μείνῃ εἰς τὴν αὐτὴν τάξιν καὶ κατὰ τὴν προσεχῆ ἐξαμηνίαν. Ἄν δέ, ὡς ἐλπίζω, ἐξακολουθήσῃ πάντοτε ὦν φιλότιμος, προφητεύω καὶ ἐγὼ περὶ τοῦ Γεωργίου μέλλον καλόν, καθὼς περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀλόρου ἐπροφήτευσεν καὶ δὲν ἐψεύσθη ὁ γέρον Ἡρόδοτος.

— Γνωρίζετε, μᾶς ἠρώτησε τότε, τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὴν προφητείαν αὐτοῦ περὶ τοῦ Θουκυδίδου, τοῦ υἱοῦ τοῦ Ὀλόρου;

— Ὅχι, ἀπηντήσαμεν, ὁ δὲ γέρον διηγήθη τὰ ἐξῆς

Ο ΗΡΟΔΟΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΝΕΟΣ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ.

Καθὼς ὁ Ὅμηρος ὀνομάζεται πατὴρ τῆς ποιήσεως, οὕτω καὶ ὁ Ἡρόδοτος ὀνομάζεται πατὴρ τῆς ἱστορίας, διότι τὸ ἱστορικὸν σύγγραμμα τοῦ Ἡροδότου εἶναι τὸ ἀρχαιότερον μεταξὺ τῶν σωζομένων Ἑλληνικῶν ἱστορικῶν συγγραμμάτων.

Ὁ Ἡρόδοτος ἐγεννήθη κατὰ τὸ ἔτος 484 πρὸ Χριστοῦ εἰς τὴν Ἀλικαρνασσόν, ἥτις ἦτο ἀποικία Ἑλληνικὴ εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ὡν δὲ εὐκατάστατος ἐπεχείρησε ταξείδια ἐκτεταμένα, οὐχὶ χάριν ἀπλῆς διασκεδάσεως ἢ ἐπιδείξεως, ἀλλ' ὅπως ὠφελούμενος ἐξ αὐτῶν συγγράψῃ ἐπομένως πρὸς δόξαν τῆς πατρίδος του.

Ὅλας δὲ τὰς ποικίλας καὶ ἐκτεταμένας γνώσεις, τὰς ἁποίας ἐσύναξεν εἰς τὰ ταξείδιά του, μετ' ὅπου ἀφελὲς καὶ χαριέστατον ἐξέθεσεν εἰς τὸ λαμπρὸν ἱστορικὸν σύγγραμμά του.

Τὸ κύριον δὲ ἀντικείμενον τῆς ἱστορίας του εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν Ἀσιανῶν ἔθνων καὶ τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς μεγίστη πάλη, ἥτις ἐτελείωσεν ἐνδόξως ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν Περσικῶν δυνάμεων.

Τὴν ἱστορίαν του ταύτην ἔχει διηρημένην εἰς ἑνέα βιβλία. Λέγεται δὲ ὅτι, διὰ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν γνωστὴν εἰς τὸ Πανελλήνιον, τὴν ἀνέγνωσεν εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, διότι ἡ τυπογραφία ἦτο τότε ἄγνωστος, ἐφευρεθεῖσα μόνις περὶ τὸ 1440 μετὰ Χριστόν.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες ἐωρτάζοντο κατὰ τετραετίαν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, πόλιν τῆς Πελοποννήσου· εἶχον δὲ συσταθῆ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους τῆς Ἑλλάδος, καὶ διήρκεσαν μέχρι τοῦ 394 μετὰ Χριστόν.

Οἱ ἀγῶνες οὗτοι ἐσυστάθησαν οὐχὶ μόνον πρὸς ἐξασκήσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν σωματικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων τῶν Ἑλλήνων καὶ ὡς κέντρον φιλοτιμίας, ἀλλὰ καὶ χάριν πολιτικῆς ἐνώσεως τῶν διαφόρων Ἑλληνικῶν φυλῶν καὶ πόλεων, διότι πανταχόθεν συνέρρεον εἰς αὐτούς.

Τόσον δὲ ἤρεσεν ἡ ἱστορία τοῦ Ἡροδότου, ἀναγνώσθαι εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, ὥστε ἕκαστον τῶν ἐννέα αὐτῆς βιβλίων ἐπωνομάσθη μὲ τὸ ὄνομα μιᾶς τῶν ἐννέα Μουσῶν, ἥτοι Κλειώ, Εὐτέρπη, Θάλεια, Μελπομένη, Τερψιχόρη, Ἐρατώ, Πολύμνια, Οὐρανία καὶ Καλλιόπη.

Προσθέτουν δέ τινες ὅτι ἐνῶ ὁ Ἡρόδοτος, ἀναγινώσκων τὴν ἱστορίαν του, ἐθαυμάζετο καὶ ἐχειροκροτεῖτο, ὁ νέος Θουκυδίδης, ὅστις μετὰ τοῦ πατρὸς του Ὀλόρου εὗρίσκετο παρῶν, ἔχυνε δάκρυα φιλοτιμίας, ἐπιθυμήσας τὴν δόξαν τοῦ Ἡροδότου. Τότε δὲ ὁ πολὺπειρος καὶ πολυμαθὴς Ἡρόδοτος, ἰδὼν τὸν Θουκυδίδην κλαίοντα ἐκ φιλοτιμίας, συνεχάρη τὸν Ὀλорον, προφητεύσας ἔνδοξον τὸ μέλλον τοῦ υἱοῦ του.

Ο ΘΟΥΚΥΔΙΔΗΣ ΚΑΙ Ο ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ.

Ἡ προφητεία τοῦ Ἡροδότου, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, ἐπαλήθευσεν. Ὁ Θουκυδίδης ἀνεφάνη τῷ ὄντι ὁ μεγαλύτερος ἱστορικὸς τοῦ κόσμου διὰ τε τὴν μεγάλην ἱστορικὴν του ἀκρίβειαν καὶ φιλαλήθειαν, καὶ διὰ τὰς ἐμβριθεῖς πολιτικὰς καὶ ἠθικὰς σκέψεις καὶ κρίσεις του. Ἐὰν δὲ ὁ Ἡρόδοτος ἀναγνωρίζηται παρὰ πάντων ὡς ὁ πατὴρ τῆς ἱστορίας, ὁ Θουκυδίδης ὁμολογεῖται ὡς ὁ μεγαλύτερος διδάσκαλος τῆς ἱστοριογραφίας, ὡς τὸ τελειότερον πρότυπον τοῦ ἱστορικοῦ συγγραφέως.

Ὁ Θουκυδίδης ἐγεννήθη εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀνῆκεν εἰς εὐκατάστατον οἰκογένειαν, συγγενεύουσιν μὲ τὸν Μαραθώνιον ἥρωα Μιλτιάδην. Συνέγραψε δὲ τὴν ἱστορίαν τῶν εἴκοσι καὶ ἐνὸς πρώτων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου.

καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἰπὼν αὐτοῖς· οὐκ ἔστιν ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προφῆταις·

Ἡ μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Σπάρτης ζηλοτυπία ἐγέννησε τὸν ὀλέθριον τοῦτον πόλεμον, ὅστις δυστυχῶς διήρκεσεν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ ὀλόκληρα ἔτη.

Νικηθέντες ἐπὶ τέλους οἱ Ἀθηναῖοι, ἐταπεινώθησαν καὶ ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν· ἀλλὰ καὶ οἱ Σπαρτιαῖται καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ Ἕλληνες, ἀλληλομαχοῦντες ἐπὶ τόσα ἔτη, ἐξήσθηνσαν, διεφθάρησαν, καὶ παρήκμασαν.

Τοιοιτοτρόπως ὁ ἐμφύλιος οὗτος καὶ πεισματώδης πόλεμος, προξενήσας τὴν παρακμὴν τῆς ἐλευθέρως Ἑλλάδος, προητοίμασε τὴν ὑποταγὴν αὐτῆς ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τοῦ Μακεδόνος Φιλίππου, ἐπομένως δὲ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς Ῥώμης, καὶ ἐπὶ τέλους τὴν δέσμευσίν τῆς διὰ τῶν ἀλύσεων τοῦ Μωάμεθ.

Ὁ Ἡρόδοτος, ἐξισορῶν τοὺς Περσικοὺς πολέμους, διηγείται τοὺς εὐγενεῖς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας τῆς Ἑλλάδος, καὶ τοὺς κατὰ βαρβάρων ἐνδόξους θριάμβους αὐτῆς· ὁ δὲ Θουκυδίδης, ἐκθέτων τὰ τοῦ Πελοποννησιακοῦ, ἀναγκάζεται νὰ διηγῇται Ἑλληνικὰς διχονοίας καὶ ἄγρια πάθη, ἀλληλοσφαγίας, λοιμούς, ἐμπρησμούς, λεηλασίας καὶ ἐμφυλίους σπαραγμούς.

Ἀλλ' ἡ ἀνάγνωσις τοῦ Θουκυδίδου, ἂν καὶ λυπηρά, εἶναι ὅμως διδακτικωτάτη, διότι, παρουσιάζουσα τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς ζηλοτυπίας, τοῦ φθόνου, τῆς φιλοπρωτίας καὶ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν, μᾶς διδάσκει τὴν ἀνάγκην τῆς ἀγάπης, τῆς ἑμιονοίας καὶ τῆς ἐθνικῆς ἐνώσεως.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὁ Γεροσάθης συνεχάρη τοὺς γονεῖς, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα ἐπροβιβάσθησαν, ἐνεθάρρυνε

δὲ τὰ μὴ προβιβασθέντα, ὅπως ἀναφανῶσιν ἱκανώτερα κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐξετάσεις, καὶ ἐπὶ τέλους προσεκάλεσε τοὺς διδασκάλους, τοὺς προβιβασθέντας, ὁμοῦ δὲ καὶ τὸν φιλότιμον Γεώργιον νὰ συγγευματίσωμεν εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἀκολουθούμενος δὲ παρὰ πάντων ἐξῆλθε τοῦ σχολείου.

Αἱ ΨΕΓΔΟΦΙΛΟΤΙΜΙΑΙ.

Τὸ γεῦμα τοῦ Γεροστάθου ἦτο κατὰ τὸ σύνηθες καθάρωτατον, ἀπλούστατον, νοστιμώτατον, καὶ ὑγιεινώτατον.

Ὁ φρόνιμος γέρων, καθὼς καὶ ἄλλοτε ἀνέφερα, ἀπεστρέφετο τὰ πολυποίικιλα, τὰ πολυέξοδα, καὶ τὰ ἐπιδεικτικὰ γεύματα. Τὰ τοιαῦτα, ὡς ἔλεγε, καὶ περιττὰ καὶ ἀνωφελῆ εἶναι, καὶ τὴν ὑγίαν φθείρουν, καὶ τὰ χρήματα ματαίως ἐξοδεύουν. Ἐπρόσθετε δὲ ὅτι ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ἀγάπη δὲν ἀποκτῶνται οὔτε διὰ λαμπρῶν γευμάτων, οὔτε διὰ πολυτελῶν στολισμῶν, ἀλλὰ μόνον δι' ἔργων καλῶν.

Κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀνέφερε τοὺς Μαρούτσας, τοὺς Καπλάνας καὶ τοὺς Ζωσιμάδας, οἵτινες ἀπέκτησαν ὑπόληψιν ἐθνικὴν, σέβας, ἀγάπην, εὐγνωμοσύνην πανελλήνιον καὶ δόξαν ἀθάνατον, οὐχὶ διὰ πολυτελῶν γευμάτων, στολισμῶν, χορῶν καὶ ἐπιδείξεων, ἀλλὰ διὰ τῆς φιλανθρωπίας καὶ φιλοτιμίας, αἵτινες παρεκίνησαν αὐτοὺς εἰς περίθλαψιν ἐνδεῶν καὶ ἐπιμελῶν μαθητῶν, εἰς βοήθειαν ὀρφανῶν νεανίδων, εἰς παρηγορίαν φυλακισμένων, εἰς διατήρησιν νοσοκομείων, εἰς ἐκδοσιν βιβλίων κοινοφελῶν, εἰς ἐκπαίδευσιν ἱερέων καὶ διδασκάλων, εἰς σύστασιν σχολείων καὶ ναῶν τοῦ Ὑψίστου, καὶ εἰς ἄλλα τοιαῦτα ἐθνωφελῆ καὶ θεάρεστα ἔργα.

Πολλοὶ ὅμως πλούσιοι ἐξοδεύουν πολλὰ εἰς γεύματα καὶ ἐξωτερικὰς ἐπιδείξεις, νομίζοντες ὅτι δι' αὐτῶν δύνανται νὰ τιμηθῶσιν· οἱ τοιοῦτοι δὲν εἶναι φίλοι, ἀλλ' ἐχθροὶ τῆς τιμῆς των, καὶ ἐπομένως ψευδοφιλότιμοι ἢ ἀφιλότιμοι, διότι, ἀντὶ τιμῆς καὶ ὑπολήψεως, ἀτιμίαν καὶ περιφρόνησιν ἀποκτῶσιν. Οὐδεὶς ἐχέφρων θέλει ποτὲ σὲ τιμῆσαι διὰ τὴν πολυφαγίαν, ἢ ποικιλοφαγίαν σου, ἢ διὰ τοὺς ἐξωτερικοὺς στολισμοὺς σου. Ἀπ' ἐναντίας οἱ φρόνιμοι θέλουν σὲ ταλανίσει ὡς ἀνόητον, οἱ πτωχοὶ θέλουν ἀγανακτήσει διὰ τὴν ματαίαν σπατάλην σου, καὶ ἡ πατρίς θέλει λυπηθῇ διὰ τε τὴν μωρὰν καὶ ἀνωφελῆ χρῆσιν τῶν χρημάτων σου, καὶ διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀξιοκατάκριτον ψυχρότητά σου.

Πολλοὶ δὲ ἐπιμένουν μὴ θέλοντες ν' ἀναγνωρίσωσι τὰ σφάλματά των, φοβούμενοι μήπως, ὁμολογοῦντες ὅτι ἐσφαλαν, χάσωσι τὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψίν των. Δησμονοῦν οἱ ἀνόητοι ὅτι μόνος ὁ Θεὸς εἶναι ἀναμάρτητος, καὶ ὅτι αὐτοὶ ὡς ἄνθρωποι δὲν δύνανται νὰ ᾔναι ἀλάνθαστοι. Διὰ τῆς ἐπιμονῆς των εἰς τὰς ἐσφαλμένας κρίσεις ἢ πράξεις των, ἀντὶ ν' ἀποκτήσωσι τιμὴν καὶ ὑπόληψιν, ἀναδεικνύονται πείσμονες, ἀδιόρθωτοι, καὶ ἀπεχθεῖς πρὸς τοὺς ἄλλους. Ἀπ' ἐναντίας συμπάθειαν, ἀγάπην, καὶ ὑπόληψιν ἀπολαμβάνει ὅστις προθύμως ἀναγνωρίζει καὶ ὁμολογεῖ τὰ σφάλματά του, δεικνύων οὕτως ὅτι, ἀκολουθῶν τὸ ἔνθαυθι σου, εἶναι εἰλικρινής, μετριοφρων, καὶ ἐπιδεκτικὸς διορθώσεως καὶ προόδου.

Ψευδοφιλότιμοι ἐπίσης καὶ πείσμονες εἶναι ὅσοι, ἀφοῦ ἐναγλήσωσι, βλάβωσιν, ἢ ἀδικήσωσί τινα, ἐντρέπονται νὰ ζητήσωσι συγγνώμην, ἢ νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ὁποίαν

ἐπροξένησαν βλάβην, φοβούμενοι μήπως ἐξευτελισθῶσιν.

Οἱ ἀληθῶς φιλότιμοι ἀποστρέφονται τὴν ἀδικίαν· δὲν θέλουν δὲ νὰ ἔχωσιν ἐχθρούς· ἐπιθυμοῦν ὅλοι νὰ τοὺς ὑπολήπτωνται καὶ νὰ τοὺς ἀγαπῶσι, καὶ ἐπομένως, ἂν ἠνώχλησαν ἢ ἐβλαψάν τινα, προθύμως σπεύδουν καὶ συγγνώμην νὰ ζητήσωσι, καὶ τὴν βλάβην νὰ ἐπανορθώσωσιν.

Εἰς τὴν ψευδοφιλοτιμίαν δὲ προσθέτει τις καὶ τὴν ψευδολογίαν ὁσάκις, ἐνεργήσας ἀξιοκατάκριτον πρᾶξιν, ψευδῶς ἀρνῆται αὐτὴν ἐκ φιλοτίμου δῆθεν ἐντροπῆς.

Ὁ ἀληθῶς φιλότιμος ἂν ποτε ὑποπέσῃ εἰς πράξεις ἀξιοκατακρίτους, προσπαθεῖ νὰ διορθώσῃ αὐτάς, οὐδέποτε δὲ καταδέχεται ν' ἀτιμασθῇ διὰ τῆς ψευδολογίας, καὶ οὕτω νὰ διπλασιάσῃ τὸ σφάλμα του.

Πολλοὶ ἐπίσης φρονοῦν ὅτι ἀναδεικνύονται φιλότιμοι, ἀποκρούοντες τὰς γνώμας, τὰς συμβουλὰς, τὰς ὁδηγίας ἄλλων ἱκανωτέρων καὶ ἐμπειροτέρων, διότι φοβοῦνται μήπως, παραδεχόμενοι τὰς γνώμας καὶ τὰς συμβουλὰς τῶν ἄλλων, ἀναφανῶσι κατώτεροι ἐκείνων.

Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλοτιμίας, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν τῆς ψευδοφιλοτιμίας, ὑπόκεινται οἱ στενοκέφαλοι, οἱ μηδεμίαν ἀληθῆ ἀξίαν συναισθανόμενοι εἰς ἑαυτούς, οἱ οἰηματίαι, καὶ οἱ δοκησίσοφοι· ἐνῶ οἱ φρόνιμοι καὶ ἀληθῶς φιλότιμοι προσπαθοῦν πάντοτε νὰ ὠφεληθῶσι καὶ ἀπὸ αὐτῶν τῶν κατωτέρων τῶν τὰς συμβουλὰς καὶ γνώμας.

Υπάρχουν δυστυχῶς καὶ ἄλλοι ἔχοντες τὴν ἀξιογέλασον, ἡ μᾶλλον τὴν ἀξιοθρήνητον ψευδοφιλοτιμίαν τοῦ νὰ ἐξοδεύωσιν ὅσα ἄλλοι πολὺ πλουσιώτεροι αὐτῶν ἐξοδεύουν, διὰ νὰ μὴ ἐξευτελισθῶσι, φαινόμενοι πτωχότεροι ἐκείνων. Ἀὐτοὶ ἐννοοῦν οἱ δυστυχεῖς ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης διαγω-

γῆς των προκαλοῦν καὶ τὸν περιγελῶν τῶν περισσοτέρων, καὶ τὴν κατάκρισιν τῶν φρονιμωτέρων, καὶ ὅτι ἐνῷ ἀγωνίζονται νὰ καλύψωσι τὴν ἐνδειάν των, αὐξάνουν ἔτι μᾶλλον αὐτήν, καὶ καταφανεστέραν ἐπομένως τὴν καθισῶσιν.

Ὁ ἀληθῶς φιλότιμος ἐξοδεύει ἀναλόγως τῆς περιουσίας του, καὶ οὐδόλως φροντίζει περὶ τῶν ἐξόδων τῶν ἄλλων.

Ἄλλ' οἱ δυστυχέστεροι τῶν ψευδοφιλοτίμων εἶναι, παρὶς μου, ὅσοι, ὄντες πτωχοί, ἐντρέπονται καὶ ἀποφεύγουν τὴν ἐργασίαν, διὰ νὰ μὴ φανῶσιν ἐνδεεῖς καὶ ταπεινοί· ἐνῷ ἡ ἐργασία τοῦ πτωχοῦ εἶναι ἀσυγκρίτως ἐντιμότερα παρὰ τὴν ἀργίαν τοῦ πλουσίου.

Ἐνθυμήθημεν τότε τὸν σιδηρουργὸν Μέγαν Πέτρον, τοὺς γεωργοὺς Φιλοποίμενα καὶ Κιγκιννάτον, τὸν Φωκίωνα ἀντλοῦντα, καὶ τὴν σύζυγόν του Ζυμόνουσαν, περὶ τῶν ὁποίων ἄλλοτε μᾶς εἶχε διηγηθῇ ὁ Γεροστάθης, καὶ παρετηρήσαμεν εἰς τὸν ἀγαθὸν γέροντα ὅτι αὐτοὶ βεβαίως δὲν εἶχον τὴν ἀνόητον ψευδοφιλοτιμίαν τῆς ἀργίας. Ὁ Γεροστάθης ἐνέκρινεν ὡς ὀρθοτάτην τὴν παρατήρησίν μας, καὶ ὑψαριστήθη, ἰδὼν ὅτι ἐνθυμούμεθα τὰς διηγήσεις του· ἐξηκολούθησε δὲ λέγων τὰ ἑξῆς·

Οὐδεὶς φιλότιμος, παιδίά μου, καταδέχεται ποτε νὰ γίνη βάρος εἰς τὴν πατρίδα του.

Οὐδεὶς φιλότιμος ἀνέχεται ὥστε ἡ πατρίς νὰ τρέφῃ τὴν δκνηρίαν καὶ ἀνικανότητά του.

Οὐδεὶς φιλότιμος καταδέχεται νὰ ραδιουργήσῃ, ἢ νὰ ὑποσκελίσῃ ἄλλον διὰ νὰ λάβῃ τὴν θέσιν του.

Οὐδεὶς φιλότιμος ζητεῖ ποτε θέσιν ἀνωτέραν τῶν δυνάμεών του, οὔτε ἀγανακτεῖ ἐὰν ἡ πατρίς τῷ δώσῃ θέσιν κατωτέραν τῆς ἱκανότητός του.

Ὁ φιλότιμος Ἐπαμεινώνδας, ὁ μέγας στρατηγὸς τῶν Θηβῶν, καὶ τὴν ἐπιστάσιαν τῶν δρόμων ἐδέχθη, καὶ ὡς ἀπλοῦς στρατιώτης πολλάκις προθύμως ἐξεστράτευσεν ὑπὸ στρατηγούς πολὺ κατωτέρους τοῦ διὰ τῆς τοιαύτης δὲ διαγωγῆς τοῦ δὲν ἐξευτελίσθη, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐτιμήθη καὶ ἐδοξάσθη.

Ὁ δὲ Σπαρτιάτης Παιδάρετος, μὴ ἐκλεχθεὶς ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν τοῦ βουλευτῆς, δὲν ἐφθόνησεν, ἀλλ' ἐχάρη, διότι ἡ πατρίς του εἶχε τριακοσίους ἄλλους ἱκανωτέρους αὐτοῦ, καὶ ἡ χαρά του αὕτη ἐτίμησε καὶ διαιώνισε τὸ ὄνομά του εἰς τὰς ἀθανάτους στήλας τοῦ Πλουτάρχου.

Η ΦΙΛΟΠΡΩΤΙΑ.

Ἄλλ' ἡ πλέον ἐπικίνδυνος ψευδοφιλοτιμία, μᾶς εἶπεν ἐπὶ τέλους ὁ Γεροστάθης, εἶναι ἡ τῆς φιλοπρωτίας.

Οἱ φιλόπρωτοι ἀγωνίζονται νὰ κατασταθῶσι διὰ παντὸς μέσου πρῶτοι καὶ ἀνώτεροι τῶν ἄλλων, ἐλπίζοντες ὅτι τοιοῦτοτρόπως θέλουν τιμηθῆ, θέλουν δοξασθῇ. Ἀλλ' ἡ ἱστορία τῶν προγόνων μας, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, πληρέστατα μᾶς διδάσκει ὅτι ὅσην ἀτίμωσιν καὶ ἀδοξίαν γεννᾷ ἡ φιλοπρωτία, ἄλλην τόσην τιμὴν καὶ δόξαν γεννᾷ ἡ μετριοφροσύνη καὶ ἀφιλοπρωτία.

Ἡ φιλοπρωτία ἔσπρωξε τοὺς Ἀθηναίους εἰς τὸν Πελοποννησιακὸν πόλεμον· ἀλλ' ἀντὶ ν' ἀπολαύσωσι τιμὴν καὶ δόξαν, αἰσχυρῶς ἐνικήθησαν, ἡ ἐλευθερία των κατηργήθη, τὰ τείχη των κατεσκάφησαν, ὁ στόλος των περιώρισθη, καὶ τριάκοντα κακοηθέστατοι καὶ αἰμοβόροι τύραννοι ἐτέθησαν ἐπὶ τοῦ τραχήλου των.

Ἡ φιλοπρωτία τῶν Σπαρτιατῶν ἀκολούθως ἐπέφερε

DK

τὸν Θηβαϊκὸν πόλεμον· ἀλλ' οἱ Σπαρτιᾶται, ἀντὶ νὰ δο-
 ξασθῶσι καὶ τιμηθῶσιν, ἀπὸ μὲν τὸ φρούριον τῶν Θη-
 βῶν, τὴν Καδμείαν, αἰσχροῦς ἀπεδιώχθησαν, εἰς δὲ τὰ
 Λεῦκτρα τῆς Βοιωτίας καὶ εἰς τὴν Μαντίνειαν τῆς Πε-
 λοποννήσου ὁ μέγας Ἐπαμεινώνδας, κατατροπώσας αὐ-
 τοὺς, ἐταπείνωσε τὴν ἀγέρωχον ὄφρύν των, καὶ κατωτέ-
 ραν τῶν Θηβῶν κατέδειξε τὴν φιλόπρωτον καὶ ὑπερή-
 φανον Σπάρτην.

Ἡ φιλοπρωτία τοῦ μεγάλου βασιλέως τῆς Περσίας
 Δαρείου κατήσχυε καὶ ἐξευτέλισεν αὐτὸν εἰς τὴν πεδιά-
 δα τοῦ Μαραθῶνος. Ἀλλ' εἰς τὴν αὐτὴν πεδιάδα ἡ ἀφι-
 λοπρωτία τοῦ Ἀριστείδου, ὅστις προθύμως παρεχώρησε
 τὴν ἀρχηγίαν εἰς τὸν ἰκανώτερόν του Μιλτιάδην, καὶ τὴν
 Ἑλλάδα ἔσωσε, καὶ τὸν Ἀριστείδην ἐτίμησεν.

Ἡ φιλοπρωτία τοῦ Ξέρξου, υἱοῦ τοῦ Δαρείου, ἐταπεί-
 νωσε καὶ ἡτίμασεν αὐτὸν καὶ εἰς τὴν Σαλαμίνα καὶ εἰς
 τὰς Πλαταιάς. Ἀλλ' εἰς αὐτὴν τὴν ἰδίαν Σαλαμίνα, εἰς
 αὐτὰς τὰς ἰδίας Πλαταιάς ἐδοξάσθη ὁ Ἀριστείδης, συν-
 τελέσας διὰ τῆς ἀφιλοπρωτίας του εἰς τοὺς ἐνδόξους
 θριάμβους τῆς Ἑλλάδος· διότι εἰς μὲν τὴν Σαλαμίνα προ-
 θύμως ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐχθροῦ καὶ ἀντίπα-
 λου του Θεμιστοκλέους· εἰς δὲ τὰς Πλαταιάς, πρὸ μὲν
 τῆς μάχης παρεχώρησεν εἰς τοὺς Τεγεάτας τὴν πρώτην
 θέσιν πρὸς ἀποφυγὴν ἐμφυλίων διχοστασιῶν, μετὰ δὲ
 τὴν μάχην ἀφῆκε τὸ βραβεῖον τῆς νίκης εἰς τοὺς Λακε-
 δαιμονίους, διὰ νὰ προλάβῃ ἐμφυλίου ἐχθρας καὶ σπα-
 ραγμούς. Ἰδού, ἐφώναζεν ὁ Γεροστάθης, ἡ ἀληθὴς φιλο-
 τιμία, ἡ ἀληθὴς φιλοπατρία, ἡ ἀληθὴς πολιτικὴ φρόνη-
 τις! Ὁ Ἀριστείδης, οὐχὶ θηρεύων, ἀλλὰ ὑποχωρῶν, καὶ

παραχωρῶν ἀρχηγίας, πρωτεία, τιμὰς καὶ βραβεΐα, καὶ τὴν πατρίδα του ἐδόξασε, καὶ αὐτὸς συνεδοξάσθη.

Μακαρία ἡ πατρίς ἐκείνη, ἥτις ἔχει τέκνα φιλότιμα, οἷος ἦτο ὁ Ἀριστείδης, τέκνα, τὰ ὅποια δὲν ἐπιθυμοῦν ἄλλην τιμὴν καὶ δόξαν παρὰ τὴν προερχομένην ἀπὸ ἔργα ἔντιμα καὶ εἰς τὴν πατρίδα ὠφέλιμα! Τοιαῦτα τέκνα εἶναι πολύτιμα, εἶναι προσφιλέστατα! Εἶθε καὶ σεῖς, παιδία μου, νὰ κατασταθῇτε μίαν ἡμέραν τέκνα τοιαῦτα, ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῆς φρονήσεως, τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς ἀληθοῦς φιλοτιμίας, καὶ ἀποφεύγοντες πᾶσαν πρᾶξιν, δυναμένην νὰ προστρίψῃ ὄνειδος εἰς τὰ ἄτομά σας, ἢ τὴν φρίλν πατρίδα σας!

Ἡ φρόνησις καὶ ἡ φιλοτιμία, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, ἀνέδειξαν καὶ τὸν Θεμιστοκλέα σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος.

Η ΦΙΑΟΤΙΜΙΑ ΤΟΥ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ.

Ἐξ αὐτῆς τῆς παιδικῆς του ἡλικίας διεκρίθη ὁ Θεμιστοκλῆς διὰ τὴν φιλοτιμίαν του. Ὅσάκις ἐσχόλαζεν ἀπὸ τὰ μαθήματά του, δὲν ὑπέφερεν, ὥς διηγεῖται ὁ Πλούταρχος, νὰ χάνῃ τὸν καιρὸν του ἐπὶ ματαίῳ· ἀλλὰ κατεγίνετο μελετῶν, καὶ λόγους ῥητορικοὺς συντάττων. Εἰς δὲ τὸ σχολεῖον ἐπρωτίμα μᾶλλον τὰ σοβαρὰ παρὰ τὰ διασκεδαστικὰ μαθήματα, δεικνύων παιδιόθεν εὐγενῆ ἐπιθυμίαν ἀληθοῦς τιμῆς, ἥτις μόνον διὰ τοῦ κόπου, διὰ τῆς ἐργασίας καὶ διὰ τῆς μελέτης ἀποκτάται.

Εἰς μάτην ὁ πατήρ του, θέλων νὰ τὸν ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸ πολιτικὸν στάδιον, τῷ ἐδείκνυε τὰ εἰς τὸ παράλιον τοῦ Πειραιῶς ἐρριμμένα παλαιὰ καὶ ἄχρηστα σκάφη, λέγων πρὸς αὐτὸν ὅτι τοιουτοτρόπως παρὰμελοῦνται καὶ

ἀπορρίπτονται ὑπὸ τοῦ λαοῦ καὶ οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, ἀφοῦ διατρέξωσι τὸ πολιτικὸν στάδιόν των.

Μετὰ τὴν λαμπρὰν νίκην τοῦ Μιλτιάδου εἰς τὸν Μαρθῶνα ἡ εὐγενὴς φιλοτιμία τοῦ νέου Θεμιστοκλέους ἐκορυφώθη, καὶ ἡ ἀξίεπαινος ἐπιθυμία τοῦ ν' ἀναφανῇ καὶ αὐτὸς ἄξιον τῆς πατρίδος του τέκνον ἐκυρίευσεν τὴν καρδίαν του.

Ἐκτοτε λοιπὸν παρήτησε πᾶσαν διασκέδασιν· τὰς δὲ νύκτας ἡγρύπνει σκεπτόμενος, καὶ πάντοτε σύννους καὶ σοβαρὸς ἐφαίνετο· πρὸς δὲ τοὺς ἐρωτῶντας διατί τόσον μετεβλήθη, ἔλεγεν ὅτι δὲν τὸν ἀφίνει νὰ κοιμηθῇ τὸ τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου· *Οὐκ ἔα με καθεύδειν τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον.*

Φιλότιμος λοιπὸν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκ νεότητός του, καὶ ἐραστὴς μεγάλων καὶ καλῶν ἔργων, ἡγρύπνησεν, ἐμελέτησεν, ἐσκέφθη, ἐπρονόησεν, ἐκοπίασεν, ἡγωνίσθη, προητοίμασε τὴν πατρίδα του, καὶ δέκα ἔτη μετὰ τὸ τρόπαιον τοῦ Μιλτιάδου κατώρθωσε ν' ἀνυψώσῃ καὶ αὐτὸς τρόπαιον ἐπίσης ἑνδοξον, τὸ τρόπαιον τῆς Σαλαμῖνος.

Ὅτε δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος παρουσιάσθη εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας, οἱ θεαταί, ἀποσπάσαντες τὰ βλέμματά των ἀπὸ τοὺς ἀγωνιζομένους, ἔστρεψαν αὐτὰ πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα, θαυμάζοντες καὶ χειροκροτοῦντες τὸν σωτῆρα τῆς Ἑλλάδος. Στραφεῖς τότε πρὸς τοὺς φίλους του, εἶπεν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀπελάμβανε τοὺς καρποὺς τῶν ὑπὲρ πατρίδος κόπων του.

Ἰδοὺ ἡ μένη ἀμοιβή, τὴν ὁποίαν ζητοῦν οἱ ἀληθῶς φιλότιμοι, ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ἔπαινος τῶν συμπολιτῶν των!

Ἀλλὰ μετὰ τινὰ καιρὸν, διαβληθεὶς ὑπὸ τῶν φθονερῶν

ἐχθρῶν του ὅτι δῆθεν ἐγνώριζε καὶ αὐτὸς τὰ κατὰ τῆς Ἑλλάδος προδοτικὰ σχέδια τοῦ Πausανίου, ἠναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν πατρίδα του, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τόν σον ἐνδόξως ἠγωνίσθη, καὶ νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν βασιλεῖα τῆς Περσίας.

Τοιοῦτοτρόπως ἐπαλήθευσαν οἱ λόγοι τοῦ πατρός του, διότι οὐχὶ μόνον παρημελήθη, ὡς παραμελοῦνται τὰ παλαιὰ σκάφη, ἀλλὰ καὶ ὡς ὑποπτος αἰσχυρᾶς προδοσίας καπεδιώχθη.

Ὅρθως δὲ καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, διδαχθεὶς ὑπὸ τῆς πείρας, ἔλεγεν ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι συνείθιζον νὰ βαρύνωνται εὐεργετούμενοι ἐπὶ πολὺ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀνδρός, καὶ ὅτι ἐφέροντο πρὸς τοὺς πολιτικούς των ἄνδρας, καθὼς οἱ διαβάται φέρονται πρὸς τὰς πλατάνους, ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ ὑπεράσπισιν τῶν ὁποίων τρέχουν μὲν ἐν καιρῷ βροχῆς καὶ χειμῶνος, κατακόπτουν δὲ καὶ ἀφανίζουν αὐτάς, ὅταν ἡ καλοκαιρία ἐπανέλθῃ.

Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, ἂν καὶ Ἀσιανὸς βάρβαρος, ὑπεδέχθη φιλοφρόνως τὸν μέγαν ἐχθρόν του, καὶ βασιλικώτατα ἐπεριποιήθη τὸν νικητὴν τῆς Περσίας. Ἡύχθη δὲ ἀπὸ καρδίας ὥστε ὁ Θεὸς τοῦ σκότους, ὁ Ἀριμάνιος τῶν Περσῶν, νὰ τυφλόνῃ τοὺς Ἕλληνας πάντοτε, ὅπως ἀποδιώκωσι μακρὰν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος, τοὺς ἀρίστους αὐτῶν. Τρομερὰ κατάρρα! ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, τὴν ὁποίαν μόνον ὁ ἀσπονδότερος ἐχθρὸς τῆς Ἑλλάδος ἠδύνατο κατ' αὐτῆς νὰ προφέρῃ. Εἶθε νὰ μὴ πραγματοποιηθῇ ποτε!

Λέγεται δὲ ὅτι, ἀφοῦ ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐξηκολούθησεν ἐπὶ τινα καιρὸν τιμῶν καὶ εὐεργετῶν τὸν Θε-

μιστοκλέα, προσεκάλεσεν ἐπὶ τέλους αὐτὸν νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῆς ἐκστρατείας κατὰ τῆς Ἑλλάδος.

Ἄλλ' ὁ Θεμιστοκλῆς οὔτε μνησίκακος ἦτο, οὔτε ἐγωῖσθης καὶ φίλαυτος, ἀλλὰ τῆς πατρίδος τέκνον φιλότιμον.

Ἐν τούτοις, ἐὰν παρήκουεν εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως, ἤθελεν ἀναφανῇ ἀγνώμων ἐνώπιον τοῦ εὐεργέτου του· ἀλλὰ τὸ ἀποτρόπαιον ἐλάττωμα τῆς ἀγνομσύνης δὲν μολύνει τὰς εὐγενεῖς καρδίας.

Ἄν δέ, ὑπακούων εἰς τὸν βασιλέα, ἐκίνει τὰ ὅπλα κατὰ τῆς μητρος τοῦ Ἑλλάδος, ἤθελε θυσιάσει βεβαίως τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψίν του· ἐνῶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν πατρίδα του ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὸν κόσμον ἡγάπα.

Ἐντὸς τοῦ σκληροῦ τούτου διλήμματος εὗρεθεις ὁ μέγας Θεμιστοκλῆς ἐπροτίμησεν, ὡς λέγουν, ν' ἀποθάνῃ πίνων φαρμάκιον, παρὰ ν' ἀναφανῇ ἀγνώμων ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, ἢ ἄτιμος ἐνώπιον τῆς πατρίδος του.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας, μαθὼν τὸν θάνατόν του, ἐθαύμασε τὴν φιλοτιμίαν καὶ φιλοπατρίαν τοῦ ἀνδρός. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι μετανοήσαντες, ἂν καὶ ἀργά, τῷ ἀνήγειραν τάφον εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀντικρὺ τῆς Σαλαμῖνος.

Μάθετε καὶ σεῖς, παιδιά μου, ἐπρόσθεσε τότε ὁ Γεροστάθης, ν' ἀγαπᾶτε καὶ νὰ σέβησθε τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψίν σας, ὅποιανδήποτε καὶ ἂν ᾦναι ἡ κοινωνικὴ σας θέσις. Μὴ καταδέχθητέ ποτε, μήτε διὰ μίαν στιγμὴν, νὰ γίνητε ἄτιμοι δι' ὅποιανδήποτε αἰτίαν. Ἐνώπιον τῆς τιμῆς σας τὸ πᾶν προθύμως θυσιάζετε, καὶ κέρδη, καὶ πλοῦτη, καὶ δόξας, καὶ ἐξουσίαν, καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν σας, ἂν ποτε ἀπαιτηθῇ καὶ αὐτὴ ὡς ἀντάλλαγμα τῆς τιμῆς σας.

Ἄλλ' ἂν, ὃ μὴ γένοιτο, ἡ ἀτιμία δὲν σᾶς τρομάξῃ, ἂν ἡ τιμὴ καὶ ἡ ὑπόληψις δὲν ἦναι τὰ πολυτιμότερα τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν σας, παύσατε τοῦ νὰ λέγησθε ἀπόρογοι τῶν ἐνδόξων Ἑλλήνων.

Ἐὰν εἰς τὸ στάδιον τῆς ζωῆς σας, τυφλωμένοι ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας τῆς δόξης ἢ τοῦ κέρδους, δὲν διακρίνητε τὰ δίκαια ἀπὸ τὰ ἄδικα, τὰ ἔντιμα ἀπὸ τὰ ἄτιμα, ἔστε βέβαιοι ὅτι ἡ θέλετε ζήσει καὶ ἀποθάνει ἄτιμοι, ἡ θέλετε ἀπολαύσει τὴν μαύρην δόξαν τοῦ Ἡροστράτου.

Μετά τινα διακοπὴν ἠρωτήσαμεν τὸν Γεροστάθην ποῖος ἦτο ὁ Ἡρόστρατος. Ὁ δὲ Γεροστάθης, ἴσως διὰ ν' ἀναπαυθῇ ὀλίγον, διότι μετὰ πολλῆς ζωηρότητος μᾶς εἶπε τὰ ἀνωτέρω, παρεκάλεσε τὸν διδάσκαλον νὰ μᾶς διηγηθῇ τὰ περὶ Ἡροστράτου. Ὁ δὲ διδάσκαλος μᾶς εἶπεν.

Ο ΗΡΟΣΤΡΑΤΟΣ ΚΑΙ Ο ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΟΣ.

Εἰς τὴν Ἐφεσον, πόλιν Ἑλληνικὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὑπῆρχε λαμπρότατος ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, τὸν ὁποῖον ὅλος ὁ ἀρχαῖος Ἑλληνικὸς κόσμος ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἐξάισιον καλλονὴν του, καὶ ἐθεώρει ὡς ἓν τῶν θαυμάτων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ ἔτος 356 πρὸ Χριστοῦ, τὴν ἰδίαν νύκτα, καθ' ἣν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐγεννήθη εἰς τὴν Μακεδονίαν, ὁ λαμπρὸς ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος κατεκρή. Τὸν κατέκαυσεν δὲ Ἐφεσίῳ τις, Ἡρόστρατος καλούμενος, διότι, ὡς ὁ ἴδιος ὡμολόγησε, φλεγόμενος ὑπὸ δοξομανίας ἠθέλησε διὰ τῆς πυρπολήσεως ταύτης ν' ἀπαθανατίσῃ τὸ ὄνομά του.

Ἐδῶ δ' διδάσκαλος ἐτελείωσε τὴν διήγησίν του· ἀλλ' ὁ Γερσστάθης ἐπρόσθεσε τὰ ἐξῆς·

— Ὅσακις, παιδιά μου, ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ· δὲν κανονίζωσι, δὲν χαλινώνωσι τὴν ἐπιθυμίαν τῆς δόξης, ἡ ἐπιθυμία αὕτη ἀποκαθίσταται πάθος ὀλέθριον, τὸ ὁποῖον τυφλώνει καὶ μανιακὸν ἀναδεικνύει τὸν πάσχοντα· ὅθεν καὶ *δοξομανία* ὠνομάσθη τὸ τρομερὸν τοῦτο πάθος.

Τυφλὸς λοιπὸν καὶ μανιακὸς ὢν ὁ Ἡρόστρατος, δὲν ἐσκέφθη ὅτι διὰ τῆς κακουργίας του ταύτης οὐχὶ εἰς δόξαν, ἀλλ' εἰς ἀτιμίαν αἰώνιον ἐπρόκειτο νὰ παραδῶσῃ τὸ ἀποτρόπαιον ὄνομά του.

Εἰς τοιαύτην δὲ αἰώνιον ἀτιμίαν κατεδικάσθη καὶ ὁ Σπαρτιάτης Παυσανίας, ὁ νικητὴς τῶν Πλαταιῶν, κατακυριευθεὶς δυστυχῶς καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς μανίας τῆς δόξης καὶ τῶν χρημάτων. Μὲ λύπην μου θέλω σᾶς διηγηθῆ ὀλίγα περὶ αὐτοῦ, διὰ νὰ ἴδῃτε τὴν αἰσχύρην τῆς δοξομανίας, καὶ διὰ νὰ συγκρίνητε τὸν ἄτιμον θάνατον αὐτοῦ μὲ τὸν θάνατον τοῦ Θεμιστοκλέους.

Ἡ ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΠΛΑΤΑΙΩΝ ΚΑΙ Ο ΠΑΥΣΑΝΙΑΣ.

Μετὰ τὴν ἑνδοξὸν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος ὁ Ξέρξης, φυγὼν εἰς τὴν Ἀσίαν, ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν στρατηγὸν του Μαρδόνιον ἐπὶ κεφαλῇς τριακοσίων χιλιάδων στρατοῦ, ὅπως δι' αὐτῶν καθυποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Μαρδόνιος, πρὶν ἢ δοκιμάσῃ καὶ πάλιν τὴν τύχην τῶν Περσικῶν ὅπλων, ἐπροσπάθησε διὰ μεγάλων ὑποσχέσεων, διὰ δωροδοκιῶν, διὰ κολακειῶν καὶ δι' ἀπειλῶν νὰ κατορθώσῃ τὴν ὑποταγὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ μάλιστα τῶν Ἀθηναίων.

Ἄλλ' οἱ φιλοπάτριδες Ἀθηναῖοι κατεφρόνησαν καὶ τὰς ὑποσχέσεις, καὶ τὰς κολακείας, καὶ τὰς ἀπειλὰς τοῦ Μαρδονίου. Ἐν ἔτος δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίαν τῆς Σαλαμῖνος εἰς τὰς Πλαταιάς, πόλιν τῆς Βοιωτίας, συνεκροτήθη μάχη φονικωτάτη, καθ' ἣν καὶ ὁ στρατηγὸς Μαρδόνιος ἐφονεύθη, καὶ ὅλος σχεδὸν ὁ Περσικὸς στρατὸς κατεστράφη· μόνον δὲ τρεῖς χιλιάδες ἐκ τῶν τριακοσίων ἡδυνήθησαν νὰ διασωθῶσιν, ὅπως φέρωσι τὴν θλιβερὰν ἀγγελίαν τῆς καταστροφῆς των εἰς τὴν Περσίαν.

Στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰς Πλαταιάς ἦτο ὁ Ἀριστείδης. Τῶν δὲ Σπαρτιατῶν στρατηγὸς καὶ συγχρόνως ἀρχιστράτηγος ὢλων τῶν Ἑλλήνων ἦτο ὁ Σπαρτιάτης Πausanίας.

Ἀλλά, καθὼς καὶ ἄλλοτε σὰς εἶπον, ἡ ἀνδρία μόνη, ἄνευ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς, δὲν σώζει τὰ ἔθνη. Ἡ ἀνδρία τῶν Ἑλλήνων μόνη δὲν ἤθελε σώσει τὴν Ἑλλάδα εἰς τὰς Πλαταιάς, ἂν ἡ φρόνησις καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ Ἀριστείδου δὲν συνετέλουν εἰς τὴν σωτηρίαν ταύτην.

Πρὸ τῆς μάχης πεισματώδης φιλονεικία ἡγέρθη μετὰ τὰς Τεγεατῶν καὶ Ἀθηναίων περὶ τῆς θέσεως τῆς τιμῆς. Ὁλεθριώτατα δὲ ἀποτελέσματα εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατὸν καὶ εἰς τῆς Ἑλλάδος τὸ μέλλον ἡδύναντο νὰ προκύψωσιν ἐκ τῆς φιλονεικίας ταύτης, ἂν ὁ ἀληθῶς φιλόπατρις στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων Ἀριστείδης δὲν παρυσιάζετο ἐν τῷ μέσῳ κηρύττων ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι θέλουν δεχθῆ εὐχαρίστως ὁποιανδήποτε θέσιν καὶ ἂν τοῖς δώσωσι, διότι δὲν περιμένουν νὰ τιμῇθωσιν ἐκ τῆς θέσεως, ἀλλ' αὐτοὶ θέλουν τιμῇσαι τὴν θέσιν των, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖναι. Τοιοῦτοτρόπως ἡ φιλονεικία ἔπαυσεν, ἡ ὁμό-

νοια ἐπανῆλθε, καὶ ἡ νίκη ἐστεφάνωσε τὰ Ἑλληνικὰ ὄπλα, καὶ ἐπεσφράγισε τὴν Ἑλληνικὴν ἐλευθερίαν εἰς τὴν πεδιάδα τῶν Πλαταιῶν.

Μετὰ τὴν μάχην ταύτην ὁ Πausanίας, ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ Ἑλληνικοῦ στόλου μεταβὰς εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐκυρίευσεν αὐτό, προσθέσας εἰς τὰ πλούσια Περσικὰ λάφυρα, τὰ ὅποια εἰς τὰς Πλαταιὰς ἔλαβε, καὶ ἄλλα πολὺ πλουσιώτερα, τὰ ὅποια εἰς τὸ Βυζάντιον εὔρεν.

Ἀλλὰ τὰ πλούτη καὶ ἡ δόξα τυφλόνουν ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς ἀδυνάτους νόας, καὶ διαφθείρουν τὰς ἀγνεῖς καρδίας. Ἡ δόξα λοιπὸν τῶν Πλαταιῶν καὶ τὰ πλούσια λάφυρα ἐτύφλωσαν καὶ διέφθειραν τὸν Πausanίαν. Καθὼς δὲ ὁ μέθυσος δὲν χορταίνει οἶνον, τοιουτοτρόπως καὶ ὁ δοξομανὴς καὶ πλουτομανὴς Πausanίας, μὴ χορταίνων δόξαν καὶ πλούτη, κατήντησε χάριν αὐτῶν νὰ καύσῃ ὅχι μόνον ἓνα ναόν, ὥς ὁ Ἡρόστρατος, ἀλλὰ ὅλην κληρον τὴν Ἑλλάδα, προδίδων αὐτὴν αἰσχροῦς εἰς τὸν Ξέρξην.

Ὅχι! παιδιά μου, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, ἔσφαλα εἰπὼν ὅτι ὁ Πausanίας ἠθέλησε νὰ καύσῃ ὅλην τὴν Ἑλλάδα ὅχι! προδίδων καὶ ὑποδουλόνων αὐτὴν εἰς τοὺς βαρβάρους, ἠθέλησε νὰ πράξῃ αἰσχρουργίαν ἀσυγκρίτως μεγαλύτεραν τῆς πυρκαϊᾶς· διότι, ἂν ἐκαίοντο οἱ ναοὶ καὶ αἱ πόλεις τῆς Ἑλλάδος, εὐκόλως ἠδύναντο ν' ἀνακτισθῶσιν, ὥς ἀνεκτίσθη ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος, πυρποληθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἡροστράτου, ὥς ἀνεκτίσθη καὶ ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν, πυρποληθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ξέρξου. Ἀλλ' ἐὰν ἡ Ἑλλάς, προδιδομένη ὑπὸ τοῦ Πausανίου, ὑποδουλόνετο, δυσκόλως ἤθελεν ἀνακτήσει τὴν ἐλευθερίαν της, καὶ ἀπό-

δειξίς τῆς δυσκολίας ταύτης εἶναι ἡ τετρακοσίων ἐτῶν πολυπαθὲς δουλεία μας.

Βαθέως ἐστέναξεν ὁ ἀγαθὸς γέρον· μετὰ τινα δὲ διακοπὴν ἐξηκολούθησε τὴν διήγησίν του ὡς ἐφεξῆς.

Εὐτυχῶς αἱ προδοτικαὶ προτάσεις τοῦ Πausανίου ἀνεκαλύφθησαν ἐγκαίρως ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν του· ἄλλ' ὅτε ἐπρόκειτο νὰ συλλάβωσι καὶ φυλακίσωσιν αὐτόν, διὰ νὰ τὸν δικάσωσιν ὡς προδότην τῆς πατρίδος, προφθάσας κατέφυγεν ἐντὸς τοῦ ἐν Σπάρτῃ ναοῦ τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς. Ἦτο δὲ θρησκευτικῶς ἀπηγορευμένον παρὰ τοῖς Ἕλλησι νὰ συλλαμβάνωσιν ἄνθρωπον, καταφυγόντα ἐντὸς ναοῦ.

Ἐπομένως οἱ Σπαρτιᾶται, μὴ δυνάμενοι νὰ συλλάβωσιν αὐτόν, ἔφραξαν τὴν θύραν τοῦ ναοῦ, ὅπως ἐντὸς αὐτοῦ ἀποθάνῃ τῆς πείνης ὁ ὑπὸ ἀπλήστου πείνης πλούτου καὶ δόξης κυριευθεὶς Πausανίας.

Λέγεται δὲ ὅτι ἡ μήτηρ τοῦ Πausανίου ἔθεσεν εἰς τὴν θύραν τοῦ ναοῦ τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τοῦ προδότου υἱοῦ της, αἰσχυνομένη διότι ἐγέννησε τέκνον ἀνάξιον τῆς Σπάρτης.

Μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπε — Συγκρίνατε τώρα τὸν θάνατον τοῦ Θεμιστοκλέους μὲ τὸν θάνατον τοῦ Πausανίου· συγκρίνατε τὴν εὐγενῆ φιλοτιμίαν καὶ ἀμνησιακίαν τοῦ πρώτου μὲ τὴν δοξομανίαν καὶ τὴν προδοτικὴν διαγωγὴν τοῦ δευτέρου· συγκρίνατε ἐπὶ τέλους τὴν αἰώνιον δόξαν, ἥτις θέλει περικαλύπτει τὸ λαμπρὸν ὄνομα τοῦ Θεμιστοκλέους, μὲ τὸ αἰώνιον αἶσχος, τὸ ὁποῖον θέλει συνοδεύει τὸ ἀποτρόπαιον ὄνομα τοῦ Πausανίου, καὶ ἐπομένως ἀναγκασθῆτε τὴν ἔμφο-

να καὶ ἐνάρετον φιλοτιμίαν, ἥτις ἐδόξασε τὸν Θεμιστοκλέα, καὶ ἀποφύγετε τὴν δοξομανίαν καὶ τὴν πλουτομανίαν, αἵτινες κατήσχυναν τὸν Πausανίαν.

Οὐδεμία κακία, οὐδὲν πάθος, καὶ ἐπομένως οὐδὲ ἡ δοξομανία καὶ ἡ πλουτομανία ἤθελον μολύνει, παιδίᾳ μου, τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἂν πάντες ἐσέβοντο καὶ ἠκολούθουν τὸ «Μηδὲν ἄγαν», τὸ «Πᾶν μέτρον ἄριστον», καὶ τὸ «Γινώθι σαυτόν». Δι' αὐτῶν λοιπὸν κανονίζετε ὅλας τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας σας, καὶ τότε ἡ εὐτυχία σας θέλει εἶσθαι βεβαία, καὶ ἡ φίλη πατρὶς θέλει εὐδαιμονεῖ.

Διὰ τῶν σῶτηρίων δὲ τούτων παραγγελημάτων μᾶς ἀπεχαιρέτισε καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ ἀγαθὸς γέρον, προσθέσας καὶ τὸ ἀκόλουθον δίστιχον.

Ἐὖτε φιλότιμος ἄς ἔχη τὴν φιλότιμὴν του τιμὴν
«Ὅπλορ κατὰ τῆς κακίας, κέντρον πρὸς τὴν ἀρετὴν».

Η ΟΡΑΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

«Τοὺς ἀπαιδεύτους μόνῃ τῇ μορφῇ τῶν θηρίων διαφέρειν».

(Κλεάνθεος).

ΜΕΤΑΞΕΪ τῶν μαθητῶν τοῦ σχολείου ὁ μὲν Κωνσταντῖνος, υἱὸς πτωχοῦ ὀπλοποιοῦ, διεκρίνετο διὰ τὴν φιλομάθειαν καὶ ἄκραν ἐπιμέλειάν του, ὁ δὲ Ἀθανάσιος, υἱὸς ἐνὸς τῶν προϋχόντων τῆς κωμοπόλεως, διεκρίνετο διὰ τὴν πρὸς τὰ γράμματα ἀποστροφὴν του, καὶ διὰ τὴν ἄκραν ἀμέλειαν περὶ τὰ μαθήματά του.

Πολλάκις οἱ διδάσκαλοι ἐσυμβούλευσαν, ἐπέπληξαν,

καὶ ἐτιμώρησαν τὸν Ἀθανάσιον, ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην.

Οἱ γονεῖς του, συναισθανόμενοι τὰ δεινὰ τῆς ἀπαιδευσίας, δὲν ἔπαυον προτρέποντες τὸν υἱὸν των εἰς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μάθησιν· ἀλλὰ δυστυχῶς ὁ Ἀθανάσιος ἐξηκολούθει κωφεύων.

Οἱ διδάσκαλοι ἀπελπισθέντες ἐπρότειναν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν Γεροστάθην τὴν ἐκ τοῦ σχολείου ἀποπομπὴν τοῦ ἀμελοῦς Ἀθανασίου, διότι καὶ αὐτὸς δὲν ὠφελεῖτο, διὰ τοῦ κακοῦ δὲ παραδείγματός του ἠδύνατο καὶ ἄλλους τῶν μαθητῶν νὰ βλάψῃ, καθ' ὅσον δυστυχῶς οἱ ἄπειροι νέοι εὐκολώτερα μιμοῦνται τὰ κακὰ παρὰ τὰ καλὰ παραδείγματα.

Ἄλλ' ὁ ἀγαθὸς Γεροστάθης δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀπελπίσθῃ· «ἀπαιτεῖται, ἔλεγεν, ἐπιμονὴ καὶ σταθερὰ θέλησις πρὸς ἐπιτυχίαν ἔργου τινὸς ἀγαθοῦ». Ἔργον δὲ ἀγαθὸν καὶ φιλόανθρωπον ἐθεώρει νὰ σώσῃ τὸν νέον Ἀθανάσιον ἀπὸ τὰ δεινὰ τῆς ἀπαιδευσίας, καὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους, τοὺς ὁποίους διατρέχουν ὅσοι, στερούμενοι τὸ σωτήριον ρῶς τῆς μαθήσεως, κυλίωνται ἐντὸς τοῦ σκότους τῆς ἀμαθείας.

Πρὶν λοιπὸν παραδεχθῇ ὁ Γεροστάθης τὴν περὶ ἀποπομπῆς τοῦ Ἀθανασίου πρότασιν, ἠθέλησε νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν μετὰ τῶν γραμμάτων συμφιλίωσιν αὐτοῦ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Αἱ Εἰκονογραφίαι.

Προσεκάλεσεν ὁ Γεροστάθης Κυριακὴν τινα ὅλους τοὺς μαθητὰς τοῦ σχολείου εἰς τὴν οἰκίαν του, διὰ νὰ μᾶς

δείξῃ εἰκονογραφίας ὥραιας, τὰς ὁποίας κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας εἶχε λάβει ἐκ Τεργέστης.

Ὅλοι προθύμως ἐτρέξαμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος· ἐκ τῶν πρώτων δὲ ἦτο καὶ ὁ Ἀθανάσιος, ὅστις ἐγαργαλίσθη ἀκούσας ὅτι αἱ εἰκονογραφίαι ἦσαν ὥραϊαι καὶ διασκεδαστικαί.

Ἀφοῦ ἐκαθίσταμεν ἅπαντες περὶ τὴν μεγάλην τράπεζαν τοῦ γέροντος, ἤρχισε νὰ μᾶς δεικνύῃ περιέρρους τῶ ὄντι εἰκόνας ἀνθρώπων ἀγρίων, διαφορῶν εἰδῶν καὶ χρωμάτων, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας. Ὁ Ἀθανάσιος ἠρώτησε τότε ποῦ εἶναι ἡ Ἀφρικὴ, ἡ Ἀμερικὴ, καὶ ἡ Αὐστραλία. Ὁ δὲ Γεροστάθης ἀπάντησεν ὅτι εἶναι μέρη μεγάλα τῆς γῆς, τῶν ὁποίων καὶ τοὺς κατοίκους, καὶ τὰ προϊόντα, καὶ τὸ κλίμα, καὶ τοὺς ποταμούς, καὶ τὰ ὄρη, καὶ τὰς πόλεις θέλει μάθει, ἐὰν σπουδάσῃ τὸ ὥραϊον καὶ τερπνὸν μάθημα τῆς Γεωγραφίας.

Ἄλλ' οἱ ἄγριοι οὗτοι, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, δεικνύων τὰς εἰκόνας τῶν πρὸς τὸν Ἀθανάσιον, οὔτε τὸ μάθημα τῆς Γεωγραφίας, οὔτε ἄλλο τι μάθημα σπουδάζουν· ὄντες δὲ ὅλως ἀγράμματοι καὶ ἀπαίδευτοι, οὔτε γνώσεις ὠφελίμους ἔχουν, οὔτε ἤθη καλὰ, οὔτε πολιτισμόν, οὔτε εὐτυχίαν· καὶ δι' αὐτὸ ὀνομάζονται ἄγριοι, ὀλίγον διαφέροντες ἀπὸ τὰ ἄγρια θηρία. Καὶ ἡμεῖς, φίλε Ἀθανάσιε, ἠθέλομεν εἶσθαι ἄγριοι ὡς αὐτοί, καὶ ὡς τὰ ἄγρια ζῶα, ἐὰν δὲν εἴχομεν βιβλία, διδασκάλους, σχολεῖα, διὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸν νοῦν φωτίζομεν, καὶ τὴν καρδίαν ἐξημερώνομεν, καὶ τὸν βίον οὕτω πολιτίζομεν καὶ ἐξευγενίζομεν.

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β΄.)

Μετὰ τὰς εἰκόνας ταύτας μᾶς ἔδειξεν ὁ γέρων εἰκονογραφίας διαφόρων μεταλλείων, καὶ εἰκόνας χρωματισμένους διαφόρων μετάλλων καὶ ἄλλων προϊόντων, τὰ ὅποια οἱ ἄνθρωποι ἐξάγουν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τῆς γῆς· μᾶς εἶπε δὲ ὅτι περὶ ὧν αὐτῶν πραγματεύεται ἡ Ὀρυκτολογία, μάθημα ἐπίσης ὡραῖον καὶ τερπνότατον.

Μεταξὺ τῶν εἰκονογραφιῶν τούτων ὑπῆρχε μία, παριστάνουσα ἀνθρακορυχείον, ἐκ τοῦ ὁποῦ ἐξήγοντο ἄνθρακες μεταλλικοί. Πλησίον δὲ αὐτῆς εἶδομεν καὶ ἄλλην, παριστάνουσαν τοποθεσίαν τινὰ εἰς τὴν Βρασιλίαν τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου διάφοροι μαῦροι ἐφαίνοντο καταγινόμενοι πρὸς ἀνεύρεσιν ἀδάμαντων.

Ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν εἰκόνων λαβὼν ἀφορμήν, μᾶς ἐξήγησεν ὅτι ὁ μαῦρος ἀνθραξ καὶ ὁ λαμπρὸς ἀδάμας εἶναι ἓν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα, διότι ἡ Χημεία ἀπέδειξεν ὅτι τὰ αὐτὰ συστατικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν τὸν ἀνθρακα, ἀποτελοῦν καὶ τὸν ἀδάμαντα. Μᾶς ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι, ἂν οἱ χημικοὶ ἠδύναντο νὰ εὕρωσι τρόπον, δι' οὗ νὰ κρυσταλλόνωσι τοὺς ἀνθρακας, ἤθελον μεταβάλλει αὐτοὺς εἰς ἀληθεῖς ἀδάμαντας. Ἐν τούτοις, μᾶς εἶπε, μόνη ἡ φύσις ἔχει τὴν δύναμιν ταύτην· ἀλλὰ καθὼς μόνον εἰς τοὺς κόλπους τῆς γῆς μυστηριωδῶς κρυσταλλόνονται οἱ μαῦροι ἀνθρακες, καὶ εἰς λαμπροὺς καὶ πολυτίμους ἀδάμαντας μεταβάλλονται, τοιοῦτοτρόπως μόνον εἰς τοὺς κόλπους τῆς ὀρθῆς παιδείας καὶ τῆς χριστιανικῆς ἀνατροφῆς καθαρίζονται, ἐξευγενίζονται, καὶ λαμπρύνονται αἱ μαῦραι καὶ ἀπαίδευτοι ψυχαί. Εὐχομαι δὲ ὥστε καὶ σεῖς, φίλοι μου, διὰ τῆς φιλομαθείας καὶ ἐπιμελείας σας φωτίζοντες τὸν νοῦν καὶ βελτιόνοντες τὴν καρδίαν, νὰ κα-

τασταθῆτε μίαν ἡμέραν λαμπροὶ ἀδάμαντες καὶ στολισμοὶ τῆς πολυπαθοῦς πατρίδος.

Ἀκολούθως μᾶς παρουσίασεν εἰκονογραφίας ζώων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα δὲν ἐγνωρίζομεν· μᾶς ἐδειξε δὲ εἰκόνας σκελετῶν διαφόρων μεγάλων ζώων, τὰ ὅποια, εἶπεν, ἔπαυσαν πρὸ χρόνων νὰ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ὅποια οἱ ζωολόγοι ὀνομάζουσιν *προκατακλυσμαῖα*. Εἶδομεν δὲ καὶ εἰκόνας περιέργων καὶ κομψοτάτων φωλεῶν, τὰς ὁποίας διάφορα πτηνὰ κατασκευάζουν μὲ ἄκραν ἐπιτηδειότητα καὶ χάριν.

Μᾶς διηγήθη τότε διαφόρους περιέργους ἰδιότητας τῶν ζώων, καὶ ἰδίως πῶς οἱ κάστορες κτίζουσιν τοὺς διπάτους οἴκους των, κόπτοντες διὰ τῶν ὀδόντων τοὺς ἀναγκαίους στύλους, τοὺς ὁποίους ἔπειτα ἐμπήγουν εἰς τὴν γῆν, κτυπῶντες αὐτοὺς διὰ τῶν οὐρῶν των· πῶς αἱ φιλόπονοι μέλισσαι κατασκευάζουν μὲ ἄκραν ἰσομετρίαν τὰ ἐξάεδρα κήρινα δωμάτιά των, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐναποθέτουν τὸ μέλι των, πῶς τὴν αἵθουσαν τῆς βασιλίσσης των κατασκευάζουν εὐρυχωροτέραν ὅλων τῶν ἄλλων, καὶ πῶς συνεννοούμεναι διαμοιράζουσιν τὴν ἐργασίαν των, αἱ μὲν ἐργαζόμεναι ἐντὸς τῆς κυψέλης, ἄλλαι δὲ ἐξερχόμεναι ὕψως συνάξωσι καὶ φέρωσι τροφὴν πρὸς τὰς ἐργαζομένας.

Ἐνῷ δὲ ἐθαυμάζομεν ἀκούοντες ταῦτα, ὁ γέρων ἐπρόσθεσεν·

— Ἀξιοθαύμαστα εἶναι τῷ ὄντι, παιδιὰ μου, τὰ ἔργα τῶν διαφόρων ζώων καὶ πτηνῶν· ἀλλὰ τὰ ἔργα των ταῦτα, ὅποια ἦσαν πρὸ ἑκατὸν καὶ χιλίων ἐτῶν, τὰ αὐτὰ εἶναι καὶ σήμερον, τὰ αὐτὰ δὲ θέλουν εἶσθαι καὶ πάντοτε. Οὐδεμία διαφορὰ, οὐδεμία τελειοποίησις καὶ πρόο-

δος παρατηρεῖται εἰς τὰ ἔργα τῶν ζώων· ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος, προικισμένος μὲ νοῦν ἐπιδεκτικὸν ἀναπτύξεως, καὶ ἡμέραν δύναται νὰ βελτιόνη καὶ ἑαυτὸν καὶ τὰ ἔργα του. Ἰδοὺ ἡ μεγίστη καὶ οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζώων· ἀλλ' ἡ ἀνθρώπινος πρόοδος μόνον διὰ τῆς μελέτης, διὰ τῆς ἐπιμελείας, διὰ τῆς μαθήσεως ἀποκτάται. Ὅστις λοιπὸν ἀποστρέφεται τὰ μέσα ταῦτα τῆς προόδου, ἐξ ἀνάγκης θέλει μείνει ζῶον στάσιμον καὶ δυστυχές.

Μετὰ ταῦτα μᾶς παρουσίασεν εἰκόνας ἱστορικής, παριστανούσας συμβεβηκότα ἐνδοξά τῆς Ἑλληνικῆς, τῆς Ῥωμαϊκῆς καὶ τῆς νεωτέρας ἱστορίας, προσέτι δὲ καὶ εἰκονογραφίας προτομῶν ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Τότε δὲ μᾶς ἐξέθεσε πόσον διασκεδαστική, ἀναγκαία καὶ ὠφέλιμος εἶναι ἡ σπουδὴ τῆς Ἱστορίας, ἥτις μᾶς διδάσκει πῶς τὰ ἔθνη αὐξάνουν, εὐτυχοῦν, καὶ λαμπρύνονται, καὶ πῶς ἀφ' ἑτέρου μακραίνονται, πίπτουν, καὶ ἐξαφανίζονται. Φιλάνθρωπος καὶ εὐεργετικὴ εἶναι τῷ ὄντι ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἱστορίας, διότι αὐτὴ ἀποκαλύπτει τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ μέλλοντος.

Ἐπρόσθεσε δὲ ὅτι οὔτε ἱστορικός, οὔτε ἄλλας ὠφελίμους γνώσεις θέλομεν δυνηθῆ ν' ἀποκτήσωμεν, ἂν προηγουμένως δὲν προμηθευθῶμεν τὰ ὄργανα, διὰ τῶν ὁποίων ἀποκτώνται αἱ γνώσεις, δηλαδὴ ἂν δὲν μάθωμεν γλώσσας.

Ἰδίως δὲ μᾶς ἐσύστησε τὴν σπουδὴν τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης, διότι αὕτη θέλει μᾶς διευκολύνει πολὺ τὴν σπουδὴν ὅλων τῶν ἄλλων γλωσσῶν. Ἐκτὸς τούτου, μᾶς εἶπεν, ἡ Ἑλληνικὴ εἶναι ἡ ὠραιότερα, ἡ πλουσιω-

τέρα, ἡ ἁρμονικωτέρα γλῶσσα τοῦ κόσμου. Εἰς αὐτὴν ἐγράφησαν ὑπὸ τῶν ἐνδόξων προγόνων μας τὰ ὠραιότερα ποιήματα, αἱ διδακτικώτεραι ἱστορίαι, οἱ εὐγλωττότεροι λόγοι, ἡ ὑψηλότερα φιλοσοφία, καὶ αἱ σοφώτεραι πρακτικαὶ συμβουλαί. Οὐδεὶς Γερμανός, Γάλλος, Ἀγγλος, Ἰταλός, ἢ Ἀμερικανός, ὅστις πρόκειται ν' ἀποκτήσῃ ἀνατροφὴν καὶ παιδείαν, δὲν παραμελεῖ τὴν σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν γραμμάτων. Ὅποιον δὲ αἶσχος ἤθελεν εἰσθαῖ εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀπογόνους τῶν Ἑλλήνων, ἐὰν ἠθέλομέν ποτε ἀμελήσει τὴν μητρικὴν μας γλῶσσαν!

Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς, καθὼς καὶ πάσης ἄλλης γλώσσης, εἶναι κατ' ἀρχὰς ξηρὰ καὶ κοπιώδης, ἀλλ' ὅσον πικραὶ εἶναι αἱ ρίζαι τῆς παιδείας, τόσον γλυκεῖς εἶναι οἱ καρποὶ τῆς, εἶπεν ὁ Ἀριστοτέλης.

Ἐὰν λοιπόν, σπουδάζοντες τὴν Ἑλληνικὴν καὶ τὰς ἄλλας γλώσσας, ἔχητε πρὸ ὀφθαλμῶν τοὺς γλυκυτάτους καρπούς, τοὺς ὁποίους θέλετε γευθῆ μετὰ τὴν μάθησιν τῶν γλωσσῶν τούτων, εὐχαρίστως θέλετε ὑποφέρει καὶ τῆς γραμματικῆς τὴν ἀηδίαν καὶ τοῦ λεξικοῦ τὸν κόπον, καθὼς εὐχαρίστως πίνετε τὸ πικρὸν ἱατρικόν, διὰ ν' ἀπολαύσητε τὴν υἰεῖαν σας, καθὼς εὐχαρίστως περιπατεῖτε δρόμον στενὸν καὶ δύσβατον, διὰ νὰ φθάσητε εἰς ἀνθηρὸν καὶ τερπνὸν κῆπον.

Εὐτυχεῖς ὅσοι, κάτοχοι τῆς Ἑλληνικῆς, γνωρίζωσι δι' αὐτῆς τὰς θείας καλλονάς τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ τὰ ἀμάραντα κάλλη τῆς Ἑλληνικῆς εὐφυΐας.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους τοῦ Γεροστάθου ἐξηκολούθησαμεν φυλλολογοῦντες τὰς εἰκονογραφίας του· ἐθαυμάζομεν δὲ τινὰς ἐξ αὐτῶν, αἵτινες παρίστανον ἀγάλματα

Ἑλληνικά ἀρχαῖα, σωζόμενα εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης.

— Πόσον περισσότερον, μᾶς εἶπε τότε ὁ γέρων, ἠθέλετε θαυμάσει τὴν ἀμίμητον καλλιτεχνίαν τῶν προγόνων μας, ἂν ἐβλέπετε εἰς τὰ μουσεῖα τῆς Εὐρώπης αὐτὰ τὰ πρωτότυπα μαρμάρινα ἀγάλματά των, τὰ ὅποια μέχρι τῆς σήμερον θεωροῦνται ὡς τὰ ἀριστουργήματα τῆς γλυπτικῆς τέχνης, διότι οὐδεὶς ἄχρι τοῦδε τῶν νεωτέρων τεχνιτῶν ἠμπόρεσε νὰ πλησιάσῃ τὴν τελειότητα τοῦ κάλλους των.

Ἄλλ' ὅλα τὰ ἀγάλματα ταῦτα, πρὶν ἐπισύρῃσι τὸν θαυμασμὸν τοῦ ἀρχαίου καὶ τοῦ νεωτέρου κόσμου, ἦσαν κρυμμένα ἐντὸς τῶν λατομείων τῆς Πάρου ἢ τῆς Πεντέλης, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἐντὸς ἀμόρφων τμημάτων μαρμαροῦ. Ὁ δὲ Φειδίας, ὁ Πραξιτέλης, καὶ οἱ ἄλλοι γλύπται ἀπεκάλυψαν αὐτὰ διὰ τῆς τέχνης των, ξέοντες καὶ ἀφαιροῦντες ἐπιτηδεῖως ὅλα τὰ τεμάχια, τὰ περικαλύπτοντα τὰ ἀγάλματα ταῦτα.

Αὐτὸ τοῦτο πράττουν καὶ οἱ διδάσκαλοι, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων. Διὰ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς καλῆς ἀγωγῆς προσπαθοῦν νὰ μορφώσῃσι καὶ νὰ ὠραίσωσι τὰς ἀμόρφους καὶ ἀκατεργάστους ψυχὰς τῶν ἀπαιδευτῶν παιδιῶν. Εὐτυχεῖς οἱ διδάσκαλοι ἐκεῖνοι, οἵτινες δυνηθῶσι ν' ἀναδείξωσιν ἠθικὰ ἀριστουργήματα, ἐφάμιλλα τῶν καλλιτεχνικῶν ἀριστουργημάτων τοῦ Φειδίου καὶ Πραξιτέλους!

Ἐνῶ ὁ Γεροστάθης ὠμίλει, ὁ Ἀθανάσιος ἐφάνετο κατὰ κόκινος καὶ εἰς ἄκρον στενοχωρημένος, διότι πάλῃ μεταξὺ φιλομαθείας καὶ ἀμελείας εἶχεν ἀρχίσει ἐντὸς τῆς καρδίας του, ὁ δὲ ἀγὼν οὗτος ἐπροξένει τὴν στενοχωρίαν, καὶ ἐκοκκίνιζε τὰς παρειάς του.

Ὁ δὲ συμμαθητὴς μας Κωνσταντῖνος ἔμενε προσηλωμένος ἐπὶ τινος εἰκονογραφίας· μελαγχολικὴ δὲ ἐφαίνετο ἡ φυσιογνωμία του, καὶ ἔν δάκρυ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του ἔπεσεν ἐπὶ τῆς εἰκόνης, τὴν ὁποῖαν ἔμπροσθέν του ἐκράτει.

— Τί ἔχεις, Κωνσταντῖνε, καὶ δακρύεις; ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Γεροστάθης. Πρὸ πολλῶν ἤδη ἡμερῶν σὲ παρατηρῶ μελαγχολικὸν καὶ κατηφῆ· εἰπέ μοι, τί ἔχεις;

Ἄλλ' ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἀπήντησεν εἰμὴ διὰ νέων δακρύων.

Ὁ Γεροστάθης ὑπέθεσεν ὅτι ἐυστέλλετο νὰ ἐκφράσῃ ἐνώπιον τῶν συμμαθητῶν του τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του· ὅθεν προσεκάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον· ἡμεῖς δ' ἐμείναμεν μόνοι φυλλολογοῦντες τὰς εἰκονογραφίας.

Μετ' ὀλίγον ὁ Γεροστάθης ἐπανῆλθε μετὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις τότε ἐφαίνετο εὐχαριστημένος, καὶ ἡ χαρὰ τῆς ψυχῆς του ἔλαμπεν ἐπὶ τῶν ὕγρῶν εἰσέτι ὀφθαλμῶν του.

Φαιδρὸς ἐπίσης ἐφαίνετο καὶ ὁ Γεροστάθης, ὅστις μᾶς εἶπεν ὅτι εἰς τὸ ἐξῆς θέλει ὀνομάζει τὸν Κωνσταντῖνον *Κλεάνθην*. — Θέλω δὲ σᾶς διηγήθῃ τὰ περὶ αὐτοῦ, διὰ νὰ ἴδῃτε ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος εἶναι ἄξιος ἐκεῖνου ἀπογόνου, καὶ ἐπομένως ἄξιος νὰ φέρῃ τὸ ὄνομα ἐκεῖνου.

ΚΛΕΑΝΘΗΣ, Ο ΕΠΟΝΟΜΑΣΘΕΙΣ ΦΡΕΑΝΤΑΗΣ.

Ὁ Κλεάνθης, νέος πτωχὸς ἀλλὰ φιλομαθής, ὑπῆγεν εἰς Ἀθήνας περὶ τὰ 250 πρὸ Χριστοῦ, διὰ νὰ σπουδάσῃ τὴν φιλοσοφίαν. Ἐγένετο δὲ τακτικώτατος μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Ζήνωνος.

Δίκα ἐννέα ἔτη ἐξηκολούθησεν ὁ πτωχὸς Κλεάνθης ἀκροαζόμενος ἐπιμελῶς τὰ μαθήματα τοῦ σοφοῦ καὶ ἐναρέτου διδασκάλου τοῦ Ζήνωνος.

Πάντες δὲ ἐγνώριζον ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο τόσον πτωχός, ὥστε μὴ ἔχων χρήματα ν' ἀγοράζῃ χαρτίον (πάπυρον), ἔγραφεν ὅσα παρὰ τοῦ Ζήνωνος ἤκουεν ἐπὶ ὀστράκων καὶ ὠμοπλατῶν βοῶν.

Ἐνασχολούμενος δὲ εἰς τὴν ἀκρόασιν καὶ μελέτην τῶν μαθημάτων του, δὲν ἐφαίνετο ἐργαζόμενός τι.

Πῶς λοιπὸν ἔζη ὁ πτωχὸς Κλεάνθης; ποῖος τῷ ἐδίδε χρήματα; Μήπως ἐκλεπτε; μήπως ἔζη δι' ἄλλου τινὸς ἀτίμου τρόπου; Τοιαῦται ὑποψίαι ἤρχισαν νὰ γεννῶνται εἰς τὰς Ἀθήνας περὶ αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἀρειος Πάγος, τὸ ἀνώτατον καὶ σεβάσμιον ἐκεῖνο δικαστήριον τῶν Ἀθηνῶν, μεταξὺ τῶν ἄλλων χρεῶν τοῦ ὁποίου ἦτο καὶ ἡ ἐπιτήρησις τῶν ἀργῶν, προσεκάλεσεν ἐνώπιόν του τὸν ὑποπτον Κλεάνθην, διὰ νὰ ἐξετάσῃ αὐτὸν πῶς ζῇ τόσα ἔτη ἄνευ ἐργασίας τινός.

Ὁ Κλεάνθης ἠναγκάσθη τότε νὰ παρουσιάσῃ πρὸς ὑπεράσπισίν του κηπουροὺς τινὰς τῶν Ἀθηνῶν, ἐκ τῆς μαρτυρίας τῶν ὁποίων ἀνεφάνη ὅτι ἐσύχναζε τὰς νύκτας εἰς τοὺς κήπους αὐτῶν, ὅπου ἀντλῶν νερὸν ἐκ τῶν πηγαδίων (φρεάτων) ἐπότιζε τοὺς κήπους των, καὶ ὅτι οὕτω διὰ τῆς χρηματικῆς ἀμοιβῆς τῶν νυκτερινῶν κόπων τοῦ ἔζη τὰς ἡμέρας του, ἐνασχολούμενος εἰς τὰ μαθήματά του.

Οἱ Ἀρειοπαγῖται καὶ πάντες οἱ Ἀθηναῖοι ἐθαύμασαν καὶ ἐπῆνεσαν τὴν φιλομάθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ πτωχοῦ Κλεάνθους, ὅστις ἔκτοτε ἐπωνομάσθη *Φρεάττης*, διότι ἔζη ἀντλῶν ὕδωρ ἐκ τῶν φρεάτων. Ἐψήφισαν δὲ

πρὸς βοήθειάν του χρηματικόν τι ποσόν, ὅπως ἀνετώτερα ἐξακολουθήσῃ τὰς σπουδὰς του

Οὕτως ὁ Κλεάνθης ἀνεφάνη ὁ ἱκανώτερος τῶν μαθητῶν τοῦ Ζήνωνος· καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ τὸν διέδεχθη εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Στωϊκῆς φιλοσοφίας.

Εἰς τὸν Κλεάνθην ἀποδίδεται καὶ τὸ ὀρθότατον ἐκεῖνο ῥητόν, ὅτι οἱ ἀπαιδεύτοι μόνον κατὰ τὴν μορφὴν διαφέρουν ἀπὸ τὰ θηρία.

Τώρα δὲ θέλω σὰς διηγηθῇ καὶ τὰ τοῦ Κωνσταντίνου.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ, Ο ΕΠΟΝΟΜΑΣΘΕΙΣ ΚΛΕΑΝΘΗΣ.

Ὁ πατὴρ του, ὢν ὀπλοποιός, δὲν εὕρισκεῖ εἰς τὴν εἰρηνικὴν μας κωμόπολιν ἐργασίαν πρὸς ἐξοικονόμησιν τῆς πολυαρίθμου οἰκογενείας του· ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ μεταβῇ οἰκογενειακῶς εἰς τὴν Σκόδραν τῆς Ἀλβανίας, ὅπου ὁμως δὲν ὑπάρχει σχολεῖον διὰ τὸν Κωνσταντίνον. Ἡ ἀπόφασις αὕτη κατεπύκρυνε τὴν καρδίαν τοῦ Κωνσταντίνου, ὅστις, διὰ νὰ μὴ διακόψῃ τὰ μαθήματά του, μὲ παρεκάλεσε μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ τὸν συστήσω, εἰ δυνατόν, εἰς τινὰ ἀρτοποιὸν τῆς κωμοπόλεως, διὰ νὰ ἐργάζεται παρ' αὐτῷ τὴν ἐσπέραν καὶ τὴν νύκτα· ἔχων δὲ οὕτω κατοικίαν, ὀλίγην τροφήν, καὶ ἐλευθερίας τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του.

Τί λέγετε λοιπὸν, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον, δικαίως ἢ ἀδίκως ἐπωνόμασα Κλεάνθην τὸν Κωνσταντίνον;

Εἶπον λοιπὸν πρὸς αὐτὸν ὅτι, ἀντὶ νὰ τὸν συστήσω εἰς ἀρτοποιόν, εὐχαρίστως θέλω τὸν παραλάβαι εἰς τὴν οἰκίαν μου, διὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του.

Ὅποια ἐντροπή! ἐνῷ νέοι πτωχοὶ καὶ δυστυχεῖς, ὡς ὁ Κλεάνθης καὶ ὁ Κωνσταντῖνος, προσπαθοῦν μὲ πᾶσαν θυσίαν ν' ἀνοίξωσι διὰ τῶν γραμμάτων τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς των, καὶ νὰ στολίσωσι καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν των μὲ τὰ καλὰ τῆς παιδείας, ἄλλοι νέοι, υἱοὶ εὐκαταστάτων γονέων, προτιμῶσι νὰ μένωσι βάναστοι, τυφλοὶ καὶ ἀπαίδευτοι, ἀνθρακες μαῦροι καὶ ρυπαροί!

Τελειόνων τοὺς λόγους τούτους ὁ Γεροστάθης, ἐῤῥιψεν ἐκφραστικώτατον βλέμμα ἐπὶ τοῦ Ἀθανασίου· ἐνοήσας δὲ ὅτι ἤρχισεν ἤδη νὰ ὠριμάζῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἀθανασίου ἡ ἐπιθυμία τῶν γραμμάτων, ἐπρόσθεσε τὰ ἑξῆς, διὰ νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν συμφιλίωσιν αὐτοῦ μετὰ τῆς παιδείας.

ΔΥΝΑΜΙΣ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Στήλη πυρός, λέγει ἡ Παλαιὰ Γραφή, ὠδήγησεν εἰς τὰ σκότη τῆς ἐρήμου τὸν Μωϋσῆν. Στήλη πυρός, παιδί μου, εἶναι καὶ τὰ γράμματα, καὶ διὰ μὲν τοῦ φωτός των ὀδηγοῦν ἡμᾶς ἐν τῇ μέσῳ τοῦ σκότους καὶ τῶν κινδύνων τῆς παρούσης ζωῆς, διὰ δὲ τῆς θερμότητός των μεταδίδουν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν τὸ πῦρ τῆς ἀρετῆς.

Λύχνος φωτίζει τὸ σῶμα εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου εἶναι ἡ ψυχὴ· τὰ δὲ γράμματα εἶναι τὸ ἔλαιον τοῦ λύχνου τούτου. Δυστυχεῖς ὅσοι ἐγκαίρως δὲν προμηθευθῶσι τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὸν λύχνον των ἔλαιον, διότι τυφλοὶ καὶ ἄθλιοι θέλουν διέλθαι καὶ τὴν νεότητά καὶ τὸ γῆράς των!

Τὰ γράμματα καὶ νέους μᾶς μορφώνουν, καὶ ἄνδρας μᾶς ὠφελοῦν, καὶ γέροντας μᾶς τέρπουν, καὶ δυστυχεῖς μᾶς παρηγοροῦν, καὶ ἀργοὺς μᾶς ἐνασχολοῦν, καὶ μονάζοντας μᾶς διασκεδάζουν, καὶ εὐτυχεῖς μᾶς εὐφραίνουν·

ἐλαφρὸν δὲ καὶ εὐχάριστον καθιστῶσι πάντοτε τὸ φορτίον τῆς ζωῆς.

Καθὼς διὰ τῆς σωμαστικῆς αὐξάνομεν τὰς σωματικὰς δυνάμεις, τοιοῦτοτρόπως διὰ τῆς σπουδῆς αὐξάνομεν τὰς ψυχικὰς. Ὅσῳ δὲ περισσότερον αὐξάνουν καὶ βελτιοῦνται αἱ σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, τόσῳ περισσότερον αὐξάνουν καὶ βελτιοῦνται τὰ ἔργα του, ἡ εὐτυχία του, ὁ πολιτισμὸς του.

Δι' αὐτὸ τὰ περισσότερα ἐγκλήματα πράττονται ὑπὸ ἀγραμμάτων σπανιώτατοι δὲ οἱ πεπαιδευμένοι, οἱ ὑποπίπτοντες εἰς κακουργίας. Παρατηρήθη τῷ ὄντι ὅτι εἰς τοίπους, ὅπου πρὸ χρόνων ἐπράττοντο πολλὰ ἐγκλήματα, ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν σημαντικώτατα ἠλαττώθη, ἀφοῦ ἐυστήθησαν σχολεῖα, μορφόνοντα οὐχὶ μόνον τὸν νοῦν, ἀλλὰ καὶ τὴν καρδίαν τῶν παιδῶν.

Τοιαύτη εἶναι ἡ σωτήριος δύναμις τῶν γραμμάτων! Διὰ τοῦτο ὁ Θαλῆς ἔλεγε—*Φίλει τὴν παιδείαν*· ἄλλος δὲ σοφὸς ἐπρόσθετε—*Μαρθάνων μὴ κάμνε*, ἥτοι μὴ ἀποκάμνης μανθάνων.

Ἀλλὰ καθὼς ὁ στόμαχος ὑποφέρει καὶ ἀσθενεῖ ἀπὸ τὴν πολυφαγίαν, οὕτω καὶ ὁ νοῦς κουράζεται καὶ πάσχει ἀπὸ τὴν πολλὴν καὶ ποικίλην ἐνασχόλησιν. Διὰ τοῦτο ὅσοι εἰς πολλὰ συγχρόνως ἐνασχολοῦνται, δυσκόλως εὐδοκιοῦν. Ὅθεν καὶ ὁ Αἰσχύλος ὀρθότατα ἔλεγεν ὅτι «ὁ χρήσιμα εἰδὼς, οὐχ ὁ πολλὰ εἰδὼς, σοφὸς ἐστίν.» —«*Οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ, ἀλλ' ἐν τῷ εὖ τὸ πολὺ*,» ἔλεγον προσέτι οἱ παλαιοὶ μας· ἡ δὲ κοινὴ ἡμῶν παρεμμία φρονίμως προσθέτει «ὁ κυνηγῶν πολλοὺς λαγούς κἀνέτα δὲν πίνει.»

Προσέχετε προσέτι, ἀγαπητά μου παιδιά, μᾶς εἶπεν ὁ Γεροστάθης, μήπως τὰ γράμματα, ἀντὶ νὰ ἡθοποιήσωσι τὴν καρδίαν καὶ ἐνισχύσωσι τὸν νοῦν σας, φουσκώσωσι μόνον αὐτόν, καὶ οὕτω καταστήσωσιν ὑμᾶς οἰηματίας, καὶ περιφρονητάς τοῦ πατρικοῦ σας ἐπαγγέλματος. Ἐχετε δὲ πάντοτε κατὰ νοῦν ὅτι τὰ γράμματα ποτὲ δὲν ἀτιμάζονται ὑπὸ τῆς ἐργασίας, ἀλλὰ τιμῶσι πᾶσαν βιωτικὴν ἐνασχόλησιν.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ συμμαθητής μας Ἀθανάσιος μετεβλήθη οὐσιωδῶς, γενόμενος ἐκ τῶν ἐπιμελεσέρων μαθητῶν τοῦ σχολείου. Οἱ διδάσκαλοι ἐθαύμαζον τὴν μεταβολὴν του, ὁ δὲ Γεροστάθης ἦτο πλήρης χαρᾶς δι' αὐτήν.

Μετ' ἐγγνωμοσύνης δὲ μέχρι τῆς σήμερον ἐνθυμεῖται ὁ Ἀθανάσιος τὴν Κυριακὴν ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς μὲν ὠνομάσαμεν *Κυριακὴν τῶν εἰκονογραφιῶν*, αὐτὸς δὲ ὠνόμασε *Κυριακὴν σωτήριου*, διότι τὸν ἔσωσεν ἀπὸ τὰς δυστυχίας καὶ τοὺς κινδύνους τῆς ἀπαιδευσίας, εὐχάρισον δὲ καὶ εὐυπόληπτον κατέστησεν ὅλον τὸν βίον αὐτοῦ.

Εἰς τὸν παλαιὸν συμμαθητὴν καὶ φίλον μου Ἀθανάσιον χρεωστῶ τοὺς ἀκολούθους στίχους

- «Ὅποτε ἤμην ἀμαθής,
- «Πῶς ἦσαν ὅλα σκοτειρά!
- «ὦ πόσον ἤμην δυστυχής,
- «Ἐχωρ τὰ ὄμματα κλειστά!
- «Τώρα πιάνω τὸ βιβλίον
- «Τὸ χαρτὶ καὶ τὸ κορδύλι,
- «Μακαρίζω τὸ σχολεῖον
- «Ζήτησαν οἱ τρεῖς μου φίλοι!

ΟΡΓΑΝΟΝ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΚΑΚΩΝ.

« Μὴ δαπανᾶν παρὰ καιρὸν,
μὴδ' ἀνελεύθερος ἵσθι, μέ-
τρον δ' ἐπὶ πᾶσιν ἄριστον. »

(Πυθαγόρου.)

ΞΕΡΧΟΜΕΝΟΙ ἐσπέραν τινὰ ἐκ τῆς οἰκίας τοῦ Γεροστάθου, ἀπηντήσαμεν ἐνώπιον τῆς θύρας ἄγνωστον νέον πενιχρὰ ἐνδεδυμένον, ὅστις, κρύπτων τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τὸ χαμηλωμένον φέσιόν του, μὲ τρέμουσαν φωνὴν μᾶς ἠρώτησεν ἂν ἐκεῖ ἐκατοίκει ὁ Γεροστάθης. "Οτε δὲ καταφατικῶς ἀπεκρίθημεν, αὐτὸς μὲν, κτυπήσας τὴν θύραν, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γέροντος, ἡμεῖς δὲ ἀνεχωρήσαμεν εἰς τὰ ἴδια λίαν περιεργοὶ περὶ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, διότι καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐπισκέψεως, καὶ ἡ τρέμουσα φωνή του, καὶ ὁ περίφοβος καὶ μυστηριώδης τρόπος του ἐκίνησαν τὴν περιέργειάν μας. Ἀνυπομόνως δὲ ἐπεριμένομεν νὰ φθάσῃ ἡ ἐπιούσα, διὰ νὰ μάθωμεν ποῖος ἦτο ὁ ἄγνωστος.

Ἄλλ' ἐνθυμούμενοι ὅσα πολλάκις μᾶς εἶπεν ὁ Γεροστάθης κατὰ τῆς ἀνοήτου περιεργείας καὶ τῆς ἐνοχλητικῆς πολυπραγμοσύνης, δὲν ἐτολμῶμεν νὰ ἐρωτήσωμεν αὐτόν. Εἰς τὰς μετ' αὐτοῦ ὅμως ὀμιλίας συχνάκις ἀνεφέρομεν περὶ τοῦ ἀγνώστου, ἐλπίζοντες ὅτι ἴσως λάβῃ ἀφορμὴν νὰ μᾶς εἴπῃ τι.

Ἄλλ' ὁ Γεροστάθης, ὁσάκις περὶ τοῦ ἀγνώστου ἀνεφέρομεν, ἐμελαγχόλει, ἐσκυθρόπαζε, καὶ ἐσιώπα.

Μετά τινας ἡμέρας εἰς τὴν πλατείαν τῆς κωμοπόλεως

62 ΟΡΓΑΝΟΝ ΚΑΛΩΝ ΚΑΙ ΑΙΤΙΑ ΚΑΚΩΝ.

αἶδομεν στρατιώτας Ἀλβανούς, ἔχοντας ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν σιδηροδέσμιόν τινα.

Κατὰ τὴν ἐσπέραν δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὁ Γεροστάθης μᾶς διηγήθη τὰ ἑξῆς.

Ο ΒΑΘΥΠΛΟΥΤΟΣ ΑΡΓΥΡΗΣ.

Ἐξ ἑνὸς τινῶν χρόνων εἰς Ἰωάννινα βαθύπλουτος γέρον, Ἀργύρης ὀνομαζόμενος, ὅστις, ἀποδημήσας ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καὶ ὑπὸ τῆς τύχης βοηθούμενος, ἀπέκτησε μεγίστην χρηματικὴν περιουσίαν, τὴν ὁποίαν ἔτι μᾶλλον ἠύξησεν ἐπανελθὼν εἰς τὴν πατρίδα του.

Ἡ φιλαργυρία ἐχαρακτήριζε τὸν Ἀργύρην ἐξ αὐτῆς τῆς νεότητός του· ἀλλὰ μετὰ τῆς ἡλικίας καὶ τῶν χρημάτων συνήυξησε καὶ ἡ φιλαργυρία του.

Νέος ὢν οὐδέποτε εἶχεν ἀναγνώσει τὴν συμβουλὴν τοῦ Ἰσοκράτους « *Μηδὲν ὑπερβαλλόντως, ἀλλὰ μετρίως ἀγάπα τὴν ὑπάρχουσαν οὐσίαν* » ὥστε οὐχὶ μετρίως, ἀλλ' ὑπερβολικώτατα ἠγάπα ὁ Ἀργύρης τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

Πολλὰς καὶ ὠραίας οἰκίας εἶχεν εἰς Ἰωάννινα, ἀλλὰ διὰ τὰ μὴ στερεῖται τῶν ἐνοικίων, εἰς οὐδεμίαν ἐξ αὐτῶν ἐκατοίκει· ἔζη δὲ μετὰ τῆς συζύγου του καὶ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ του εἰς παλαιὸν καὶ σεσαθρωμένον οἰκίσκον, πληρόνων ἐνοίκιον εὐτελέστατον. Μέγα δὲ καὶ δυνατόν κιβώτιον, ἐντὸς τοῦ οὐοίου ἐφύλαττε τὰ χρήματά του καὶ τὰς ὁμολογίας τῶν χρεωφειλετῶν του, ἐχρησίμευε συγχρόνως καὶ ὡς κλίνη αὐτοῦ.

Μόνον δὲ διὰ τὰ θεωρήσῃ ἂν τὰ ἐν τῷ κιβωτίῳ του ἦσαν ἐν τάξει, ἤναπτε μικρὸν λύχρον· ἀλλὰ μετὰ τὴν

ἐπιθεώρησιν ἀμέσως ὁ λύχνος ἔσθυνε, καὶ ὁ Ἀργύρης ἐκοιμᾶτο.

Πολλάκις, διὰ τὰ ἐπιτύχη τόκους ὑψηλοῦς, ἐδάνειζε χρήματα εἰς ἀνθρώπους ἀπηλπισμένους, παρὰ τῶν δοπίων οὔτε τόκον, οὔτε κεφάλαιον ἐλάμβανε πλεόν. Ἄλλοτε δὲ ζητῶν ἐνοίκια ὑπέρογκα, ἄφινεν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἄνευ ἐνοικίου τὰς οἰκίας καὶ τὰς ἀποθήκας του.

Με τοιαύτας ζημίας τιμῶρει τοὺς φιλαργυροὺς ἡ ἀνότητος φιλαργυρία των, καὶ ἡ ἀκόρεστος πλεονεξία των.

Ποτὲ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ βαθυπλούτου γέροντος δὲν ὑπῆρχε φαγητὸν ἀρκετὸν διὰ τὰ χορτάσσει τὴν πεινᾶν των· « ἡ πολυφαγία, ἔλεγεν ὁ Ἀργύρης, φθείρει τὴν ὑγείαν. » Ἐπρωτίμα ἐν τούτοις ν' ἀγοράζῃ τὰ εὐθηνότερα τῶν τροφίμων, ὅσον ἐπιβλαβὴ καὶ ἂν ἦσαν τὰ τοιαῦτα εἰς τὴν ὑγείαν.

Οἱ φιλάργυροι, μᾶς εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλούτου των πάσχουν ὅ,τι ἔπασχεν ὁ δυστυχὴς Τάνταλος, ὅστις, κατὰ τὴν μυθολογίαν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἦτο καταδικασμένος εἰς τὸν ἄδην νὰ διψᾷ πάντοτε, μὴ δυνάμενος νὰ πῖνῃ τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον, μόλις φθάνον εἰς τὰ χεῖλη του, ἀμέσως ἀπεσύρετο.

Ἄν πτωχός τις, μὴ γνωρίζων τὸν Ἀργύρην, τῷ ἐζήτει ποτὲ ἐλεημοσύνην, « ὁ Θεὸς νὰ σὲ ἐλεήσῃ » ἀπεκρίνετο, καὶ ἡ εὐχή του αὕτη ἦτο ἡ μόνη ἐλεημοσύνη του.

Ὅσον ἀναίσθητον καὶ σκληρὸν εἶναι τὸ χρυσίον, τὸ ὁποῖον οἱ φιλάργυροι θησαυρίζουν, ἄλλο τόσον σκληρὰ καὶ ἀναίσθητος ἀποκαθίσταται δυστυχῶς ἡ καρδιά των.

Ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ συνδρομῆς πρὸς ἔκδοσιν ὠφελίμου βιβλίου, ἢ πρὸς διατήρησιν σχολείου, ἀρνούμενος, ἔλεγε

«καθὼς τὸ πολὺ φῶς βλάπτει τὴν ὄρασιν, οὕτω καὶ τὰ πολλὰ γράμματα φθείρουν τοὺς νέους, καὶ φαντασμένους καὶ ἀθρήσκους ἀποκαθιστῶσιν αὐτούς».

Ἐὰν ἐζητεῖτο νὰ συνδράμῃ πτωχὴν τινα οἰκογένειαν, ἢ ὀρφανὴν κόρην, ἔχουσαν ἀνάγκην προικὸς, «ὅταν ἡ αὐτὴ σου διψᾷ, ἀπεκρίνετο, μὴ χύνεις ἕξω τὸ νερόν».

Καὶ ἐν τούτοις ὁ σκληροκάρδιος γέρον ἐλέγετο χριστιανός, διότι ἐπίστευεν εἰς Χριστόν! ἐνόμιζε μάλιστα ὅτι εἶναι καὶ καλὸς χριστιανός, διότι καὶ εἰς τὰς ἀκολουθίας τῆς ἐκκλησίας τακτικώτατα παρευρίσκετο, καὶ προσευχὰς πολλὰς ἔλεγε, καὶ τὰς νηστείας ὅλας ἀκριβέστατα ἐφύλαττεν.

Εἰς μάτην ὁ σεβάσμιος Ἀρχιερεὺς τῶν Ἰωαννίνων συχνάκις ὑπενθύμιζε τὸν φιλάργυρον Ἀργύρην ὅτι δὲν εἶναι χριστιανοὶ ὅσοι δὲν ἐργάζονται τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ὁ Ἰησοῦς ἀπαιτεῖ παρὰ τῶν ὁπαδῶν του· εἰς μάτην ἀνέφερε πρὸς αὐτὸν τοὺς ἰδίους λόγους τοῦ Ἰησοῦ «Ὁ πᾶς ὁ λέγων με Κύριε, Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν Οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν Οὐρανοῖς». Εἰς μάτην ὑπενθύμιζεν ὁ Ἀρχιερεὺς πρὸς τὸν Ἀργύρην τὸ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος «αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν ἢ πλοῦτος πολὺς», προσθέτων ὅτι ἔργα χριστιανικά, καὶ οὐχὶ ξηρὰς νηστείας καὶ μακρὰς προσευχὰς, ἀπαιτεῖ ὁ Ἰησοῦς, καὶ διὰ τοῦτο μακαρίους ὠνόμασε τοὺς ἐλεήμονας, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.» Εἰς μάτην ἐπὶ τέλους ὑπενθύμιζε τὸν φιλάργυρον τοῦτον ὅτι κατὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ πλεονεξία μεταβάλλουν τὸν χριστιανὸν εἰς εἰδωλολάτρη.

Οὐδεμίαν δυστυχῶς ἐντύπωσιν ἐπροξένουν οἱ θεοὶ οὗτοι λόγοι εἰς τὴν ἀπολελιθωμένην, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀποκεχρυσωμένην καρδίαν τοῦ βαθυπλούτου γέροντος.

Εἰς μάτην οἱ φιλοπάτριδες Ἰωαννῖται ἐσυμβούλευον τὸν ἄφρονα τοῦτον πλούσιον, προσπαθοῦντες νὰ διεγείρῃσι τὴν φιλοτιμίαν του πρὸς ἔργα καλὰ. Μόνον εἰς καλλιέργημένας καρδίας δύνανται νὰ καρποφορήσωσιν αἱ καλαὶ συμβουλαί, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς ὅσας, παραμεληθεῖσαι εἰς τὴν νεότητά των, ἀπεχερσώθησαν.

Εὐκολώτερα ὠφελοῦνται οἱ φρόνιμοι ἀπὸ τοὺς ἄφρονες, παρὰ οἱ ἄφρονες ἀπὸ τὰς συμβουλὰς τῶν φρονίμων· ἄφρονες δὲ δυστυχῶς εἶναι οἱ κυριευόμενοι ὑπὸ τοῦ αἰσχροῦ πάθους τῆς φιλαργυρίας.

Ἐξ ὧων σὰς διηγῆθην, ἀγαπητά μου παιδιὰ, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, εὐκόλως συμπεραίνετε ὅτι ὁ βαθύπλουτος Ἀργύρης οὐδένα φίλον εἶχεν ἐντὸς τῶν Ἰωαννίνων, τῶν ὁποίων οἱ κάτοικοι διεκρίθησαν πάντοτε διὰ τὸν ἀληθῆ χριστιανισμόν, τὴν φιλοτιμίαν, τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ τὴν φιλοπατρίαν των. Καὶ αὕτη ἡ σύζυγός του, καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς του δὲν ἠδύναντο ν' ἀγαπήσωσι σύζυγον καὶ πατέρα, θυσιάζοντα πᾶν φίλτρον, πᾶν συγγενικὸν αἰσθημα ἐνώπιον τῆς χρυσολατρείας του.

Ἀθενήσας ἐπὶ τέλους ὁ Ἀργύρης, καὶ μὴ προσκαλέσας ἐγκαίρως, ὡς ἐκ τῆς φιλαργυρίας του, ἱατρὸν, ἀπέθανε, κρατῶν σφιγκτὰ εἰς τὰς χεῖρας τὰ κλειδιά τοῦ κιβωτίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔκειτο.

Ἄλλ' οὔτε ἐν δάκρυον, οὔτε ἐνα στεναγμόν, οὔτε ἐνα μακαρισμόν καθ' ὅλην τὴν πόλιν τῶν Ἰωαννίνων ἀπέσπασεν ὁ θάνατος αὐτοῦ. Οὐδεὶς συνώδευσεν αὐτὸν εἰς

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β'.)

τὸν τάφον. Οὐδένα τελευταῖον ἀσπασμὸν ἔλαβεν. Ἴδου τὰ πλούτη, ἰδοὺ ἡ εὐδαιμονία τῶν πλουσιῶν φιλαργύρων!

Ἵπῆρξαν πολλοὶ φιλάργυροι, οἵτινες ἐφρόντισαν διὰ τῶν διαθηκῶν τῶν ν' ἀποπλύνωσι τὴν μνήμην τῶν ἀπὸ τοῦ αἰσχος, τὸ ὅποιον τοὺς ἐκάλυψε ζῶντας. Ἄλλ' ὁ Ἀργύρης οὐδὲ μετὰ θάνατον διέταξε φιλάνθρωπόν τι ἔργον, οὐδὲ διαθήκην ἀφῆκεν.

Αὐτὰ διηγήθη ὁ Γεροστάθης περὶ τοῦ φιλαργύρου καὶ πλεονέκτου Ἀργύρη· μᾶς ὑπεσχέθη δὲ ὅτι τὴν ἐπιούσαν ἤθελε μᾶς διηγηθῆ καὶ περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. Τὴν δὲ ἀκόλουθον ἐσπέραν μᾶς εἶπε τὰ ἐξῆς.

Ο ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ ΛΑΜΠΡΟΣ.

Ὅτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντος Ἀργύρη ὁ υἱὸς τοῦ Λάμπρος ἤνοιξε τὸ πατρικὸν κιβώτιον, καὶ εἶδε τοὺς ἐν αὐτῷ σάκκους γέμοντας φλωρίων, κατ' ἀρχὰς μὲν ἔμεινεν ἔκθαμβος καὶ ἐκστατικός· ἀλλ' ἀμέσως παλμοὶ σφοδρότατοι χαρᾶς ἐκυρίευσαν τὴν καρδίαν του, τὸ αἷμα ἀνέβη εἰς τὴν κεφαλὴν του, ἡ γλῶσσά του ἐτραύλιζε, καὶ ἡ δυστυχὴς μήτηρ του ἐφοβήθη μήπως ὁ υἱὸς τῆς μείνῃ ἀπόπληκτος ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν του χαρὰν.

Συνελθὼν ἐπὶ τέλους ὁ Λάμπρος ἐφώναξεν «Ὅποια ἀπροσδόκητος εὐτυχία! Εὐτυχεῖς καὶ μακάριοι οἱ υἱοὶ τῶν πλουσιῶν! Πόσον εὐδαίμονα ἐπὶ τῆς γῆς θέλει με καταστήσει τόσος πλοῦτος!»

Ἄλλ' ὁ γέρων Ἀργύρης, ἐκτὸς τοῦ πλούτου, οὐδεμίαν ἄλλην κληρονομίαν ἀφῆκεν εἰς τὸν υἱόν του· οὔτε τὸν νοῦν τοῦ υἱοῦ του ἐφρόντισέ τι νὰ φωτίσῃ, οὔτε τὴν

καρδίαν του νὰ καλλιεργήσῃ, διότι ἐνόμιζεν ὅτι ἀρκεῖ νὰ ἦναι τις πλούσιος διὰ νὰ ἦναι καὶ εὐτυχής.

Καθὼς δὲ λέων πρὸ πολλοῦ ἐστερημένος τροφῆς ὁρμᾷ πειναλέος ἐπὶ τοῦ πρώτου θύματος, τὸ ὅποιον ἀπαντήσῃ, τὸ κατασπαράττει, καὶ ἀμέσως τὸ κατατρώγει· τοιοῦτοτρόπως καὶ τὰ πειναλέα τέκνα τῶν βαθυπλούτων φιλαργύρων ἐπιπίπτουν κατὰ τῆς πατρικῆς τῶν περιουσίας, καὶ ἐντὸς ὀλίγου κατασπαταλῶσιν αὐτήν.

Ἡ πρώτη χρῆσις τῶν πατρικῶν θησαυρῶν, τὴν ὁποίαν ὁ Λάμπρος ἔκαμεν, ἦτο νὰ κόψῃ φορέματα πένθους δι' ἑαυτὸν καὶ διὰ τὴν μητέρα του· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ μελανοῦ χρώματος τὰ ἐνδύματα ταῦτα οὐδὲν ἄλλο πένθιμον εἶχον, διότι ἦσαν τὰ πολυτελέστερα ἂν ὅσα ποτὲ ἐκάλυψαν κληρονομικὴν χαρὰν πρὸς ἐμπαιγμὸν τοῦ ἀληθοῦς πένθους.

Μὴν δὲ ὑλόκληρος δὲν παρῆλθε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀργύρου, καὶ ὁ υἱὸς του ἀφήσας τὴν πτωχικὴν κατοικίαν του, μετεκομίσθη εἰς τὴν λαμπροτέραν οἰκίαν, ἐξ ὧν ὁ πατὴρ του ἐνοικίαζεν· πολυτελέστατα δὲ ἦσαν τὰ ἐπιπλα, καὶ πολυτιμότατοι οἱ στολισμοί, δι' ὧν ὁ Λάμπρος διεκόσμησε τὴν νέαν οἰκίαν του.

Ἄλλ' οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ Λάμπρου πολὺ ταχέως συνείθισαν καὶ τὰ πολυτελῆ ἐνδύματα, καὶ τὴν λαμπρὰν οἰκίαν, καὶ τὰ πολυτελέστερα ἐπιπλα, ὥστε οὐδεμίαν πλέον εὐχάριστον ἐντύπωσιν τῷ ἐπροξένουν, ἐνῷ κατ' ἀρχὰς ἐνόμιζεν ὅτι ἐντὸς αὐτῶν ἤθελεν εὐρεῖ ὅλην τὴν εὐτυχίαν του. Ἡ ἐξ αὐτῶν εὐδαιμονία του ἤρχισεν ὀγλίγωρα νὰ ἐξασθενῇ καὶ νὰ μαραινηται. "Οθεν εἰς ἄλλην πηγὴν εὐτυχίας ἔπρεπε νὰ καταφύγῃ ὁ πλούσιος κληρονόμος. Τότε ἤρχισαν τὰ πολυδάπανα καὶ πολυποίικιλα

γεύματα καὶ δείπνα, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ μαγεῖρους καὶ φαγητὰ μακρόθεν προσεκάλει.

Δὲν ἐγνώριζεν ὁ δυστυχὴς ὅτι καὶ ἡ ἐκ τῶν φαγητῶν εὐτυχία του ἐμελλε νὰ ᾔηται διαβατική, καὶ ἐπὶ τέλους ἐπιβλαβής, ὥς ὅλαί αἱ σωματικαὶ ἡδοναί, τὰς ὁποίας οἱ φιλήδονοι κατὰ κόρον ἀπολαμβάνουν.

Δὲν ἐγνώριζε προσέτι ὁ Λάμπρος ὅτι οἱ συχνάζοντες εἰς τὰ γεύματα καὶ τὰ δείπνά του δὲν ἦσαν φίλοι αὐτοῦ, ἀλλὰ φίλοι τῶν φαγητῶν του, καὶ ὅτι μόνον ἄκριτοί τινες καὶ κοῦφοι ἐθαύμαζον τὰς ματαίας ἐπιδείξεις τοῦ πλούτου του.

Ἐκ τῶν ἀνοήτων τούτων θαυμαστῶν τοῦ Λάμπρου, ἔχων τις θυγατέρα μονογενῆ, ἐνόμισεν ὅτι ἤθελεν ἀποκαταστήσει αὐτὴν εὐτυχῆ, ἂν ἐπετύγχανε νὰ συνδέσῃ τὸ μέλλον τῆς μετὰ γαμβροῦ τόσον πλουσίου διὰ τῶν προσπαθειῶν δὲ καὶ κολακειῶν του κατῴρθωσεν ἐπὶ τέλους τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐπιθυμίας του ταύτης.

Ὅτε ὁ Θεμιστοκλῆς, ὁ ἦρως τῆς Σαλαμῖνος, ἐπρόκειτο νὰ νυμφεύσῃ τὴν θυγατέρα του, δύο γαμβροὶ τῷ παρυσιάσθησαν, ὥς διηγεῖται ὁ Πλούταρχος· ἐξ αὐτῶν ὁ μὲν ἦτο πλούσιος, ἀλλ' ἀνόητος, ὁ δὲ πτωχός, ἀλλ' ἱκανὸς καὶ φρόνιμος. Ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπροτίμησε τὸν πτωχόν, εἰπὼν ὅτι «προτιμότερος εἶναι ἀνὴρ καλὸς καὶ γαμβρός, ἔχων ἀνάγκην χρημάτων, παρὰ πλούσιος ἔχων ἀνάγκην νόου». Ὁρθοτάτη δὲ ἦτο ἡ παρατήρησις τοῦ Θεμιστοκλέους, διότι ὁ μὲν πτωχὸς ἀλλὰ νουεχὴς εὐκόλως ἀποκτὰ χρήματα, ἐνῶ ὁ ἄφρων πλούσιος καὶ τὰ χρήματά του εὐκολώτατα χάνει, καὶ νοῦν δυσκολώτατα δύναται ν' ἀποκτήσῃ.

Ἄλλα δυστυχῶς, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, σπάνιώτατοι εἶναι οἱ πατέρες, οἱ ἔχοντες τὴν φρόνησιν τοῦ Θεμισοκλέους, ὅστις καὶ στέφανον ἐλαίας, ὡς βραβεῖον τῆς μεγάλης φρονήσεώς του, ἔλαβε παρὰ τῶν Σπαρτιατῶν.

Ἄπειρα χρήματα ἐξώδευσεν ὁ Λάμπρος διὰ νὰ καταστήσῃ τοὺς γάμους του λαμπροὺς καὶ ἐπιδεικτικούς· ἄπειρον δὲ πλῆθος προσεκάλεσεν εἰς αὐτοὺς διὰ νὰ θαυμάσωσι τὴν ματαιότητα καὶ ἀφροσύνην του.

Ἀλλά, κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν μεγαλοπρεπῶν γάμων αὐτοῦ, παρουσιάζεται εἰς τὴν λαμπροστόλιστον οἰκίαν του χήρα δυστυχῆς καὶ πάλμπτωχος, ἔχουσα ἀσθενῆ τέκνα, ἥτις, ἐπισωρεύουσα εὐχὰς καὶ εὐλογίας, παρακαλεῖ μετὰ δακρύων τὸν Λάμπρον νὰ τῇ χορηγήσῃ μικρὰν χρηματικὴν βοήθειαν πρὸς ἀγορὰν ἄρτου καὶ ἱατρικῶν διὰ τὰ πεινῶντα καὶ ἀσθενοῦντα τέκνα τῆς.

Ὁ Λάμπρος, ἀντὶ νὰ κινηθῇ εἰς συμπάθειαν, σκληρῶς ἀποδιώκει ἐκ τῆς οἰκίας του τὴν χήραν, φωνάζων ὅτι δὲν τῇ περισσεύουν χρήματα δι' ἐλεημοσύνας, διότι ἀρκετὰ ἦσαν τὰ ἰδικὰ του ἐξοδα.

Καὶ ἐν τούτοις ἡ χήρα ἐκείνη ἦτο ἀδελφὴ τοῦ πατρὸς του καὶ ἰδικὴ του θεία, πτωχὴ μὲν, ἀλλὰ καλλίστη καὶ ἐνάρετος χριστιανή.

Ὁ φιλάργυρος Ἀργύρης δὲν ἐλάτρευεν εἰμὴ τὸ ἀργύριον· ὁ δὲ υἱὸς του Λάμπρος δὲν ἐλάτρευεν εἰμὴ τὸν ἑαυτόν του, ὦν ὅλως ἀναίσθητος εἰς τὰς γλυκυτάτας καὶ ἀληθεῖς ἡδονὰς τῆς φιλανθρωπίας καὶ ἀγαθοεργίας.

Παράδοξον φαινόμενον ἡ ἔνωσις αὕτη τῆς πολυτελείας μετὰ τῆς φιλαργυρίας! καὶ ὁμῶς εἶναι κατὰ δυστυχίαν φαινόμενον πολλὰ σύνηθες!

Ὅσακις περὶ συγγενοῦς, περὶ φίλου, περὶ πτωχοῦ, ἢ περὶ πατρίδος πρόκειται, οἱ φίλοι τῆς πολυτελείας καὶ τῆς μωρᾶς ἐπιδείξεως ἀναφαίνονται φιλάργυροι ἀποτρόπαιοι.

Κάτων ὁ πρεσβύτερος, ὁ ἐναρετώτερος καὶ ἐγκρατέστερος τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων, πολὺ ὀρθῶς ἔλεγε πρὸς τινα φιλήδονον πλούσιον, ἐπιθυμοῦντα νὰ συζήσῃ φιλικῶς μετ' αὐτοῦ, «*ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τὸν οὐρανίσκον* » *εὐαισθητότερον τῆς καρδίας, δὲν εἶναι ἐπιδεκτικὸς φι* » *λίας καὶ ἀγάπης.*»

Τοὺς τοιοῦτους πλουσίους, τοὺς ὄντας φιλαργύρους καὶ ἐγωῖστας, κατακρίνει καὶ ὁ Ἰησοῦς, ὅτε εἰς τὸ θεῖόν του Εὐαγγέλιον λέγει ὅτι «*πολὺ εὐκολώτερον εἶναι νὰ πε*» *ράσῃ κάμιλος (σχοινίον χονδρὸν) διὰ τῆς τρύπας μι*» *κρᾶς βελόνης, παρὰ πλούσιος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βα*» *σιλείαν τῶν Οὐρανῶν.*»

Ἐνῷ δὲ πράγματι τοιοῦτος ἦτο ὁ Λάμπρος, δὲν ἐντρέπετο νὰ ἐπιδεικνύῃ καθ' ἐκάστην πλοῦτη καὶ μεγαλοδωρίας, διαδίδων ψευδῶς ὅτι σχεδιάζει ποτὲ μὲν τὴν ἀνέγερσιν σχολείου ἢ νοσοκομείου, ποτὲ δὲ τὴν ἐκδοσιν βιβλίων, ἢ ἄλλα τοιαῦτα, τὰ ὁποῖα δυσυχῶς ἦσαν πολὺ μακρὰν καὶ ἀπὸ τὸν ἀπαίδευτον νοῦν του, καὶ ἀπὸ τὴν ἐγωῖστικὴν του καρδίαν.

Ὁ Λάμπρος δὲν ἔμαθε κατὰ τὴν παιδικὴν του ἡλικίαν παρὰ ν' ἀποστηθίζῃ προσευχάς τινας τοῦ Ὁρολογίου, τὰς ὁποίας καλῶς δὲν ἐνόει, καὶ ὀλίγους ξηροὺς κανόνας τῆς γραμματικῆς· ἀλλὰ δι' αὐτῶν οὔτε ὁ νοῦς, οὔτε ἡ καρδιά μορφώνεται, οὔτε ἡ καλὴ χρῆσις τοῦ πλούτου δύναται ἐπομένως νὰ κατορθωθῇ.

Ὅθεν ἀφοσιωθείς εἰς τὴν πολυτέλειαν ἔτρεχεν εἰς τὸν ὀλεθρόν του, νομίζων ὅτι τρέχει τὴν ὁδὸν τῆς ἐπιγείου εὐτυχίας.

Καθὼς ὁ μέθυος Τρεμογιάννης ὅσω ἔπινε τόσω ἤθελε παρομοίως καὶ ὁ πλούσιος, ὁ συνειθίσας εἰς τὴν πολυτέλειαν, δὲν δύναται νὰ ὀπισθοδρομήσῃ· ἡ λύσσα τῆς πολυτελείας καθ' ἡμέραν αὐξάνει· τὰ χθές λαμπρὰ καὶ πολυτελῆ εὐρίσκει σήμερον εὐτελῆ καὶ συνήθη, ὅθεν δι' ἄλλων πολυτελεστέρων ἀναγκάζεται ν' ἀντικαταστήσῃ αὐτά· καὶ ἐπομένως ἡ ἀνάγκη τοῦ χρυσίου καθ' ἡμέραν τῶ γίνεται ἐπαισθητοτέρα· ὅθεν διὰ παντὸς τιμίου ἡ ἀτίμου μέσου βιάζεται νὰ χρηματολογῇ. Ἴδου δὲ ἡ πολυτέλεια μήτηρ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς κακοηθείας!

Αὐτὸ τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τὸν Λάμπρον. Ἡ πολυτελεία του πῦξανε καθ' ἡμέραν, καὶ μάλιστα ὅτε μετὰ τοὺς γάμους του εἰς τὴν ἰδικήν του πολυτέλειαν προσετέθη καὶ ἡ τῆς συζύγου του.

Νέα ἄνευ ἀνατροφῆς ἡ σύζυγος τοῦ Λάμπρου συνεμορφώθη ἀμέσως μετὰ τὰς ἰδέας αὐτοῦ, νομίζουσα ὅτι ὅσω περισσότερα ἐξώδευε πρὸς ἐπίδειξιν, ὅσω περισσότερον ἐστολίζετο, τόσω ὠραιότερα ἐφαίνετο, καὶ τόσω περισσότερον ἐτιμᾶτο καὶ αὐτὴ καὶ ὁ σύζυγός της.

Ἄλλ' οἱ ἐξωτερικοὶ στολισμοὶ οὔτε αὐξάνουν τὴν φυσικὴν ὠραιότητα, οὔτε ἐλαττώνουν τὴν φυσικὴν ἀσχημίαν· ἀπ' ἐναντίας διὰ τῆς ἀρτιθέσεως μεγαλύνουν αὐτήν.

Δὲν ἐγνώριζεν ἐπίσης ἡ νέα σύζυγος τοῦ Λάμπρου ὅτι εἰς τοὺς σωματικὸς στολισμοὺς καταφεύγουν συνήθως ὅσοι νέοι καὶ νέαι στεροῦνται ψυχικῶν στολισμῶν, καὶ ὅτι ἡ ἱστορία καὶ ἡ καθημερινὴ πείρα μᾶς διδάσκουν ὅτι

ὅσῳ ὀλιγώτερον ἐνάρετος καὶ φρόνιμος εἶναι γυνή τις, τόσῳ περισσώτερον ἀφοσιούται εἰς τοὺς στολισμοὺς καὶ τὴν πολυτέλειαν. Πῶς δυνάμεθα νὰ ὑποληφθῶμεν καὶ νὰ τιμῆσωμεν γυναῖκα μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι λαμπροστόλιστος, ἐνῷ ἰδίως λαμπροστόλιστοι εἶναι ὅσαι ἐνώπιον τοῦ καθρέπτου των θυσιάζωσι καὶ συζυγικὴν ἀγάπην, καὶ μητρικὴν φιλοστοργίαν, καὶ οἰκιακὴν οἰκονομίαν, καὶ τιμὴν, καὶ ὑδότηψιν!

Ὁ Ἀρχίδαμος, ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, ὅτε ὁ τύραννος τῶν Συρακουσῶν Διονύσιος ἀπέστειλεν εἰς τὰς θυγατέρας του πολυτελεῖ ἐνδύματα, δὲν ἐδέχθη αὐτά, εἰπὼν «φοβοῦμαι μήπως αἱ θυγατέρες μου φανῶσιν αἰσχραὶ καὶ κακοήθεις, ἐνδυνόμεναι τοιαῦτα φορέματα.»

Ὁ Σόλων, διὰ νὰ προφυλάξῃ τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τῆς πολυτελείας, διέταξε μόνον αἱ ἄσεμνοι καὶ κακοήθεις γυναῖκες νὰ παρουσιάζωνται εἰς τὸ κοινὸν λαμπροστολισμέναι πολυτελῶς. Τοιοῦτοτρόπως ὅλαι αἱ φρόνιμοι καὶ σεμναὶ Ἀθηναῖαι ἠσπάζοντο τὴν λιτότητα καὶ ἀπέφευγον τὴν πολυτέλειαν, ὅπως μὴ φανῶσι κακοήθεις καὶ ἄτιμοι.

Ὅτε γυνή τις ἐξ Ἰωνίας, εὗρισκομένη εἰς τὴν Σπάρτην, ἐθαύμαζε τὰ πολυτελεῖ ὑφάσματα τῶν ἐνδυμάτων της, καὶ ἐπαίρετο ἐπιδεικνύουσα αὐτὰ εἰς τὰς Σπαρτιατίδας, Δάκαινά τις, δειξάσα πρὸς αὐτὴν τοὺς τέσσαρας καλοὺς καὶ κοσμίους υἱούς της, εἶπεν «Ἴδὸν εἰς τί πρέπει νὰ ἐπαίρωνται αἱ καλαὶ καὶ φρόνιμοι μητέρες!

Ὅτε δὲ ἄλλη τις πολυτελεῖς καὶ λαμπροστολισμένη γυνή ἐκ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, ἐπισκεφθεῖσα τὴν σύζυγον τοῦ Φωκίωνος, καὶ ἰδοῦσα μὲ ἀπορίαν τὴν μεγίστην ἃ

Ἐποὶ κόρησ' ἐστὶ Φωκίων'

πλότητα τῆς ἐναρέτου Ἀθηναίας, ἠρώτησεν αὐτὴν ποιοὶ ἦσαν οἱ ἰδιχοὶ τῆς στολισμοί ;

— Ὁ Φωκίων, ἀπήντησεν ἡ ἔμφρων σύζυγος τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός, εἶναι ὁ ἰδικός μου στολισμός !

Ἄλλ' ἡ σύζυγος τοῦ Λάμπρου δὲν εἶχεν οὔτε ἰδίον τι ἠθικὸν προτέρημα, οὔτε ἄνδρα ἀξιότιμον, ὅπως δι' αὐτοῦ στολισθῇ, ὥς ἐστολίζετο ἡ ἀφελὴς σύζυγος τοῦ Φωκίωνος. Ἐνόμιζε λοιπὸν ὅτι ἡδύνατο νὰ τιμᾶται στολιζομένη διὰ τοῦ πλούτου τοῦ συζύγου τῆς.

Ἐν τούτοις ἡ καθ' ἡμέραν αὐξάνουσα πολυτέλεια καὶ τοῦ Λάμπρου καὶ τῆς συζύγου του κατήντησε ν' ἀπορροφᾷ οὐχὶ μόνον ὅλα τὰ εἰσοδήματα, ἀλλὰ καὶ μέγα μέρος τῶν κεφαλαίων του.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν κατέφαγεν ὅλην τὴν χρηματικὴν του περιουσίαν, ἤρχισεν ἄλλα μὲν τῶν κτημάτων του νὰ πωλῇ παρὰ τιμὴν, ἄλλα δὲ νὰ ὑποθηκεύῃ, δανειζόμενος καὶ προπληρόνων τόκους ὑπερβολικούς, καὶ ταῦτα, διὰ νὰ διατηρῇ ἀναμμένην τὴν φλόγα τῆς πολυτελείας του.

Τότε δὲ διὰ νὰ διασκεδάζῃ ὁ Λάμπρος τὴν μονοτονίαν τῆς ὕλικῆς καὶ κτηνώδους ζωῆς του, διὰ νὰ λησμονῇ τὰς χρηματικὰς του δυσκολίας, διὰ νὰ εὕρισκῃ ὀλίγον ὕπνον, καὶ διὰ νὰ ἐνδυναμόνῃ τὸν πάσχοντα στόμαχόν του, κατέφυγεν εἰς τὰ μεθυστικὰ ποτά.

Ἀμέσως δὲ ἐπρόσθεσεν εἰς τὴν οἰνοποσίαν καὶ ἄλλου εἶδους διασκεδάσιν, ἥτοι τὸ χαρτοπαίγνιον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἤλπιζεν ὁ ἄφρων καὶ τυχερόν τι κέρδος πρὸς χορτασμόν τῆς ἀδηφάγου πολυτελείας του.

Ἄλλ' ἡ οἰνοποσία καὶ τὰ τυχερὰ παιγνίδια ἐπετά-

χυναν τὴν καταστροφὴν τοῦ· διότι ἐντὸς ὀλίγου δι' αὐτῶν ἐστερήθη, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ ὅλα τὰ μένοντα ἐκ τῶν πατρικῶν τοῦ κτημάτων.

Θυμώδης καὶ ὑβριστὴς ἐγένετο τότε ὁ Λάμπρος ἐντὸς τῆς οἰκογενείας τοῦ· ἐκτὸς δὲ τῆς οἰκίας τοῦ κατήντησεν ἀναιδὴς ψευδολόγος, κόλαξ χαμερπής, ἀπατεῶν δόλιος, καὶ ἐπὶ τέλους αἰσχροὺς πλαστογράφος, προσπαθὼν δι' ὅλων τούτων τῶν αἰσχροτήτων ἢ ν' ἀναβάλῃ τὰς καταδιώξεις τῶν δανειστῶν τοῦ, ἢ ν' ἀποκτήσῃ χρήματα, τὰ ὅποια δυναστικῶς ἀπῆτουν παρ' αὐτοῦ οἱ τύρανοί τοῦ, δηλαδὴ τὰ ὀλέθρια πάθη τοῦ.

Εἰς τοὺς αἰσχροτάτους τούτους καὶ ἐγκληματικούς πόρους κατέφυγεν ὁ πολυτελέστατος Λάμπρος, διότι οὔτε τὸν νοῦν τοῦ ἐφρόντισέ ποτε νὰ φωτίσῃ, οὔτε τὴν καρδίαν τοῦ νὰ ἐξευγενίσῃ, ἀλλ' οὔτε φίλους ἀληθεῖς ν' ἀποκτήσῃ, οἵτινες, συμμεριζόμενοι τὰς εὐτυχίας, μᾶς χρησιμεύουν καὶ εἰς τὰς δυστυχίας.

Ἐπὶ τινα δὲ καιρὸν ἠμπόρεσε ν' ἀποκρύψῃ τὴν κακοήθειαν καὶ ἐγκληματικὴν τοῦ διαγωγὴν ἀπὸ τὰ ὄμματα τῶν συμπολιτῶν τοῦ· οὐχὶ ὅμως καὶ ἀπὸ τὰ ὄμματα τῆς ιδίας αὐτοῦ συνειδήσεως, καὶ τοῦ καρδιογνώστου Θεοῦ.

Ἄλλ' ἐπὶ τέλους μία τῶν πλαστογραφιῶν τοῦ ἀνεκαλύφθη· ἡ δὲ φυλάκισις καὶ καταδίκη τοῦ ἦτο βεβαία, ἀν' ἐξαίφνης ἐντὸς τῶν Ἰωαννίνων δὲν ἐγένετο ἄφαντος.

Τὴν νύκτα, καθ' ἣν τυχαίως ἔμαθεν ὅτι ἡ πλαστογραφία τοῦ ἀνεκαλύφθη, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ, ὅπου ἐπερίμενε τὴν σύλληψιν καὶ φυλάκισίν τοι· διευθύνθη κρυφίως πρὸς τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων, ἀ-

ποφασισμένος νὰ πνίξη ἐντὸς αὐτῆς τὴν κακοήθη, τὴν ἄτιμον καὶ ἀπηλπισμένην ὑπαρξίν του· ἀλλὰ πλησιάσας εἰς τὴν ὄχθην ὥπισθοδρόμησεν ἔντρομος.

Ἐσυλλογίσθη τότε μήπως ἡδύνατο νὰ ἐλπίσῃ ἄσυλον εἰς τὴν οἰκίαν τινὸς τῶν λεγομένων φίλων του· ἀλλ' οὐδείς ἀληθὴς φίλος παρουσιάσθη εἰς τὸν νοῦν του. Ἐφριξε τότε συναισθανθεὶς τὴν τρομερὰν ἀπομόνωσιν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ ἐγωῖσμός καταδικάζει τοὺς ὁπαδοὺς του.

Ἐκεῖ πλησίον τῆς ὄχθης ἀνεγνώρισε τὴν πτωχικὴν καλύβην τῆς χήρας ἐκείνης θείας του, εἰς τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν λαμπρῶν γάμων του, ἡρνήθη μικρὰν ἐλεημοσύνην. Ἐλπίς σωτηρίας λάμπει τότε εἰς τοὺς δακρυρροοῦντας ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ διστάζει ἐνθυμούμενος τὴν πρὸς τὴν πτωχὴν θείαν του σκληρὰν διαγωγὴν του. Ἡ ἀπελπίσια ὅμως τὸν σπρώχνει ἔμπροσ, καὶ πλήρης αἰσχύνης καὶ δειλίας κτυπᾷ τὴν θύραν τῆς χήρας.

Ἡ ἐμφάνισίς του ἐκπλήττει τὴν θείαν του, καὶ συγχρόνως ὑπενθυμίζει αὐτὴν ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του δύο τέκνα τῆς ἔθαψεν ὡς ἐκ τῆς σκληρότητος αὐτοῦ. Ἀλλὰ βλέπουσα τὰ δάκρυά του, καὶ μανθάνουσα τὸν κίνδυνον εἰς τὸν ὁποῖον εὗρίσκετο, λησμονεῖ τὸ παρελθόν, καὶ ἡ καρδία τῆς συγκινεῖται ὑπὲρ τοῦ ἀπηλπισμένου ἀνεψιοῦ τῆς. Ὅσῳ ὁ πλοῦτος καὶ αἰ εὐτυχίαι σκληρύνουν τὴν καρδίαν, τόσῳ ἡ πτωχεία καὶ τὰ παθήματα καθιστῶσιν αὐτὴν τρυφερὰν καὶ εὐαίσθητον!

Γενναίως λοιπὸν προσφέρει τὴν καλύβην τῆς ἄσυλον εἰς τὸν καταδικωμένον Λάμπρον, προθύμως δὲ δίδει πρὸς αὐτὸν τροφὴν καὶ κλίνην, καὶ ἐπὶ τέλους ἐνδυμα-

σίαν πτωχικὴν τοῦ υἱοῦ τῆς, τὴν ὁποῖαν ἐνδυθεὶς ὁ Λάμπρος διὰ νὰ κατασταθῇ ἀγνώριστος, ἀνεχώρησε κρυφίως ἀπὸ τὰ Ἰωάννινα, ὅπως μεταβῇ εἰς Κέρκυραν, καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βενετίαν πρὸς ἀνέυρεσιν πόρου ζωῆς. Ἄλλ' εἰς τὴν Σαϊάδαν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ ἐπιβῇ εἰς πλοῖον, ἀνεγνωρίσθη, συνελήφθη, καὶ ἤδη στενάζει ἐντὸς τῶν φυλακῶν.

Ὁ ἄγνωστος, παιδία μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, τὸν ὁποῖον εἶδετε εἰσερχόμενον εἰς τὴν οἰκίαν μου, ἦτο ὁ Λάμπρος· πατὴρ δὲ αὐτοῦ ἦτο ὁ φιλάργυρος Ἀργύρης. Ἀμφότεροι ἦσαν πλουσιώτατοι, καὶ ὅμως ἀμφότεροι ἐξῆσαν καὶ ἐτελείωσαν δυστυχεῖς ὡς ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως τοῦ πλούτου τῶν. Τὰ σοφὰ παραγγέλματα τῶν προγόνων μας «Μηδὲν ἄγαν» Πᾶρ μέτρον ἄριστον» ἦσαν ἄγνωστα εἰς αὐτούς.

Ἡ φρόνιμος οἰκονομία τῶν ἐξόδων, ἡ ὀλιγάρεια, ἡ λιτότης εἶναι ἡ μεσαία ὁδός, ἥτις κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν· ἀλλ' ἡ φιλαργυρία ἀφ' ἑνός, καὶ ἡ πολυτέλεια ἀφ' ἑτέρου εἶναι τὰ δύο ἄκρα, αἱ δύο ὑπερβολαί, αἵτινες ἀναγκαίως φέρουν εἰς κρημνοὺς καὶ βάραθρα.

Εἰς τὰς ὑπερβολὰς αὐτὰς ὑποπίπτουν δυστυχῶς ὅσοι, στερούμενοι ἀνατροφῆς, παιδείας, καὶ εὐγενῶν αἰσθημάτων, ἔχουν τὸν πλοῦτον καὶ τὴν ὕλικὴν ζωὴν ἀποκλειστικὰ ἀντικείμενα τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ διαλογισμῶν τῶν.

ΔΚΜΗ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἡ φιλαργυρία, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, προξενεῖ εἰς τὴν κοινωνίαν βλάβην ἀρνητικὴν, διότι ὁ

πάσχων τῆς φιλαργυρίας τὸ πάθος στερεῖ τοὺς συμπολίτας τοῦ διαφόρων ἀγαθοεργίων, τὰς ὁποίας διὰ τῶν χρημάτων τοῦ ἡδύνατο νὰ τοῖς χορηγήσῃ.

Ἀλλὰ πολὺ ὀλεθριωτέρα τῆς φιλαργυρίας εἶναι ἡ πολυτέλεια καὶ ἡ ἀσωτεία· διότι οἱ πολυτελεῖς καὶ οἱ ἄσωτοι οὐχὶ μόνον δὲν ὠφελοῦν, ἀλλὰ καὶ διαφθείρουν ἑαυτοὺς, καὶ τὰς κοινωνίας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ζῶσι. Πανώλης κολλητικωτάτη καὶ καταστρεπτικὴ εἶναι τῷ ὄντι ἡ πολυτέλεια, ἥτις, θυγάτηρ οὔσα τῆς κουφονοίας, ἀναδεικνύεται ἐπὶ τέλους μήτηρ τῆς διαφθοράς, τῆς παρακμῆς, καὶ τῆς δυστυχίας τῶν ἔθνων.

Ὅτε εἰς τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας ἀπεστρέφοντο τὴν πολυτέλειαν, αἱ δὲ ἰδιωτικαὶ οἰκίαι τῶν σημαντικωτέρων πολιτῶν ἦσαν σεμναί, τὰ ἐνδύματά των ἀπλᾶ, ἡ τροφὴ των λιτὴ, καὶ ἡ δίψα τοῦ χρυσίου ἄγνωστος, ὁ δὲ Ἀρειος Πάγος κατεδίκαζεν ὡς ἐπικινδύνους εἰς τὴν κοινωνίαν πάντας τοὺς ἀργοὺς πολίτας, καὶ ἐθεώρει ὡς ἔγκλημα πᾶν δυσανάλογον καὶ ὑπέρμετρον ἐξοδόν, τότε καὶ τὰ ἦθη ἦσαν σεμνά, καὶ τὰ αἰσθήματα εὐγενῆ καὶ γενναῖα, καὶ ἡ φιλοπατρία ἐξοχος· τότε ἡ Ἑλλὰς ἤκμασε δοξασθεῖσα εἰς τὸν Μαραθῶνα, καὶ εἰς τὴν Σαλαμίνα· τότε ὁ βουλευτὴς τῶν Ἀθηνῶν Λυκίδης, τολμήσας νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς χρηματικὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου, ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐσώθη θριαμβεύσασα εἰς τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν.

Ὅτε εἰς τὴν Σπάρτην ἡ πολυτέλεια ἦτο αὐστηρῶς ἐξωρισμένη, ὁ βίος λιτός, καὶ τὰ ἦθη σεμνά, τότε ὁ Λεωνίδας καὶ οἱ τριακόσιοι ἀθηνατιζόντο εἰς τὰς Θερμοπύλας, καὶ ἡ νεᾶνις Γοργῶ «Πάτερ, θέλει σὲ δια-

φθείρει διὰ τῶν χρημάτων ὁ ξένος» ἐφώναζε πρὸς τὸν πατέρα της, ὁ δὲ Κλεομένης ἀπέβριπτεν ἀμέσως καὶ τὰς προτάσεις καὶ τὰ δῶρα τοῦ Ἀρισταγόρου.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Περσικὸς χρυσὸς καὶ ἡ Ἀσιατικὴ πολυτέλεια ἤρχισαν νὰ μολύνωσι τὸν ἐλεύθερον ἀέρα τῆς Ἑλλάδος, τότε ὁ νικητὴς τοῦ Μαρδονίου Παυσανίας ἐγένετο αἰφνιδίως αἰσχυρὸς προδότης τῆς Ἑλληνικῆς ἐλευθερίας· τότε τὰ ἀγνὰ ἦθη τῶν Ἑλλήνων διεφθάρησαν, ἡ φιλοπατρία μετεβλήθη εἰς ἐγωισμόν καὶ φιλαρχίαν, ὁ δὲ Πελοποννησιακὸς καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐμφύλιοι πόλεμοι ἤρχισαν νὰ κατασκάπτωσι τὸ μεγαλεῖον τῶν προγόνων μας, καὶ νὰ προετοιμάζωσι τὴν παρακμὴν καὶ τὴν πτῶσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ὅτε δὲ ἀκολούθως τὸ Μακεδονικὸν χρυσίον τοῦ Φιλίππου εἰσέδυσεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ὁ δὲ Δημάδης καὶ οἱ λοιποὶ ὅμοιοί του, φοροῦντες πορφύρας καὶ λαμπρὰ ἐνδύματα, ἀλειμμένοι δὲ μὲ πολύτιμα μύρα, ἀνήγειρον οἰκίας ἰδιωτικὰς πολυτελεστέρας τῶν δημοσίων οἰκοδομῶν, τὰς δὲ γυναῖκάς των κατεστόλιζον, καὶ ἐκ τῆς Σικελίας προσεκάλουν μαγείρους, τότε ἡ αὐτονομία τῆς Ἑλλάδος ἐτάφη ζῶσα εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας!

Ὁ Γεροστάθης, εἰπὼν ταῦτα, ἐστέναξε βαθέως· μετὰ μικρὰν δὲ διακοπὴν ἐξηκολούθησεν οὕτως·

Ἐκτοτε, παιδιὰ μου, μίαν ἡμέραν καλὴν δὲν εἶδεν ἡ δυστυχὴς Ἑλλάς. Τὰ ἔθνη ἄνευ ἀρετῆς, ἄνευ γενναίων αἰσθημάτων, ἄνευ φιλοπατρίας, δὲν δύνανται νὰ ἴδωσιν ἡμέρας εὐτυχεῖς!

Ὅσάκις δὲ τὰ πλούτη οὐδεμίαν ἄλλην ἐνασχόλησιν ἔχωσι παρὰ τὴν διατροφὴν τῆς πολυτελείας καὶ ἀσω-

τείας, τὰ ἦθη διαφθεύονται, ἡ ἀρετὴ ἐμπαίζεται, τὸ φρόνημα ταπεινοῦται, αἱ δυνάμεις χαυνόνονται, καὶ ἡ καταστροφή εἶναι βεβαία.

Ἄς δοξάσωμεν ἐν τούτοις τὸν Θεόν, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, διότι εἰς τὸ πείσμα τῆς πολυχρονίου δουλείας, ἀνεφάνησαν εἰς τὸν μαῦρον καὶ σκοτεινὸν ὀρίζοντά μας ἀστέρες τινὲς φάεινοί, τοὺς ὁποίους μᾶς ἔστειλεν ὁ πανάγαθος, ὅπως παρηγορήσῃ τὴν πατρίδα, φωτίσῃ δὲ καὶ τοὺς πλουσίους εἰς τὴν εὐθείαν καὶ ἀληθῆ ὁδόν.

Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ Ζωσιμάδαι καὶ οἱ ἔνδοξοι μιμηταὶ των, αὐτοὶ οἱ λαμπροὶ τῷ ὄντι ἀστέρες τῆς νέας Ἑλλάδος, εἶναι σπάνιοι ὥς οἱ κομήται· εἶναι ἐξαιρέσεις ἑντιμος τοῦ γενικοῦ κανόνος τῶν πλουσίων. Ἄν ποτε ὅμως ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία καὶ ἡ Χριστιανικὴ ἀνατροφή ἐξευγενίσωσι τὰς ψυχὰς μας, ὥστε ἡ ἐξαιρέσις νὰ γίνῃ κανὼν καὶ ὁ κανὼν ἐξαιρέσις, τότε, τότε θέλουν γελάσει βεβαίως τὰ μαραμμένα χεῖλη τῆς φίλης πατρίδος, καὶ θέλομεν ἰδεῖ πάλιν ἡμέρας λαμπρὰς καὶ εὐτυχεῖς!

Ὁ Κάτωρ, β' ἐπὶ τὸν πολυτελεῖς καὶ ἀσώτους πολίτας τῆς πατρίδος τοῦ Ῥώμης, ὀρθότατα ἔλεγεν ὅτι εἶναι δύσκολον νὰ σωθῇ ἐπὶ τέλους ἡ Ῥώμη, ὅπου ἐν ὁψάριον ἐπωλεῖτο ἀκριβότερα ἐνὸς βοός.

Εἶναι δὲ ὁμολογούμενον ὅτι μία τῶν αἰτίων, αἵτινες ἐπέφεραν καὶ τὴν παρακμὴν καὶ τὴν πτώσιν τῆς Ῥωμαϊκῆς κοσμοκρατορίας, ἦτο ἡ μεγίστη πολυτέλεια καὶ ἀσωτεία, αἵτινες διεδέχθησαν τὴν λιτότητα καὶ τὴν ἀρετὴν τῆς ἀρχαίας Ῥωμαϊκῆς Δημοκρατίας.

Καὶ ὁ Πλάτων, διὰ νὰ ὑποδείξῃ τὴν ἐκ τῆς πολυτελείας διαφθοράν, μᾶς λέγει ὅτι, ἐὰν ζυγίσωμεν τὴν ἀρε-

τὴν μὲ τὸ χρυσίον, θέλομεν ἰδεῖ ὅτι ὅσῳ περισσότερον χρυσίον θέτομεν ἐπὶ τῆς πλάστιγγος, τόσῳ ἡ πλάστιγξ τῆς ἀρετῆς ἐλαφροτέρα θέλει ἀναβαίνειν· ἀπ' ἐναντίας δὲ ἡ ἀρετὴ θέλει γίνεσθαι βαρυτέρα, καὶ ἡ πλάστιγξ αὐτῆς θέλει καταβαίνειν, ὅσῳ ὀλιγώτερον χρυσίον θέτομεν ἐπὶ τῆς ἄλλης πλάστιγγος.

Τοὺς λόγους τοῦ Πλάτωνος ἐπεβεβαίωσαν οἱ θεῖοι λόγοι τοῦ Ἰησοῦ, ὅστις πρὸς τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὸ χρυσίον λέγει ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ δουλεύῃ *δύο Κυρίους, «οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαρμωνᾷ»* (1).

— Δοιπὸν κακὸν καὶ ὀλέθριον εἶναι ὁ πλοῦτος, ἀνέκραξε τότε τις ἐξ ἡμῶν, ἐὰν μῆτε μὲ τὴν ἀρετὴν, μῆτε μὲ τὸν ἀληθῆ Χριστιανισμόν δύναται νὰ συμβιβασθῇ.

— Ὅχι, φίλε, ἀπήντησεν ὁ γέρον, τὸ χρυσίον οὔτε καλὸν οὔτε κακὸν εἶναι· ἀλλ' ἡ χρῆσις τοῦ χρυσοῦ δύναται νὰ ᾖ καλὴ ἢ κακὴ, ἐνάρετος καὶ χριστιανικὴ, ἢ κακοήθης καὶ ἀντιχριστιανικὴ.

Ἐνὸς τὸ ξίφος μένει ἐντὸς τῆς θήκης οὔτε βλάπτει, οὔτε ὠφελεῖ· ἀλλ' ἂν τὸ μεταχειρισθῇ πρὸς δολοφονίαν, γίνεσθαι αἰσχρὸς δολοφόνος· ἂν δὲ τὸ σύρῃ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος ἀναφαίνεσθαι ἐνδοξὸς ἥρως.

Παρομοίως, ἐὰν μεταχειρίζηται τὸν πλοῦτόν σου πρὸς ὠφέλειαν τῶν συμπολιτῶν σου καὶ ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος σου, θέλεις ἀποκτήσῃ τὸν εὐγενέστερον καὶ ἐνδοξότερον τῶν ἐπιγείων τίτλων, ἀνακηρυττόμενος *εὐεργέτης τῆς πατρίδος*· ἀλλ' ἐὰν φυλάττῃς τὸν πλοῦτόν σου νε-

(1) Μαρμωνᾶς λέξις Ἑβραϊκὴ, σημαίνουσα τὸ χρυσίον, καὶ κατὰ τινὰς ὄνομα εἰδώλου τινὸς τῶν Συρίων, παριστάνοντος τὸν Θεὸν τοῦ Πλούτου.

κρὸν καὶ ἄχρηστον, ἢ ἂν σπαταλᾷς αὐτὸν εἰς πολυτελείας, ἀσωτείας καὶ ἀνοήτους ἐπιδείξεις, θέλεις ὀνομασθῇ λάτρις τοῦ Μαμμωνᾶ, ἐγωῖστος, ἢ ἄφρων καὶ διαφθορεὺς τῶν συμπολιτῶν σου.

Ἄλλὰ σεῖς, παιδίᾳ μου, διὰ νὰ κάμῃτε καλὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου σας, ἂν ποτε ἡ φιλοπονία, ἡ οἰκονομία καὶ ἡ τύχη σᾶς χαρίσωσι πλούτον, ἀπαιτεῖται ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας νὰ ἐξευγενίστητε τὴν καρδίαν σας διὰ τῶν θείων παραγγελμάτων τῆς ἱερᾶς θρησκείας μας, καὶ διὰ τῶν εὐγενῶν αἰσθημάτων τῶν ἐνδόξων προγόνων μας. Ἐὰν ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία διατηρῶσι θερμὴν τὴν ψυχὴν σας, δυσκόλως τὸ χρυσίον θέλει δυνηθῇ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν σκληράν, ἀναισθητον καὶ ψυχρὰν ἐνώπιον τοῦ πλησίον, ἐνώπιον τῆς πατρίδος.

Ἄλλ' ἔὰν ὁ πλοῦτος πρόκηται νὰ διφθεῖρῃ τὴν ψυχὴν σας, καὶ νὰ σᾶς καταστήσῃ ἡ φιλαργύρους ὡς τὸν Ἀργύρην, ἢ ἀσώτους καὶ πολυτελεῖς ὡς τὸν Λάμπρον, εὐχομαι καὶ παρακαλῶ τὸν Ὑψιστον ποτὲ νὰ μὴ πλουτήσητε.

Ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπε τότε ὅτι θέλει μᾶς διηγηθῇ περὶ τοῦ Ἀριστείδου, τοῦ Σωκράτους, τοῦ Φωκίωνος, καὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, περὶ αὐτῶν τῶν ἀρχετύπων τῆς Ἑλληνικῆς ἀρετῆς καὶ δόξης, ὅπως ἴδωμεν ὅτι οὔτε τὴν πολυτέλειαν οὔτοι ἠσπάσθησαν, οὔτε τὸν πλούτον ὑπὲρ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν πατρίδα ἠγάπησαν.

Η ΑΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ.

Δικαίως ὁ Πλάτων θαυμάζει τὸν Ἀριστείδην ὑπὲρ πάντα ἄλλον πολιτικὸν ἄνδρα τῶν Ἀθηνῶν διὰ τὴν ἐμφρονα καὶ ἐνάρετον διαγωγὴν του καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολιτικοῦ του σταδίου.

Ὁ Ἀριστείδης, παρευρεθείς καὶ εἰς τὰς τρεῖς ἐνδόξους κατὰ τῶν Περσῶν μάχας, οὐχὶ μόνον ἀνδρείως ἠγωνίσθη, ἀλλ' εἰς ἐκάστην ἐξ αὐτῶν ἔδωκε μεγάλα καὶ σωτήρια μαθήματα ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας.

Εἰς τὸν Μαραθῶνα μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι δὲν εἶναι ἐξευτελισμός, ἀλλὰ μάλιστα ἔντιμον εἰς ἡμᾶς καὶ σωτήριον εἰς τὴν πατρίδα, τὸ νὰ παραχωρῶμεν τὰ πρωτεῖα εἰς τοὺς ἐμπειροτέρους καὶ ἱκανωτέρους ἡμῶν.

Εἰς δὲ τὴν μάχην τῆς Σαλαμῖνος μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς πατρίδος πᾶν προσωπικὸν πάθος πρέπει προθύμως νὰ θυσιάζωμεν, πᾶσαν ἔχθραν νὰ λησμονώμεν, καὶ καλὸν ἀντὶ κακοῦ ν' ἀποδίδωμεν πᾶν δὲ προτέρημα καὶ πᾶσαν ὑπεροχὴν τοῦ ἐχθροῦ μας δημοσίως ν' ἀναγνωρίζωμεν.

Εἰς δὲ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν μᾶς ἐδίδαξεν ὅτι εἶναι μωρία τὸ νὰ ζητῶμεν τιμὴν ἀπὸ τὰς θέσεις, διότι αἱ θέσεις δὲν τιμῶσι τοὺς κατέχοντας αὐτάς, ἀλλ' ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ἀρετὴ τιμῶσι τὰς θέσεις, καὶ ὅτι ἄνευ ἐνώσεως καὶ ὁμονοίας οὐδὲν μέγα ἔργον κατορθοῦται ἐπ' ἀγαθῷ τῆς πατρίδος.

Μετὰ τὴν μάχην τοῦ Μαραθῶνος, ὅτε τὰ στρατεύματα τῶν Ἀθηναίων ἐπανῆλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀφῆκαν τὸν πτωχόν, ἀλλ' ἐνάρτεον Ἀριστείδην νὰ φυλάξῃ τοὺς αἰχμάλωτους Πέρσας καὶ τὰ πλουσιώτατα λάφυρα.

Ἐν τῷ μέσῳ δὲ τῆς ἀφθονίας χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιτηρήσεως, ἄνευ οὐδενὸς ἐλέγχου, οὔτε αὐτὸς ἠθέλησε νὰ ἐγγίσῃ τι ἐκ τῶν λαφύρων, οὔτε εἰς ἄλλον ἐσυγχώρησε νὰ σφετερισθῇ ἐξ αὐτῶν.

«Χρεωστοῦμεν, ἔλεγε πρὸς τοὺς συμπολίτας του, νὰ

«ὀφηρετώμεν τὴν πατρίδα, οὐχὶ διὰ τὰ πλουτήσωμεν
 «ἢ δοξασθώμεν, ἀλλὰ διὰ τὰ ἐκπληρώσωμεν τὰ πρὸς
 «αὐτὴν ἰερά τοῦ πολίτου καθήκοντα, ἔστω καὶ ἀμισθί,
 «ἔστω καὶ ἄνευ δόξης.»

Εἰς τὴν εὐγενῆ του ψυχὴν ὁ θεῖος ἔρωι τῆς ἀρετῆς καὶ
 τῆς πατρίδος ἐμυδένιζε πᾶν ἄλλο αἰσθημα, ἐπομένως
 καὶ τῶν χρημάτων τὴν ἀγάπην, καὶ τῆς δόξης τὴν δίψαν.

Ἐὰν ὁ Ἀριστείδης καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συμπολιτῶν
 του δὲν ἦσαν τοιοῦτοι, ἀλλὰ φιλοχρήματοι, τρυφηλοί,
 καὶ πολυτελεῖς, ἡ ἔνδοξος μάχη τῶν Πλαταιῶν δὲν ἦ-
 θελε σώσει τὴν Ἑλλάδα ἐκ τοῦ Περσικοῦ ζυγοῦ, ἡ δὲ
 Ἑλληνικὴ ἐλευθερία, τὰ φῶτα καὶ ὁ πολιτισμὸς ἤθελον
 ἐκλείψει ἔκτοτε διὰ παντός.

Ὁ Ξέρξης, ἀναχωρήσας κατῃσχυμένος εἰς τὴν Ἀσίαν,
 ἀφῆκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν στρατηγὸν τοῦ Μαρδόνιον,
 διὰ τὰ ὑποδουλώσει τοὺς ἐλευθέρους Ἕλληνας. Ὁ δὲ
 Μαρδόνιος, νομίζων ὅτι εὐκολώτερον ἦτο τὰ ὑποδουλώσει
 αὐτοὺς διὰ τοῦ χρυσοῦ παρὰ διὰ τῶν ὅπλων, ἀπέστειλε
 πρέσβυν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες τότε δυστυχεῖς,
 πένητες καὶ ἄστεγοι εἶχον ἐπανελθεῖ εἰς τὰς Ἀθήνας,
 τὰς ὁποίας τὸ πῦρ καὶ ὁ σίδηρος τοῦ Ξέρξου εἶχον ἐρη-
 μώσει καὶ καταστρέψει.

Ὁ πρέσβυς τοῦ Μαρδονίου ἐπρότεινε λοιπὸν πρὸς τοὺς
 Ἀθηναίους ὅτι «ὁ Μαρδόνιος εἶναι ἕτοιμος ν' ἀνακτίσῃ
 «δι' ἐξόδων του ὅλας τὰς κατακαίσας οἰκίας των καὶ
 «τοὺς κατασραφέντας ναοὺς των, τὰ τοῖς χορηγήσῃ δὲ ἄ-
 «φθονα χρήματα, καὶ τὰ τοὺς καταστήσῃ κυρίου τῶν ἄλ-
 «λων Ἑλλήνων, ἐὰν ἤθελον τὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα των».

Οἱ Σπαρτιάται, γνωρίζοντες τὴν ἄκραν πτωχείαν, εἰς

τὴν ὁποίαν εἶχον καταντήσει οἱ Ἀθηναῖοι ὥς ἐκ τῆς καταστροφῆς τῆς πόλεως καὶ τῆς ἐρημώσεως τῶν ἀγρῶν τῶν, ἐφοβήθησαν μήπως ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ τῶν παραδεχθῶσι τὰς χρηματικὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου. Ὅθεν, στείλαντες συγχρόνως πρέσβεις εἰς τὰς Ἀθήνας, παρεκάλουν τοὺς Ἀθηναίους ν' ἀπορρίψωσι τὰς Περσικὰς προτάσεις, καὶ νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος.

Τότε δ' Ἀριστείδης, ἐκφράζων καὶ τὰ ἰδικά του καὶ τῶν συμπολιτῶν του τὰ αἰσθήματα, ἔδωκε τὴν ὠραίαν ἐκείνην καὶ ἀξιοθαύμαστον ἀπάντησιν, ἥτις καὶ μόνῃ ἦτο ἱκανὴ ν' ἀπαθανάτισῃ τὸ ὄνομά του. Ἴδου ἡ ἀπάντησις τοῦ πτωχοῦ Ἀριστείδου.

« Συγχωροῦμεν εἰς τοὺς Πέρσας νὰ νομίζωσιν ὅτι τὰ πάντα δύνανται νὰ ἐξαγορασθῶσι διὰ τῶν χρημάτων· διότι αὐτοί, ὄντες βάρβαροι, οὐδὲν πολυτιμότερον τοῦ χρυσοῦ γνωρίζουν· ἀλλ' ἀγανακτοῦμεν κατὰ τῶν Σπαρτιατῶν, οἵτινες ἀποβλέποντες εἰς τὴν πτωχείαν καὶ δυστυχίαν μας, λησμονοῦν τὴν Ἑλληνικὴν ἀρετὴν καὶ φιλοτιμίαν μας. Ἄς πληροφορηθῶσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι, ὅτι οὔτε δι' ὅλον τὸ ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τὸ ἐντὸς αὐτῆς χρυσίον ἤθελον ποτὲ πωλήσει οἱ Ἀθηναῖοι τὴν ἐλευθερίαν τῆς Ἑλλάδος. Ἄς μάθῃ δὲ καὶ ὁ Μαρδόνιος ὅτι, μόνον ὅταν ὁ ἥλιος παύσῃ τὸν δρόμον του, θέλομεν παύσει καὶ ἡμεῖς ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας. »

Μετὰ τὴν γενναίαν ταύτην ἀπάντησιν ἡ ἐνδοξὸς μάχη τῶν Πλαταιῶν συνεκροτήθη, ὁ Μαρδόνιος κατεστράφη, καὶ ἡ Ἑλλὰς ἐσώθη !

Ἀλλ' ἂν ὁ Ἀριστείδης καὶ οἱ συμπολιταὶ τοῦ ἦσαν

πρὸ τῆς καταστροφῆς τῶν Ἀθηναίων, πλούσιοι, συνειθισμένοι εἰς λαμπρὰς οἰκίας, εἰς στολισμούς, εἰς πολυποίκιλα γεύματα, καὶ ἐν γένει εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ ἀσωτείαν, ὁ ἐγωϊσμός βεβαίως ἤθελεν ὑπερισχύσει ἐνώπιον τῆς τιμῆς καὶ τῆς πατρίδος, προθύμως δὲ ἤθελον τότε προδῶσαι καὶ ἐλευθερίαν καὶ πατρίδα, παραδεχόμενοι τὰς προτάσεις τοῦ Μαρδονίου.

Ἡ ἀφιλοχρηματία λοιπὸν καὶ ἡ αὐτάρκεια τοῦ Ἀριστείδου καὶ τῶν Ἀθηναίων ἐνίσχυσαν τὴν ἀρετὴν των, καὶ διέσωσαν τὴν Ἑλλάδα.

Ἀλλ' ὁ Ἀριστείδης διὰ τῆς πραότητος καὶ ἀφιλοχρηματίας του προσείλκυσε εἰς τὴν πατρίδα του τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἀγάπην ὅλων τῶν Ἑλληνικῶν νήσων καὶ πόλεων, αἵτινες, μὴ ὑποφέρουσαι τὴν πλεονεξίαν, τὰς ἀρπαγὰς καὶ τὴν ὑπεροψίαν τοῦ Σπαρτιάτου Πausaniou, ἀπέκρουσαν τὴν ἀρχηγίαν τῆς Σπάρτης, καὶ εἰς τοὺς Ἀθηναίους προσεκολλήθησαν ἕνεκα τῆς ἀρετῆς τοῦ Ἀριστείδου.

Ὅτε δὲ αἱ συμμαχικαὶ πόλεις ἐπρόκειτο νὰ φορολογηθῶσιν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων ἕνεκα τοῦ πολέμου, ὅλοι ἐκ συμφώνου τὸν Ἀριστείδην ἐζήτησαν, ὅπως προσδιορίσῃ καὶ συνάξῃ τοὺς φόρους αὐτῶν. Πτωχὸς δὲ ἀναχωρήσας τότε ἐξ Ἀθηνῶν, πτωχότερος ἐπανῆλθεν, ἀπάσας μὲν τὰς φορολογηθείσας πόλεις εὐχαριστήσας πληρέστατα, τὴν δὲ πατρίδα του ὑπηρετήσας πιστῶς καὶ ἐντίμως.

Πρὸς δὲ τὸν Θεμιστοκλέα, ὅστις ἔλεγεν ὅτι μεγίστη ἀρετὴ τοῦ καλοῦ στρατηγοῦ εἶναι τὸ νὰ προβλέπῃ καὶ προλαμβάνῃ τὰ ἐχθρικά σχέδια, «ναί, ἀναγκαῖον μὲν εἶναι τοῦτο, ἀλλ' ἐπίσης ἀναγκαῖον καὶ στρατηγικὸν

εἶναι, εἶπεν ὁ Ἀριστείδης, καὶ ἡ ἐγκράτεια τῶν χειρῶν, ὡς ὑποδεικνύων ὅτι, διὰ τὰς ἡνάι τις καλὸς στρατηγὸς ἀπαιτεῖται πρὸς τοῖς ἄλλοις τὰς ἡνάι οὐχὶ φιλοχρήματος, ἀλλὰ ἐνάρετος καὶ ἐντιμος.

Ὁ ἐν τῷ ὀλίγῳ ἀναπαυόμενος πτωχὸς Ἀριστείδης εἶχε θεῖον πλουσιώτατον εἰς τὰς Ἀθήνας, Καλλιᾶν ὀνομαζόμενον. Αὐτὸν κατηγορήσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου διὰ τὰς παροξύνουσι δὲ κατ' αὐτοῦ τοὺς δικαστὰς ἀνέφεραν μεταξὺ ἄλλων ὅτι, ἐνῶ ὁ Καλλιᾶς ἦτο πλουσιώτατος, ἄφινε τὸν πτωχὸν ἀνεψιὸν τοῦ Ἀριστείδου, τὸν παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων τιμώμενον, τὰς κρυόνῃ, καὶ τὰς στερεῇται μετὰ τῆς συζύγου καὶ τῶν τέκνων τοῦ καὶ αὐτῶν τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων.

Οἱ δικασταὶ ἠγανάκτησαν ἀκούσαντες ταῦτα· ἀλλ' ὁ Καλλιᾶς προσεκάλεσεν ἀμέσως ἐνώπιον αὐτῶν τὸν Ἀριστείδου, ὅπως μαρτυρήσῃ τὴν ἀλήθειαν.

Παρουσιασθεὶς ὁ Ἀριστείδης ἐβεβαίωσεν ὅτι πολλάκις ὁ Καλλιᾶς πολλὰ τῷ ἐπρόσφερεν, ἀλλ' αὐτός, εὐχαριστούμενος εἰς τὰ ὀλίγα τοῦ, δὲν ἠθέλησε τὰς δεχθῆναι τὰς προσφερόμενα, διότι ἡ πτωχεία, κατ' αὐτόν, δὲν φέρει ἀτιμίαν παρὰ μόνον ὅταν τις κατανατᾷ εἰς αὐτὴν διὰ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς ἀσωτείας, καὶ διότι πολὺ ἐντιμότερον ἐθεώρει τὸ τὰς ὑποφέρειν τις γενναίως τὴν πενίαν τοῦ, παρὰ τὰς ἡνάι πλούσιος, μεταχειριζόμενος κακῶς τὸν πλουτόν τοῦ.

Μετὰ τοὺς λόγους τούτους οἱ ἀκροαταὶ ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ δικαστηρίου, ὡς βεβαίῳ ὁ Πλούταρχος, προτιμῶντες τὰς ἡνάι πτωχοὶ καὶ ὀλιγαρκεῖς ὡς ὁ Ἀριστείδης, παρὰ πλούσιοι καὶ πολυτελεῖς ὡς ὁ Καλλιᾶς.

Εὐχομαι καὶ ἐγώ, παῖδιά μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, νὰ ζήσητε καὶ σεῖς μᾶλλον πτωχοὶ ἀλλ' ἐνάρετοι ὥς ὁ Ἀριστείδης, παρὰ πλούσιοι καὶ ἐγούσταί καὶ φιλάργυροι ὥς ὁ Ἀργύρης, ἢ πολυτελεῖς καὶ διεφθαρμένοι ὥς ὁ υἱὸς τοῦ Δάμπρος.

Ο ΑΛΗ-ΠΑΣΑΣ, ΟΙ ΣΟΥΛΙΩΤΑΙ, ΚΑΙ Ο ΖΕΡΒΑΣ.

Ἡ ὥραία ἀπάντησις τοῦ Ἀριστείδου πρὸς τὸν Μαρδόνιον, καὶ ἡ φιλοπατρία, τὴν ὁποίαν ὁ Ἀριστείδης καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἀνέδειξαν, μ' ἐνθύμισαν, παῖδιά μου, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, τὸν Ἀλῆ-πασᾶν, τοὺς Σουλιώτας καὶ τὸν Ζέρβαν των.

Χρόνους πολλοὺς ἐπολέμει ὁ Ἀλῆ-πασᾶς τὸ Σούλιον, ἀγωνιζόμενος νὰ κυριεύσῃ αὐτό, καὶ νὰ καθυποτάξῃ τοὺς Σουλιώτας· ἀλλ' οἱ νέοι αὐτοὶ Σπαρτιαῖται, ἐμπνεόμενοι ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ αἰσθήματος τῆς ἐλευθερίας, γενναίως πάντοτε ὑπεράσπισαν τὴν πατρίδα των, καὶ ἥρωϊκῶς ἀπέκρουσαν τοὺς πολυαριθμοὺς στρατοὺς τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ.

Κατὰ τὸ 4800 ἀπελπισθεὶς ὁ Ἀλῆ-πασᾶς ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν ὅπλων του, κατέφυγεν εἰς τὴν δύναμιν τῶν χρημάτων. Ὅθεν στέλλει πρέσβεις εἰς τὸ Σούλιον, καὶ δι' αὐτῶν προσφέρει δύο χιλιάδας πουργίων πρὸς τοὺς Σουλιώτας, ὑποσχόμενος καὶ ἀσυδοσίαν, καὶ ὅποιανδὴ ποτε γαίας τῷ ζητήσωσι πρὸς ἀποκατάστασίν των, ἀρκεῖ νὰ τῷ παραδώσωσι τοὺς ἀπορρήτους βράχους τοῦ Σουλίου των.

Ἴδου δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ ἥρωϊκοῦ τούτου λαοῦ εἰς τὰς προτάσεις τοῦ Ἀλῆ-πασᾶ καὶ λαβὼν ὁ Γεροστάθης ἐκ τῆς βιβλιοθήκης του τὴν ἱστορίαν τοῦ Σουλίου καὶ Πάρ-

ἦγας ὑπὸ τοῦ Πεῤῥαίβοῦ, ἀνέγνωσε τὴν ἐξῆς ἐπιστολὴν·

«Βεζίρ Ἀλῆ-πασᾶ σὲ χαίρετοῦμεν!

«Ἡ πατρίς μας εἶναι ἀπείρως γλυκύτερα καὶ ἀπὸ τὰ
»ἄσπρα σου, καὶ ἀπὸ τοὺς εὐτυχεῖς τόπους, ὅπου ὑπό-
»σχεσαι νὰ μᾶς δώσης. Ὅθεν ματαίως κοπιᾷς, ἐπειδὴ
»ἡ ἐλευθερία μας δὲν πωλεῖται οὔτε ἀγοράζεται μ' ὀ-
»λους τοὺς θησαυροὺς τῆς γῆς, παρὰ μόνον μὲ τὸ αἷμα
»καὶ μὲ τὸν θάνατον καὶ τοῦ ὑστέρου Σουλιάτου

·ΟΙ ΣΟΥΛΙΩΤΑΙ ΜΙΚΡΟΙ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΙ·

Ἀποτυχὼν δ' Ἀλῆ-πασᾶς ἐνώπιον τῆς ἀφιλοχρημα-
τίας καὶ τῆς ἰσχυρᾶς φιλοπατρίας τῶν γενναίων Σου-
λιωτῶν, προσέφυγεν εἰς τὰ μέσα τῆς διαιρέσεως καὶ τῆς
προδοσίας. Ἐπροσπάθησε λοιπὸν νὰ διαφθερῇ ἰδιαιτέ-
ριος τὸν Σουλιώτην Ζέρβαν, καὶ διὰ τῆς προδοσίας αὐ-
τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ὑποδούλωσιν τοῦ Σουλίου. Ὅθεν
ἐπρόσφερεν εἰς αὐτὸν ὀκτακόσια πουγγία καὶ μεγίστας
τιμὰς, ἂν συντελέσῃ εἰς τοὺς σκοποὺς του.

Ἀλλ' ὁ Σουλιώτης Ζέρβας ἰδοὺ τί ἀπήντησε πρὸς τὸν
Ἀλῆ-πασᾶν. Ὁ Γεροστάθης ἀνέγνωσε καὶ τὴν ἀκόλουθον
ἐπιστολὴν·

«Σὲ εὐχαριστῶ, Βεζίρη, διὰ τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην
»σου· πλὴν τὰ ὀκτακόσια πουγγία παρακαλῶ νὰ μὴ μοῦ
»τὰ στείλῃς, ἐπειδὴ καὶ δὲν ἤξεύρω νὰ τὰ μετρήσω· καὶ
»ἂν ἤξευρα πάλιν δὲν ἤμουν εὐχαριστημένος οὔτε μίαν
»πέτραν τῆς πατρίδος μου νὰ σοὶ δώσω δι' ἀντιπληρω-
»μὴν, καὶ οὐχὶ πατρίδα ὀλόκληρον, ὥς φαντάζεσαι.

»Ἡ τιμὴ δέ, ὅπου μὲ ὑπόσχεσαι, μοῦ εἶναι ἄχρηστος.
»Πλοῦτος καὶ τιμὴ εἰς ἐμὲ εἶναι τὰ ἄρματα μου, μὲ

»τὰ ὁποῖα ἀπαθαρατίζω τὸ ὄνομά μου, ὑπερασπιζόμενος τὴν γλυκυτάτην μου πατρίδα.»

ΖΕΡΒΑΣ.

Βλέπετε, παιδιά μου, ἐπρόσθεσε ζωνρῶς ὁ Γεροστάθης, ὅτι αἱ προγονικαὶ ἀρεταὶ δὲν ἀπέθανον, δὲν ἐσβέσθησαν ἀπὸ τὰ στήθη τῶν νεωτέρων Ἑλλήνων. Ἡ ἀπαιδευσίς καὶ ἡ διαφθορά, αὐταὶ αἱ δύο μορφὲς θυγατέρες τῆς δουλείας, κατέθλιψαν ἴσως τὰς ἀρετὰς ταύτας· ἀλλ' ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ἀκμαῖαι πάλιν θέλουν ἀναφανῆ πρὸς δόξαν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ὅταν ἡ εὐνομία διαδεχθῇ τὴν ἀνομίαν, ἡ παιδεία τὴν ἀπαιδευσίαν, καὶ ἡ χρηστοθῆσια τὴν διαφθοράν.

Ο ΠΤΩΧΟΣ ΕΠΑΜΕΙΝΩΝΔΑΣ.

Ἐὰν ὁ πτωχὸς Ἀριστείδης ἐδόξασε τὰς ἀρχαίας Ἀθήνας, καὶ αἱ Θῆβαι ὑπὸ πτωχοῦ ἐπίσης ἐλαμπρύνθησαν ἐπὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ δρίζοντος.

Ὁ μέγας πολίτης τῶν Θηβῶν Ἐπαμεινώνδας ἀνῆκεν εἰς πτωχήν, ἀλλ' ἐντιμον οἰκογένειαν. Ἐκ νεαρᾶς τοῦ δὲ ἡλικίας ἐπροτίμησε τὸν ἠθικὸν ἀπὸ τὸν υἱλικὸν πλοῦτον, διότι ἐφρόνει ὅτι, φωτίζων τὸν νοῦν καὶ καλλιεργῶν τὴν καρδίαν του, ἡδύνατο νὰ κατασταθῇ ὠφελιμώτερος εἰς τὴν πατρίδα του, παρὰ γινόμενος πλούσιος φιλάργυρος, ἢ πλούσιος πολυτελής.

Ἐπροσπάθησε λοιπόν, νέος ἔτι ὢν, νὰ διδαχθῇ παρά τινος Πυθαγορικοῦ φιλοσόφου τὰς ὑψηλὰς περὶ ἀρετῆς ἰδέας τοῦ Πυθαγόρου. Καθ' ὅλην δὲ τὴν διάρκειαν τοῦ βίου του ἡ ἀρετή, αὐτὸ τὸ ἐφόδιον τῆς νεότητός του,

ἐγκαρκτήρισε καὶ ἐστόλισεν ὅλας τὰς πράξεις τοῦ μεγάλου τούτου ἀνδρός.

Ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἀνάπτυξις τῶν σπόρων, τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν ἡλικίαν σπείρει εἰς τὴν ψυχὴν του. Εὐτυχὴς λοιπὸν καὶ ἐνδοξος ἀνεδείχθη ὅλος ὁ βίος τοῦ Ἐπαμεινώνδου, διότι ἐκ νεότητός του σπόρους σωφροσύνης καὶ ἀρετῆς ἐνέσπειρεν εἰς τὴν ψυχὴν του.

Ἀγαπῶν ὁ νέος Ἐπαμεινώνδας τὴν σωμασίαν, τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν λιτότητα, δὲν ἔπαυε συμβουλευόμενος πάντοτε τοὺς ἐμπειροτέρους καὶ ἱκανωτέρους αὐτοῦ, καὶ μελετῶν τὰ χρέη τοῦ καλοῦ πολίτου, τοῦ καλοῦ στρατιώτου, τοῦ καλοῦ πολιτικοῦ. Ἦτο δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον σιωπηλός, προτιμῶν νὰ ἀκροάζεται καὶ νὰ μανθάνῃ παρὰ νὰ λαλῇ.

Τοιοιουτρόπως ὁ Ἐπαμεινώνδας ἀνεφάνη εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων καὶ μεγαλητέρων ἀνδρῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, ἀγαπήσας τὴν πατρίδα του ὅσον ὁ Λεωνίδας, καὶ τὴν ἀρετὴν ὅσον ὁ Ἀριστείδης.

Τελειοποιήσας δὲ τὴν πολεμικὴν τέχνην, ἀνεδείχθη ἀνώτερος ὅλων τῶν μεγάλων στρατηγῶν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τὰ Λεῦκτρα καὶ εἰς τὴν Μαντίνειαν ἐταπείνωσε τὴν στρατιωτικὴν ὑπεροχὴν τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ἐλευθερώσας τὰς Θήβας ἀπὸ τὴν Σπαρτιατικὴν δεσποτείαν, ἀνύψωσε τὴν πατρίδα του εἰς βαθμόν, εἰς τὸν ὅποιον οὐδέποτε, οὔτε πρὸ αὐτοῦ οὔτε μετ' αὐτόν, εἶχεν ἀνυψωθῇ.

Καὶ ὅμως ὁ μέγας Ἐπαμεινώνδας ἔζησε καὶ ἀπέθανε πτωχός, ὡς ὁ Ἀριστείδης, διότι, ἀγαπῶν τὴν πατρίδα, δὲν εὐκαίρησε ν' ἀγαπήσῃ ποτὲ τὸ χρυσίον.

Ἡ οἰκία τοῦ ἦτο ναὸς καὶ ἄσυλον τῆς πτωχείας καὶ τῶν ἀρετῶν, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων ἔζη ὁ μέγας οὗτος ἀνὴρ.

Ἦγεμὼν τις τῆς Θεσσαλίας τῷ ἐπρόσφερέ ποτε ὡς δῶρον πεντήκοντα χρυσᾶ νομίσματα· ἀλλ' ὁ Ἐπαμεινώνδας, ἀγαπῶν πολὺ πλεόν τῶν χρημάτων τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἀνεξαρτησίαν. καὶ τῆς πατρίδος τοῦ τὴν τιμὴν, ἀπεποιήθη τὸ δῶρον τοῦ ξένου ἡγεμόνος, προτιμήσας νὰ δανεισθῇ παρὰ τινος συμπολίτου τοῦ πεντήκοντα δραχμάς, ὅπως προμηθευθῇ τὰ ἀναγκαῖα ἐφόδιά τοῦ διὰ τινὰ ἐκστρατείας.

Ἐκ τῶν πλουσίων Θηβαίων, ἄλλοι μὲν τιμώντες τὸν ἄνδρα, ἄλλοι δὲ χάριν ἐπιδειξέως πολλάκις τῷ ἐπρόσφερον ἐκ τῶν χρημάτων τῶν· ἀλλ' ὁ ἐλιγαρκῆς Ἐπαμεινώνδας οὐχὶ μόνον δὲν ἐδέχετο τὰς προσφοράς τῶν, ἀλλὰ συγχρόνως κατέπειθεν αὐτοὺς νὰ δίδωσι τὰ χρήματά τῶν πρὸς περιθάλψιν τῶν δυστυχούντων Θηβαίων· τοιοῦτοτρόπως δὲ καὶ τοὺς πτωχοὺς συμπολίτας τοῦ, ἂν καὶ πτωχός, περιέθαλπε, καὶ τοὺς πλουσίους ἠνάγκαζε νὰ γίνωνται ἐπωφελεῖς.

Ὅτε δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας Ἀρταξέρξης τῷ ἔστειλε σημαντικὴν ποσότητα χρημάτων, διὰ νὰ δεχθῇ προτάσεις τοῦ τινός, «*ἐὰν αἱ προτάσεις τοῦ Ἀρταξέρ-*»
ξου, εἶπε πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον, ἦναι σύμφωνοι μὲ»
τὰ συμφέροντα εἰς πατρίδος μου, δὲν ἔχω ἀνάγκην»
χρημάτων διὰ νὰ τὰς παραδεχθῶ· ἀλλ' ἐὰν ἀντι-»
θαίνωσιν εἰς τὸ συμφέρον καὶ τὴν τιμὴν τῆς πατρί-»
δος μου, ὅλος ὁ χρυσὸς τοῦ βασιλείου τοῦ δὲν θέλει»
μὲ καταπέσει νὰ προδώσω τὰ πρὸς τὴν πατρίδα μου»
χρέη.»

Μὴ ἔχων δὲ ὁ Ἐπαμεινώνδας, αὐτὸς ὁ μέγας στρατηγὸς τῶν Θηβῶν, παρὰ ἓνα καὶ μόνον τρίβωνα, δὲν ἐλαμπροφόρει ὡς ἄλλος Ἀσιανός, οὔτε χρυσοστόλιστος καὶ κομπάζων παρουσιάζετο εἰς τὸ δημόσιον. Εἰς δὲ τὰς ἐκστρατείας του οὔτε αὐτὸς κατεδέχετο ν' ἀργυρολογήσῃ, γυμνόνων ἐχθροὺς ἢ φίλους, οὔτε εἰς τὸν στρατόν του ἐσυγχώρει ποτὲ τὴν φιλοχρηματίαν, τὴν ὁποίαν δικαίως ἐθεώρει μητέρα τῆς ἀρπαγῆς καὶ τῆς ἀδικίας.

Ὁ φιλοχρήματος στρατιώτης, ὁ ἀγαπῶν τὰ χρήματα ὑπὲρ τὴν πατρίδα του, δὲν δύναται ν' ἀναφανῇ στρατιώτης γενναῖος, οὔτε προθύμως θυσιάζεται ὑπὲρ πατρίδος· ἀπ' ἐναντίας φιλόζωοι καὶ δειλοὶ εἶναι συνήθως τῶν χρημάτων οἱ ἐρασταί.

Ὅτε εἰς μάχην τινὰ ἔμαθεν ὁ Ἐπαμεινώνδας ὅτι ὁ ὑπασπιστὴς του ἐπώλησεν αἰχμάλωτον ἔνεκα χρηματολογίας, «ἀπόδος μοι τὴν ἀσπίδα μου, εἶπε πρὸς τὸν ὑπασπιστὴν του, καὶ ὕπαγε μακρὰν ἐμοῦ· αἱ χεῖρές σου, μολυνθεῖσαι διὰ τοῦ χρυσοῦ, κατέστησαν ἀνάξιαι καὶ τὴν ἀσπίδα μου νὰ φέρωσι, καὶ τὴν πατρίδα νὰ ὑπερασπίζωσι.»

Τοιοῦτος ἦτο ὁ Θηβαῖος Ἐπαμεινώνδας, τὸν ὅποιον πάντες δικαίως θαυμάζουν ὡς ἀρχέτυπον ἀρετῆς καὶ φιλοπατρίας.

Ο ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΠΕΛΟΠΙΔΑΣ.

Εἰς τῶν πλουσίων Θηβαίων, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, ὅστις παρεκάλει τὸν πτωχὸν Ἐπαμεινώνδαν νὰ συμμερισθῇ τὰ πλούτη του, ἦτο ὁ Πελοπίδας, ὁ μέγας καὶ ἄξιος φίλος τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀνδρός.

Ὁ Πελοπίδας, νέος ὢν ἔτι, εὐρέθη κύριος μεγάλης περιουσίας, διότι ἀνῆκεν εἰς πλουσίαν οἰκογένειαν τῶν Θηβῶν. Ἀλλὰ σχετισθεὶς εὐτυχῶς μετὰ τοῦ πεπαιδευμένου καὶ ἐναρέτου Ἐπαμεινώνδου, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ὀδηγούμενος, ἤρχισεν ἐκ νεότητός του νὰ βοηθῇ προθύμως πάντα συμπολίτην τοῦ ἄξιον περιθάλψεως, καὶ τοιοῦτοτρόπως, κατὰ τὴν ὀρθοτάτην τοῦ Πλουτάρχου παρατήρησιν, ἀνεφάνη κύριος καὶ οὐχὶ δοῦλος τῶν χρημάτων του.

Ὁ Ἀριστοτέλης ἔλεγεν ὅτι ἐκ τῶν πλουσίων, οἱ μὲν δὲν μεταχειρίζονται τὸν πλοῦτόν των, ὄντες φιλάργυροι, οἱ δὲ κακομεταχειρίζονται τὰ πλούτη των, ὄντες ἄσωτοι καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς ὑποδεδουλωμένοι. Ἀλλ' ὁ πλούσιος Πελοπίδας οὔτε ἐκ τῶν πρώτων οὔτε ἐκ τῶν δευτέρων πλουσίων ἦτο· ἀνῆκε δὲ εἰς τὴν ἔντιμον ἐκείνην καὶ ὀλιγάριθμον τάξιν τῶν πλουσίων, οἵτινες κηρύττεισαν νὰ ἐνώσωσι τὸν πλοῦτον μετὰ τῆς ἀρετῆς.

Ὅτε δὲ ἡ χρηματικὴ περιουσία τοῦ Πελοπίδου ἤρχισε νὰ ἐκλείπῃ, φίλοι τινὲς ἐσυμβούλευον αὐτὸν λέγοντες ὅτι κακῶς πράττει παραμελῶν τὴν περιουσίαν του, πρᾶγμα ἀναγκαιότατον. Ἀλλ' ὁ Πελοπίδας, δεικνύων πρὸς αὐτοὺς τυφλὸν τινα καὶ χωλόν, διαβαίνοντα τότε τυχαίως ἔμπροσθεν τῆς οἰκίας του, τοῖς εἶπε «*Ναί, φίλοι μου, ἀναγκαῖα εἶναι τὰ χρήματα εἰς τὸν Νικόδημον τοῦτον, τὸν τυφλὸν καὶ χωλόν, τὸν μὴ δυνάμενον τὰ ἐργασθῆ.*»

Ἐνῷ δὲ ἦτο γενναῖος καὶ ἐλευθέριος πρὸς τοὺς ἄλλους, πρὸς τὸν ἑαυτὸν του ἦτο οἰκονόμος, λιτότατος, καὶ ὀλιγαρκής· διότι, καθὼς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἂν ὁ φίλος τοῦ

Ἐπαμεινώνδας δὲν ἐπέισθη νὰ συμμερισθῇ τὸν πλοῦτον τοῦ Πελοπίδου, ὁ Πελοπίδας ὅμως προθύμως συνεμερίσθη τὴν ὀλιγάρκειαν καὶ τὴν ἀρετὴν τοῦ φίλου του.

Ἐνδεδυμένος πάντοτε ἀπλούστατα, ἀποστρεφόμενος τοὺς καλλωπισμούς, τὰς ἐπιδείξεις καὶ τοὺς κομπασμούς, ἔχων πάντοτε τράπεζαν λιτὴν, τίμιος δὲ καὶ ἄσκνος πάντοτε εἰς τοὺς ὑπὲρ πατρίδος ἀγῶνας, συνεδόξασε μετὰ τοῦ Ἐπαμεινώνδου τὰς Θήβας, καὶ συναπηθανατίσθη μετ' αὐτοῦ.

Ὁ Πελοπίδας, συναγωνισθεὶς μετὰ τοῦ Ἐπαμεινώνδου, κατάρθωσε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα του ἀπὸ τὴν δουλείαν τῶν Σπαρτιατῶν, καὶ ν' ἀνυψώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν κολοφῶνα τῆς δόξης· ἀπέθανε δὲ μαχόμενος ἡρωϊκῶς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῶν τυραννουμένων Θεσσαλῶν.

Καὶ ὅμως ὁ πρῶτος οὗτος πολίτης, ὁ πρῶτος ἄρχων καὶ στρατηγὸς τῶν Θηβῶν, ὁ πλούσιος Πελοπίδας πολυλάκις ἔλεγεν «ὅτι ἤθελεν αἰσχυνθῇ, ἐὰν ποτε ἐξώδευε διὰ τὸ ἀτομὸν του περισσότερα, ἀφ' ὅσα πρὸς συντηρησίν του ἐξοδεύει ὁ πτωχότερος τῶν Θηβαίων.»

Ὅποια διαφορὰ ἡθῶν! ἀνέκραξεν ὁ Γεροστάθης· οἱ σημερινοὶ πλούσιοι ἐντρέπονται, ἂν δὲν σκαταλῶσι τὰ πλοῦτη των εἰς ἀνοήτους καὶ περιττὰς πολυτελείας· οἱ δὲ σημερινοὶ μας πτωχοί, κίθηκίζοντες τοὺς πλουσίους, ἐντρέπονται μὴ ἐξοδεύοντες ὡς ἐκεῖνοι πολλά· ἐνῷ ὁ πλούσιος Πελοπίδας ἐντρέπετο νὰ ἐξοδεύῃ περισσότερα τῶν ὅσων ἐξώδευον οἱ πτωχοί.

Ἐξ ὅσων περὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου καὶ τοῦ φίλου του Πελοπίδου σὰς διηγήθην, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, παρατη-

ρεῖτε ὅτι καὶ οἱ δύο ὠφέλησαν καὶ ἐδόξασαν τὴν πα-
τρίδα των, διότι ἀμφοτέροι ἐκ νεότητός των ἡσπάσθησαν
τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν φιλοπατρίαν, ὥς ἀχώριστα τοῦ βίου
των ἐφόδια.

Καὶ ὁ μὲν Ἐπαμεινώνδας μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ἀρετὴ
καὶ ἄνευ πλοῦτου ὠφελεῖ καὶ δοξάζει· ὁ δὲ Πελοπίδας
μᾶς διδάσκει ὅτι ὁ πλοῦτος μόνον μετὰ τῆς ἀρετῆς ἀπο-
καθίσταται ἐπωφελὴς καὶ ἐντιμος.

Τὴν ἀρετὴν λοιπὸν καὶ τὴν φιλοπατρίαν ἀσπάσθητε
καὶ σεῖς ἐκ νεότητός σας, ἀγαπητὰ μου παιδιά, διὰ νὰ
παρηγορήσῃτε τὴν τεθλιμμένην πατρίδα σας, εἴτε πτω-
χοὶ εἴτε πλούσιοι ζήσητε.

Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁ λόγος περὶ ἀρετῆς, ἴσως ἔχετε περιέρ-
χειαν νὰ μάθητε τί ἐφρόναι περὶ τοῦ πλοῦτου ὁ μέγας
διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς, ὁ θεῖος Σωκράτης, ὅστις καὶ ἐνα-
ράτως ἔζησε, καὶ μάρτυς τῆς ἀρετῆς ἀπέθανε.

— Ναί, ναί, ἀπεκρίθημεν, παρακαλοῦντες τὸν ἀγα-
θὸν γέροντα νὰ μᾶς διηγηθῇ καὶ περὶ τοῦ Σωκράτους.
Ἰδοὺ δὲ ὅσα περὶ αὐτοῦ τότε μᾶς εἶπεν·

ΟΙ ΚΑΤΑ ΣΩΚΡΑΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΣ ΘΗΣΑΥΡΟΙ.

Ὁ μέγας διδάσκαλος τῆς ἀρετῆς, ὅστις ὁλόκληρον
τὸν βίον του ἀφιέρωσεν εἰς τὴν ἠθικὴν βελτίωσιν καὶ τῶν
συγχρόνων καὶ τῶν μεταγενεστέρων του, ἔζησε καὶ ἀπέ-
θανε πτωχός. Ἐνῶ μεταξὺ τῶν φίλων καὶ μαθητῶν του
ἦσαν πολλοὶ πλούσιοι, τοὺς ὁποίους ἐπλούτιζεν ἠθικῶς,
αὐτὸς ποτὲ δὲν ἠθέλησε νὰ πλουτήσῃ ἐξ αὐτῶν ὑλικῶς.

Τὴν ἐγκράτειαν ὠνόμαζεν ὁ Σωκράτης κρηπίδα ἥτοι
θεμέλιον τῆς ἀρετῆς. Ἐγκράτειαν δὲ λέγων ἐνόει οὐχί

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β΄.)

μόνον τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἡδονάς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὴν λύσσαν τῆς χρηματολογίας.

Οἱ πλεονέκται, ἔλεγεν, ὄντες καὶ πολυτελεῖς, καὶ φιλήδονοι, καὶ ἀκρατεῖς, καὶ ἄσωτοι, εἶναι κακοῦργοι ἐπικινδυνωδέστατοι, διότι καὶ ἑαυτοὺς βλάπτουν, καὶ τὰς οἰκογενείας των καταστρέφουν, καὶ τοὺς ἄλλους πολίτας ζημιόουν καὶ διαφθείρουν διὰ τοῦ ὀλεθρίου παραδείγματος των.

Ὅτε δ' Ἀντιφῶν, ὁ σοφιστής, ἐπέπληττε τὸν Σωκράτην διὰ τὴν ἀφιλοκέρδειάν του, διὰ τὰ ἀπλούστατα ἐνδύματά του, καὶ διὰ τὴν λιτὴν τροφήν του, « τίς ἐξ ἡμῶν τῶν δύο, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ Σωκράτης, δύναται εὐκολώτερα νὰ στρατεύσῃ καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν πατρίδα, ἢ ν' ἀνθέξῃ εἰς πολυχρόνιον πολιορκίαν, σύ, ὁ εἰς τὴν πολυτέλειαν συνειθίσας, ἢ ἐγώ, ὁ εἰς τὰ ὀλίγα καὶ τὰ πρόχειρα εὐχαριστούμενος; Σύ, ὦ Ἀντιφῶν, νομίζεις ὅτι εὐδαιμονία εἶναι ἡ τρυφή καὶ ἡ πολυτέλεια; ἀλλ' ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἐπειδὴ τὸ μηδενὸς χρεῖαν ἔχειν εἶναι θεῖον, ὅσῳ τις μετριάζει τὰς ἀλόγους ἐπιθυμίας καὶ τὰς ἀνάγκας αὐτοῦ, τόσῳ περισσότερον πλησιάζει εἰς τὴν θεότητα, καὶ ἐπομένως εἰς τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν. »

Ὅτε δὲ ὁ Σωκράτης ἔμαθεν ὅτι νέος τις, Εὐθύδημος καλούμενος, ἐπλούτιζε τὴν βιβλιοθήκην του μὲ συγγράμματα ἀνδρῶν σοφῶν, « χαίρω, εἶπεν, ὦ Εὐθύδημε, διότι ἀπεφάσισας ν' ἀποκτήσῃς θησαυροὺς σοφίας, οἵτινες εἶναι οἱ ἀληθεῖς θησαυροί, ἐπειδὴ δι' αὐτῶν πλουτεῖ τις μὲ ἀρετὴν, ἐνῷ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον μόνον οὐδέποτε ἐβελτίωσαν τοὺς ἀνθρώπους. »

Ἄλλοτε δὲ πρὸς τὸν Κριτόβουλον ἔλεγεν ὁ πλοῦτος, « φίλε, ἄνευ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς οὐχὶ μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβέστατος ἀποκαθίσταται, διότι τότε δὲν χρησιμεύει εἰμὴ πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ διατροφήν τῆς πολυτελείας, τῆς ἀσωτείας καὶ τῆς κακοθηείας, γινόμενος οὕτω δηλητήριον καταστρεπτικὸν καὶ θανατηφόρον. Ὅσοι λοιπόν, ὦ Κριτόβουλε, δὲν ἐξεύρουν, ἢ δὲν δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι καλῶς τὰ πλούτη των, ἢ ἤθελον πράξει φρονίμως ν' ἀποχωρισθῶσιν αὐτά, πρὶν ἢ καταστρέψωσι δι' αὐτῶν καὶ ἑαυτοὺς καὶ τοὺς ἄλλους. »

Πολλάκις δὲ ἔλεγεν ὁ Σωκράτης πρὸς τοὺς συμπολίτας του ὅτι ὅσοι γονεῖς προσπαθοῦν νὰ πλουτίσωσι τὰ τέκνα των διὰ τοῦ χρυσοῦ, ἀμελοῦντες νὰ πλουτίσωσιν αὐτὰ πρότερον διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς παιδείας, ὁμοιάζουν ἐκείνους, οἵτινες, δίδοντες πολλὴν τροφήν εἰς τοὺς ἵππους των, ἀμελοῦν τὴν γύμνασιν αὐτῶν. Καθὼς δὲ οἱ ἵπποι οὗτοι γίνονται μὲν εὐτραφεῖς καὶ παχύτατοι, ἀλλ' ἀνίκανοι εἰς ὑπηρεσίαν, οὕτω καὶ τὰ μὴ καλῶς ἀνατετραμμένα τέκνα, ὅσον παχεῖα καὶ ἂν ἀποβῇ ἡ περισυία των, μένουσιν ἄνευ προσωπικῆς τιнос ἀξίας, ἄχρηστα καὶ ἀνωφελῆ, ἐπικίνδυνα καὶ ἐπιβλαβῆ.

Ἀκολουθήσατε καὶ σεῖς, παιδία μου, ἐπρόσθεσεν ὁ Γερσστάθης, τὴν σοφὴν συμβουλὴν τοῦ Σωκράτους. Ἀγαπήσατε τοὺς ἀληθεῖς θησαυροὺς. Ἀποκτήσατε παιδείαν καὶ ἀρετὴν, ὥστε, ἐὰν διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς οἰκονομίας πλουτήσητέ ποτε, νὰ μοὶ ὁμοιάσητε τοὺς παχεῖς καὶ ἀνικάνους εἰς ὑπηρεσίαν ἵππους, ἀλλὰ νὰ κατασταθῇτε ὡφέλιμοι καὶ χρήσιμοι καὶ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, καὶ πρὸς τὰς οἰκογενείας σας, καὶ πρὸς τὴν φίλην πατρίδα.

Ἐὰν δὲ δὲν πλουτήσητε ἥθικῶς, ἀλλὰ μόνον ὀλιγῶς, θέλετε διακινδυνεύσει νὰ πάθῃτε ὅ,τι ἔπαθεν ὁ δυστυχὴς Μίδας.

Ἐπειδὴ δὲ περὶ αὐτοῦ οὐδέποτε εἰχομεν ἀκούσει, παρεκαλέσαμεν τὸν Γεροστάθην νὰ μᾶς εἴπῃ τίς ἦτο, καὶ τί ἔπαθεν ὁ Μίδας· ὁ δὲ γέρων διηγήθη τὰ ἑξῆς.

Ο ΜΙΔΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΟΥ.

Εἰς τὴν Φρυγίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐβασίλευε ποτε ὁ Μίδας, ἀνὴρ πλουσιώτατος. Κατὰ τὰς μυθικὰς παραδόσεις τῶν Ἑλλήνων ὁ Μίδας ἐφιλοξένησεν εἰς τὸ βασιλεῖόν του τὸν Σειληνόν, τὸν παιδαγωγὸν τοῦ Βάχχου.

Ὁ Βάχχος, ὁ θεὸς τοῦ οἴνου, εὐγνωμονῶν διὰ τὴν πρὸς τὸν παιδαγωγὸν του φιλόφρονα φιλοξενίαν τοῦ βασιλέως, ὑπεσχέθη πρὸς αὐτὸν ὅτι προθύμως θέλει τῷ δώσει ὅποιον ἀνθήποντε χάριν ζητήσῃ.

Ὁ Μίδας, ἂν καὶ πλουσιώτατος, δὲν εὐχαρισεῖτο ὅμως εἰς ὅσα πλούτη εἶχε, πάσχων ὁ δυστυχὴς τὴν ἀσθένειαν τῶν πλουτομανῶν πλουσίων, περὶ τῶν ὁποίων ὁ κωμικὸς Ἀριστοφάνης εἰς τὴν κωμῳδίαν του, τὴν ἐπιγραφομένην «Πλοῦτος,» λέγει τὰ ἑξῆς

«Οὐδείς ἐκ τῶν πλουτομανῶν ἐχόρτασε τὸν πλοῦτον,
 «Ἄν δεκατρία τάλαντα κερδήσῃ ἀρελπίστως,
 «Αὐτὰ νὰ γίνουρ δέκα ἐξ ἐπιποθεῖ ἀμέσως.
 «Ἄν ἀποκτήσῃ δέκα ἐξ, σαράντα τότε θέλει
 «Ἀλλῶς, λέγει, ἡ ζωὴ ἀφόρητος τῷ εἶναι».

Ὅθεν εἰς τὴν ἑξαψιν τῆς πλουτομανίας του ἐζήτησεν ὁ Μίδας παρὰ τοῦ Βάχχου ὡς χάριν πᾶν ὅ,τι ἐγγίξει νὰ γίνηται χρυσίον. Ὁ δὲ Βάχχος ἀμέσως ἔδωκεν εἰς τὸν Μίδαν τὴν ζητηθεῖσαν χάριν.

Ἐννοεῖται δὲ εὐκόλως ὅτι ὁ Μίδας, ἀποκτήσας αὐτὴν τὴν χάριν, ἔγινεν ὁ πλουσιώτερος τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὁ δυστυχέστερος πάντων· διότι, ἅμα ἐγ-
γίζομένη παρ' αὐτοῦ ἡ τροφή, μετεβάλλετο εἰς χρυσίον·
διὰ τοῦ χρυσοῦ δὲ δὲν ἠδύνατο βεβαίως οὔτε νὰ τραφῇ,
οὔτε νὰ ζήσῃ. Βασανιζόμενος λοιπὸν ὑπὸ τῆς πείνης, καὶ
κινδυνεύων νὰ καταστραφῇ ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ἀφθόνου, ἀλ-
λ' ἀχρήστου χρυσοῦ του, συνησθάνθη τὴν ἀφροσύνην του,
καὶ ἐπομένως ἔσπευσε νὰ παρακαλέσῃ τὸν Βάκχον νὰ τὸν
ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν χάριν, τὴν ὁποίαν τῷ εἶχε δώσει.

Ὁ Βάκχος, εἰσακούσας τὴν δέησίν του, παρήγγειλεν
αὐτὸν νὰ λουσθῇ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ποταμοῦ Πακτωλοῦ.
Τοιοῦτοτρόπως ὁ μὲν Μίδας ἐλευθερώθη ἀπὸ τὴν χάριν,
ἡ δὲ ἄμμος τοῦ Πακτωλοῦ, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἐλούσθη,
ἐχρυσώθη ἔκτοτε, ὥς ἀναφέρει ἡ Μυθολογία.

Ἐκλεχθεὶς δὲ ποτε δικαστὴς ὁ Μίδας μεταξὺ τοῦ
Ἀπόλλωνος καὶ τοῦ Πανός, διὰ ν' ἀποφασίσῃ τίς τῶν
δύο τούτων θεῶν ἦτο καλλίτερος μουσικός, ἐπροτίμησε
τὸν αὐλὸν τοῦ βοσκοῦ Πανός ἀπὸ τὴν λύραν τοῦ Ἀπόλ-
λωνος, τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ προστάτου τῶν Μουσῶν.

Τότε ὀργισθεὶς ὁ Ἀπόλλων κατὰ τῆς ἀμαθείας καὶ ἀ-
πειροκαλίας τοῦ πλουσίου, ἀλλὰ βαναύσου αὐτοῦ δικαστοῦ,
μετέβαλε πρὸς τιμωρίαν τὰ αὐτὰ του εἰς αὐτὰ ὄνου.

Ὁ Μίδας, ἅμα ἰδὼν τὴν μεταβολὴν ταύτην τῶν αὐ-
τιῶν του, αἰσχυρόμενος ἐπροσπάθει νὰ κρύπτῃ αὐτά· ἀλ-
λ' ὑπέρτης του τίς κατὰ τύχην τὰ εἶδε· καὶ οὕτω τὸ
μυστικὸν ἐγένετο ἐπὶ τέλους γνωστόν.

Αὐτὰ διηγεῖται ἡ Ἑλληνικὴ Μυθολογία, μᾶς εἶπεν ὁ
Γεροστάτης, ἀλλ' ὅστις ἔπλασε τὸν μῦθον αὐτόν, ἠθέ-

λῃσε νὰ μᾶς διδάξῃ πολλὰ ὠφέλιμα μαθήματα, καὶ ἰδίως τὰ ἐξῆς·

“Ὅτι ἀνόητος καὶ ἐπικίνδυνος εἶναι ἡ πλουτομανία.

“Ὅτι ὁ πλοῦτος καὶ περιττὸς καὶ ἐπιβλαβὴς καθίσταται εἰς ὅσους δὲν ἐξεύρουν, ἡ δὲν ἐμποροῦν νὰ τὸν μεταχειρίζωνται.

“Ὅτι ὅσοι, καταγινόμενοι μόνον εἰς τὴν ἀπόκτησιν πλούτου, μένουν ἀμαθεῖς καὶ ἄμουσοι, γίνονται ἄξιοι ὀνικῶν αὐτίων.

Καὶ ἐπὶ τέλους ὅτι ὅσον καὶ ἂν προσπαθῶμεν νὰ κρύπτωμεν τὰ ἐλαττώματά μας, αὐτὰ μίαν ἡμέραν θέλουν φανερωθῇ, καὶ ἐπομένως ὅτι φρονιμώτερον εἶναι νὰ διορθώνωμεν παρὰ νὰ κρύπτωμεν αὐτά.

Εὐχομαι δέ, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀγαθὸς γέρων, νὰ μὴ υποπέσητέ ποτε εἰς τὴν βασιανιστικὴν ἀσθένειαν τῆς πλουτομανίας, διὰ νὰ μὴ παραμελήσητε καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν σας, καὶ καταντήσητε καὶ σεῖς, ὡς ὁ Μίδας, πλούσιοι, ἀλλὰ μὲ αὐτία ὄρου.

Ἡμέραν δέ τινα, ὅτε ἐνθυμηθέντες ἀνεφέραμεν τὸν Μίδα καὶ τὰ αὐτία του, ὁ Γεροστάθης μᾶς εἶπεν·

— Ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη τῶν χρημάτων, ἀντὶ χρημάτων, φέρει συνήθως πτωχείαν· ἡ δὲ ἀφιλοχρηματία φέρει πλοῦτον.

— Πῶς εἶναι τοῦτο δυνατόν! εἵπομεν πρὸς τὸν Γεροστάθην· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ποτὲ πλούσιος ὅστις δὲν ἀγαπᾷ τὰ χρήματα, καὶ πτωχὸς ὅστις ἀγαπᾷ αὐτά;

“Ὁ δὲ γέρων ἀπήντησεν·

— “Ὅστις ἀγαπᾷ ὑπερβολικὰ τὴν ὑγείαν του, καταντᾷ ὑποχονδριακὸς καὶ φιλάσθενος.

"Οστις ἀγαπᾷ ὑπερβολικὰ τὰ πρωτεῖα καὶ τὰς δόξας, ἀντὶ δόξης καὶ πρωτείων, ἀποκτᾷ ἀτιμίαν καὶ κατασχύνῃ, ὡς ὁ Πausanias τῆς Σπάρτης.

"Οστις ἀγαπᾷ ὑπερβολικὰ τὸν ἑαυτὸν του, καὶ μόνον περὶ ἑαυτοῦ φροντίζει, ἀντὶ νὰ ὠφεληθῇ, βλάπτεται ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ του, καθιστάμενος μισητὸς καὶ ἀποτρόπαιος.

Παρομοίως καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἀγάπη τῶν χρημάτων πολλάκις σπρώχνει τὸν ἄνθρωπον εἰς ἅτιμα μέσα ἀργυρολογίας, εἰς ἀπάτας, καταχρήσεις, κλοπὰς, πλαστογραφίας, ληστείας καὶ φόνους. Τὰ ἐγυλῆματα δὲ ταῦτα συνεπιφέρουν φυλακίσεις καὶ καταδίκας, καὶ ἐπομένως στέρησιν καὶ πλούτου καὶ τιμῆς καὶ ἐλευθερίας καὶ ζωῆς.

Διὰ τὰς μᾶς πείσῃ δὲ ἔτι μᾶλλον περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων του διηγήθη τὰ ἑξῆς·

Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ ΑΔΑΜΑΝΤΟΠΩΛΟΥ.

Πλούσιός τις ἀδαμαντοπώλης, λαβὼν πρό τινων χρόνων μεθ' ἑαυτοῦ μεγάλην ποσότητα ἀδαμάντων καὶ ἄλλων πολυτίμων λίθων, ἀνεχώρησε μετὰ τοῦ ὑπρέτου του ἐκ Αὐονδίνου. Ἄλλ' ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναχώρησιν του εὗρέθη εἰς τι ἀπόκρυφον μέρος φονευμένος, οἱ δὲ ἀδάμαντες, αἱ πολύτιμοι λίθοι, καὶ ὁ ὑπρέτης του ἐγένοντο ἄφαντοι.

Ἄλλὰ μετὰ τινα ἔτη ἡ Ἀστυνομία ἀποκέντρου ἐπαρχίας ἐνόμισεν ἐκ τινων ἐνδείξεων ὅτι ἀνεκάλυψε τὸν φονέα, καὶ ἐπομένως ἔφερεν αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου.

Ὁ πρόεδρος μετὰ τὴν συζήτησιν, ἀφοῦ ἐσύναξε τὰς

ψήφους, αἵτινες ἦσαν καταδικαστικάί, ἀντὶ ν' ἀπαγγείλῃ τὴν καταδίκην, καταβαίνει ἀπὸ τὴν ἔδραν του, καὶ ἐν τῇ μέσῳ τῆς γενικῆς ἐκπλήξεως τῶν περιστάσεων λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ κατηγορουμένου· μετρίμους δὲ φωνῇ καὶ μετρίμωτον πρόσωπον ἀπαγγέλλει τὰ ἑξῆς·

«Κύριοι, κηρύττω τὸν κατηγορούμενον ἄθωον. Ὁ φονεὺς τοῦ ἀδαμαντοπώλου ἦτο ὁ ὑπηρέτης του· ὁ δὲ ὑπηρέτης... ἤμην ἐγώ!... Τὸ αἰσχρὸν πάθος τῆς φιλοχρηματίας διέφθειρε τὴν ψυχὴν μου, ἐσκότισε τὸν νοῦν μου, καὶ μ' ἐσπρωξεν εἰς τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀγαθοῦ κυρίου μου. Ἐκτοτε διὰ τῆς πολυτίμου περιουσίας τοῦ φονεῦς ἐπλούτησα, καὶ διὰ τοῦ πλούτου μου ἔφθασα εἰς τὴν προεδρίαν τοῦ δικαστηρίου τούτου. Οἱ πτωχοὶ ἐξήλεον τὰ πλούτη καὶ τὴν εὐτυχίαν μου, καὶ πάντες μ' ἐμακάριζον. Ἀλλ' ἐγὼ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τοῦ ἐγκλήματος οὐδεμίαν στιγμὴν εὐτυχίας ἠξιώθην. Ἡ σκιά τοῦ κυρίου μου, νύκτα καὶ ἡμέραν παρούσα πάντοτε ἐνώπιόν μου, δὲν ἔπαυσε νὰ με βασανίζῃ· τὰ πλούτη μου αἰματωμένα πάντοτε παρουσιάζοντο ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν μου· οἱ ἔλεγχοι τῆς συνειδήσεως ἀκαταπαύστως κατεσπάραν τὴν βδελυρὰν ψυχὴν μου, καὶ κόλασις διηνεκῆς ἦτο ἡ ἐπὶ τῆς γῆς ζωὴ μου. Καὶ ἀντέσχον μὲν μέχρι τῆς σήμερον, ἀλλ' αἱ δυνάμεις μου ἐξητλήθησαν, καὶ ἡ ζωὴ μου κατήντησεν ἀνυπόφορος· ἐπικαλοῦμαι λοιπὸν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν αὐστηρότητα τοῦ νόμου ἐναντίον τῆς πλουτομανίας καὶ τῆς βδελυρίας μου. Εὐδαίμονες καὶ μακάριοι ὅσοι, ἐργαζόμενοι τιμίως, κερδίζουν διὰ τοῦ ἰδρώτος τοῦ προσώπου των τὸν ἐπιούσιον ἄρτον, χαίροντες συνείδησιν ἀγνήν καὶ καθαρὰν! Δυστυ-

χεῖς δὲ καὶ αἰωνίως κατηραμένοι οἱ ἐξ ἀδικιῶν πλουτοῦντες!»

Ταῦτα εἶπεν ὁ πρόεδρος καὶ ἔπεσεν ἡμιθανής· ἀγωνία δὲ φρικώδης καὶ σπασμοὶ τρομεροὶ τὸν ἐκυρίευσαν· ἐν τῷ μέσῳ δὲ αὐτῶν παρέδωκεν εἰς τὸν Πλάστην τὴν ἔνοχον ψυχὴν του.

Ὅλη ἡ περιουσία τοῦ προέδρου ἀπεδόθη τότε εἰς τοὺς κληρονόμους τοῦ ἀδαμαντοπώλου· ὁ δὲ φιλοχρήματος ὑπηρέτης, ἀφοῦ δυστυχὴς καὶ ἄθλιος ἔζησεν, ἀφῆκε καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ γυμνὰ περιουσίας καὶ πλήρη πατρικῆς καταισχύνης.

Τὸ διήγημα τοῦτο, καὶ ἰδίως ὁ σκληρὸς θάνατος τοῦ προέδρου, κατετάραξε τὰς νεανικὰς μας καρδίας· σκυθρωποὺς δὲ καὶ μελαγχολικοὺς μᾶς κατέστησεν. Ὁ ἀγαθὸς γέρον ἐνόησε τὴν θέσιν μᾶς, ὅθεν, ἀναλαβὼν τὴν συνήθη παιδρὰν φυσιογνωμίαν του, μᾶς διηγήθη ἀμέσως τὸ ἐξῆς εὐχάριστον ἀνέκδοτον.

Ο ΚΤΗΜΑΤΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΕΝΟΙΚΙΑΣΤΗΣ ΤΟΥ.

Εἰς τὴν Ἀγγλίαν οἱ μεγάλοι κτηματῖαι ἐνοικιάζουσι πολυετῶς τὰς γαίας των, ἀλλὰ συνήθως κρατοῦν τὰ δάση των ὑποστατικῶν των, διὰ νὰ κυνηγῶσιν ἐντὸς αὐτῶν.

Ἐνοικιαστὴς δὲ χωραφίων παρουσιάσθη ἡμέραν τινα εἰς τὸν ἰδιοκίτην αὐτῶν, παραπονούμενος ὅτι τῷ ἐπροξενήθη σημαντικὴ ζημία, ὅτε πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὁ κτηματίας καὶ οἱ φίλοι του, κυνηγοῦντες εἰς τὸ παρακείμενον δάσος, εἰσῆρχοντο μετὰ τῶν ἵππων καὶ σκύλων των εἰς τὰ χωράφια, καὶ κατεπάτουν τὰ σπαρτά του.

Ὁ κτηματίας, ὢν ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, ἄς ἐκτιμηθῇ ἡ

ζημία σου, εἶπε πρὸς τὸν ἐνοικιαστὴν, καὶ θέλω σὲ ἀποζημιώσαι.

Ἄλλ' ὁ χωρικός, ἔχων ἤδη ἐκτιμημένην τὴν ζημίαν του, παρουσίασεν ἀμέσως εἰς τὸν κύριον τῶν χωραφίων τὴν ἐκθεσιν τῶν πραγματοποιημάτων, οἵτινες προσδιώριζον τὴν ζημίαν εἰς πεντήκοντα φλωρία, τὰ ὅποια προθύμως ἐπλήρωσεν ὁ κτηματίας.

Ἀλλὰ μετὰ τινὰς μῆνας ἰδοὺ πάλιν παρουσιάζεται ὁ χωρικός, ἀρχίζων ἐκ νέου τὴν περὶ τῶν καταπατηθέντων χωραφίων ἱστορίαν. Ὁ κτηματίας στενοχωρεῖται, περιμένων ὅτι νέας ἀπαιτήσεις θέλει τῷ παρουσιάσει ὁ ἐνοικιαστὴς του· ἀλλ' ἀνελπίστως ἀκούει παρὰ τοῦ πτωχοῦ χωρικοῦ ὅτι κατὰ τὸ θέρος τὰ χωράφιά του ἀνεφάνησαν ὑγιέστατα καὶ πλουσιώτατα, ὥστε οὐδεμίαν πραγματικὴν ζημίαν εἶχεν ὑποφέρει ἀπὸ τὴν καταπάτησίν των, καὶ ὅτι ἐπομένως ἤλθε διὰ νὰ τῷ ἐπιστρέψῃ τὰ πεντήκοντα φλωρία, τὰ ὅποια ἐξάγων ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ θέτει ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ κτηματίου.

Ἡ τιμιότης αὕτη καὶ ἡ ἀφιλοχρηματία τοῦ ἐνοικιαστοῦ ἐξέπληξαν τὸν κτηματίαν, ὅστις, σφίγγων τὴν δεξιὰν τοῦ χωρικοῦ, καὶ συγχαίρων αὐτὸν ἀπὸ καρδίας διὰ τὴν ἀρετὴν του, ἐπρόσθεσεν ἀμέσως εἰς τὰ πεντήκοντα φλωρία καὶ ἄλλα πεντήκοντα, καὶ παρεκάλεσε τὸν ἐνοικιαστὴν του νὰ παραλάβῃ αὐτὰ πρὸς ἀνατροφὴν τῶν τέκνων του συγχρόνως δὲ ἐζήτησε τὸν μεγαλύτερον υἱὸν αὐτοῦ, ὅπως τὸν ἀναθρέψῃ δι' ἰδίων ἐξόδων εἰς τὸ καλλίτερον γεωργικὸν σχολεῖον τῆς Ἀγγλίας.

Μίαν δὲ καὶ μόνην χάριν ἐζήτησε παρὰ τοῦ τιμίου χωρικοῦ, καὶ αὕτη ἦτο τὸ νὰ διηγηθῇ εἰς τὰ τέκνα του

τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ὁ κτηματίας ἀνεδέχθη τὴν προστασίαν τῶν· «διότι εἰμαι βέβαιος, εἶπεν, ὅτι τὰ τέκνα σου θέλουν ὠφελῆθαι εἰς τὸ στάδιον τοῦ βίου τῶν πολλῶν περισσότερον ἀπὸ τὸ παράδειγμα τοῦτο τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἀφιλοκερδείας σου, παρὰ ἀπὸ τὴν ἰδικὴν μου χρηματικὴν βοήθειαν.»

Η ΑΝΘΡΩΠΩΔΙΣ.

Μετὰ τὸ ἀνωτέρω ἀνέκδοτον, τὸ ὁποῖον πολλὸ μᾶς εὐχαρίστησε καὶ διὰ τὴν τιμιότητα τοῦ ἐνοικιαστοῦ καὶ διὰ τὴν καλοκαγαθίαν τοῦ κτηματίου, μᾶς διηγῆθη καὶ τὸ ἀκόλουθον·

Δυστυχῆς τις χήρα ἐπροσπάθει νὰ διατηρῇ καὶ ἑαυτὴν καὶ τὰ δύο ὀρφανὰ τέκνα τῆς, πωλοῦσα ἄνθη εἰς τινὰ ὁδὸν τῶν Παρισίων.

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν εἰς τὴν δύσιν του, ἀλλ' οὐδεὶς εἶχεν ἀγοράσει ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς χήρας· περὶλυπος δὲ ἐσυλλογίζετο ἡ ἀθλία ὅτι νηστικὰ ἐπρόκειτο νὰ κοιμηθῶσι κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην τὰ φίλτατα τέκνα τῆς.

Ὅτε δὲ πρὸς τὴν ἐσπέραν ἀπηλπισμένη ἡτοιμάζετο νὰ λάβῃ τὸ καλάθιον καὶ τὰ τέκνα τῆς, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν καλὺβην τῆς, γέρων τις, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς θυγατρὸς του, διέρχεται ἐνώπιόν τῆς, καὶ βλέπων τὰ ἄνθη πλησίαζει διὰ ν' ἀγοράσῃ ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ, μὴ εὐρίσκων τὰ ἄνθη ἄρκετὰ ὥραϊα, λέγει πρὸς τὴν θυγατέρα του νὰ προχωρήσωσιν. Ἐντούτοις ἐν δάκρυον τῆς χήρας, εἰς στεναγμός, καὶ ἀπελπιστικοὶ τινες ψιθυρισμοὶ τῆς ὑποδεικνύουν εἰς τὴν θυγατέρα τοῦ γέροντος τὴν δεινὴν θέσιν

αὐτῆς. Ἡ κόρη συγκινηθεῖσα, ἀφίνει νὰ πέσῃ κρυφίως ἀπὸ τὴν χεῖρά της ἐν διπλωμένον χαρτίον, καὶ συγχρόνως σπεύδει ἀκολουθοῦσα τὰ βήματα τοῦ πατρὸς της.

Ἐν τῶν τέκνων τῆς χήρας, παρατηρήσαν τὸ χαρτίον, παρουσιάζει αὐτὸ εἰς τὴν μητέρα του, ἣτις βλέπει ὅτι ἦτο γραμματίον τραπεζικὸν ἀξίας ἑκατὸν φράγκων ἀμέσως δὲ τρέχει κατόπιν τοῦ γέροντος διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ γραμματίον εἰς τὴν κόρην του, ὑποθέτουσα ὅτι ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἔχασεν. Ἡ κόρη, θέλουσα νὰ κρύψῃ τὴν ἐλεημοσύνην της, λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι τὸ γραμματίον δὲν ἦτο ἰδικόν της, καὶ ὅτι ἐπομένως ἡδύνατο νὰ τὸ κρατήσῃ. Ἄλλ' ἡ δυστυχὴς ἐπιμένει νὰ ἐπιστρέψῃ τὸ γραμματίον, ὥς μὴ ἀνῆκον εἰς αὐτήν. Ὁ γέρον, ἐννοήσας τότε τὰ διατρέχοντα, λέγει πρὸς τὴν χήραν ὅτι, ἐπειδὴ ἡ κόρη του δὲν θέλει τὸ γραμματίον, τὸ λαμβάνει εὐχαρίστως αὐτός. Ἄλλ' ἐξάγων συγχρόνως ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου του ἐν ἄλλο γραμματίον ἐκ πεντακοσίων φράγκων, ἐγχειρίζει αὐτὸ εἰς τὴν πτωχήν, λέγων πρὸς αὐτήν «*ἡ θυγάτηρ μου ἠθέλησε νὰ βοηθήσῃ τὴν πτωχείαν σου, ἀλλ' ἐγὼ ἀρταμείδω τὴν τιμιότητα καὶ ἀρετὴν σου.*»

Ἰδοῦ, παιδία μου, διατί σὰς ἔλεγον ὅτι ἡ ἀφιλοχρηματία καὶ ἡ ἀρετὴ δίδουν χρήματα, ἐνῶ ἡ φιλοχρηματία καὶ ἡ κακοήθεια τὰ ἀφαιροῦν.

Ἄλλ' ὁ συμμαθητὴς μας Ἀθανάσιος ἠρώτησε τότε τὸν Γεροστάθην ἂν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἦναι τις καὶ φίλος τῶν χρημάτων καὶ συγχρόνως τίμιος.

— Ναί, φίλε Ἀθανάσιε, ἀπήντησεν ὁ γέρον, δύναται τις ν' ἀγαπᾷ καὶ τὰ χρήματα καὶ τὴν τιμὴν του· ἀλλ' ἂν τυχὸν ἀγαπήσῃ τὰ χρήματα περισσότερον ἢ ἐξίσου μὲ

τὴν τιμὴν τοῦ, τότε πλέον δὲν εἶναι τίμιος, ἀλλὰ φιλοχρήματος, αἰσχροκερδῆς, πλουτομανῆς, καὶ ἄτιμος.

Τοιοῦτοι δὲ φιλοχρήματοι ἄνδρες οὐδὲ φιλοπάτριδες δύνανται ποτε νὰ ᾔναι. Ὁ φιλόπατρις Φωκίων καὶ πάντες οἱ ἀληθεῖς φίλοι τῆς πατρίδος τῶν ἦσαν ἀφιλοχρήματοι. Περὶ τοῦ ἐναρέτου δὲ τούτου ἀνδρός, τὸν ὅποιον ἡ Γεροστάθης ὡς παλαιὸν φίλον ἠγάπα, διηγῆθη τὰ ἐξῆς·

Ο ΑΦΙΛΟΧΡΗΜΑΤΟΣ ΦΩΚΙΩΝ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς πολιτικῆς διαφθορᾶς, ἥτις προηγοίμασε τὴν κατάργησιν τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας, ἀνέλαμψεν εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἀρετὴ τοῦ Φωκίωτος, ὡς φανὸς φωτεινότητος ἐν τῷ μέσῳ σκοτεινοτάτου ὀρίζοντος.

Οὐδὲν τῶν ὀλεθρίων ἐλαττωμάτων τῶν συγχρόνων τοῦ εἶχεν ὁ Φωκίων, ὅστις δι' αὐτὸ τοῦτο καὶ χρηστός ἐπωφράσθη.

Ἐκ νεαρᾶς τοῦ ἡλικίας ἠκροάσθη εἰς τὴν Ἀκαδημίαν καὶ τὸν Πλάτωνα, τὸν μαθητὴν τοῦ Σωκράτους, καὶ τὸν Ξενοκράτην, τὸν μαθητὴν τοῦ Πλάτωνος καὶ οὕτως ἐμόρφωσε τὴν καρδίαν τοῦ ἐνάρετον καὶ ἀνεπίδεκτον διαφθορᾶς.

Ὁ Φωκίων ἦτο ἐκ τῶν πτωχῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ὁ Σωκράτης ὠνόμαζεν ἀληθεῖς πλουσίους, διότι, ὄντες αὐτάρκεις καὶ ὀλιγαρκεῖς, καὶ εἰς τὰ παρόντα εὐχαριτωῦνται, καὶ ὑπὸ τῆς πλεονεξίας δὲν κατατρώγονται.

Οἱ ἄπληστοι πλούσιοι, οἱ διψῶντες πάντοτε πλοῦτον, βεβαίως οὔτε εὐτυχεῖς, οὔτε ἀληθῶς πλούσιοι εἶναι. Ἀσυγκρίτως εὐτυχέστεροι καὶ πλουσιώτεροι τούτων εἶναι οἱ εἰς τὰ ὀλίγα τῶν εὐχαριστούμενοι πτωχοί. Τοιοῦτος

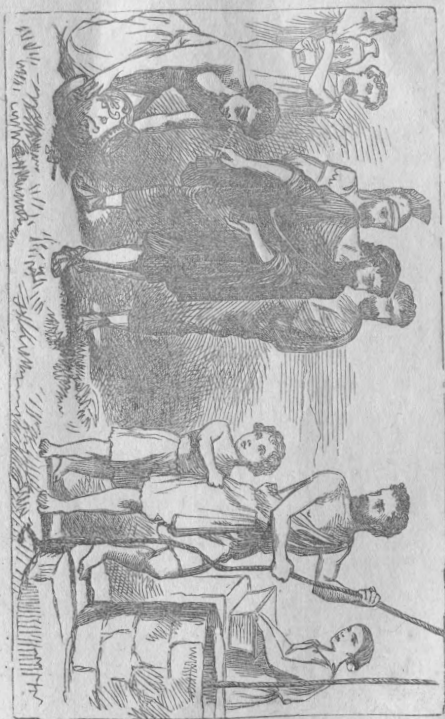
δὲ ἦτο καὶ ὁ Φωκίων, ὅστις, ζῶν σωφρόνως, ἀπεστρέφετο καὶ τὴν πολυτέλειαν, καὶ τὴν ἀσωτείαν, καὶ τὴν φιλοχρηματίαν.

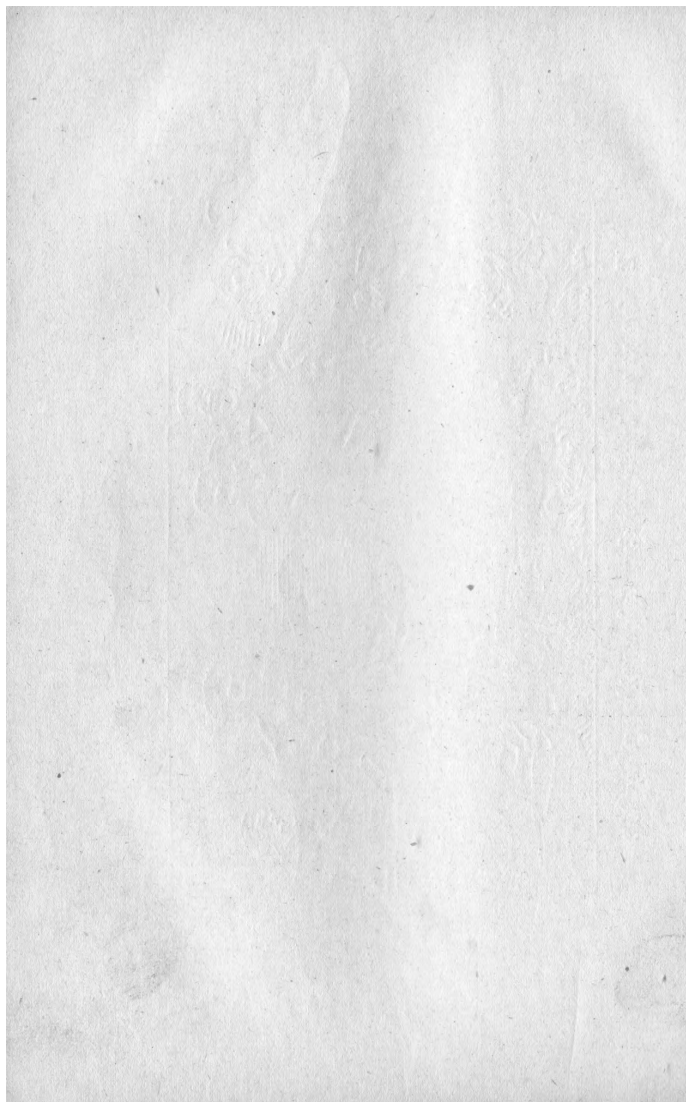
Ἡ ψυχὴ του, καθὼς λέγει ὁ Πλούταρχος, ἦτο φιλόανθρωπος καὶ γλυκυτάτη, ἀλλὰ τὸ πρόσωπόν του ἦτο πάντοτε σοβαρὸν καὶ σκυθρωπὸν. Τὰ διεφθαρμένα ἦθη τῶν συμπολιτῶν του ἐθλίβον τὴν καρδίαν του, ὥστε τὸ πρόσωπόν του δυσκόλως ἐγέλα. «Οἱ εὖθυμοι καὶ γελῶντες» πολιτικοὶ μας, ἔλεγε, πολλάκις διὰ τοῦ γέλωτός των ἐπροξένησαν δάκρυα εἰς τὴν πατρίδα· ἀλλ' ἡ σοβαρὰ μου ὀφρὺς οὐδέποτε ἐλύπησε τὰς Ἀθήνας.»

Τόσον δὲ ἐσέβοντο πάντες οἱ σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων τὴν ἀφιλοχρηματίαν τοῦ Φωκίωνος, ὥστε, ὁσάκις οἱ νησιῶται ἐμάνθανον ὅτι αὐτὸς ἤρχετο στρατηγός, ἐστεφανωμένοι καὶ χαίροντες ἐξήρχοντο εἰς προϋπάντησίν του. Ὅσακις δὲ ἄλλος στρατηγὸς διευθύνετο εἰς τὰς νήσους, οἱ κάτοικοι αὐτῶν, φοβούμενοι τὰς καταχρήσεις καὶ τὰς διαρπαγὰς, ἔφραττον τοὺς λιμένας, καὶ εἰς τὰ τείχη των ὠχυρόνοντο, φέροντες ἐντὸς αὐτῶν καὶ τὰ ποίμνια, καὶ τοὺς δούλους, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τοὺς παῖδας των.

Οὐχὶ δὲ μόνον οἱ σύμμαχοι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Φίλιππος τῆς Μακεδονίας, τὸν ὅποιον ὁ Φωκίων εἶχε νικήσει εἰς τὸ Βυζάντιον, ἐσέβετο καὶ ἐθαύμαζε τὸν ἄνδρα. Καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος τόσον ἐτίμα καὶ ἠγάπα τὸν Φωκίωνα, ὥστε καὶ ἐπιστολὰς φιλικωτάτας τῷ ἔγραφε, καὶ πλουσιώτατον δῶρον ἑκατὸν ταλάντων τῷ ἔστειλεν. Ἀλλ' ὁ Φωκίων ἠρώτησε τοὺς φέροντας τὸ δῶρον διατί ὁ Ἀλέξανδρος εἰς μόνον αὐτὸν ἐκ τῶν Ἀθηναίων στέλλει τόσα τάλαντα; Ὅτε δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι τῷ εἶπον «ὅτι

Ἐσάτω με καὶ δοκεῖν καὶ εἶναι ἄνθρωπον καλὸν καὶ ἀγαθόν.

*μόνον αὐτὸν κρίνει ἄνδρα καλὸν καὶ ἀγαθόν,» — Ἄς
μὲ ἀφήσῃ λοιπόν, ἀπεκρίθη ὁ Φωκίων, οὐχὶ μόνον τὰ
παίρωμαι, ἀλλὰ καὶ τὰ ἡμῶν τοιοῦτος.*

Ἄλλ' οἱ ἀπεσταλμένοι, ἰδόντες τὴν μὲν ἐνάρετον σύ-
ζυγόν του ζυμόνουσαν, τὸν δὲ μέγαν πολίτην καὶ στρα-
τηγὸν τῶν Ἀθηναίων ἀντλοῦντα ὕδωρ, παρεκίνησαν αὐτὸν
νὰ δεχθῇ τὰ δῶρα τοῦ Ἀλεξάνδρου, λέγοντες ὅτι εἶναι
ἀπρεπές, φίλος ὢν τοῦ βασιλέως, νὰ ζῇ τόσον πτωχικά.

Ὁ Φωκίων, δείξας τότε γέροντά τινα πένητα, τοῖς
εἶπεν «Αὐτὸς εἶναι πολὺ πτωχότερος ἐμοῦ, καὶ ὅμως ζῇ
»εὐχарιστημένος. Ἐὰν δεχθῶ τὰ ἑκατὸν τάλαντα, ἣ δὲν
»θέλω τὰ μεταχειρισθῇ, μὴ ἔχων ἀνάγκην αὐτῶν, καὶ
»τότε εἰς μάτην θέλω λάβει τόσον χρυσίον, ἣ θέλω τὰ
»μεταχειρισθῇ, καὶ τότε θέλω ἐκθέσει ἐνώπιον τῶν συμ-
»πολιτῶν μου καὶ ἐμὲ αὐτὸν καὶ τὸν Ἀλέξανδρον.»

Ὁ Φωκίων ἤθελεν οὐχὶ μόνον νὰ ᾔναι τίμιος, ἀλλ' οὕτε
ἀφορμὴν ὑποψίας νὰ δώσῃ ποτὲ κατὰ τῆς τιμιότητός του.
«Φοβοῦ τὰς διαβολάς, λέγει ὁ Ἰσοκράτης, καὶ ψευδεῖς
ᾤσιν.» Ὁ Φωκίων λοιπόν, ἀποβαλὼν τὸ χρυσίον τοῦ
Ἀλεξάνδρου, καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν του ἐνώπιον τοῦ Μα-
κεδόνης διετήρησε, καὶ τὴν τιμὴν του ἀκηλίδωτον ἐνώ-
πιον τῶν συμπολιτῶν του διεφύλαξεν.

Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, ἂν καὶ ἐθαύμαζε τὴν ἀρετὴν τοῦ
ἀνδρός, τῷ ἔγραψεν ὅτι «δὲν θεωρεῖ φίλους του ἐκείνους,
»πρὸς τοὺς ὁποίους δὲν δύναται νὰ κάμῃ χάριν τινά.»
Τότε δὲ ὁ Φωκίων τῷ ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ ἐλευθερώσῃ
τέσσαρας πεπαιδευμένους Ἕλληνας, τοὺς ὁποίους ἐκρά-
τει φυλακισμένους εἰς τὰς Σάρδεϊς· οἱ δὲ φυλακισμένοι
ἀμέσως ἡλευθερώθησαν.

Ἡ ἀφιλοκέρδεια καὶ ἡ ἀρετὴ τοῦ Φωκίωτος ἀνεφάνησαν καὶ ὅτε ὁ Ἄρπαλος, ὁ θησαυροφύλαξ τοῦ Ἀλεξάνδρου, ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας, ἀπέστειλε πρὸς τὸν Φωκίωνα ἐπτακόσια τάλαντα ὅπως διαφθείρῃ αὐτόν.

Ἄλλ' ὁ Φωκίων οὐχὶ μόνον ἀπέκρουσε τὴν προσφορὰν τοῦ Ἀρπάλου, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἠπέλιπεν αὐτὸν ὅτι θέλει κακοπάθει, ἐὰν δὲν παύσῃ διαφθείρων τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ Ἄρπαλος τότε φοβηθεὶς περιστάλῃ, ἐθαύμασε δὲ τὸν Φωκίωνα ὡς τεῖχος ὠχυρωμένον ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, καὶ πανταχόθεν ἀπόρθητον ὑπὸ τοῦ χρυσίου.

Ὅτε δὲ ὁ Μένυλλος, ὅστις ἦτο φρούραρχος τῶν Μακεδόνων εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀγαπῶν καὶ σεβόμενος τὸν πτωχὸν Φωκίωνα, τῷ ἐπρόσφερε δῶρα καὶ χρήματα, ὁ Φωκίων τῷ εἶπεν «*Οὔτε σύ, Μένυλλε, εἶσαι καλλίτερος τοῦ Ἀλεξάνδρου, οὔτε ἄλλος τις λόγος ὑπάρχει, διὰ τὰ δεχθῶ παρὰ σοῦ ὅ,τι παρ' ἐκείνου δὲν ἐδέχθην.*» Ὁ Μένυλλος τότε παρεκάλει τὸν Φωκίωνα νὰ δεχθῇ τὴν προσφορὰν διὰ τὸν υἱὸν τοῦ Φῶκος· ἀλλ' ὁ Φωκίων καὶ πάλιν ἀπεποιήθη, εἰπὼν «*Ἄρ ὁ Φῶκος γίγῃ σώφρων, θέλει ἀρκεσθῇ εἰς τὴν μικρὰν πατρικὴν του κατάστασιν, ἀλλ' ἂν γίγῃ ἄσωτος καὶ πολυτελεὴς καὶ πλεονέκτης, οὐχὶ μόνον τὰ ἰδικά σου δῶρα, ὦ Μένυλλε, ἀλλ' οὐδὲμία περιουσία θέλει ἐξαρκέσει πρὸς χορτάσμον τῆς κακοθείας του.*»

Διὰ τῶν σοφῶν τούτων λόγων ὁ Φωκίων ἐβεβαίωσεν, ὅτι ἀληθῶς πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς εἶναι μόνον οἱ ἐνάρετοι καὶ αὐτάρκεις, καὶ οὐχὶ ὅσοι, πολιορκούμενοι ὑπὸ ἀτελευτήτων ἐπιθυμιῶν, ζῶσιν ἐντὸς διηνεκοῦς ἀγωνίας πλουτισμοῦ, ἥτις δὲν ὑποδεικνύει εἰμὴ διηνεκὴ στέρησιν.

Ὁ Ἀθανάσιος μετὰ τοὺς εἰρημένους λόγους τοῦ Γεροστάθου ἠρώτησεν αὐτόν—Πῶς εἶναι δυνατόν, περιορίζων τις τὰς ἐπιθυμίας του, καὶ μὴ εὐχαριστῶν αὐτάς, νὰ ᾔηται ποτὲ εὐτυχής; Ἐγώ, εἶπεν, ἤθελον θεωρήσει τὸν τοιοῦτον ὡς σιδηροδέσμιον, καὶ ἐπομένως δυστυχῆ.

—Ἐάν, φίλε Ἀθανάσιε, τῷ ἀπεκρίθη ὁ γέρον, ἤθελες ἱππεύσει ἵππον ζωηρὸν καὶ ἄγριον, πότε ἤθελες εἶσθαι εὐτυχέστερος, ἀσφαλέστερος, καὶ ἐπαινετώτερος, ἂν, μὴ θέλων ἢ μὴ δυνάμενος νὰ χαλιναγωγῇσῃς τὸν ἄγριον ἵππον σου, ἄφινες αὐτὸν ἀχαλίνωτον καὶ ἀπεριόριστον νὰ σὲ ῥίψῃ εἰς κρημνοὺς καὶ εἰς βάραθρα, ἢ ἂν, περιορίζων καὶ χαλιναγωγῶν τὰς ἀγρίας ὀρέξεις καὶ τὰς ὁρμὰς τοῦ ἵππου σου, ἤθελες διευθύνει αὐτὸν εἰς τὴν εὐθεΐαν καὶ δμαλὴν ὁδόν;

—Βεβαίως, ἀπήντησεν ὁ Ἀθανάσιος, εὐτυχέστερος καὶ ἀσφαλέστερος ἤθελον εἶσθαι, ἂν ἠμπόρουν νὰ περιορίσω τὸν ἵππον μου.

—Μάθε λοιπὸν ὅτι ὁ ἵππος εἶναι τὸ σῶμά σου, ὁ δὲ ἱππεὺς εἶναι ὁ νοῦς σου. Ἄν ὁ νοῦς σου δὲν χαλινόνῃ τὰς ὁρμὰς καὶ τὰς ὀρέξεις τοῦ σώματός σου, εἰς κρημνοὺς καὶ βάραθρα θέλεις πέσει, καὶ εὐτυχὴς δὲν θέλεις ζῆσει.

Σημείωσον δὲ ὅτι ὅσῳ πλουσιώτερος εἶναι τις, τόσῳ πλέον ἄγριος καὶ ἀχαλίνωτος εἶναι ὁ ἵππος του. Καὶ ἐνθυμοῦ πάντοτε ὅτι τοιοῦτος ἀχαλίνωτος ἵππος κατέστρεψε τὸν δυστυχῆ Λάμπρον τῶν Ἰωαννίνων.

Ο ΤΥΦΛΟΣ ΠΛΟΓΤΟΣ.

—Ἐάν ἤξευρον, εἶπεν ὁ Ἀθανάσιος, ὅτι μένων πτω-

χὸς ἤθελον δοξασθῇ καὶ ἐγώ, ὥς ὁ Ἀριστείδης καὶ ὁ Φωκίων, βεβαίως δὲν ἤθελον ἐπιθυμήσει νὰ γίνω πλούσιος· ἀλλὰ σήμερον βλέπομεν ὅτι μόνον ὅσοι ἔχουν πολλὰ χρήματα τιμῶνται καὶ εὐτυχοῦν.

Οἱ λόγοι αὐτοὶ τοῦ Ἀθανασίου ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸν Γεροστάθην νὰ μᾶς εἴπῃ τὰ ἐξῆς·

— Ἡ ἐπιθυμία τοῦ πλούτου, ὥς ὄργάνου πολλῶν ἀγαθῶν, δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτος, φίλε Ἀθανάσιε, ἀλλ' ἀξιοκατάκριτος εἶναι ὅστις νομίζει ὅτι μόνον οἱ πλούσιοι τιμῶνται καὶ εὐτυχοῦν.

Οἱ ἀρχαῖοι παρίστανον τὸν θεὸν τοῦ πλούτου ποτὲ μὲν ὥς υἱὸν τῆς Τύχης, ποτὲ δὲ ὥς υἱὸν τῆς Εἰρήνης, καὶ ἄλλοτε ὥς υἱὸν τῆς Ἐργάνης Ἀθηνᾶς, ἥτοι τῆς φρονίμου ἐργασίας· ἀλλ' ἔλεγον ὅτι εἶναι θεὸς τυφλός, διότι δίδει τὰ ἀγαθὰ του καὶ εἰς ἀξίους καὶ εἰς ἀναξίους, καὶ εἰς φρονίμους καὶ εἰς ἄφρονας, καὶ εἰς τιμίους καὶ εἰς ἀτίμους, μὴ δυνάμενος ὥς ἐκ τῆς τυφλώσεώς του νὰ διακρίνῃ τοὺς καλοὺς ἀπὸ τοὺς κακοὺς.

Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀληθὲς ὅτι μόνον οἱ πλούσιοι τιμῶνται καὶ εὐτυχοῦν, διότι οἱ ἄτιμοι καὶ οἱ ἄφρονες πλούσιοι ζῶσι περιφρονημένοι καὶ δυστυχεῖς.

Οἱ πλούσιοι Ἀργύρης, Λάμπρος, καὶ οἱ ὅμοιοι των βεβαίως οὔτε ἐτιμήθησαν, οὔτε εὐτύχησαν.

Ὁ δὲ σοφὸς Κοραῆς ζῇ πτωχικὰ καὶ λιτότατα εἰς Παρισίους· καὶ ὅμως εἶναι εὐτυχέστατος· τιμᾶται δὲ καὶ θέλει τιμᾶσθαι αἰωνίως παρ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους ὥς μέγας εὐεργέτης αὐτοῦ, οὐχὶ βεβαίως διὰ τὰ πλούτη, τὰ ὅποια δὲν ἔχει, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἀξιεπαίνους κόπους, τοὺς ὁποίους καταβάλλει ὅπως φωτίσῃ τοὺς ὁμοεθνεῖς

του, καὶ ἐξάψῃ εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν τὴν ἀρετὴν, τὸν Ἑλληνισμόν, καὶ τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος. Ἀλλὰ καθὼς δύνανται ἄνδρες αὐτάρχεις καὶ ἐνάρετοι, ἂν καὶ πτωχοί, νὰ ζῶσιν ὅμως εὐτυχεῖς καὶ παρὰ πάντων τιμώμενοι, τοιοῦτοτρόπως δύνανται καὶ ὁ πλοῦτος ν' ἀναφανῇ ὄργανον μεγάλων καλῶν. Τοιοῦτος δὲ ἀνεφάνη εἰς τὰς ἐναρέτους χεῖρας τῶν μεγάλων Ζωσιμάδων.

Οἱ Ζωσιμάδαι ὅμως δὲν τιμῶνται, δὲν δοξάζονται, δὲν ἀγαπῶνται διὰ τὰ πλούτη των, ἀλλὰ διὰ τὴν φρόνησιν, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ φιλοπατρίαν, τὴν ὁποῖαν δεικνύουν, μεταχειριζόμενοι τὰ χρήματά των ἐπ' ἀγαθῶ τῶν συμπολιτῶν των καὶ τῆς μεγάλης πατρίδος των.

Ὁ πλοῦτος εἶναι πλοῖον, τὸ ὁποῖον, καλῶς μὲν πλοιαρχούμενον, δύνανται νὰ φέρῃ εἰς τὸν λιμένα τῆς εὐτυχίας, κακῶς δὲ πλοιαρχούμενον, καὶ αὐτὸ κατασυντρίβεται, καὶ τοὺς ἐπιβάτας του εἰς ὄλεθρον φέρει.

Πρὶν ἀποκτήσῃτε λοιπὸν τὸ πλοῖον, φροντίσατε, φωτίζοντες διὰ τῶν γραμμάτων τὸν νοῦν, καὶ καλλιεργούντες διὰ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς τὴν καρδίαν, νὰ κατασταθῇτε πρότερον ἄξιοι νὰ πλοιαρχήσῃτε πρεπόντως αὐτό, ὅπως ἀποφύγητε τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους καὶ κατὰ τὴν ἀπόκτησιν καὶ μετὰ τὴν ἀπόκτησιν αὐτοῦ θέλετε ἐκτεθῆ.

Ἐπιθυμούντες δὲ ν' ἀποκτήσῃτε χρήματα, ἔχετε κατὰ νοῦν τὸ μηδὲν ἄρα, διὰ νὰ μὴ καταντήσῃ ἡ ἐπιθυμία σας ὑπερβολικὴ, καὶ οὕτω κυριευθῇτε ὑπὸ τῆς πλεονεξίας καὶ τῆς πλουτομανίας, αἵτινες ὁδηγοῦν εἰς τὸ ψεῦδος, εἰς τὸ ἐγκλημα, καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν.

Μὴ ἐπιθυμήσῃτε δὲ ποτὲ χρήματα διὰ τὰ χρήματα,

ἀλλ' ἐπιθυμήσατε αὐτὰ ὡς μέσα, δι' ὧν θέλετε κατασταθῇ ἀνεξάρτητοι, καὶ διὰ τῶν ὁποίων θέλετε δυνηθῇ ν' ἀποδείξητε τὰς καλὰς διαθέσεις τῆς ψυχῆς σας.

Ἐπιθυμοῦντες πλοῦτον, μὴ λησμονεῖτε προσέτι ὅτι μόνον ὁ πλοῦτος, ὁ ἀποκτώμενος διὰ τῆς ἐργασίας, διὰ τοῦ κόπου, διὰ τῆς οἰκονομίας, καὶ τῆς τιμιότητος εἶναι πλοῦτος ἐντιμος, εὐχάριστος, καὶ διαρκής.

Ἀποστράφητε λοιπὸν τὰ αἰσχρὰ καὶ ἄτιμα κέρδη, τὰ ὁποῖα καὶ τὴν συνείδησίν σας θέλουν καταταυρανεῖ, καὶ ἐνώπιον τῶν συμπολιτῶν σας αἰσχροκερδεῖς καὶ κακοήθεις θέλουν σᾶς χαρακτηρίξει. «*Zemiar aïrou māllor*, ἔλεγεν ὁ σοφὸς τῆς Σπάρτης Χίλων, ἡ κέρδος αἰσχρόν· τὸ μὲν γὰρ ἅπαξ σὲ λυπήσει, τὸ δὲ ἀεί.»

Ἄμα δὲ ἀποκτήσαντες πλοῦτον, ἔχετε κατὰ νοῦν ὅτι ἀπεκτήσατε ὑπηρέτην εὐδιάθετον νὰ ὑπηρετῇ μᾶλλον τὴν κακίαν παρὰ τὴν ἀρετήν. Μὴ λησμονεῖτε τότε ὅτι ὁμοῦ μὲ τὸν πλοῦτον ἅπειροι κίνδυνοι σᾶς περιεκύκλωσαν, δηλαδὴ ἡ φιλαργυρία, ἡ πολυτέλεια, ἡ ἀσωτεία, ἡ φιληδονία, ὁ ἐγωῖσμός, ἡ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὴν πατρίδα ἀδιαφορία, καὶ ἐπὶ τέλους τῶν νεοπλούτων τὸ γελοῖον πάθος τῆς οἰήσεως.

Ἄλλ' ἐάν, προφυλαττόμενοι ἐμπρόνως ἐναντίον ὅλων τούτων τῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους ὁ πλοῦτος μεθ' ἑαυτοῦ φέρει, ἐξοδεύητε φρονίμως τὰ χρήματά σας πρὸς βελτίωσιν τῶν ψυχικῶν δυνάμεών σας, καὶ ἐπ' ἀγαθῶ τῶν τέχνων σας, τῶν συγγενῶν, τῶν συμπολιτῶν, καὶ τῆς πατρίδος σας, θέλετε διέλθει βεβαίως βίον εὐτυχῆ, ἀγαπώμενοι καὶ τιμώμενοι παρὰ πάντων καὶ ζῶντες καὶ μετὰ θάνατον.

Αὐτά, καθ' ὅσον ἐνθυμοῦμαι, εἶναι τὰ οὐσιωδέστερα ἐξ ὧν περὶ πλούτου μᾶς εἶπεν ὁ ἀγαθὸς γέρον· ἀλλὰ πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκθέσεώς μου πρέπει νὰ προσθέσω καὶ τοὺς ἀκολούθους στίχους τοῦ Γεροστάθου.

«Ὁ πλοῦτος χωρὶς φρονήσῃ καὶ εὐγενῇ καρδίᾳ,
»Οὔτε ὑπόληψιν γεννᾷ, ἀλλ' οὔτε εὐτυχίαν.»

ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ.

• Τὸ γινῶθαι σαυτὸν χρήσιμον καὶ
πρὸς νοουθεσίαν τῶν ἀλαζόνων.»
(Βίαντος.)

 Ὠραία καὶ δροσερὰ ἄνοιξις εἶχεν ἐπανελθεῖ, καὶ τὰ τερπνὰ ἄνθη κατεστόλιζον ἤδη καὶ τὰς πεδιάδας καὶ τοὺς λόφους, ὅτε εἰς τῶν προϋχόντων τῆς Ἄρτας ἦλθε μετὰ τοῦ υἱοῦ του εἰς τὴν κωμόπολιν μας.

Ὁ κὺρ Θάνος, οὕτως ὠνομάζετο ὁ προὔχων, εἶχεν υἱὸν μονογενῆ, καλούμενον Θεόδωρον, ἀσθενήσαντα βαρέως εἰς Ἄρταν· ὅτε δὲ ἀνέλαβεν ὀλίγον, οἱ ἱατροὶ ἐσυμβούλευσαν τὸν πατέρα του, πρὸς ἀλλαγὴν τοῦ ἀέρος καὶ πρὸς πλήρη ἀνάρρωσιν τοῦ Θεοδώρου, νὰ μεταβῇ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑγιεινὴν κωμόπολιν μας.

Ὁ ἀγαθὸς Γεροστάθης, πρὸς τὸν ὅποιον ἦτο συστημένος ὁ κὺρ Θάνος, ἐφρόντισεν ἀμέσως νὰ εὕρῃ δι' αὐτὸν κατάλληλον κατοικίαν εἰς τὴν ὑγιεινοτέραν τῆς κωμοπόλεως θέσιν, καὶ πολλὰς ἄλλας φροντίδας προθύμως κατέβαλεν ὁ γέρον, φιλοξενῶν τὸν κὺρ Θάνον οὐχὶ διὰ λό-

γων και προσποιήσεων, ἀλλὰ δι' ἔργων και τρόπου ἀφελεστάτου.

ΤΟ ΑΡΧΟΝΤΟΠΟΙΛΟΝ ΤΗΣ ΑΡΤΑΣ.

Ἐτρεχεν ἤδη τὸ δέκατον τέταρτον ἔτος τῆς ἡλικίας του ὁ νέος Θεοδῶρος, ἀλλ' ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ ἀναστήματος του ἐφαίνετο πολὺ νεώτερος. Τὸ πρόσωπόν του ἦτο μᾶλλον εὐειδές, ἀλλ' ὃν χλωμὸν και μαραμμένον ὑπεδείκνυε τὴν φιλάσθενον κρᾶσίν του. Ἐνδύετο δὲ πάντοτε λαμπρὰ και πολυτελεῖ φορέματα, ἐνασμενιζόμενος εἰς τὴν λαμπρότητα αὐτῶν.

Τὸ ὕψος του ἦτο μᾶλλον βαρὺ και σοβαρόν· ἐκράτει δὲ συνήθως τοὺς μὲν ὤμους ὑψωμένους, τὸν δὲ τράχηλον και τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ἄνω, τὰς ὀφρὺς κυρτωμένας, και τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους, προσπαθῶν οὕτω και ὑψηλότερος ἀφ' ὅσον ἡ φύσις τὸν ἐπλασε νὰ φαίνεται, και τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους, ὡς ὄντα κατώτερα δῆθεν αὐτοῦ, νὰ μὴ βλέπη.

Ὁ Γεροστάθης, ἐπιθυμῶν πάντοτε νὰ γίῃται ὠφέλιμος, ἤρχισεν ἀπὸ τὰς πρώτας ἡμέρας νὰ δίδῃ συμβουλὰς πρὸς τὸν κύρ Θάνον περὶ τῆς ὑγείας τοῦ υἱοῦ του. Παρεκίνει λοιπὸν αὐτὸν ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ μάλακὰ στρώματα και προσκέφαλα τοῦ Θεοδώρου δι' ἄλλων σκληροτέρων και ἐπομένως ὑγιεινότερων, νὰ ἐξυπνᾷ δὲ τὸν υἱὸν του ἐνωρίς, νὰ γυμνάζῃ τὸ σῶμα αὐτοῦ διὰ τακτικῶν περιπάτων και ἄλλων σωμασκιῶν, και ἐπὶ τέλους νὰ τῷ δίδῃ τροφὴν λιτὴν και ἀπλουστάτην.

Προθύμως ἐπροσπάθει ὁ κύρ Θάνος νὰ πραγματοποιήσῃ τὰς συμβουλὰς τοῦ γέροντος, καθ' ὅσον μάλιστα ἐσυμφώνουν πληρέστατα μ' ὅσα οἱ ἱατροὶ τῆς Ἀρτας τὸν εἶ-

χον παραγγείλει· ἀλλὰ πολλὰς δυσκολίας ἐδοκίμαζε, διότι ὁ Θεόδωρος τοῦ καὶ μαλθακοῦ καὶ ὀκνηροῦ καὶ δυσκίνητος ἦτο, καὶ τὸν πρωῒνον ὕπνον εἰς ἄκρον ἡγάπα, καὶ πρὸς τὴν λαιμαργίαν ἔρρεπεν.

Ὁ Γεροστάθης προσέτι ἔλεγε πρὸς τὸν κύρ Θάνον ὅτι εἰς τὴν ὑγίαν τοῦ σώματος ὠφελεῖ καὶ μικρὰ διανοητικὴ ἐνασχόλησις μετ' ἄλλων συνομηλίκων· ἐπομένως τὸν ἐσυμβούλευε νὰ στέλλῃ τὸν Θεόδωρον εἰς τὸ σχολεῖον διὰ ν' ἀκροάζεται τὰ μαθήματα τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας, νὰ γυμνάζεται δὲ μεθ' ἡμῶν εἰς τὸ μονόζυγον καὶ τὰ ἄλλα γυμνάσια, τὰ ὅποια εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σχολείου εἶχομεν, καὶ νὰ μᾶς συνοδεύῃ ἐνίοτε εἰς τοὺς ἐκτὸς τῆς κωμοπόλεως περιπάτους.

Μετὰ πολλὰς παρακλήσεις καὶ προτροπὰς τοῦ πατρὸς τοῦ κατεπείσθη ὁ Θεόδωρος νὰ ἔρχηται ἐνίοτε εἰς τὰς παραδόσεις τοῦ σχολείου.

Ἐκ τοῦ τρόπου δέ, μὲ τὸν ὅποιον ἐφάρτετο πρὸς ἡμᾶς τὸ ἀρχοντόπουλον τῆς Ἀρτας, καὶ ἔκ τινων κοντοσυλάβων ἀποκρίσεών του εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας τῷ ἀπευθύναμεν, εὐκόλως ἐνοήσαμεν ὅτι μεγίστην ἰδέαν εἶχε περὶ ἑαυτοῦ, καὶ ὅτι περιεφρόνει καὶ ἡμᾶς ὡς πτωχοὺς καὶ ἀμαθεῖς, καὶ τὸ σχολεῖον ἡμῶν ὡς κατώτερον τοῦ σχολείου τῆς μεγαλοπόλεως Ἀρτας.

Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐκ τοῦ ὕφους καὶ τῶν ὀμιλιῶν τοῦ Θεοδώρου ἐπίεισθημεν ὅτι ἦτο ὑπερήφανος, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ πολὺ περιωρισμένου πνεύματος.

Εἶχε δίκαιον ὁ Γεροστάθης, λέγων πολλάκις ὅτι οἱ ὑπερήφανοι εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ κουτοί, καὶ ὅτι ἡ *υπεροψία* εἶναι *ἀδυναμία* τοῦ ἐγκεφάλου.

Ἡμέραν τινὰ ἐξερχόμενοι μετὰ τοῦ Γεροστάθου εἰς τὸν συνήθη περίπατον, ἀπηντήσαμεν εἰσερχόμενον εἰς τὴν κωμόπολιν τὸν Θεόδωρον εἰς γελοιωδεστάτην, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἔλσεινὴν κατάστασιν κρατῶν τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, καὶ τὸ ἐπανωφόριόν του σφιγκτὰ περιμαζωμένον, ἐβάδιζε δρομαίως, ὣν ὁ ἄθλιος ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν καταλασπωμένος.

Ἦρχισαν τότε τινὲς νὰ γελῶσιν, ἴσως ὡς ἐκ τῆς εὐχαριστήσεως, τὴν ὁποίαν συνήθως προξενεῖ ἡ θέα τῆς τεταπεινωμένης ὑπερηφανείας. Ἄλλ' ὁ Γεροστάθης ἐπέπληξε τοὺς γελῶντας, εἰπὼν ὅτι εἰς τὰς εὐγενεῖς καὶ καλῶς ἀνατεθραμμένας καρδίας τὰ παθήματα τῶν ἄλλων συμπάθειαν, καὶ οὐχὶ γέλωτα, πρέπει νὰ προξενῶσιν.

Ἀμέσως δὲ διευθύνθη ὁ γέρων πρὸς τὸν κακῶς ἔχοντα Θεόδωρον, διὰ νὰ πληροφορηθῇ τὴν αἰτίαν τῆς ἐλσεινῆς καταστάσεώς του. Ἄλλ' ὁ Θεόδωρος ἀντὶ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν, ἔσπευσε τὰ βήματά του διευθυνόμενος πρὸς τὴν οἰκίαν του.

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΚΩΣΤΑΣ.

Ὀλίγον μακρὰν τοῦ Θεοδώρου παρετηρήσαμεν παιδίον πτωχόν, δεκαετὲς περίπου, ἐπίσης καταλασπωμένον. Παρὰ τοῦ παιδίου κείνου θέλομεν μάθει τὰ διατρέξαντα, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, καὶ ἐπροχωρήσαμεν πρὸς τὸ πτωχὸν παιδίον, τὸ ὁποῖον πικρῶς ἔκλαιε.

— Τί ἔχεις, παιδάκι μου, καὶ κλαίεις; ἠρώτησεν ὁ Γεροστάθης. — Ἐκεῖνο τὸ ἀρχοντόπουλον μ' ἔδωκεν ἓνα γρόνθον . . . εἰς τὸ στῆθος, καὶ ἀπὸ τὸν πόνον . . . ἀκόμη δὲν ἡμπορῶ νὰ πάρω . . . τὴν ἀναπνοήν μου. — Καὶ τί ἔκαμες, καὶ σ' ἐκτύπησε τόσον δυνατά; ἐπρόσθεσεν

ὁ γέρον. — Τί ἔκαμα! ἀπήντησε τὸ παιδίον, καὶ δὲν βλέπεις πῶς ἐχώθηκα εἰς τὴν λάσπην διὰ νὰ τὸν ἐβγάλω ἀπὸ τὸ χανδάκι, ὅπου εἶχε πέσει; αὐτὸ ἔκαμα! καὶ ἐκείνος δι' ἀνταμοιβὴν μ' ἔδωκε τὸν γρόνθον! Καὶ τὸ παιδίον, λέγον αὐτά, ἐκράτει τὸ στῆθος, καὶ ἐξηκολούθει κλαῖον.

— Ἀλλὰ δὲν μὲ λέγεις, παιδίον μου, τῷ εἶπεν ὁ Γεροστάθης, πῶς τὸ ἀρχοντόπουλον ἔπεσεν εἰς τὸ χανδάκι; — Λοιπὸν πρέπει νὰ σὰς εἰπῶ ἀπ' ἀρχῆς ὅλην τὴν ἱστορίαν, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Ναί, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, νὰ μᾶς εἰπῇς ὅλην τὴν ἀλήθειαν.

— Ἐγὼ ψεύματα ποτὲ δὲν λέγω, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ἡ μάννα μου μὲ εἶπεν ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἀγαπᾷ τοὺς ψεύστας. Μάθετε λοιπὸν ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ἡ μάννα μου μ' ἔστειλεν εἰς τὰ χωράφια νὰ συνάξω ὀλίγα ἄγρια ραδίκια, διὰ νὰ δειπνήσωμεν τὸ βράδυ ἐνῷ ἐγὼ ἐσύναζα τὰ ραδίκια, εἶδα τὸ ἀρχοντόπουλον εἰς ἓν ἄλλο χωράφι καὶ ἔπαιζε τὸ τόπι του (οὕτως ὠνόμαζε τὸ παιδίον τὴν ἐλαστικὴν σφαῖραν τοῦ Θεοδώρου). Δὲν ἤξεύρω, ἐπρόσθεσε τὸ παιδίον, ἂν τὸ ἀρχοντόπουλον ἐπίτηδες διὰ νὰ μὲ κτυπήσῃ ἢ χωρὶς νὰ θέλῃ, ἔρριψε τὸ τόπι του εἰς τὸ χωράφι ὅπου ἤμουν ἐγώ. Ἐν χανδάκι γεμάτον λάσπην ἐχώριζε τὸ χωράφι μου ἀπὸ τὸ χωράφι του, καὶ τὸ ἀρχοντόπουλον ἄρχισε νὰ φωνάζῃ νὰ τοῦ ρίψω τὸ τόπι του, ἐγὼ ὅμως δὲν τοῦ ἔδωκα ἀπόκρισιν.

— Πολὺ κακὰ ἔκαμες, εἶπεν ὁ Γεροστάθης διακόπτων τὴν διήγησιν τοῦ παιδίου· ὁ Θεὸς ὅχι μόνον τοὺς ψεύστας δὲν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἀποστρέφεται καὶ ὅσους δὲν κάμνουν καλόν, ὡςάκις ἐμποροῦν νὰ τὸ κάμωσι.

— Καὶ αὐτὸ μὲ τὸ εἶπεν ἡ μάνα μου, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, ἀλλ' ἂν ἤκουες πῶς μ' ἐφώναζε τὸ ἀρχοντόπουλον;—Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Γεροστάθης. — Βρὲ σὺ παλαιό-παιδο! ἦτο ὁ πρῶτός του λόγος. Ἐγὼ δὲν ἀπεκρίθηκα, καὶ ἐκεῖνος τότε μὲ εἶπε — Βρὲ σύ, κουφάλας εἶσαι; ἐν ἀρχοντόπουλον σὲ ὀμιλεῖ, ῥίψε με τὸ τόπι μου.—Τὸν ἀπεκρίθηκα τότε ὅτι δὲν εἶμαι κουφάλας, καὶ πολὺ καλὰ ἀκούω· ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τούς λόγους του δὲν φαίνεται ἀρχοντόπουλον, καὶ ἐξηκολούθησα νὰ μαζεύω ῥαδίκια.—Πῶς, ἀνόντε, μὲ εἶπεν ἐκεῖνος, δὲν φαίνομαι ἀρχοντόπουλον; δὲν βλέπεις τὰ φορέματά μου; ὁ πατέρας μου εἶναι ὁ πρῶτος τῆς Ἄρτας, καὶ σὺ δὲν ἀκούεις τὴν προσταγὴν μου; Ἐγὼ τότε ἐγέλασα καὶ ἄλλην ἀπόκρισιν δὲν τοῦ ἔδωκα. Αὐτὸς ὅμως ἐθύμωσε καὶ ἄρχισε νὰ μὲ ὕβριζῃ καὶ νὰ μὲ φοβερίζῃ ὅτι θὰ σπᾶσῃ τὸ κεφάλι μου· ἠθέλησε λοιπὸν νὰ πηδήσῃ τὸ χανδάκι, ἀλλὰ δὲν ἠμπόρεσε, καὶ ἔπεσε μέσα, καὶ ἐχώθηκεν εἰς τὴν λάσπην ἕως εἰς τὸν λαιμόν. Τότε ἄρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ, διότι ἐκόλλησε καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐβγῇ. Ἐγὼ τὸν ἐλυπῆθηκα, καὶ ἀμέσως ἔτρεξα νὰ τὸν βοηθήσω· ἀφοῦ ἐχώθηκα καὶ ἐγὼ εἰς τὸ χανδάκι, κατῴρθωσα μὲ πολὺν κόπον νὰ τὸν ἐβγάλω· τοῦ ἔδωκα τότε καὶ τὸ τόπι του, καὶ τὸν εἶπα ἄλλην φορὰν νὰ μὴ ὕβριζῃ καὶ νὰ μὴ ὑπερφηανεύεται. Ἐκεῖνος ὅμως διὰ εὐχαρίστησιν μ' ἔδωκεν ἓνα δυνατὸν γρόνθον εἰς τὸ στῆθος, καὶ ἀμέσως ἔφυγεν.

Ὁ Γεροστάθης ἠρώτησε τὸ παιδίον πῶς ὀνομάζεται, καὶ ἂν ἔχῃ πατέρα.—Κώστας, ἀπεκρίθη ὁ πατέρας μου ἀπέθανε, καὶ ἄφησε τὴν πτωχὴν μητέρα μου μὲ τέσσαρα ὀρφανά· ἐγὼ εἶμαι τὸ μεγαλύτερον.—Ὁ Γεροστά-

θης ἠρώτησε προσέτι τὸν Κώσταν, ἂν ἔχῃ ἄλλα φορέματα διὰ νὰ ὑπάγῃ ν' ἀλλάξῃ.—Ὅχι, ἀπεκρίθη κλαίον τὸ πτωχὸν παιδίον, ποῦ νὰ εὔρω τὰ ἄλλα!

Ὁ συμμαθητὴς μας Πέτρος παρεκάλεσε τότε τὸν Γεροστάθην νὰ τὸν συγχωρήσῃ νὰ συνοδεύσῃ τὸν Κώσταν εἰς τὴν οἰκίαν του, διότι ἡ μήτηρ του εἶχε φυλαγμένα ὀλίγα παλαιὰ ἐνδύματά του, καὶ θέλει τὴν παρακαλέσει νὰ τὰ δώσῃ εἰς τὸν πτωχὸν Κώσταν.

Ὁ Γεροστάθης ἐπαίνεσε τὸν Πέτρον διὰ τὴν καλὴν του καρδίαν, καὶ τῷ ἔδωκε τὴν ἄδειαν νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν οἰκίαν του μετὰ τοῦ Κώστα, ὅστις, συνάξας ἁμέσως τὰ βαδίτιά του, ἠκολούθησε τὸν Πέτρον εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἡμεῖς δὲ ἐξηκολουθήσαμεν τὸν περίπατόν μας.

Η ΑΣΘΕΝΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ.

Σιωπηλὸς καὶ σκεπτικὸς ἐπροχώρει ὁ Γεροστάθης· σιωπηλοὶ δὲ ἐβαδίζομεν καὶ ἡμεῖς, καταπνίγοντες τὸν γέλωτα, τὸν ὁποῖον μᾶς ἐπροξένει ἡ ἀνάμνησις τοῦ λασπωμένου Θεοδώρου.

— Ἰδοὺ, μᾶς εἶπε μετ' ὀλίγον ὁ Γεροστάθης, καὶ ἄλλο δυσάρεστον παρακολούθημα τοῦ πλούτου, ὅσakis δὲν συνιδεύηται ὑπὸ καλῆς ἀνατροφῆς, ἡ *ὑπεροψία*, ἡ *οἷσις*, ἥτις ἔρριψεν εἰς τὴν λάσπην τὸν Θεόδωρον διὰ νὰ τὸν ταπεινώσῃ. Εἶθε τὸ σημερινὸν πάθημα νὰ τῷ γίνῃ μάθημα!

Ἡ *ὑπεροψία*, ἐξηκολούθησε λέγων, εἶναι *ἀσθένεια* τοῦ *ἐγκεφάλου*· οὐδεὶς, ἔχων δυνατὸν καὶ ὑγιᾶ νοῦν, ὑποπίπτει εἰς τὸ πάθος τοῦτο.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες, θέλοντες φαίνεται νὰ ὑποδείξωσιν ὅτι ἡ ἀνόητος ὑπεροψία εἶναι ἀσθένεια ἐγκεφαλικὴ

και επικίνδυνος ὡς ἡ λοιμικὴ, ὁρθῶς ὠνόμαζον καὶ τὴν μὲν καὶ τὴν δὲ *τῦφορ*.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη δὲν εἶναι κολλητικὴ ὡς ἡ τῆς πολυτελείας, ἀλλ' εἶναι *γελολία*, ὁμοιάζουσα ἄλλην τινὰ ἀσθένειαν τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν καλουμένην *μορομαρία*, ἥτις κάμνει τοὺς πάσχοντας νὰ πιστεύωσιν ὅτι εἶναι ἢ βασιλεῖς, ἢ αὐτοκράτορες, ἢ προφῆται, ἢ ὅτι ἔχουν μύτην ὕαλινον, ἢ ὄφιν μέγαν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῶν. Οὕτω καὶ οἱ πάσχοντες τὴν ἀσθένειαν τῆς ὑπερφηανείας φαντάζονται ὅτι ἔχουν ἀξίαν καὶ προτερήματα, τὰ ὅποια πράγματι δὲν ἔχουν.

Εἶναι προσέτι ἀσθένεια ἀποτρόπαιος ἡ ὑπεροψία· διότι πάντες ἀποφεύγουν καὶ ἀποστρέφονται τοὺς πάσχοντας τὸ πάθος τοῦτο.

Ἐπὶ τέλους ἡ ἀσθένεια αὕτη εἶναι καὶ επικίνδυνος, διότι οἱ ὑπερήφανοι, ἔχοντες μικρὰν ἰδέαν περὶ τῶν ἄλλων, μεγάλην δὲ περὶ ἑαυτῶν, προσπαθοῦν συνήθως νὰ πετάξωσιν ὑπὲρ τὰς δυνάμεις των, καὶ πίπτοντες ἐλεεινῶς καταστρέφονται.

Τὴν επικίνδυνον ταύτην ἀσθένειαν πάσχει καὶ ὁ δυστυχὴς Θεόδωρος, ἐπρόσθεσεν ὁ ἀγαθὸς γέρων· ἡ φιλανθρωπία ὅμως ἀπαιτεῖ νὰ μὴ τὸν περιγελῶμεν· τῷ δυστυχούντι μὴ ἐπιγέλα, ἔλεγεν ὁ σοφὸς Χίλων· ἀλλὰ λυπούμενοι αὐτὸν ἅς προσπαθήσωμεν, εἰ δυνατόν, νὰ τὸν σώσωμεν. Ἴσως τὸ κατορθώσωμεν, διότι εἶναι νέος, καὶ ἡ ἀσθένεια δὲν ἔλαβε καιρὸν νὰ ριζωθῇ εἰς τὴν ψυχὴν του.

Ἄλλ' ἅς ἀφήσωμεν τώρα ἡσυχον τὸν Θεόδωρον, μᾶς εἶπεν ὁ γέρων, ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν πεδιάδα· καὶ σεῖς μὲν ἀρχίσατε τοὺς γυμναστικούς σας ἀγῶνας, ἐγὼ δὲ θέλω

συνάξει ἄνθη διὰ νὰ πλέξω στεφάνους, μὲ τοὺς ὁποίους θέλω στεφανώσει ὅσους ἀναφανῶσι νικηταὶ εἰς τὸ τρέξιμον, εἰς τὸ πῆδημα, καὶ εἰς τὸν δίσκον.

Οἱ στέφανοι, τοὺς ὁποίους μᾶς ὑπεσχέθη ὁ Γεροστάθης, ἤρέθισαν τὴν φιλοτιμίαν μας, ὥστε κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐτρέξαμεν ταχύτερα, ἐπηδήσαμεν δὲ διαστήματα μεγαλύτερα, καὶ ἐρρίψαμεν τὸν δίσκον πολὺ μακρύτερα παρὰ τὸ σῦνηθες. Ὁ δὲ ἀθλοθέτης γέρων ἐστεφάνωσε τοὺς νικητὰς ἐν τῷ μέσῳ ζητωκραυγῶν· ἐπανήλθομεν δὲ εἰς τὴν κωμόπολιν πολὺ πλεον εὐτυχεῖς παρὰ τὸν Θεόδωρον, ὅστις δὲν κατεδέχετο νὰ συνδιασκεδάσῃ μετὰ τῶν πτωχῶν ἡμῶν τέκνων τῆς κωμοπόλεως.

Ὅτε ἐφθάσαμεν εἰς τὴν κωμόπολιν, ὁ Γεροστάθης προσεκάλεσέ τινας ἐξ ἡμῶν νὰ τὸν συνοδεύσωμεν· ἀποχαιρετίσας δὲ τοὺς ἄλλους μικροὺς φίλους του, διευθύνθη πρὸς τὴν κατοικίαν τοῦ κυρ Θάνου, λέγων ὅτι πρέπει νὰ ὑπάγωμεν ὅπως ἴδωμεν μήπως ἐπαθὲ τι κακὸν ὁ Θεόδωρος ὡς ἐκ τῆς πτώσεώς του εἰς τὸ χανδάκιον, καθ' ὃσον μάλιστα ἦτο καὶ ἀδύνατος καὶ φιλάσθενος.

Ἡ ΕΣΠΕΡΙΝΗ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ.

Ἐμῶντες εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κυρ Θάνου, εὗρομεν αὐτὸν μὲν ἀναγινώσκοντα, τὸν δὲ υἱόν του καθήμενον πλησίον του καὶ ἀκροαζόμενον. Χαίρων μᾶς ὑπεδέχθη ὁ κυρ Θάνος· ἀλλ' ὁ Θεόδωρος ἐφάνη μᾶλλον δυσαρεστημένος, ὅτε μᾶς εἶδεν εἰσερχομένους.

Ὁ Γεροστάθης, πλησιάσας ἀμέσως τὸν Θεόδωρον, ἤρχισε μὲ γλυκεῖς λόγους νὰ τὸν προσελκύῃ, διασκεδάζων οὕτω καὶ τὴν δυσaréσκειαν καὶ τὴν ἐντροπὴν, τὴν ὁποίαν ἦ ἐπίσκεψίς μας ἐπροξένει εἰς αὐτόν.

— Εὖγε, φίλε Θεόδωρε, τῷ εἶπεν, ἀξιόλογα διασκεδάξεις τὰς ἐσπερινὰς σου ὥρας, ἀκροαζόμενος τὸν καλὸν σου πατέρα ἀναγινώσκοντα. Τί καλὸν βιβλίον ἀνεγίνωσκεν ὁ πατήρ σου;

— Τὴν Ἱστορίαν τοῦ Σουλίου, ἀπεκρίθη σοβαρῶς ὁ Θεόδωρος.

— Εἶδες, φίλε, πόσον ἀνδρεῖοι, πόσον γενναῖοι εἶναι οἱ ἔνδοξοι Σουλιῶται! ἐπανελάθεν ὁ Γεροστάθης· καὶ σύ, τέκνον μου, ἐπίσης ἀνδρεῖος καὶ ἔνδοξος θέλεις γίνεαι, ἀνὰ σπασθῆς τῇ ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωμασκήαν.

Ὁ Θεόδωρος, ἀκούσας ὅτι δύναται νὰ γίνη ἔνδοξος, ἐφάνη εὐχαριστημένος, καθ' ὅσον μάλιστα ὁ Γεροστάθης ἀπέφυγε ν' ἀναφέρῃ περὶ τῆς πρό τινων ὥρῶν συναντήσεώς μας· ἀλλ' ἡ εὐχαρίστησίς του διεκόπη, ὅτε ὁ πατήρ του, λαβὼν τὸν λόγον, εἶπε — Ναί, πολὺ καλὴ εἶναι ἡ σωμασκήα, καὶ πολὺ ὠφελεῖ τὸν Θεόδωρόν μου, ἀλλ' ἐξ αἰτίας αὐτῆς, θέλω νὰ πηδῇ σήμερον ἐν χανδακίον, ἔπεσεν εἰς αὐτό, καὶ εἰς κακὴν κατάστασιν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν.

— Μήπως ἐκτύπησας, φίλε Θεόδωρε, ἠρώτησεν ὁ Γεροστάθης. Ἄλλ' ὁ Θεόδωρος ἐσιώπα, ὁ δὲ πατήρ του ἀπήντησεν — Ὅχι, δόξα τῷ Θεῷ, αὐτὸς δὲν ἔπαθε τίποτε, ἀλλ' ἠφανίσθησαν τὰ ἐνδύματά του, καὶ κατεπικράνθη ὁ Θεόδωρός μου· τῷ εἶπον ὁμῶς ὅτι θέλω παραγγείλῃ ἄλλα λαμπρότερα.

Ὁ Γεροστάθης τότε παρετήρησεν ὅτι πολὺ περιττὰ θεωρεῖ τὰ πολυτελῆ καὶ λαμπρὰ φορέματα, οὐχὶ μόνον διότι δὲν αὐξάνουν τὴν ἀξίαν τοῦ φοροῦντος αὐτά, ἀλλὰ μάλιστα διότι ὅσα λαμπρότερα εἶναι, τόσα αὐξάνουν τὴν

ματαιότητα καὶ τὴν οἴησιν, καὶ τόσῳ περισσότερον μᾶς λυποῦν, ὅταν λασπωθῶσι.

Εἰς τῶν νεωτέρων σοφῶν, ἐξηκολούθησε λέγων, ἐρωτηθεὶς πῶς πρέπει νὰ ἐνδύμεθα, ἀπεκρίθη ὅτι «καὶ ἄνδρες καὶ γυναῖκες δὲν πρέπει νὰ ζητῶμεν εἰς τὰ ἐνδύματα παρὰ τὴν ἀπλότητα, τὴν κοσμιότητα, καὶ τὴν καθαριότητα· προσπαθοῦντες νὰ ἐνδύμεθα τοιοῦτοτρόπως, ὥστε οὐδεὶς νὰ ἐνθυμῆται ὅποια ἦσαν τὰ ἐνδύματά μας.» Ἐπομένως ὁ σοφὸς αὐτὸς κατέκρινε πᾶσαν παράδοξον, ἢ ἐπιτετηδευμένην, ἢ πολυτελεῖ, ἢ ζωηράν καὶ ποικιλόχροον ἐνδυμασίαν, δυναμένην νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχὴν τῶν περιεστώτων.

Υπάρχουν τινὲς νέαι καὶ νέοι, οἵτινες, κατὰ μίμησιν τοῦ παγωνίου, κομπάζουν εἰς τὴν ὠραιότητά των, καὶ ἀποσινῶνται εἰς τοὺς ἐξωτερικοὺς στολισμοὺς, γινόμενοι οὕτω γελοιωδέστατοι διὰ τὴν κουφόνοιάν των· δὲν γνωρίζουν ὅτι οἱ ἐξωτερικοὶ στολισμοὶ δὲν προσθέτουν οὔτε ἀξίαν οὔτε ὑπόληψιν, καὶ ὅτι τὸ μὲν φυσικὸν κάλλος εὐκόλως μαραίνεται ἢ ὑπὸ τῆς ἀσθενείας ἢ ὑπὸ τῆς ἡλικίας, τὰ δὲ λαμπρὰ φορέματα εὐκόλως φθείρονται, καὶ ὅτι μόνον τὸ ψυχικὸν κάλλος μένει ἀμάραντον.

Ὁ Γεροστάθης μετὰ τοὺς λόγους τούτους, στραφεὶς πρὸς τὸν Θεόδωρον, εἶπε—Τὰ λαμπρὰ σου ἐνδύματα βεβαίως δὲν σὲ ὠφέλησαν σήμερον εἰς τὸ πῆδημα τοῦ χανδακίου· ἀπ' ἐναντίας ἴσως σὲ ἐβλάψαν· ἂν ἀντὶ λαμπρῶν ἐνδυμάτων εἶχες γυμνασμένον τὸ σῶμά σου, ἤθελες πηδήσει τὸ χανδάκιον χωρὶς νὰ πέσῃς εἰς αὐτό. Εἶσαι σύμφωνος, φίλε Θεόδωρε;

—Ὁχι, δὲν εἰμαι διόλου σύμφωνος, ἀπήντησεν ὁ Θεό-

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β΄.)

δωρος· ἂν ἔπεσα εἰς τὸ χανδάκιον δὲν πταῖουν τὰ λαμπρά μου φορέματα, ἀλλὰ πταίει ἐν πτωχὸν βρωμόπαιδον, τὸ ὅποιον ἐπρόσταξα νὰ μὲ ρίψῃ τὴν σφαῖράν μου καὶ δὲν ὑπήκουσεν, ὥστε ἠναγκάσθην νὰ πηδήσω καὶ νὰ πέσω.

— ὦ! τί κακὸν παιδίον! ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, καὶ πῶς τῷ ἔδωκες τὴν προσταγὴν σου, φίλε Θεόδωρε; — Βρὲ σύ! τὸν εἶπα, ῥίψε με τὴν σφαῖράν μου. Ἐκεῖνο δὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐγέλασεν, ἐγὼ δὲ ἐθύμωσα, καὶ θελήσας νὰ πηδήσω τὸ χανδάκιον ἔπεσα μέσα.

— Καὶ διατί, εἶπεν ὁ Γεροστάθης, ἀντὶ νὰ τὸ παρακαλέσῃς εὐγενικῶς νὰ σοὶ ρίψῃ τὴν σφαῖράν σου, ἐπροτίμησας νὰ τὸ προστάξῃς μὲ τὸ βρὲ σύ;

— Νὰ τὸ παρακαλέσω εὐγενικά! εἶπε μετὰ θαυμασμοῦ ὁ Θεόδωρος· ἐν παλαιόπαιδον μὲ ξεσχισμένα φορέματα δὲν ἔπρεπεν ἀμέσως νὰ μὲ ὑπακούσῃ, ἐνῷ πολὺ καλὰ ἔβλεπεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά μου ὅτι δὲν ἦμην ὁμοίος του;

— Βλέπεις λοιπόν, Θεόδωρε, ὅτι τὰ ἐνδύματα πταῖουν; Τὸ πτωχὸν παιδίον ἐφόρει πτωχικά. Σὺ δέ, ὦν υἱὸς πλουσίου, καὶ ἐνδεδυμένος λαμπρά, ἐνόμισας ὅτι ἦσο καὶ ἀνώτερος ἐκείνου· διὰ τοῦτο ἀντὶ νὰ τὸ παρακαλέσῃς, τὸ ἐπρόσταξας μὲ τὸ βαρβαρικὸν βρὲ σύ, καὶ ἐκεῖνο, ἀντὶ νὰ ὑπακούσῃ, ἐγέλασε, καὶ οὕτως ἔπεσας εἰς τὸ χανδάκιον.

Μόνον οἱ βάρβαροι, φίλε Θεόδωρε, καὶ οἱ τύραννοι ὑβρίζουν, καὶ περιφρονητικῶς προστάζουν τοὺς σκλάβους των· ἀλλ' οὔτε τὸ πτωχὸν παιδίον ἤτο σκλάβος σου, οὔτε σὺ ἔπρεπε ποτε νὰ καταδεχθῇς νὰ λάβῃς τὸ ὕφος βαρβάρου καὶ ὑβριστοῦ τυράννου.

Καὶ σὺ καὶ τὸ πτωχὸν παιδίον εἰσθε ὁμοία καὶ ἰσό-
εσμα πλάσματα τοῦ Θεοῦ· κἀνὲν δικαίωμα δὲν ἔχει ὁ εἰς
νὰ περιφρονῇ τὸν ἄλλον· ὅλοι ὡς ἀδελφοὶ ἰσότημοι πρέπει
ν' ἀγαπώμεθα, διότι ὅλοι εἴμεθα τέκνα τοῦ αὐτοῦ Ὑψί-
στου Πατρὸς, ὅποιαδὴποτε καὶ ἂν ἦναι τὰ ἐνδύματά μας
καὶ ἡ κατάστασίς μας.

Εἰπέ μοι, φίλε Θεόδωρε, ἂν υἱὸς τις πατρὸς πλουσιω-
τέρου τοῦ ἰδικοῦ σου, καὶ πολὺ πλέον λαμπροστολισμέ-
νος ἀπὸ σέ, ἤθελε σέ προστάξει μὲ τὸ ὑβριστικὸν βρὲ σὺ,
ἤθελε σέ ἀρέσει; ἤθελες λάβει συμπάθειαν πρὸς αὐτόν;
ἤθελες τὸν ὑπακούσει; ἤθελες προθύμως τὸν βοηθήσει,

— Ὅχι βέβαια, ἀπεκρίθη ὁ Θεόδωρος· ἀλλ' ἐγὼ δὲν
εἶμαι πτωχὸς καὶ ξεσχισμένος, ὡς τὸ παιδίον ἐκεῖνο.

— Ἐὰν λοιπόν, ὃ μὴ γένοιτο, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων,
ἠθέλετέ ποτε δυστυχῆσαι καὶ χάσει τὴν περιουσίαν σας,
καὶ ἤθελες καταντήσαι εἰς τόσσην ἔνδειαν, ὥστε ἡμίγυ-
μνος καὶ ἀνυπόδητος νὰ ζητῆς εἰς τοὺς δρόμους ἐλεημο-
σύνην, ποῖον ἀρχοντόπουλον ἤθελες προτιμήσει, ἤθελες
ἀγαπήσει, ἤθελες σεβασθῇ καὶ συντρέξει, τὸ φουσκωμέ-
νον ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον ἤθελε σὲ ὑβρίσει καὶ σὲ περιφρονή-
σαι μὲ τὸ βρὲ σὺ, ἢ ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον, αἰσθανόμενον συμ-
πάθειαν, ἤθελε σὲ ὁμιλήσει γλυκὰ καὶ εὐγενικὰ, καὶ ἤ-
θελε σὲ παρηγορήσει μὴ μικράν τινα βοήθειαν;

Ὁ Θεόδωρος ἐσιώπησεν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς, καὶ ἐσυλ-
λογίζετο· ὁ δὲ γέρων τὸν ἠρώτησε διατί δὲν ἀποκρί-
νεται.

Μετὰ συστολῆς δὲ εἶπε τότε ὁ Θεόδωρος—Ἐχετε δι-
καιον βλέπω ὅτι δὲν ἐφέρθη καλὰ πρὸς τὸ πτωχὸν παι-
δίον· ἀλλὰ δὲν καταλαμβάνω πῶς εἶναι δυνατόν ποτε νὰ

χάσωμεν τὴν κατάστασίν μας, καὶ νὰ καταντήσω ψωμοζήτησι εἰς τοὺς δρόμους!

— "Ὅσο δύσκολος καὶ κοπιαστικὴ εἶναι, φίλε μου, ἡ τιμὴ ἀπόκτησις τῶν χρημάτων, τόσῳ εὐκολὸς εἶναι ἡ ἀπώλειά των. Ἀπαιτεῖται φρόνησις, ἀπαιτεῖται πολυκαίρια, φιλοπονία, τιμιότης, οἰκονομία, λιτότης, καὶ ὀλιγάρκεια πρὸς ἀπόκτησιν καὶ διατήρησιν τοῦ πλούτου· ἀλλὰ πολλάκις εἰς τὰ κιβώτια τῶν πλουσίων ὁ πλούτος ἀνοίγει τρεῖς ὀλεθρίας τρύπας, καὶ δι' αὐτῶν ὁ μὲν πλούτος εὐκόλως ἐξέρχεται, ἀντ' αὐτοῦ δὲ εἰσέρχεται ἡ ἔνδεια καὶ ἡ δυστυχία. Αἱ δὲ τρύπαι αὗται εἶναι ἡ πολυτέλεια, ἡ ἀσωτεία, καὶ ἡ ὑπεροψία.

Ὁ Γεροστάθης ἠρώτησε τότε τὸν Θεόδωρον ἂν ἀνέγνωσέ ποτε τὴν ἱστορίαν τοῦ Κροίσου καὶ τοῦ Σόλωνος. Ὁ Θεόδωρος ἀπεκρίθη ὅτι τὴν ἀνέγνωσεν, ἀλλὰ δὲν τὴν ἐνθυμεῖται. Ὁ δὲ γέρον διηγῆθη τὰ ἑξῆς.

Ο ΚΡΟΙΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ.

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του κατήντησαν παροιμιώδη· κομπάζων δὲ εἰς τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται ὅτι ὁ Σόλων, ὁ νομοθέτης τῶν Ἀθηνῶν, εἰς τῶν ἐπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, ὑπῆγεν εἰς τὰς Σάρδεϊς πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βασιλεῖς.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλλήνου. Ἀφοῦ λοιπὸν κατὰ διαταγὴν του εἰδείχθησαν

εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Σόλωνα ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Σόλων ἀπεκρίθη ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὅστις, ζήσας ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει, καὶ ἀναθρέψας καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖτος δυσαρεστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρα τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτὸν ἂν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ τότε ὁ Σόλων, ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίτωνα, τιμωμένους καὶ θαυμαζομένους παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γράϊαν μητέρα των ἀξίεπαινον ἀφοσιώσιν των, ἀποθανόντας δὲ θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖτος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν—Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάττεις καὶ ἐμὲ μετὰ τῶν εὐδαιμόνων ἀνθρώπων τῆς γῆς,

Ὁ Σόλων, ὅστις ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, καὶ ὅστις ἐφρόνει ὅτι εἰς τοὺς βασιλεῖς δὲν πρέπει νὰ λέγωμεν τὰ εὐχάριστα, ἀλλὰ τὰ ἄριστα ἐπ' ἀγαθῷ καὶ αὐτῶν τῶν ιδίῶν καὶ τῶν ἐπικρατειῶν των, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖτον «ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον, καὶ διὰ τοῦτο οὐδεὶς πρέπει νὰ μεγαλαυχῇ καὶ ὑπερηφανεύηται » διὰ τὴν παρούσαν εὐτυχίαν του· εὐδαίμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ὁ τελειόνων εὐδαιμόνων τὸν βίον του· διότι ὁ βίος

» τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει τοὺς ἀγῶνας· καθὼς δὲ πρὶν τε-
 » λειώσῃ ὁ ἀγὼν οὐδένα στεφανοῦμεν, οὐδὲ νικητὴν ἀνα-
 » κηρύττομεν, οὕτω μηδένα πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ
 τοῦ τέλους τοῦ βίου του.»

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσωσι τὸν
 ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν ἔτι μᾶλλον αὐτόν, ὥ-
 τε δυσαρέστημένος ἀπέπεμψε τῆς αὐλῆς του τὸν σοφὸν
 τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν τούτοις ἡ ὑπεροψία καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροῖσου
 ἐσπρωζαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως
 τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον δὲ τοῦτον, νικηθεὶς ὑπὸ
 τοῦ Κύρου, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν
 πρωτεύουσάν του τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς
 του· συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος, ἐκινδύνευσεν νὰ χάσῃ
 καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του· διότι ὁ Κύρος διέταξε νὰ τὸν
 καύσωσι ζῶντα ἐνώπιόν του.

Ἡ πυρὰ ἤτοιμάσθη, καὶ ὁ Κροῖσος ἐτέθη ἐπ' αὐτῆς·
 ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο ν' ἀνάψωσι τὸ πῦρ, ἐνθυμηθεὶς τοὺς
 λόγους τοῦ Σόλωνος, ἐφώναζεν ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ του τρεῖς
Σόλων, Σόλων, Σόλων!

Ὁ Κύρος ἠρώτησε τότε τίς ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄν-
 θρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροῖσος ἐπεκαλεῖτο;

Ὅτε δὲ ὁ Κροῖσος διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συν-
 ἔντευξίν του, καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους παρὰ
 τοῦ Ἑλλήνος ἐκείνου εἶχεν ἀκούσει· ὁ Κύρος συνησθάνθη
 ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, καθ' ὅσον
 μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροῖσου ἐπεβεβαίονε τὴν
 ἀλήθειαν αὐτῶν· φοβηθεὶς δὲ μήπως ποτὲ καὶ αὐτὸς
 δυστυχῆσῃ, συνῆλθεν εἰς ἑαυτόν, καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ

καταβιάσασιν ἐκ τῆς πυρᾶς τὸν Κροῖσον, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐχάρισε τὴν ζώην, τὴν ὁποίαν εἰς τὴν παραφορὰν τῆς νίκης καὶ τῆς ὑπερηφανείας του ἐπρόκειτο τόσον ἀπανθρώπως νὰ τῷ ἀφαιρέσῃ.

Τοιοιυτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροῖσον ἔσωσε, καὶ τὸν Κῦρον ἐσωφρόνισε.

— Βλέπεις, φίλε Θεόδωρε ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, πόσον εὐκόλως χάνονται ὡς ἐκ τῆς ὑπερηφανείας καὶ πλοῦτη καὶ θησαυροὶ καὶ δλόκληρα βασίλεια; ἂν ὁ Κροῖσος δὲν ἐμεγαλαύχει διὰ τὰ πλούτη του, ἂν ἡ ὑπεροψία δὲν τὸν ἐτύφλωνεν, ὥστε καὶ τοῦ ἐχθροῦ του τὰς δυνάμεις νὰ περιφρονήσῃ, καὶ τὰς ἰδικὰς του νὰ θεωρήσῃ πολὺ ἀνωτέρας ἐκείνων, βεβαίως δὲν ἤθελεν ἐπιχειρήσῃ τὸν πόλεμον, δὲν ἤθελεν ἐπομένως ταπεινωθῇ, δὲν ἤθελε στερηθῇ τὸ πᾶν, κινδυνεύσας καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν του.

Αἱ ἀρχαῖαι μητροπόλεις.

Αἱ πλουσιώταται καὶ λαμπραὶ μητροπόλεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, ἡ Σιδὼν, ἡ Τύρος, ἡ Καρχηδὼν, ὡς ἐκ τοῦ πλούτου καὶ τῆς ὑπερηφανείας των κατεστράφησαν.

Ἡ κοσμοκράτωρ καὶ ὑπερήφανος Ῥώμη ἐγένινεν ἐπὶ τέλους παρανάλωμα τῶν Βανδάλων. Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, μετὰ τὰς ἐνδοξοὺς νίκας των κατὰ τῶν Περσῶν, καὶ μετὰ τὰ Περσικά των λάφυρα, ὑπερηφανευθέντες καὶ θελήσαντες νὰ κατασταθῶσι πρῶτοι τῶν Ἑλλήνων, ὑπεδουλώθησαν ὑπὸ τῆς Σπάρτης· τὴν δὲ ὑπερήφανον Σπάρτην ἐταπείνωσεν ἔπειτα ὁ Ἐπαμεινώνδας, μέχρις οὗ ἅπασα ἡ ὑπερήφανος Ἑλλάς ταπεινωθεῖσα κατέστη Μακεδονική,

ἀκολούθως Ῥωμαϊκῇ, καὶ ἐπὶ τέλους Τουρκικῇ ἐπαρχίᾳ.

Ὁ κύρ Θάνος, ὅστις σιωπηλὸς ἠχροάζετο τὸν Γεροστάθην, τῷ ἀπηύθυνε τότε τὴν ἀκόλουθον παρατήρησιν— Συμφωνῶ ὅτι κακὸν καὶ ψυχρὸν πρᾶγμα εἶναι ἡ ὑπεροψία, καὶ βλέπω ὅτι ὅλοι αὐτοὶ ὡς ἐκ τῆς ὑπερφηφάνειας τῶν παρεσύρθησαν εἰς ἀνοήτους πολέμους, καὶ δι' αὐτὸ κατεστράφησαν· ἀλλ' ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν ὅτι οὐτ' ἐγώ, οὔτε ὁ Θεόδωρός μου θέλομεν ποτὲ ἐπιχειρήσει πολέμους, καὶ ὅτι ἐπομένως θέλομεν δυνηθῆ νὰ διατηρήσωμεν τὴν μικρὰν κατάστασιν, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς μᾶς ἐχάρισεν.

Ἡ παρατήρησις αὕτη ἤρεσεν ὑπερβολικὰ εἰς τὸν Θεόδωρον, ὅστις εἰρωνικῶς ἐπρόσθεσεν— Ὡ βέβαια, βέβαια, κύρ Γεροστάθην, ἡμεῖς οὔτε πολέμους, οὔτε ἐχθροὺς θέλομεν κάμει διὰ νὰ δυστυχίσωμεν.

Ὁ δὲ ἀγαθὸς γέρων χαμογελῶν ἀπήντησε— Τοῦτο ἐπιθυμῶ καὶ εὐχομαι ἐκ ψυχῆς· πάντοτε εὐτυχεῖς νὰ ᾔσθε, καὶ ποτὲ νὰ μὴ ἐπιχειρήσητε πολέμους ὀλεθρίους! Ἀλλὰ λυποῦμαι, φίλε Θεόδωρε, διότι παρατηρῶ ὅτι ἔχεις ἤδη μεγίστην πολεμικὴν διάθεσιν.

— Πῶς; ἠρώτησεν ὁ Θεόδωρος. Ὁ δὲ Γεροστάθης ἀπήντησεν— Ἰδοὺ πῶς· νομίζων ὅτι, ἐπειδὴ εἶσαι υἱὸς πλουσίου, εἶσαι καὶ ἀνώτερος τοῦ πτωχοῦ παιδίου, τὸ ὅποιον εἶδες σήμερον, περιεφρόνησας καὶ ὕβρισας αὐτό. Ἀλλ' ἡ ὕβρις, φίλε, εἶναι πόλεμος κατὰ τῶν καλῶν ἡθῶν· ἐπομένως καὶ πόλεμον ἔκαμες σήμερον, καὶ ἐχθρὸν ἀπέκτησας τὸ πτωχὸν ἐκεῖνο παιδίον· ὡς ἐκ τοῦ πολέμου δὲ τούτου καὶ ἐταπεινώθης, πεσὼν εἰς τὸ χανδάκιον, καὶ ἐκινδύνευσας, καὶ ἐζημιώθης, καταλασπώσας τὰ λαμπρὰ σου φορέματα.

Καὶ ὁ μὲν Θεόδωρος ἔμεινε συλλογιζόμενος, ὁ δὲ γέ-
ρων ἐξηκολούθησε λέγων

— Ἡ ὑπεροψία δὲν γεννᾷ μόνον πολέμους ἐνόπλους·
ἀλλὰ καὶ ἄλλους πολὺ πλέον ἐπικινδύνους καὶ ὀλε-
θρίους.

Ὁ ὑπερήφανος, περιφρονῶν καὶ αὐθαδιάζων, κηρύττει
πόλεμον κατὰ τῆς χρηστοθείας καὶ τῆς καλῆς συμπε-
ριφορᾶς· μὴ καταδεχόμενος νὰ ἐργάζεται, κηρύττει πό-
λεμον κατὰ τῆς φιλοπονίας· θέλων πρὸς ἐπίδειξιν νὰ ἐξο-
δεύῃ πολλὰ, κηρύττει πόλεμον κατὰ τῆς ὀλιγαρκείας.
καὶ τῆς οἰκονομίας· μὴ ἀναγνωρίζων ἄλλους φρονιμωτέ-
ρους αὐτοῦ, κηρύττει πόλεμον κατὰ τῶν καλῶν συμβου-
λῶν· καὶ ἐπὶ τέλους, νομίζων ὅτι γνωρίζει ὅσα δὲν γνω-
ρίζει, κηρύττει πόλεμον κατὰ τῆς φρονήσεως, τῆς φιλο-
μαθείας καὶ τῆς προόδου.

Τοιοιουτρόπως, ἐπισύρων ὁ ὑπερήφανος καθ' ἑαυτοῦ
τόσους ἐχθρούς, ἐξ ἀνάγκης καταστρέφεται, καὶ ἐπὶ τέ-
λους δυστυχεῖ.

Ἄν μὲ ἐγγυηθῇς, φίλε Θεόδωρε, οὐχὶ μόνον ὅτι θέλεις
ἀποφύγει τοὺς τοιούτους πολέμους, ἀλλ' ὅτι μάλιστα θέ-
λεις προσπαθήσει νὰ ζήσῃς πάντοτε φίλος καὶ σύμμαχος
ὅλων τῶν μεγάλων δυνάμεων, τὰς ὁποίας σοὶ ἀνέφερα,
τότε καὶ ἐγὼ σοὶ ἐγγυῶμαι ὅτι ποτὲ δὲν θέλεις δυστυ-
χήσει, ποτὲ δὲν θέλεις περιφρονηθῇ, ἀλλ' εὐτυχῶν καὶ
παρὰ πάντων ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος θέλεις διέλθει
τὸν βίον μακάριον.

Ἄς ἐνθυμώμεθα καὶ ἃς πιστεύωμεν τὴν μεγάλην καὶ
θεῖαν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν μεταξὺ πολλῶν ἄλλων μᾶς
ἐδίδαξεν ὁ θεάνθρωπος Ἰησοῦς, εἰπὼν εἰς τὸ ἱερὸν αὐτοῦ

Εὐαγγέλιον «ὅστις ὑψώσει ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.»

Οἱ λόγοι οὗτοι ἐπεβεβαίωσαν τὸ «Κύριος τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται,» ἐπεσφραγίσθησαν δὲ διὰ τοῦ μεγάλου καὶ θείου παραδείγματος, τὸ ὁποῖον ἔδωκε πρὸς ἡμᾶς ὁ Ἰησοῦς καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς παρουσίας του· διότι καὶ ἐγεννήθη, καὶ ἔζησε, καὶ ἀπέθανε ταπεινῶς, καὶ τοὺς πόδας τῶν πτωχῶν αὐτοῦ μαθητῶν ἔνιψε, διὰ τὰ μᾶς διδάξῃ τὸ σωτήριον μάθημα τῆς μετριοφροσύνης, καὶ τὸ ἱερὸν χρέος τοῦ ν' ἀγαπῶμεν καὶ περιποιώμεθα οὐχὶ μόνον τοὺς ὁμοίους, ἀλλὰ καὶ τοὺς κατωτέρους ἡμῶν. Φαίνεται δὲ ὅτι ὁ αὐτὸς κατὰ τῆς ὑπερηφανείας νόμος διέπει καὶ τὴν ἔμψυχον καὶ τὴν ἄψυχον φύσιν· διότι καὶ ὁ ἄνεμος τὰ ὑψηλότερα δένδρα ἐκρίζονε καὶ ρίπτει κατὰ γῆς, καὶ ὁ κεραυνὸς τὰς ὑψηλότερας πάντοτε κορυφὰς κτυπᾷ καὶ κατακαίει, καὶ ὁ σεισμὸς τὰ ὑψηλότερα κτίρια κλονίζει καὶ καταστρέφει.

Τόσον δὲ φανερόν εἶναι ὅτι ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται καὶ τιμωρεῖ τοὺς ὑπερηφάνους, ὥς καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς χρόνους τῆς εἰδωλολατρείας ὁ Εὐριπίδης, ὁ τραγικὸς ποιητῆς, ἐδίδασκε τοὺς Ἕλληνας λέγων

«Ὁ Ζεὺς κολαστὴς τῶν ἄρην ὑπερφρόνων.»

Παράδειγμα δὲ τῆς μετριοφροσύνης τῶν ἀρχαίων σοφῶν ἀναφέρει ὁ Πλούταρχος τὸ ἑξῆς·

Ο ΧΡΥΣΟΣ ΤΡΙΠΟΣΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΤΑ ΣΟΦΟΙ.

Ἐνῶ τινες Κῶοι ἔσυρον ἐκ τῆς θαλάσσης τὸ δίκτυόν των, Μιλήσιοι τινες ἡγόρασαν ὅσα δι' αὐτοῦ ἤθελον σύρει.

Ἀλλὰ τὸ δίκτυον μεταξὺ τῶν ὀψαρίων ἀνέσυρε καὶ

χρυσούν τρίποδα, τὸν ὁποῖον ἔλεγον ὅτι ἡ Ἑλένη τοῦ Μενελάου εἶχε ῥίψει ἐντὸς τῆς θαλάσσης.

Ἐγεννήθη τότε φιλονεικία μεταξὺ τῶν πωλητῶν καὶ τῶν ἀγοραστῶν περὶ τοῦ χρυσοῦ τούτου τρίποδος· διότι οἱ μὲν διεταίνοντο ὅτι μόνον ὀψάρια ἐπώλησαν, οἱ δὲ ὅτι ἡγόρασαν πᾶν τὸ περιεχόμενον ἐντὸς τοῦ δικτύου. Ἀλλὰ τὸ μαντεῖον τοῦ Απόλλωνος διέλυσε τὴν διαφοράν, διότι, ἐρωτηθεῖσα ἡ Πυθία, ἀπήντησεν ὅτι ὁ τρίπους ἔπρεπε νὰ δοθῇ εἰς τὸν σοφώτατον πάντων.

Ὅθεν οἱ Κῶοι προθύμως προσέφεραν τὸν χρυσούν τρίποδα εἰς τὸν Θαλῆν, ἂν καὶ Μιλήσιον, διότι αὐτὸν ἐσέβοντο περισσότερον μεταξὺ τῶν τότε ἐπτὰ Σοφῶν τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Θαλῆς ὅμως δὲν ἐδέχθη τὴν προσφοράν, εἰπὼν ὅτι σοφώτερον αὐτοῦ θεωρεῖ τὸν Βίαντα· ἀλλὰ καὶ ὁ Βίας ἀπέστειλε τὸν τρίποδα εἰς ἄλλον ἐκ τῶν ἐπτὰ Σοφῶν. Τοιοῦτοτρόπως ὁ τρίπους περιῆλθε καὶ τοὺς ἐπτὰ Σοφούς, ἀλλ' οὐδεὶς ἐδέχθη αὐτόν, διότι ἡ μετριοφροσύνη, θυγάτηρ τῆς ἀληθοῦς σοφίας, δὲν ἐσυγχώρει εἰς οὐδένα ἐξ αὐτῶν νὰ νομισθῇ σοφώτερος τῶν ἄλλων. Ὅθεν ὁ χρυσοῦς τρίπους ἀφιερώθη ὑπὸ τῶν Κῶων εἰς τὸν θεὸν Απόλλωνα, ὡς τὸν σοφώτατον πάντων.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ ΚΑΙ Η ΠΥΘΙΑ.

Τὴν αὐτὴν μετριοφροσύνην τῶν ἐπτὰ Σοφῶν, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, ἀπέδειξε καὶ ὁ σοφὸς Σωκράτης. Ἐρωτηθὲν τὸ μαντεῖον τοῦ Ἀπόλλωνος τίς εἶναι ὁ σοφώτερος τῶν Ἑλλήνων, ἀπήντησε διὰ τῆς Πυθίας, ἥτις ἦτο ἡ ἱερεῖά του, ὅτι «Σοφὸς μὲν Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Εὐριπίδης, ἀλλὰ σοφώτερος πάντων Σωκράτης ἐστί.»

Δὲν ὑπερηφανεύθη ὁ ἀληθῶς σοφὸς Σωκράτης ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης· ἀλλ' ἔλεγεν ὅτι ὠνομάσθη σοφώτερος τῶν ἄλλων, διότι αὐτὸς ἐγνώριζεν ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε, λέγων «ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα,» ἐνῶ οἱ ἄλλοι, νομίζοντες ὅτι γνωρίζουν ὅσα ἠγνόνουν, δὲν ἐγνώριζον τὴν ἀμάθειάν των.

Τὴν ἀξιέπαινον ταύτην μετριοφροσύνην του ἐπροσπάθει ὁ ἐνάρετος ἐκεῖνος ἀνὴρ νὰ ἐμπνέῃ καὶ εἰς ὅσους τῶν φίλων του ἐβλεπεν ἐπιρρεπεῖς εἰς τὸ ὀλέθριον ἐλάττωμα τῆς οἰήσεως. Πολλάκις δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτοὺς ὅτι, καθὼς ὁ ἀῆρ φουσκώνει τοὺς ἀσκούς, οὕτω καὶ ἡ οἷησις φουσκώνει τοὺς ἀνοήτους· «τοὺς κενοὺς ἀσκούς τὸ πνεῦμα διττῶς, τοὺς δὲ ἀνοήτους ἡ ὑπερηφανεία.»

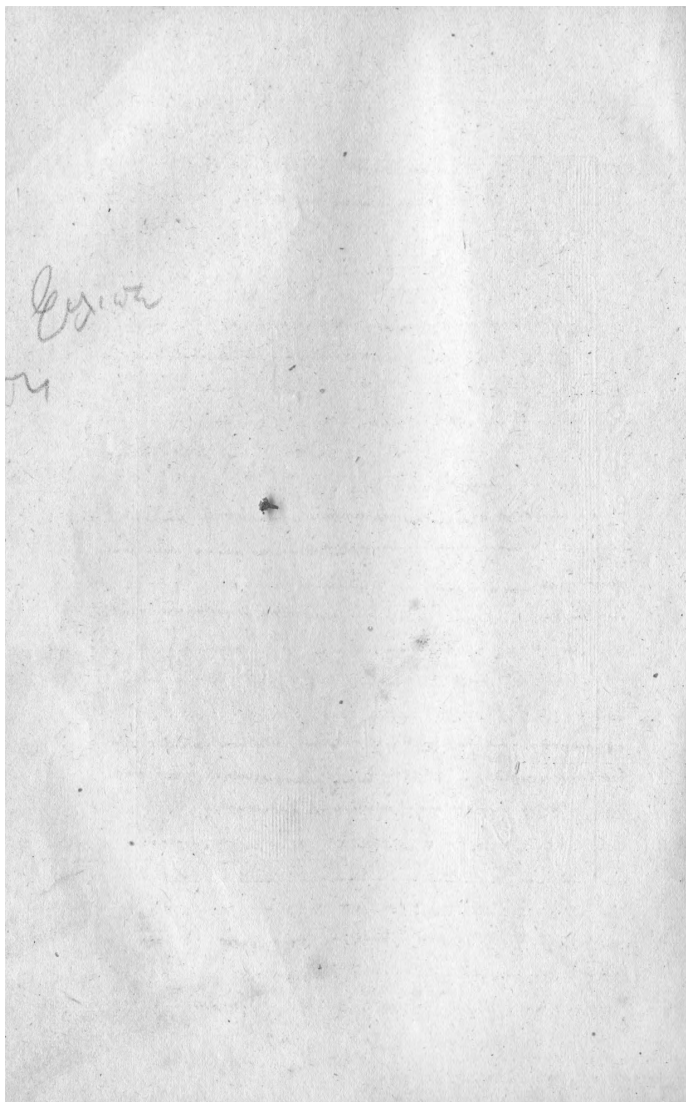
Εἶχε δίκαιον ὁ Σωκράτης· μόνον οἱ κενοὶ νοὸς πληροῦνται ὑπερηφανείας, ἀλλ' ὅσοι ἔχουν νοῦν ὑγιᾶ ποτὲ δὲν ὑπερηφανεύονται.

Ἐνθυμούμενοι λοιπὸν τὸν Κροῖσον, φίλε Θεόδωρε, ἃς μὴ ὑπερηφανευώμεθα διὰ τὰ πλούτη μας· μιμούμενοι δὲ τὸν Σωκράτην, ἃς μὴ ὑπερηφανευώμεθα, ἃς μὴ φουσκώνωμεν ὅσῃν σοφίαν καὶ ἂν ἀποκτήσωμεν. Οἱ ἔχοντες ἀληθῆ παιδείαν, συναισθάνονται τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰ λάθη των, καὶ ἐπομένως οὐδέποτε ὑπερηφανεύονται· μόνον οἱ ἡμιμαθεῖς καὶ κοῦφοι ἐπαίρονται, καὶ προσπαθοῦν ν' ἀναδείξωσι τοὺς μὲν ἄλλους ἀμαθεῖς, ἑαυτοὺς δὲ σοφωτέρους τῶν ἄλλων. Οἱ μεστοὶ καὶ ὠφέλιμοι στάχεις τοῦ ἀγροῦ κύπτουν μετριοφρόνως ὑπὸ τὸ βάρος των· μόνον δὲ οἱ κοῦφοι ἴστανται ὑπερήφανοι.

Ὅθεν καὶ σύ, φίλε Θεόδωρε, ὅσον πεπαιδευμένος καὶ ἂν γίνῃς, ἐνθυμοῦ τὸν χρυσοῦν τρίποδα καὶ τοὺς ἐπτά

Φίλιππε ἄνθρωπος εἶ.

Σοφούς, ἐνθυμοῦ τὸ Σωκρατικὸν «ἐν οἷδα ὅτι οὐδὲν οἷδα» ποτὲ δὲ μὴ συσταλῆς νὰ εἴπῃς ἐλευθέρως καὶ καθαρὰ ὅτι δὲν γνωρίζεις πράγμα τι, τὸ ὅποιον δὲν γνωρίζεις, ἢ νὰ ἀναγνωρίσῃς λάθος τι, εἰς τὸ ὅποιον ὡς ἄνθρωπος ὑπέπεσας.

Ο ΜΑΚΕΔΩΝ ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΙ Ο ΥΠΗΡΕΤΗΣ ΤΟΥ.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας Φίλιππος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάτης, ἀφοῦ, ὀργανίσας τὸν στρατὸν του κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν Θηβαίων, ἐστερεώθη ἐπὶ τοῦ Μακεδονικοῦ θρόνου του, ἔβαλε κατὰ νοῦν νὰ καθυποτάξῃ καὶ τὴν κυρίως λεγομένην Ἑλλάδα, ἥτις δυστυχῶς εἶχεν ἤδη παραλύσει ὡς ἐκ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν καὶ τῆς διαφθορᾶς τῶν χαρακτήρων.

Τὸ σχέδιον τοῦτο κατώρθωσεν ὁ Φίλιππος εἰς τὴν μάχην τῆς Χαιρωνείας, κατατροπώσας ἐν αὐτῇ τοὺς στρατοὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ Θηβαίων.

Τόσῃν δὲ χαρὰν ἡσθάνθη διὰ τὴν λαμπρὰν ταύτην καὶ ἀποφασιστικὴν νίκην του, ὥστε οἱ καπνοὶ τῆς ὑπερηφανείας ἤρχισαν νὰ σκοτίζωσι τὸν ἐγκέφαλόν του. Ἄλλ' ἔχων δυνατὸν καὶ ὑγιᾶ νοῦν, ἐνόησεν ἀμέσως ὅτι, ἂν ἐκυριεύετο ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου, ἤθελεν ἐκτεθῆ εἰς μεγάλους κινδύνους, ἤθελεν ἴσως περιφρονῇ τοὺς ἐχθρούς του, ἤθελε πράξῃ κατ' αὐτῶν σκληρότητας, ἤθελεν ἐξάψει καθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀγανάκτησιν καὶ ἀπελπισίαν των, καὶ οὕτως ἤθελε διακινδυνεύσει τὸ πᾶν.

Ὅθεν, διὰ νὰ προφυλαχθῇ κατὰ τοῦ ἐπικινδύνου τούτου πάθους, διέταξεν ὑπηρέτην του τινὰ νὰ εἰσέρχεται καθ' ἐκάστην αὐγὴν ἐντὸς τοῦ δωματίου του, καὶ νὰ τῷ λέγῃ «Φίλιππε, ἐνθυμοῦ ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος.»

Τοιοιυτοτρόπως ὁ Φίλιππος, ὑπενθυμιζόμενος ὅτι εἶναι ἄνθρωπος θνητὸς καὶ ὑποκείμενος εἰς ὅλας τὰς μεταβολὰς καὶ τὰς περιπετείας τῆς τύχης, περιώριζε τὴν πρὸς τὴν ὑπεροψίαν ῥοπήν του, καὶ ἐπρολάμβανε τοὺς καθημερινοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ ὑπεροψία ἠδύνατο νὰ τὸν σπρώξῃ.

Παρακάλεσον καὶ σύ, φίλε Θεόδωρε, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον, τὸν καλὸν σου πατέρα νὰ σὲ ὑπενθυμίζῃ καθ' ἑκάστην αὐγὴν ὅτι εἶσαι ἄνθρωπος, καὶ ὅτι, ἂν τυχὸν ᾖσαι πλούσιος, πεπαιδευμένος, ὥρατος ἢ πνευματώδης ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι πολὺ πλουσιώτεροι, ὥραιότεροι, πνευματωδέστεροι, καὶ μᾶλλον πεπαιδευμένοι. Οὕτω θέλεις ἀποφύγει τὸν περίγελων καὶ τὴν ἀποστροφὴν, καὶ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς κινδύνους, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ οἴησις ἐκθέτει τοὺς ἀνοήτους φίλους αὐτῆς.

Ὁ Γεροστάθης, παρατηρήσας τότε τὸ ὠρελόγιόν του, εἶπεν ὅτι ἦτο ἄργά. Ἐκαλονύκτισε λοιπὸν τὸν κύρ Θάνον καὶ τὸν Θεόδωρον, καὶ διεκθύνη πρὸς τὴν θύραν. Ἄλλ' ἀφοῦ ἤνοιξε καὶ εἶδεν ὅτι οὐδεὶς ἦτο ἔξω, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιον καὶ μὲ σιγαλὴν φωνὴν μᾶς εἶπεν

— Ἐλθσμόνησα, φίλοι μου, νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι εἶναι πολὺ ἄτοπον καὶ ἀπρεπὲς ἡμεῖς, οἱ σημερινοὶ Ἕλληνες, νὰ ὑπερηφανευώμεθα καὶ νὰ φουσκώνωμεν, ἀναισθητοῦντες εἰς τὴν παροῦσαν κατὰστασιν καὶ ἡμῶν αὐτῶν, καὶ τόσων ἄλλων ὁμογενῶν ἀδελφῶν μας.

Ὅσακις λοιπὸν οἱ καπνοὶ τῆς ὑπερηφανείας μᾶς σκοτίζωσιν, ἅς ἐνθυμώμεθα ἀμέσως ὅτι εἴμεθα δοῦλοι, ἢ ὅτι ἔχομεν ἀδελφοὺς δούλους· ἅς ἐνθυμώμεθα ὁποῖαν θέσιν κατεῖχε ποτε εἰς τὸν κόσμον τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος,

λεημοσύνην, ἀνοίγει τὸ στόμα του, μᾶς δεικνύει αὐτὸ διὰ τῆς ῥάβδου του, καὶ ἀφίνει νὰ ἐξέλθωσιν ἀνθρώποι τινες φωναί, ἐκ τῶν ὁποίων ἀμέσως ἐνοήσαμεν ὅτι ὁ δυστυχὴς ἦτο βωβός.

Ἡθέλησε νὰ βεβαιωθῇ τότε ὁ Γεροστάθης ἂν ἦτο μόνον βωβὸς ἢ συγχρόνως καὶ κωφός· διότι, ὡς μᾶς εἶπε, τινὲς γεροῦνται μόνον τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης, ἀλλ' ἄλλοι, πολὺ δυστυχέστεροι, γεννῶνται εἰς τὸν κόσμον καὶ κωφοὶ καὶ βωβοί, καὶ αὐτοὶ ὀνομάζονται *κωφάλαλοι*.

Ἡρώτησε λοιπὸν ὁ ἀγαθὸς γέρον τὸν βωβὸν ποῦ ὑπάγει; Ἀλλ' ὁ πτωχὸς οὐδὲν σημεῖον ἔκαμεν, ἐκ τοῦ ὁποίου νὰ φανῇ ὅτι ἤκουσε τὴν ἐρώτησιν τοῦ Γεροστάθου οὗτος δὲ ἐπανέλαβεν αὐτήν, φωνάζων δυνατώτερα πλησίον εἰς τὸ αὐτίον τοῦ πτωχοῦ. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐξακολουθῶν νὰ ζητῇ ἐλεημοσύνην καὶ νὰ ἐκφέρῃ ἤχους ἀνθρώπους, μᾶς ἔδειξε καὶ τὰ αὐτία του, ὥστε ἐβεβαιώθημεν ὅτι ὁ δυστυχὴς ἦτο κωφάλαλος.

Ὁ Γεροστάθης, σκεφθεὶς ὀλίγον, ἐστράφη πρὸς τὸν συμμαθητὴν μας Κωνσταντῖνον, καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ ὀδηγήσῃ τὸν κωφάλαλον εἰς τὴν οἰκίαν του, καὶ νὰ εἴπῃ νὰ τῷ δώσωσιν ὀλίγον φαγητόν, καὶ νὰ τὸν κρατήσωσιν ἐκεῖ μέχρις οὗ ὁ Γεροστάθης ἐπανέλθῃ.

Ὁ Κωνσταντῖνος διὰ χειρονομιῶν ἔπεισε τὸν πτωχὸν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γεροστάθου, ἡμεῖς δὲ ἐπροχωρήσαμεν μετὰ τοῦ γέροντος εἰς τὸν περίπατον.

Περίεργοι δὲ ἠρωτήσαμεν τὸν Γεροστάθην διατί παρήγγειλε νὰ μείνῃ ὁ κωφάλαλος εἰς τὴν οἰκίαν του μέχρι τῆς ἐπιστροφῆς του;

— Ἐσκέφθην, μᾶς ἀπήντησεν ὁ γέρον, ν' ἀπαλλάξω,

εἰ δυνατόν, τὸν πτωχὸν ἐκείνον ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς ἀργίας καὶ τῆς ζήτησας, καὶ νὰ τὸν ἀποκαταστήσω διὰ τινος ἐργασίας χρήσιμον καὶ εἰς ἑαυτὸν καὶ εἰς ἄλλους. Ἄν παρήρχοντο ἡμέραι τινές, καὶ ὁ δυστυχὴς δὲν ἐπετύγχανεν ἐλεήμονας διαβάτας, ἴσως ἤθελε καταντήσῃ κλέπτῃς, ληστῇς, ἢ φονεὺς.

— Καὶ ποῖον ἄλλο ἔργον δύναται νὰ ἔχῃ εἰς πτωχὸς κωφάλαλος παρὰ νὰ ζητῇ ἐλεημοσύνην; ἠρώτησέ τις ἐξ ἡμῶν.

— Ναί, παιδιά μου, εἶπεν ὁ γέρον, εἰς τὰ βάρβαρα καὶ ἀπολίτευτα ἔθνη ἡ ζήτησις δυστυχῶς εἶναι ἡ μόνη ἐνασχόλησις τῶν τυφλῶν καὶ τῶν κωφαλάλων· ἀλλ' εἰς τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ὑπάρχουν φιλανθρωπικὰ καταστήματα πρὸς παρηγορίαν καὶ περίθαλψιν τῶν τυφλῶν καὶ κωφαλάλων· ἐντὸς δὲ τῶν καταστημάτων τούτων οὐχὶ μόνον διάφορα ἐργόχειρα διδάσκονται, ἀλλὰ καὶ γράμματα μαθαίνουν οἱ δυστυχεῖς οὗτοι.

Διὰ βιβλίων, τὰ ὁποῖα ἔχουν τὰ γράμματα ἐξέχοντα ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ χαρτίου, διδάσκονται οἱ τυφλοὶ, ἐγγιζόντες αὐτὰ διὰ τῶν δακτύλων των, νὰ τὰ διακρίνωσι καὶ νὰ τὰ ἀναγινώσκωσιν.

Οἱ δὲ κωφάλαλοι διδάσκονται νὰ γράφωσι, καὶ διὰ τῆς γραφῆς ἢ καὶ διὰ σημείων, τὰ ὁποῖα μαθαίνουν νὰ κάμνωσι διὰ τῶν δακτύλων, κατορθώνουν ν' ἀνταποκρίνονται, καὶ ἐνίοτε ν' ἀποκτῶσι τὰς πλέον ἀφηρημένας καὶ ὑψηλὰς ἰδέας.

Πρὸς βεβαίωσιν τῶν λόγων του διηγήθη τὸ ἐξῆς ἀνέκδοτον.

Περιηγητὴς περίεργος καὶ φιλόανθρωπος ἐπεσκέφθη ποτὲ σχολεῖον κωφάλαων· διὰ τὴν γυνώριση δὲ τὴν διανοητικὴν αὐτῶν ἱκανότητα ἔγραψεν ἐπὶ τινος πίνακος τὴν ἀκόλουθον ἐρώτησιν, καὶ ἐζήτησεν ἐπ' αὐτῆς τὴν ἀπάντησιν τῶν κωφάλαων· ποῖον εἶναι τὸ εὐαρεστότερον αἶσθημα εἰς τὸν ἄνθρωπον;

Οἱ κωφάλαοι, ἀφοῦ ἀνέγνωσαν καθ' ἑαυτοὺς τὸ ζήτημα, ἔλαβον τὰς πλάκας των, καὶ σκεφθέντες ὀλίγον, ἔγραψαν, ἕκαστος χωριστά, τὰς ἀπαντήσεις των· καὶ ὁ μὲν ἔγραψε «τὸ αἶσθημα τῆς χαρᾶς,» ὁ δὲ «τὸ αἶσθημα τῆς ἐλπίδος,» ἄλλος δὲ «τὸ αἶσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης,» καὶ ἄλλος ὅτι τὸ εὐαρεστότερον αἶσθημα τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τὸ αἶσθημα τῆς μετανοίας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τῶν ὥραίων τούτων καὶ εὐστόχων ἀπαντήσεων βλέπετε, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροσάθης, εἰς ποῖον βαθμὸν διανοητικῆς ἀναπτύξεως καὶ παιδείας δύνανται νὰ φθάσωσιν οἱ κωφάλαοι.

Ἄλλ' ἂν καὶ αὐτοὶ οἱ τυφλοὶ καὶ κωφάλαοι διδάσκονται καὶ φωτίζονται, ὅποια ἐντροπὴ δι' ὅσους ἔχουν παρὰ Θεοῦ καὶ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τῆς γλώσσης καὶ τῶν αὐτίων των τὴν χρῆσιν νὰ μένωσιν ἀγράμματοι καὶ ἄλλοι, τυφλοὶ εἰς τὸ ζωογόγον φῶς τῆς παιδείας, καὶ κωφοὶ εἰς τὰς σωτηρίους συμβουλὰς τῶν καλῶν βιβλίων.

Ἄλλ' οἱ βωβοί, ἂν καὶ δυστυχεῖς διὰ τὴν ἑλλειψιν τοῦ προφορικοῦ λόγου, εἶναι ὅμως ἐλεύθεροι ἀπὸ πολλὰς ἄλλας δυστυχίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπόκεινται οἱ ἔχοντες τὴν χρῆσιν τῆς γλώσσης των

Εἶχε πολὺ δίκαιον ὅστις εἶπεν ὅτι «οὐδὲν κακὸν ἄμικτον καλοῦ»· Εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον αἱ δυστυχίαι εἶναι πάντοτε ἀναμεμιγμέναι με εὐτυχίας. Εἰς πᾶσαν δυστυχίαν σκέφθητε ὀλίγον, καὶ θέλετε εὐρεῖ καλὸν τι συνοδεῦον ἢ παρακολουθοῦν αὐτήν ἀπ' ἐναντίας δὲ πᾶσαν εὐτυχίαν συνοδεύει ἢ παρακολουθεῖ καὶ τι κακόν. Ἐπομένως εἰς μὲν τὰς δυστυχίας ἄς παρηγορώμεθα, εἰς δὲ τὰς εὐτυχίας ἄς μὴ ἐπαυρώμεθα.

— Καὶ ποῖα εἶναι τὰ κακά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐλεύθεροι οἱ βωβοί; ἠρωτήσαμεν τὸν Γεροστάθην.

— Πολλά, ἀπεκρίθη ὁ γέρων, εἶναι τὰ δυστυχήματα καὶ ἐλαττώματα, τῶν ὁποίων ὄργανον εἶναι ἡ γλῶσσα. Διὰ τῆς γλώσσης ψευδόμεθα, διαβάλλομεν, συκοφαντοῦμεν, ἀπατῶμεν, κολακεύομεν, φλυαροῦμεν, κακολογοῦμεν, ὕβριζομεν, περιγελῶμεν, φιλονεικοῦμεν, περιαυτολογοῦμεν, προδίδομεν μυστικά.

Εὐτυχεῖς λοιπὸν οἱ βωβοί, ὄντες ἐλεύθεροι ὅλων αὐτῶν τῶν γλωσσικῶν κακοηθειῶν, αἱ ἅποιαι καὶ κακίστην ἀνατροφὴν ἀποδεικνύουν, καὶ εἰς μυρίους κινδύνους μᾶς ἐκθέτουν.

Βεβαίως ἤθελον προτιμήσει νὰ ᾤμαι βωβός, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, παρὰ ψεύστης, ἢ κακολόγος, ἢ κόλαξ, ἢ προδότης μυστικῶν, τὰ ὁποῖα φίλοι μοι ἐνεπιστεύθησαν.

Ποτέ, παιδιά μου, μὴ καταδεχθῆτε νὰ καταφύγητε εἰς τὸ ψεῦδος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐγκλημα, καὶ συγχρόνως θύρα πολλῶν ἐγκλημάτων.

Ἀγαπήσατε πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, διὰ νὰ ἀγαπήσῃ καὶ ὑμᾶς ὁ Θεός. Μόνον ὅστις δὲν σέβεται ἑαυτόν, καὶ δὲν φροντίζει περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ὑπολήψεως δύναται νὰ ψευδολογήσῃ. Πάντες τιμῶσι καὶ ἀγαπῶσι τοὺς φιλα-

λήθεις· ἀπ' ἐναντίας πάντες ἀποστρέφονται καὶ περιφρο-
νοῦν τοὺς ψευδολόγους.

Οἱ ψεύσται καταντῶσι νὰ μὴ πιστεύωνται καὶ δσάκις
τυχὸν λέγωσι τὴν ἀλήθειαν καὶ οὕτω τιμωροῦνται.

Τοιοιουτρόπως ἐτιμωρήθη ὁ υἱὸς φίλου μου τινός, τοῦ
ὁποίου τὴν ἱστορίαν θέλω σᾶς διηγηθῇ διὰ ν' ἀποστρα-
φῇτε τὸ ψεῦδος.

Ἡ ΤΙΜΩΡΙΑ ΤΟΥ ΨΕΥΔΟΛΟΓΟΥ ΑΝΤΩΝΙΟΥ.

Φίλος μου τίς εἶχεν υἱόν, ὀνομαζόμενον Ἀντώνιον,
ὅστις παιδιόθεν ἐκλινεν εἰς τὴν ψευδολογίαν. Οἱ γονεῖς
του ἐξ ὑπερβολικῆς ἀγάπης δὲν ἐφρόντισαν νὰ τὸν συμ-
βουλεύσωσι κατὰ τῆς πρώτης ψευδολογίας του, ἀλλ' οὕτε
νὰ τὸν ἐπιπλήξωσι διὰ τὴν δευτέραν, καὶ νὰ τὸν τιμω-
ρήσωσι διὰ τὴν τρίτην. Ἐλησμόνησαν οἱ δυστυχεῖς, ὡς
ἐκ τῆς ἀνοήτου φιλοστοργίας των, ὅτι τὸ δένδρον, ὅταν
μεγαλώσῃ στραβόν, δυσκόλως λυγίζει.

Ὅσάκις ὁ Ἀντώνιος, ἀπολογούμενος διὰ τина ἀταξίαν
ἢ ζημίαν, κατέφευγεν εἰς ψευδολογίας, οἱ γονεῖς του ἐνό-
μιζον ὅτι ὁ υἱὸς των ἦτο φιλότιμος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν
ὠμολόγει τὰ σφάλματά του, συγχρόνως δὲ ἐθεώρουν αὐ-
τὸν πνευματώδη καὶ εὐφυῆ, διότι εὐκόλως ἐφεύρισκε
ψεύδη πρὸς ὑπεράσπισίν του.

Ὅσάκις δὲ ἔλεγε ψεύδη διὰ ν' ἀπατᾷ αὐτοὺς ἢ ἄλλους,
καὶ ἔπειτα νὰ γελᾷ διὰ τὴν εὐπιστίαν των, οἱ γονεῖς του
ἐνόμιζον ὅτι ὁ Ἀντώνιος ἦτο φίλος τῶν ἀθῶων ἀστεί-
σμων. Δὲν ἠγανάκτουν λοιπόν, οὐδὲ ἐλυποῦντο, ἀλλὰ
μᾶλλον εὐηρεστοῦντο, ἀκούοντες τὰς ψευδολογίας τοῦ
μικροῦ Ἀντωνίου.

Τοιοιουτρόπως ὁ Ἀντώνιος, αὐξάνων κατὰ τὴν ἡλι-

κίαν, συνηύξανε καὶ κατὰ τὴν ψευδολογίαν· ὥστε καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς οἰκογενείας τοῦ ἀπέκτησε βαθμηδὸν τὸ ἄτιμον ἐπώνυμον τοῦ ψεύστου.

Οἱ γονεῖς τοῦ ἥνοιζαν ἐπὶ τέλους τοὺς ὀφθαλμούς των· ἤρχισαν δὲ τότε καὶ νὰ συμβουλευώσι, καὶ νὰ ἐπιπλήττωσιν, ἐνίοτε δὲ καὶ νὰ τιμωρώσι τὸν Ἀντώνιον διὰ τὰς ψευδολογίας του· ἀλλὰ καθὼς ὅλα τὰ ἐλαττώματα, οὕτω καὶ τὸ ψεῦδος δυσκόλως ἐκρίζονεται, ἀφοῦ διὰ τῆς συνηθείας δυναμώσῃ ἡ ρίζα του. Ὁ Ἀντώνιος, ἂν καὶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ συναισθάνηται ἐντροπήν, ἐπονομαζόμενος παρὰ πάντων ψεύστης, συνειθίσας ὅμως εἰς τὴν ψευδολογίαν, ἐδυσκολεύετο ν' ἀσπασθῇ τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἐξηκολούθει ψευδολογῶν.

Ἡμέραν τινὰ οἱ γονεῖς τοῦ ἔλειπον· ὁ δὲ Ἀντώνιος ἐξῆλθεν εἰς τὸν κῆπον μόνος πρὸς διασκέδασιν. Μετ' ὀλίγον οἱ ὑπηρεταὶ ἀκούουν φωνάς τοῦ Ἀντωνίου, κράζοντος αὐτοῦς κατ' ὄνομα· ἀλλὰ πολλάκις συνείθιζε νὰ κράζῃ αὐτοὺς ἄνευ τινὸς αἰτίας, διὰ νὰ γελάῃ καὶ ἐμπαίζῃ αὐτούς. Ὅτε λοιπὸν ἤκουσαν τὰς φωνάς του ἐκ τοῦ βάθους τοῦ κήπου, ἀγτί νὰ τρέξωσι πρὸς αὐτόν, «Ἰδοὺ πά·» λιν ὁ ψεύστης μᾶς φωνάζει, εἶπον, διὰ νὰ μᾶς γελάσῃ· «ἄς φωνάζῃ ὅσον θέλει·» καὶ ἐξηκολούθησαν τὰς οἰκιακὰς των ὑπηρεσίας.

Ἀλλὰ μετὰ τινὰς στιγμὰς αἱ φωναὶ τοῦ Ἀντωνίου ἐπαυσαν, αὐτὸς δὲ δὲν ἐπανήρχετο εἰς τὸν οἶκον, οὔτε ἐφαίνετο περιπατῶν ἐντὸς τοῦ κήπου. Οἱ ὑπηρεταὶ λοιπὸν ὑποπεύσαντες ἐξῆλθον πρὸς ἀνεύρεσίν του· ἀλλ' ὁ Ἀντώνιος πούποτε δὲν ἐφαίνετο, οὐδ' ἀπεκρίνετο εἰς τὰς προσκλήσεις αὐτῶν.

Ἐντρομοὶ τότε οἱ ὑπνέται ἐνθυμοῦνται τὴν μικρὰν λίμνην, ἥτις εὐρίσκετο εἰς τὸ βάθος τοῦ κήπου· τρέχουν λοιπὸν δρομαίως πρὸς αὐτήν, καὶ μένουν οἱ δυστυχεῖς ὡς ἀπολελιθώμενοι, βλέποντες ἀντὶ τοῦ Ἀντωνίου πλέοντα ἐπὶ τοῦ ὕδατος κλώνον, ὅστις ἐφαίνετο νεωστὶ ἀπεσπασμένος ἐκ δένδρου, τοῦ ὁποίου οἱ κλάδοι ἐξετείνοντο ἐπὶ τῆς λίμνης.

Ἐνόησαν ἀμέσως ὅτι ὁ Ἀντώνιος, ἀναβὰς ἐπὶ τοῦ δένδρου καὶ πίπτων, ἐπρόφθασε νὰ κρεμασθῇ ἀπὸ τὸν κλῶνον ἐκείνον, καὶ ὅτι τότε ἐφώναζεν αὐτοὺς πρὸς βοήθειάν του, μέχρις οὗ ὁ κλῶνος ἔσπατε, καὶ ὁ Ἀντώνιος ἐβυθίσθη ἐντὸς τῆς λίμνης. Ὅθεν, εἰσελθόντες ἀμέσως εἰς τὴν λίμνην, ἀνεῦρον ἀναίσθητον τὸ σῶμα τοῦ Ἀντωνίου.

Κατὰ τὴν θλιβερὰν ἐκείνην στιγμήν εἰσήρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν των οἱ γονεῖς αὐτοῦ. Φαντάσθητε τὴν λύπην των, τὴν ἀπελπισίαν των, καὶ τὰ πικρά των δάκρυα.

Ἀλλὰ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ συγχωρῶμεν τὸ αἶσθημα τῆς λύπης ἢ τῆς χαρᾶς νὰ μηδενίζῃ τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ.

Ὁ πατὴρ τοῦ Ἀντωνίου ἐν τῷ μέσῳ τῆς λύπης καὶ τῆς ἀπελπισίας του ἐνθυμήθη τὸν ἱατρόν· δρομαίως λοιπὸν τρέχει πρὸς αὐτόν. Ὁ ἱατρὸς φθάνει, καὶ ἀμέσως ἀρχίζει νὰ τρίβῃ τὸ ἀναίσθητον σῶμα τοῦ Ἀντωνίου, μεταχειριζόμενος καὶ ἄλλα τινὰ ἱατρικὰ μέσα πρὸς ἀναζωογόνησιν τοῦ πνιγέντος· ἀλλὰ σημεῖον ζωῆς δὲν παρουσιάζεται, καὶ ὁ ἱατρὸς ὑποπτεύει μήπως δυστυχῶς προσεκλήθη πολὺ ἀργά. Ἐξακολουθεῖ ὅμως δραστηρίως τὰς φιλανθρωπικὰς προσπάθειάς του, μέχρις οὗ αἰσθάνεται μικρὰν τινα ἀναπνοὴν τοῦ Ἀντωνίου, ὅστις βαθμηδὸν ἐπανερχεται ἐπὶ τέλους εἰς τὴν ζωὴν.

Ἐκτοτε ὁ δυστυχὴς Ἀντώνιος ἡσθάνθη φρίκην κατὰ τῆς ψευδολογίας· τὰ χεῖλη του οὐδέποτε πλέον ἐψεύσθησαν, καὶ ἐντὸς τῆς λίμνης ἀπέπλυνεν ὅλην τὴν ρυπαρότητα, τὴν ὁποίαν τὸ ψεῦδος τῷ ἐπροξένει.

Ναί, παιδιά μου, ἐξηκολούθησεν ὁ Γεροστάθης, τὸ ψεῦδος εἶναι μαῦρος ἄνθραξ, ἀμαυρόνων τὴν ὑπόληψιν τῶν ψευδομένων.

Ἄς ἀγαπήσωμεν λοιπὸν τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸν τὸν καθαρὸν καὶ λαμπρὸν ἀδάμαντα, ὅστις καὶ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων μᾶς καθιστᾷ ἀγαπητούς. Τότε δὲ διηγῆθη τὰ ἀκόλουθα.

Η ΦΙΛΑΛΗΘΕΙΑ ΑΝΤΑΜΕΙΒΟΜΕΝΗ.

Ἀγαθὴ τις μήτηρ, ξενητεύουσα ποτε τὸν υἱὸν της, ἔρραψεν ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων του, χάριν ἀσφαλείας, φλωρία τινά, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὰ ὁ υἱὸς της ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης· ἀποχαιρετίζουσα δὲ αὐτὸν τῷ παρήγγειλε «ποτὲ εἰς τὴν ζωὴν του νὰ μὴ εἴπῃ ψεῦδος, διὰ νὰ τὸν »προστατεύῃ καὶ ἀγαπᾷ ὁ Θεός.»

Ἡ συνοδία, μετὰ τῆς ὁποίας ἀνεχώρησεν ὁ νέος, ἔπασσε κατὰ δυστυχίαν εἰς χεῖρας ληστῶν, οἵτινες, ἀφοῦ ἐλήστευσαν ὅλους τοὺς ταξειδιώτας, ἔλαβον καὶ τὸ μικρὸν δισσάκχιον τοῦ νέου, τὸν ὁποῖον συγχρόνως ἠρώτησαν ἂν ἔχη καὶ ἐπ' αὐτοῦ χρήματα.

Ὁ εὐπειθὴς καὶ καλὸς υἱὸς ἐνθυμήθη τὴν παραγγελίαν τῆς μητρός του, καὶ ἰδίως ὅτι ὁ Θεὸς προστατεύει τοὺς φιλαλήεις· ἔθεν ἄνευ τινὸς δισταγμοῦ λέγει πρὸς τοὺς ληστας ὅτι ἔχει καὶ φλωρία τινὰ βαμμένα εἰς διάφορα μέρη τῶν ἐνδυμάτων του. Οἱ λησταί, ἂν καὶ ἐνόμισαν

ὅτι ἀστειύζεται, ἀνέφεραν ὁμῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ εἰς τὸν ἀρχηγόν των.

Ὁ ἀρχιληστής ἐρωτᾷ τότε τὸν νέον, ἂν ἀληθῶς ἔχη φλωρία βαμμένα ἐντὸς τῶν ἐνδυμάτων του. Ὁ δὲ φιλαλήθης νέος ἀπαντᾷ ὅτι αὐτὸς ποτὲ δὲν λέγει ψεύματα. Σχίζονται λοιπὸν τὰ ἐνδύματά του ὑπὸ τῶν ληστῶν πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἀνευρίσκονται τὰ κεκρυμμένα φλωρία τοῦ νέου.

Ἐκπεπληγμένοι δὲ οἱ λησταὶ ἐρωτῶσιν αὐτὸν πῶς ἄνευ τινὸς βίας ἀπεφάσισε νὰ φανερώσῃ τὰ φλωρία του.

— Ἡ μήτηρ μου, ἀπεκρίθη ὁ νέος, μὲ παρήγγειλε ποτὲ νὰ μὴ λέγω ψεύματα, καὶ ὥς καλὸς υἱὸς χρεωστῶ ὑπακοὴν εἰς τοὺς λόγους τῆς μητρός μου. Ὁ Θεός, μὲ εἶπεν ἡ μήτηρ μου, δὲν ἀγαπᾷ τοὺς ψεύστας, καὶ ἐγὼ θέλω νὰ μὲ ἀγαπᾷ ὁ Θεός.

Οἱ λησταὶ ἔμειναν ἄφωνοι καὶ συλλογισμένοι· οἱ ἀφελεῖς λόγοι τοῦ νέου διεπέρασαν τὴν σκληρὰν ψυχὴν των. Μετὰ τινος δὲ στιγμᾶς ὁ ἀρχιληστής εἶπεν— Ἄν ὁ νέος οὗτος ἦναι τόσο ὑπήκοος εἰς τὰς παραγγελίας τῆς μητρός του, εἶναι ἐντροπὴ ἡμεῖς νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὰς παραγγελίας τοῦ Θεοῦ, ὅστις βέβαια οὔτε λησείας, οὔτε κλοπᾶς, οὔτε ἐγκλήματα θέλει· ἂν ὁ Θεὸς ἀποστρέφεται τοὺς ψεύστας, πολὺ πλέον ἀποστρέφεται τοὺς κακούργους· ὅθεν ἀπὸ σήμερον ἀποχαιρετῶ καὶ σᾶς καὶ τὸν ληστρικὸν βίον.

Οἱ δὲ λησταὶ ἀμέσως ἐφώνησαν ὅτι θέλουν ἀκολουθήσει τὸ παράδειγμα τοῦ ἀρχηγοῦ των. Ὅλα λοιπὸν τὰ ληστευθέντα ἀπεδόθησαν τότε εἰς τοὺς ταξιδιώτας. Ὁ δὲ φιλαλήθης νέος, διασώσας διὰ τῆς φιλαληθείας του

καὶ τοὺς ληστὰς ἀπὸ τὸν ληστρικὸν βίον, καὶ τὸ δισσάκιον καὶ τὰ φλωρία του, ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδιδόν του, καὶ πιστὸς πάντοτε εἰς τὴν παραγγελίαν τῆς μητρὸς του ἀποκατέστη ἐπὶ τέλους εὐτυχής.

Τῆς κακοήθους ψευδολογίας, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γεροστάθης, θυγατέρες κακοηθέστεραι εἶναι ἢ κολακεία, ἢ συκοφαντία, ἢ ἀπάτη, καὶ ἡ διαβολή.

Βεβαίως οἱ ἔπαινοι, τοὺς ὁποίους ἡ πονηρὰ καὶ κόλαξ Ἀλώπηξ ἔλεγε πρὸς τὸν Κόρακα περὶ τοῦ ὡραίου χρώματός του καὶ τῆς ὡραίας φωνῆς του, διὰ ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα του, καὶ οὕτως ἀρπάσῃ τὸ ὅποιον ἐκράτει κρέας, δὲν ἦσαν εἰμὴ ψευδολογίαι.

Ἄς μὴ πιστεύωμεν λοιπὸν τοὺς αἰσχροὺς καὶ πονηροὺς κόλακας, οἵτινες μᾶς φορτόνουν ἐπαίνους, τοὺς ὁποίους δὲν ἀξίζομεν, διὰ νὰ μᾶς ἀπατῶσιν. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ πίπτωμεν εἰς τὰς παγίδας τῶν κολάκων, πρέπει νὰ γνωρίζωμεν καλὰ τὸν ἑαυτὸν μας, καὶ νὰ μὴ νομίζωμεν ἀνοήτως ὅτι ἔχομεν προτερήματα καὶ ἀρετάς, τὰς ὁποίας δὲν ἔχομεν. Τὸ γινῶθι σαυτὸν εἶναι λοιπὸν ἀντιφάρμακον καὶ κατὰ τῆς κολακείας.

Ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος Ἀντισθένης ὀρθῶς ἔλεγεν ὅτι οἱ κόλακες εἶναι πολὺ χειρότεροι ἀπὸ τοὺς κόρακας, διότι οὗτοι μὲν κατατρώγουν τὰ πτώματα τῶν ἀποθανόντων, ἐκεῖνοι δὲ κατατρώγουν τὰς ψυχὰς τῶν ζώντων.

Ἐὰν δὲ ἦναι μαῦρία τὸ νὰ πιστεύωμεν τοὺς κόλακας, βεβαίως εἶναι αἰσχροῦς τὸ νὰ ἦναι τις κόλαξ, ἢ ἀπατεών, ἢ ψεύστης· καὶ ὅμως ἐσχάτως ἀνεγίνωσκον βιβλίον ξένου περιηγητοῦ, ὅστις μᾶς στολίζει μ' ὅλα αὐτὰ τὰ λαμπρὰ ἐπίθετα.

— Τί λέγει ὁ περιηγητής; ἠρωτήσαμεν περίεργοι τὸν Γεροστάθην. Αὐτὸς δὲ μᾶς ἀπήντησε τὰ ἑξῆς·

— Περιηγηθεὶς τὴν Εὐρωπαϊκὴν καὶ Ἀσιατικὴν Τουρκίαν ἔγραψε περὶ αὐτῆς, περὶ τῶν Τούρκων, καὶ περὶ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων λέγει δὲ περὶ ἡμῶν καὶ καλὰ καὶ κακὰ.

Μᾶς θαυμάζει, διότι ὑπὸ τοιοῦτον καταστρεπτικὸν ζυγὸν ἠμπορέσαμεν νὰ διατηρήσωμεν τὴν θρησκείαν, τὴν γλῶσσαν, καὶ τὸν ἐθνισμόν μας· μᾶς ἐπαινεῖ διὰ τὴν πρὸς τὰ γράμματα κλίσιν μας, καὶ διὰ τὴν συντήρησιν τῶσων Ἑλληνικῶν σχολείων καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν, τὰ ὅποια διέσωσαν καὶ διασώζουσι τὸν ἑλληνισμόν καὶ τὴν ἐθνικότητά μας.

Ἀλλὰ συγχρόνως μᾶς ὀνομάζει κόλακας χαμερπεῖς τῶν δυνατῶν τῆς ἡμέρας, ψεύστας, ἀπατεῶνας, κρυφινούς, φθονερούς, καὶ ἐπιρρεπεῖς εἰς τὴν διαβολὴν καὶ τὴν κακολογίαν.

— Ὡ τὸν ἀχρεῖον! ἐφώναξε τότε μετ' ἀγανακτήσεως ὁ συμμαθητής μας Ἰωάννης, καὶ δὲν ἐντρέπεται νὰ μᾶς ὑβρίζει τόσο ἀίσχρως! Ἄν ἔτυχε νὰ γνωρίσῃ εἰς τὰς περιηγήσεις του κόλακά τινα, ἢ ψεύστην, ἢ ἀπατεῶνα, ἦτο δίκαιον νὰ κακολογήσῃ ὁλόκληρον τὸ ἔθνος μας, καὶ νὰ λησμονήσῃ ὁποῖον ἐνδόξων προγόνων ἀπόγονοι εἴμεθα; Ὁ Γεροστάθης χαμογελῶν ἀπήντησεν·

— Ἐπαινῶ τὴν Ἑλληνικὴν φιλοτιμίαν σου, φίλτατε Ἰωάννη, ἀλλ' ἀποδοκιμάζω τὴν ἀγανάκτησίν σου. Ὅσakis μᾶς κακολογῶσι δὲν πρέπει ν' ἀγανακτῶμεν, οὔτε εἰς ἀντικακολογίας νὰ καταφεύγωμεν, διότι δι' αὐτῶν θέ-

λομεν προκαλεῖ νέας καὶ ἴσως χειροτέρας καθ' ἡμῶν κακολογίας. Ἀλλὰ κακολογούμενοι πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν ἡσύχως καὶ ἀπαθῶς ἂν τῷ ὄντι ἔχωμεν τὰς ἐλλείψεις καὶ τὰς κακίας, τὰς ὁποίας μᾶς προσάπτουν· καὶ ἂν εὖ-ρωμεν ὅτι δυστυχῶς τὰς ἔχομεν, πρέπει νὰ προσπαθῶμεν ν' ἀποπλύνωμεν αὐτάς, ἀγανακτοῦντες οὐχὶ κατὰ τῶν κακολογούντων, ἀλλὰ καθ' ἡμῶν αὐτῶν. Μόνον τοιοῦτοτρόπως δυνάμεθα νὰ καταπαύσωμεν τὰς καθ' ἡμῶν κακολογίας, οὐχὶ δὲ ἀγανακτοῦντες καὶ ἀνθυβρίζοντες.

Ὁ μέγας ποιητὴς Ὅμηρος ὀρθότατα λέγει εἰς τὴν Ὀδύσσειάν του ὅτι αἱ δουλικαὶ ἡμέραι ἀφαιροῦν ἀπὸ τὸν δοῦλον τὸ ἥμισυ τῆς ἀρετῆς του.» «Ἡμισυ γὰρ τ' ἀρετῆς ἀποαίρνυται . . . δοῦλον ἡμαρ.»

Δὲν εἶναι λοιπὸν παράδοξον ἂν ἡ πολυχρόνιος δουλεία, αἱ καταπίσεις, αἱ ἀρπαγαί, αἱ ἀτιμώσεις, αἱ φυλακίσεις, αἱ στρεβλώσεις, καὶ αἱ σφαγαὶ ἀναγκάζωσι τινὰς νὰ καταφεύγωσι, καὶ βαθμηδὸν νὰ συνειθίζωσιν εἰς τὸ ψεῦδος, εἰς τὴν κολακείαν, εἰς τὴν κρυψίνοιαν, εἰς τὴν δολιότητα.

Ἄς προσπαθήσωμεν λοιπὸν, ἀντὶ ν' ἀγανακτῶμεν κατὰ τῶν κακολογούντων ἡμᾶς, νὰ ἐκριζώσωμεν, εἰ δυνατόν, τὰς αἰτίας τῶν ἐλαττωμάτων τούτων.

Ἄς μὴ μᾶς φαίνεται δὲ παράδοξον ἢ ἄδικον, φίλτατε Ἰωάννη, ἂν ἐξ αἰτίας ὀλίγων κατηγορῇται ὁλόκληρον τὸ ἔθνος.

Ὅλίγοι ἦσαν καὶ μεταξὺ τῶν προγόνων μας οἱ ἄριστοι ποιηταί, φιλόσοφοι, γλύπται, καὶ ἀρχιτέκτονες· ὀλίγοι οἱ Μιλτιάδαι, οἱ Λεωνίδαι, οἱ Θεμιστοκλείς, οἱ Κίμωνες, οἱ Ἐπαμεινώνδαι, καὶ οἱ μεγάλοι Ἀλέξανδροι· καὶ ὅμως

ἡ δόξα αὐτῶν τῶν ὀλίγων ἐπεχύθη ἐφ' ὅλου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· ὥστε ὁλόκληρος ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ φυλὴ ἐδοξάσθη καὶ θαυμάζεται διὰ τὴν ὥραίαν ποίησίν της, διὰ τὴν ὑψηλὴν φιλοσοφίαν της, διὰ τὴν ἀμίμητον καλλιτεχνίαν της, καὶ διὰ τὰ λαμπρὰ στρατιωτικὰ της ἔργα.

Ἄλλ' ἡ δόξα καὶ αἱ ἀρεταὶ τῶν προγόνων δὲν δύνανται δυστυχῶς νὰ καλύψωσι τὴν ἀδοξίαν καὶ τὰ ἐλαττώματα τῶν ἀπογόνων. Ἀπ' ἐναντίας ὅσον ἐνάρετοι, σοφοί, φιλόκαλοι, καὶ φιλοπάτριδες ἦσαν οἱ πρόγονοι, τόσῳ πλέον καταφανὴς καὶ ἀξιοκατάκριτος ἀποκαθίσταται ἡ διαφθορά, ἡ ἀπαιδευσία, ἡ ἀφιλοκαλία καὶ ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀδιαφορία τῶν ἀπογόνων.

Ὁ κακοήθης καὶ ἀμαθὴς υἱὸς πατρὸς ἐναρέτου καὶ παιδευμένου εἶναι ἀσυγκρίτως πλέον ἀξιοκατάκριτος παρὰ τὸν ἀμαθῆ καὶ κακοήθη υἱὸν ἀμαθοῦς καὶ κακοήθους πατρὸς.

Ὅσάκις λοιπὸν ἀκούωμεν κατηγορίας, ἃς μὴ προτείνωμεν πατραγαθίας πρὸς ἀντίκρουσιν αὐτῶν, ἀλλ' ἃς προσπαθῶμεν τὴν διόρθωσιν καὶ τὴν βελτίωσίν μας, ἀν αἱ κατηγορίαι ἔχωνται ἀληθείας.

Τοῦτο μᾶς συμβουλεύουν καὶ οἱ ἐνδοξοὶ πρόγονοί μας. Ἄς ἐκτελῶμεν δὲ τὰς συμβουλὰς των, ἃς μιμώμεθα τὰς καλὰς καὶ ἐναρέτους πράξεις των, καὶ τότε μόνον θέλομεν κατασταθῆ ἄξιοι ἀπόγονοί των, καὶ θέλομεν ἀποσωμώσει τὰς καθ' ἡμῶν κακολογίας.

Ο ΕΠΙΚΤΗΤΟΣ, Ο ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ, ΚΑΙ Ο ΠΛΑΤΩΝ.

Ὁ Ἐπίκτητος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ Γερροστάθης, γεννηθεὶς εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἦτο ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων

Στωϊκῶν φιλοσόφων τῆς Ἑλλάδος. Ὅτε δὲ ἠρωτήθη πῶς δύναται τις νὰ προφυλαχθῇ κατὰ τῶν κακολόγων, ἀπεκρίθη—*Ἐὰν διορθώωμεν τὰ σφάλματα, διὰ τὰ ὁποῖα μᾶς κακολογοῦν, ἢ καθ' ἡμῶν κακολογία βεβαίως θέλει παύσει.*

Ὁ Ἀναξίμανδρος ἐκ τῆς Μιλήτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς τῶν ἀρχαιοτέρων φιλοσόφων τῆς Ἰωνικῆς σχολῆς, ὅτε τις εἶπε πρὸς αὐτὸν ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ παιδία γελῶσιν, ὁσάκις τὸν ἀκούωσι ψάλλοντα, ἀντὶ νὰ θυμώσῃ, ἀπεκρίθη—*Λοιπὸν διὰ τὰ μὴ γίνωμαι γελοῖος, πρέπει νὰ μάθω νὰ ψάλλω καλλίτερα.*

Ὁ δὲ Πλάτων, ὁ Ἀθηναῖος, ἀκούσας ὅτι ἔχει πολλοὺς ἐχθροὺς κακολογοῦντας αὐτόν, «*Θέλω φροντίσει, εἶπε, νὰ καταστήσω τὴν διαγωγὴν μου τοιαύτην, ὥστε οὐδεὶς νὰ μὴ πιστεύῃ τὰς κακολογίας τῶν ἐχθρῶν μου.*» Ὅσάκις δὲ παρετήρει εἰς ἄλλους ἐλάττωμά τι ἢ σφάλμα, ἀντὶ νὰ κακολογῇ αὐτούς, ἐπρωτίμα νὰ ἐξετάζῃ μήπως καὶ αὐτὸς ὑπόκειται εἰς τὸ ἴδιον σφάλμα ἢ ἐλάττωμα, ὅπως διορθώσῃ αὐτό.

Ο ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΘΗΝΑΙΟΙ ΡΗΤΟΡΕΣ.

Ὁ Φίλιππος, ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ἔλεγεν ὅτι ἦτο εὐγνώμων πρὸς τοὺς κακολογοῦντας αὐτὸν ῥήτορας τῶν Ἀθηνῶν, διότι ἔνεκεν αὐτῶν ἐπροσπάθησε νὰ βελτιώσῃ καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς πράξεις του, ὅπως διὰ τῆς καλῆς διαγωγῆς του ἀποδεικνύῃ αὐτοὺς ψευδομένους καὶ ἀναξίους πίστεως.

Ἡ ἰσχυροτέρα ἀσπίς κατὰ τῶν βελῶν τῆς κακολογίας, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, εἶναι, παιδία μου, ἢ καθαρά

συνείδησις. Ἡ κακολογία, ἡ διαβολή, ἡ συκοφαντία κατὰ τῶν ἐχόντων τὴν συνείδησίν των καθαρὰν, ὁμοιάζουν καπνὸν μαῦρον, ἀμαυρόνοντα πρὸς ὥραν ἀδάμαντα λαμπρόν, τοῦ ὁποίου ὅμως ἡ λαμπρότης διὰ μικρᾶς τριβῆς ἐπανέρχεται ζωηρότερα.

Οἱ σπινθῆρες τῆς κακολογίας, τῆς διαβολῆς, τῆς συκοφαντίας εὐκόλως σβύνονται, ἂν διὰ τῆς κακῆς διαγωγῆς μας δὲν φουῶμεν καὶ δὲν ἐξάπτωμεν αὐτοὺς εἰς πυρκαϊάν.

Ὁ συμμαθητὴς μας Ἀθανάσιος παρετήρησε τότε ὅτι, ἐὰν ἡ κακολογία συντελῇ εἰς τὴν βελτίωσίν μας, δὲν βλάπτει, ἀλλ' ὠφελεῖ καὶ ἐπομένως ὅτι οἱ κακολογοῦντες δὲν εἶναι ἀξιοκατάκριτοι, ἀλλ' ἀξιάπεινοι.

— Καὶ τὰ ἱατρικά, ἀπεκρίθη ὁ γέρον, συντελοῦν εἰς τὴν υγιάν, καὶ ὅμως τὰ ἀποστρεφόμεθα, φίλε Ἀθανάσιε, ὡς πικρὰ καὶ ἀπδέστατα. Τοιοῦτοτρόπως ἀποστρεφόμεθα καὶ τοὺς κακολόγους, ἂν καὶ οἱ κακολογούμενοι δύνανται ἐνίοτε νὰ διορθώθωσι καὶ ὠφεληθῶσιν ἐξ αὐτῶν.

Οἱ κακολογοῦντες ὅμως δὲν κακολογοῦν διὰ νὰ ὠφελήσωσιν, ἀλλὰ διὰ νὰ βλάψωσιν, ἢ διότι εὐρίσκουν εὐχάριστον ἐν τῇ κακολογίᾳ των.

Ἐκτὸς τούτου ὁ συνειθίσας εἰς τὸ ἐλεύθεριον τῆς κακολογίας ἐλάττωμα δὲν περιορίζεται εἰς τὴν ἀπαθῆ κατάκρισιν τῶν ἀληθῶν σφαλμάτων, ἀλλὰ πολλάκις προσβάλλει ἀδίκως τὴν τιμὴν καὶ τὴν ὑπόληψιν τῶν ἄλλων ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν. Πολλοὶ δὲ δυστυχῶς πιστεύουν τὰς κακολογίας ἀνεξετάστως, καὶ ὁ κακολογούμενος οὕτω θυσιάζεται πρὶν μάθῃ ὅτι ἐκακολογήθη, ἢ πρὶν προφθάσῃ ν' ἀποδείξῃ τὸ ψεῦδος τῆς κατ' αὐτοῦ κακολογίας.

Ἄλλὰ καὶ ἑαυτοὺς πολλάκις καταστρέφουν οἱ κακολογούντες τοὺς ἄλλους· διότι πάντες ἀποστρέφονται αὐτούς. Ἐνίοτε δὲ οἱ κακολογούμενοι, ὄντες εὐερέθιστοι καὶ ἐκδικητικοί, καταφεύγουν εἰς ἀντικακολογίας, εἰς ὕβρεις, εἰς ξυλοκοπήματα, εἰς πληγώσεις, καὶ εἰς φόνους κατὰ τῶν κακολογούντων αὐτούς.

Ὅτε ὁ Γεροστάθης ἐτελείονε τοὺς ἀνωτέρω λόγους, ὁ Κωνσταντίνος, ὅστις εἶχεν ὁδηγήσει τὸν βωβὸν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γεροστάθου, ἐπανῆλθεν εἰς τὴν συνοδίαν μας. Ὁ γέρων δὲ τότε μᾶς προσεκάλεσε νὰ καθίσωμεν ὑπὸ τὴν σκιὰν μεγάλης πλατάνου, καὶ μᾶς διηγήθη τὸ ἐξῆς.

Ο ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΙ Η ΚΟΡΑΛΙΑ.

Ἐμπορὸς τις εὐκατάστατος, συστημένος πρὸ χρόνων εἰς Τεργέστην, ὑποπέσας εἰς ἀλλεπάλληλα δυστυχήματα, ἐπὶ τέλους ἐπτώχευσε, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέθανεν, ἀφῆσας εἰς ἄκραν πενίαν χήραν φιλάσθενον, υἱὸν εἰκοσάετη, ὀνομαζόμενον Δημήτριον, καὶ τέσσαρα ἀνήλικα τέκνα.

Ἄλλ' ἐὰν τὰ χρήματα χάνωνται, τὰ δὲ κτήματα καταστρέφονται, ἡ παιδεία ὅμως καὶ ἡ καλὴ ἀνατροφὴ διασώζονται πρὸς παρηγορίαν τῶν δυστυχούντων.

Ὁ Δημήτριος, ἂν καὶ ἔμεινεν ἄνευ τινὸς πατρικῆς περιουσίας, εἶχεν ὅμως λάβει παρὰ τοῦ καλοῦ πατρὸς του καὶ ἀνατροφὴν καλὴν τῆς καρδίας του, καὶ παιδείαν τοῦ νοός του, εὐδοκιμήσας ἰδίως εἰς τὴν Μουσικὴν, καὶ εἰς τὴν σπουδὴν τῶν Εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν.

Ὅτε λοιπόν, ἀποθανόντος τοῦ πατρὸς του, εἶδε τὴν ἀπελπισίαν τῆς δυστυχοῦς μητρὸς του, παρεκάλει αὐτὴν νὰ μὴ λυπῆται, λέγων ὅτι ἐσχόπευε νὰ μετέλθῃ τὸ δι-

δασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἐκ τοῦ ὁποίου ἤλπιζε νὰ προσπορίζηται τὰ ἀναγκαῖα πρὸς διατήρησιν καὶ τῆς καλῆς τοῦ μητρὸς, καὶ τῶν φιλότατων τοῦ ἀδελφῶν.

Ἐντὸς ὀλίγου προσεκλήθη τῷ ὄντι ὑπὸ τινος τῶν πρώτων οἰκογενειῶν τῆς Τεργέστης, ὅπως δίδῃ μαθήματα τῆς Μουσικῆς καὶ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης εἰς τὴν θυγάτέρα των Ἀσπασίαν.

Ἀκολούθως δὲ πρόσεκλήθη ὡς διδάσκαλος καὶ ὑπὸ ἄλλων καὶ οὕτως ἡ εὐγενὴς ἐπιθυμία τοῦ Δημητρίου ἐξέπληρώθη, διότι κατώρθωσε διὰ τῶν μαθημάτων του νὰ διατηρῇ ἐν ἀνέσει καὶ τὴν φιλάσθενον μητέρα του καὶ τοὺς ἀνήλικας ἀδελφούς του.

Ἄλλ' ἡ εὐχαρίστησις αὕτη τοῦ Δημητρίου καὶ τῆς οἰκογενείας του δὲν διήρκεσε δυστυχῶς ἐπὶ πολὺ, ἕνεκα τῆς κακολογίας φλυαρίου τινὸς νέας, ὀνομαζομένης Κοραλίας.

Ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἐλαττωμάτων τῆς γλώσσης εἶναι καὶ ἡ φλυαρία, ἐπεὶδὴ ὁ φλύαρος καὶ ἀπεχθὴς ἀποκαθίσταται, κατακουράζων τοὺς ἀκροατάς του, καὶ ἀνοησίας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον λέγει, διότι ὁ νοῦς του δὲν δύναται νὰ προφθάσῃ τὴν ταχύτητα τῆς γλώσσης του. Καθὼς δὲ ὅσω ἐλαφρότερον εἶναι τὸ φορτίον, τόσω ταχύτερα τρέχει ὁ ἵππος, τοιοῦτοτρόπως ὅσω περισσότερον τρέχει ἡ γλῶσσα, τόσω ἐλαφρότερα καὶ ἀνοητότερα εἶναι τὰ λεγόμενα παρ' αὐτῆς.

Οἱ φλύαροι διὰ νὰ δίδωσι τροφὴν εἰς τὴν γλωσσάγιαν των καταφεύγουν προσέτι καὶ εἰς ψευδολογίας, καὶ εἰς κακολογίας, καὶ εἰς ἐμπαιγμούς.

Ἡ Κοραλία δὲν ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ὠραιότερος στολισμὸς τῶν νεανίδων εἶναι ἡ σεμνὴ σιωπὴ, ὅθεν καὶ φλύαρος καὶ

κακολόγος ἦτο. Ἡ δὲ γλῶσσά της ἔχαιρε μόνον ὁσάκις ἡ Κοραλία ἐκοιμᾶτο, διότι τότε μόνον ἄφινε τὴν γλῶσσαν της ἥσυχον καὶ ἀτάραχον

Πολλὰ ὀλίγαι κυρίαι τῆς Τεργέστης, καὶ αὐταὶ πολλὰ σπανίως, ἐπεσκέπτοντο τὴν Κοραλίαν, διότι καὶ τὴν φλυαρίαν της ἐφοβοῦντο, καὶ τὴν κακολογίαν της ἀπεστρέφοντο. Ἄλλ' ἡ Κοραλία, μὴ ὑποφέρουσα νὰ μένῃ μόνη καὶ σιωπηλή, καθ' ἡμέραν ἐξήρχετο εἰς ἐπισκέψεις, διὰ νὰ εὕρισκῃ καὶ ἀφορμὰς καὶ ἀκροατὰς τῆς πολυλογίας καὶ τῆς κακολογίας της.

Ὅτε ὁ Δημήτριος ἀνέλαβε τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἡ Κοραλία ἐχάρη, διότι τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐπρόσφερε νέαν ὕλην εἰς τὴν ἀκούραστον γλῶσσάν της. Ἐκτοτε, περιφερομένη κατὰ τὸ σύνθηρες ἀπὸ οἰκίας εἰς οἰκίαν, περὶ τοῦ Δημητρίου καὶ περὶ τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ ἐξηκολούθει πολυλογουσα.

— Πῶς ἀποφασίζετε νὰ δέχησθε τὸν Δημήτριον εἰς τὰς οἰκίας σας, ἔλεγε μεταξὺ τῶν ἄλλων ἡ Κοραλία· γνωρίζω πολὺ καλὰ ὅτι εἶναι μέθυσος· τὸν εἶδον νὰ ῥοφᾷ τὸ ῥακίον μὲ πολλὴν ὀρεξίν· ἀντὶ δὲ νὰ ἐξοδεύῃ τὰ μηνιαία, τὰ ὁποῖα τῷ δίδετε, πρὸς περίθαλψιν τῆς οἰογενείας του, αὐτὸς βεβαίως τὰ ἐξοδεύει εἰς τὰ καπνητεία. Πρέπει δὲ νὰ ἦναι καὶ πολὺ ἀσυνείδητος, διότι διδάσκει Μουσικὴν καὶ Γαλλικά, ἐνῶ οὔτε Μουσικὴν οὔτε Γαλλικά γνωρίζει. Ἐξεύρω ὅτι ἔχει φίλους ἕνα Μουσικὸν καὶ ἕνα Γάλλον, οἱ ὁποῖοι τῷ προετοιμάζουν βεβαίως τὰ ἄθλια μαθήματα, τὰ ὁποῖα παραδίδει. Τὸν ἤκουσα ἡμέραν τινα νὰ ὀμιλῇ Γαλλικά· ὁ Θεὸς νὰ τὰ κάμῃ Γαλλικά! Ἐξεκαρδίσθην ἀκούουσα τὴν ἀθλιεστάτην καὶ γελοίαν προ-

φορὰν τῶν Γαλλικῶν του. Ὁ Δημήτριος, ἐπρόσθετεν ἡ Κοραλία, ἐλπίζει νὰ νυμφευθῇ τὴν Ἀσπασίαν· τὸ ἐνόησα ἀπὸ διαφόρους λόγους, τοὺς ὁποίους περὶ αὐτῆς με εἶπεν· ἀπορῶ δὲ πῶς οἱ γονεῖς τῆς Ἀσπασίας τὸν δέχονται εἰς τὴν οἰκίαν τῶν τοιοῦτος γαμβρὸς βεβαίως δὲν προξενεῖ πολλὴν τιμὴν.

Τοιαῦτα καὶ ἄλλα πολλὰ ἐφλυάρει ἡ Κοραλία, μὴδὲν προσωπικὸν πάθος ἢ ἔχθραν ἔχουσα κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ Δημητρίου, ἀλλὰ παρασυρομένη ἀπὸ τὴν κακίστην ἔξιν τῆς φλυαρίας καὶ κακολογίας. Δὲν ἤργησαν δὲ ταῦτα πάντα, διαδιδόμενα ἀπὸ γυναικεῖον εἰς γυναικεῖον στόμα, νὰ φθάσωσι καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τῆς μητρὸς τῆς νέας Ἀσπασίας, ἥτις, ὑπερήφανος καὶ ὀργίλη, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ποία ἦτο ἡ πηγὴ τῶν τοιούτων κακολογιῶν, ἀμέσως ἀνήγγειλε τῷ Δημητρίῳ ὅτι τοῦ λοιποῦ ἡ θυγάτηρ τῆς δὲν θέλει λαμβάνει μαθήματα παρ' αὐτοῦ. Τὸ παράδειγμά τῆς δὲ ἔσπευσαν ν' ἀκολουθήσωσι καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ κυρίαι, τῶν ὁποίων τὰ τέκνα ἐδίδασκεν ὁ δυστυχὴς Δημήτριος.

Ἐξαιφνης λοιπὸν ὁ Δημήτριος βλέπει ἑαυτὸν ἄνευ μαθητῶν καὶ ἄνευ χρημάτων πρὸς περίθαλψιν τῆς οἰκογενείας του. Βαθυτάτη δὲ μελαγχολία διαδέχεται τὴν πρότεραν εὐχαρίστησίν του, καθ' ὅσον μάλιστα δὲν ἐγνώριζεν ὁ δυστυχὴς τὴν αἰτίαν τῆς τοιαύτης αἰφνιδίας καὶ ταυτοχρόνου ἐγκαταλείψεώς του παρ' ὅλων τῶν μαθητῶν του.

Ἡ φιλάσθενος μήτηρ του συμμερίζεται τὴν μελαγχολίαν τοῦ υἱοῦ τῆς, ἀπελπίζεται, κλαίει, χάνει τὸν ὕπνον τῆς, καὶ ἐντὸς ὀλίγου μεταβαίνει εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν, συσταίνουσα διὰ τῶν τελευταίων λόγων καὶ βλεμμάτων

της εἰς τὴν ἀγάπην καὶ προστασίαν τοῦ Δημητρίου τὰ ἀνήλικα τέκνα της.

Ἀπερίγραπτος ἦτο τότε ἡ λύπη τοῦ Δημητρίου· ἀλλ' ἐν τῷ μέσῳ τῆς θλίψεώς του οὐδὲ μίαν ττιγμὴν ἔπαυσε περιποιούμενος τοὺς μικροὺς ἀδελφούς του, προσπαθὼν συγχρόνως νὰ εὕρῃ νέον τινὰ πόρον ζωῆς, καὶ ἐξετάζων νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν τῆς δυστυχίας του. Ἐχων δὲ καθαρὰν τὴν καρδίαν, ἤλπιζε πάντοτε εἰς τὸν πολυεὐσπλαγχνον Θεόν, καὶ αἱ ἐλπίδες του δὲν ἐψεύσθησαν.

Επληροφόρηθη ἐπὶ τέλους ὅτι αἰτία τῆς δυστυχίας του ἦτο ἡ κακολογία τῆς φλυαροῦ Κοραλίας, διότι αὐτὴ εἶχε διαδώσει ὅτι ἦτο μέθυσος καὶ ἀμαθής, καὶ ὅτι δῆθεν ἐκαυχάτο ὡς μελλόνυμφος τῆς Ἀσπασίας.

Ἡ δυστυχία τοῦ Δημητρίου ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων τοῦ Ἰσοκράτους *«φοβοῦ τὰς διαβολὰς καὶ ψευδεῖς ᾧσιν.»* Καὶ αἱ κατηγορίαι τῆς Κοραλίας ἀπεδείχθησαν ἐπὶ τέλους ψευδέσταται, διότι ἀνεφάνη ὅτι ὁ Δημήτριος οὐδέποτε ἠγάπησε τὸ κρασίον, καὶ ὅτι πάντοτε ἀπεστράφη τὰ πνευματώδη ποτά· ὅτι δὲ μίαν καὶ μόνην φορὰν, πάσχων σφοδρὸν κωλικόπονον, κατὰ συμβουλήν φίλου του, ἔπιεν ὀλίγον ραχίον, τὸ ὁποῖον τὸν ὠφέλησε· τοῦτο δὲ ἰδοῦσα ἡ Κοραλία ἔπλασεν ἀμέσως ἥτι ἦτο μέθυσος.

Ἀπεδείχθη ἐπίσης ὅτι ὁ Μουσικὸς καὶ ὁ Γάλλος ἦσαν φίλοι του, τοὺς ὁποίους συνανεστρέφετο, οὐχὶ διὰ νὰ τῷ προετοιμάζωσι τὰ μαθήματά του, ἀλλὰ διὰ νὰ τελειοποιῇται ἐκ τῆς συναναστροφῆς των, διότι καὶ τὴν Μουσικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν πολὺ καλὰ ἐγνώριζεν.

Ἦναγκάσθη δὲ ἡ ἀπερίσκεπτος Κοραλία νὰ ὁμολογή-

ση ἐνώπιον διαφόρων ἀξιοτίμων ὑποκειμένων ὅτι οὐδὲν ἄλλο περὶ τῆς Ἀσπασίας εἶχεν εἰπεῖ πρὸς αὐτὴν ὁ Δημήτριος, παρ' ὅτι εἶναι νέα ἔχουσα καλλίστην ἀντροπὴν, ὅτι προοδεύει εἰς τὰς σπουδὰς τῆς, ὅτι ἔχει καρδίαν ἀγαθὴν, καὶ ὅτι βεβαίως θέλει καταστήσει εὐτυχῇ τὸν μέλλοντα σύζυγόν τῆς.

Ταῦτα πάντα οἱ φίλοι τοῦ Δημητρίου ἐκοινοποίησαν ἀμέσως εἰς Τεργέστην. Γενικὴ κατακραυγὴ καὶ ἀγανάκτησις ἐγεννήθη τότε κατὰ τῆς κακολόγου Κοραλίας, γενικὴ δὲ συμπάθεια ἀνεφάνη καθ' ὅλην τὴν πόλιν ὑπὲρ τοῦ ἀδίκου θύματος τῆς.

Ἐμπορος λοιπὸν πλούσιος ἐζήτησεν ὡς γραμματεὰ τοῦ ἐμπορικοῦ τοῦ καταστήματος τὸν καλὸν καγαθὸν Δημήτριον. Διὰ τῆς τιμιότητος δέ, τῆς ἐπιμελείας, καὶ τῆς ἱκανότητός του, τόσον προώδευσεν εἰς τὴν εὐνοίαν τοῦ ἐμπόρου, ὥστε μετὰ τινα χρόνον καὶ γαμβρός του, καὶ κληρονόμος τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀποκατέστη.

Ἀλλ' ἡ Κοραλία, μισημένη καὶ ἐγκαταλελειμμένη παρὰ πάντων, ἀφοῦ ἐξώδευσε τὴν μικρὰν πατρικὴν τῆς περιουσίαν, ἔμεινεν ἄπορος καὶ δυστυχής. Κλαίουσα δὲ καὶ μετаноῦσα, διότι διὰ τῆς γλώσσης τῆς καὶ ἑαυτὴν κατέστρεψε, καὶ τὴν μητέρα τοῦ Δημητρίου ἐθανάτωσε, καὶ τὸν Δημήτριον εἶχε δυστυχῆσει, κατήντησε τόσον μελαγχολικὴ καὶ σιωπηλή, ὥστε πολλοὶ τὴν ἐξελάμβανον ὡς βωβὴν.

Ὁ ἀμνησίκακος ὅμως Δημήτριος, πληροφορηθεὶς τὴν δυστυχίαν τῆς, καὶ συγχρόνως τὴν μετάνοιάν τῆς, εὐσπλαγχνίσθη καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ὑπὸ τὴν προστασίαν του.

Τὴν ἱστορίαν αὐτήν, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, παρὰ τοῦ ἰδίου Δημητρίου, ὅστις σήμερον, ὦν εὐκατάστατος καὶ εὐυπόληπτος, ζῇ εἰς Τεργέστην ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀξιοτίμου οἰκογενείας του, ἔχων ἀποκαταστημένους ἔκριστα καὶ ὅλους τοὺς μικροτέρους ἀδελφούς του.

Ἦτο πρώτη Μαρτίου, ὅτε ὑπῆγα εἰς τὸ γραφεῖόν του διὰ νὰ τὸν ἀποχαιρετίσω, μεταβαίνων εἰς τὴν πατρίδα· ἐκεῖ εἶδον εἰσερχομένην μετὰ πολλῆς συστολῆς γυναῖκα μαυροφορεμένην· ἐρωτήσας δὲ περὶ αὐτῆς τὸν ἀγαθὸν Δημήτριον, ἔμαθον παρ' αὐτοῦ ὅτι ἐκίνη ἦτο ἡ δυστυχὴς Κοραλία, ἥτις ἤρχετο εἰς τὸ γραφεῖόν του κατὰ μῆνα, διὰ νὰ λαμβάνῃ τὴν μηνιαίαν περίθαλψίν της.

Μετὰ τὴν διήγησιν ταύτην ὁ Γεροστάθης, παρατηρήσας τὸν ἥλιον καὶ τὸ ὥρολόγιόν του, μᾶς εἶπεν ὅτι ἦτο ὥρα νὰ ἐπιστρέψωμεν, ἡμεῖς μὲν διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὸ σχολεῖον, αὐτὸς δὲ διὰ νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ βωβοῦ, ὅστις τὸν ἐπερίμενεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐνῷ δὲ ἐπεστρέφομεν, ὁ Ἀθανάσιος, πλησιάσας τὸν Γεροστάθην, εἶπε—Πολὺ παράδοξον μ' ἐφάνη ν' ἀκούσω ὅτι ὁ Δημήτριος, ὅστις, ὡς μᾶς εἶπετε, εἶχε καλὴν ἀνατροφήν, κατήντησεν εἰς τόσους ἐπαίνους τοῦ ἑαυτοῦ του, διηγούμενος τὴν ἱστορίαν του, διότι ἐξ αὐτῆς ἀναφαίνεται καὶ καλὸς υἱός, καὶ καλὸς ἀδελφός, καὶ πεπαιδευμένος, καὶ ἐπιμελής, καὶ ἀμνησίκκακος, καὶ ἐλεήμων.

—Ὁ βεβαίως, ἀπεκρίθη ὁ Γεροστάθης, ἂν ὁ Δημήτριος ἦτο τόσον περιαντολόγος, ὥστε νὰ σωρεύσῃ τόσους ἐπαίνους ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἤθελον τὸν ἀποστραφῇ, καὶ ἀντὶ νὰ τὸν συστήσω εἰς τὴν ἀγάπην καὶ εἰς τὸν σεβασμόν σας, ἤθελον σᾶς παρουσιάσει αὐτὸν ὡς τύπον πρ

ριαυτολογίας, τὴν ὁποίαν πᾶς φρόνιμος πρέπει ν' ἀποφρεύῃ, διὰ νὰ μὴ γίνηται καὶ γελοῖος καὶ μισητός.

Ἄλλ' ὁ Δημήτριος, φίλε Ἀθανάσιε, μόνον ξηρὰ τὰ περιστατικά τοῦ βίου του μοὶ διηγήθη μὲ πολλὴν ἀφέλειαν καὶ μετριοφροσύνην. Τὰ περιστατικά ὅμως ἦσαν τοιαῦτα, ὥστε, διηγούμενος ἐγὼ αὐτά, δὲν ἠδυνήθην νὰ μὴ προσθέσω τοὺς δικαίους ὑπὲρ τοῦ Δημητρίου ἐπαίνους.

Ὁ καυχώμενος καὶ ὁ ἐπαινῶν ἑαυτὸν βεβαίως δεικνύει ὅτι δὲν ἔχει ἀρκετὴν κρίσιν· ἀλλ' ὁ Δημήτριος ἐκ νεότητός του ἀπέδειξε πολλὴν φρόνησιν, καὶ ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴν τοῦ Αἰσώπου, εἶχε πάντοτε ἔμπροσθεν, καὶ οὐχὶ ὀπισθεν, τὸν σάκκον τῶν ἐλαττωμάτων του, διὰ νὰ βλέπῃ καὶ διορθῇ αὐτά, καὶ διὰ νὰ μὴ παρεκτρέπηται εἰς περικυτολογίας, λησμονῶν αὐτά· εἰς δὲ τὸν ὀπισθεν σάκκον ἔθετε τὰ σφάλματα τῶν ἄλλων, διὰ νὰ μὴ τὰ βλέπῃ, καὶ λαμβάνῃ οὕτως ἀφορμὰς πρὸς περιγελῶν καὶ κακολογίαν. Ἄλλ' οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων πράττουν δυστυχῶς τὸ ἐναντίον.

Ο ΚΥΡ ΑΛΕΞΗΣ.

Ὅτε ἐπλησιάζομεν εἰς τὴν κωμόπολιν, ἀπηντήσαμεν τὸν Κύρ Ἀλέξην, καθήμενον ἐπὶ ὄνου, φορτωμένου ὄρνιθας, καὶ παρακολουθούμενον ὑπὸ τοῦ ὀνηλάτου.

— ὦρα καλὴ Κύρ Ἀλέξη; εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Γεροστάθης.— Ὑπάγω εἰς Ἰωάννινα, ἀπεκρίθη ὁ Κύρ Ἀλέξης, διὰ νὰ διαλύσω ἐκεῖ τὰς διαφοράς, τὰς ὁποίας μετὰ τῶν γειτόνων μου ἔχω, διότι δὲν ἠμπόρεσα νὰ τοὺς καταπαί-
σω περὶ τῶν δικαίων μου... — Ἐνῶ δὲ ἡτοιμάζετο ν' ἀρ-
χίσῃ ὁ Κύρ Ἀλέξης τὴν διήγησιν τῶν φιλονεικιῶν, τὰς

δποίας μετὰ τῶν γειτόνων του εἶχεν, ὁ Γεροστάθης ψυχθήτη εἰς αὐτὸν καλὸν κατευόδιον καὶ καλὰ τέλη, καὶ τὸν ἀπεχαιρέτισε.

Στραφεὶς δὲ μετ' ὀλίγον πρὸς ἡμᾶς ὁ ἀγαθὸς γέρων εἶπεν—'Ἐλησμώνησα νὰ εὐχηθῶ εἰς τὸν Κύρ 'Αλέξην νὰ μὴ καταντήσῃ εἰς φιλονεικίας καὶ μὲ τὸν ἀγωγιάτην του περὶ τῆς σκιάς τοῦ ὄνου του, καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ ἀρχαῖος 'Αθηναῖος, ὅστις, ταξειδεύων ἐν καιρῷ θέρους, ἐφιλονεῖκει μὲ τὸν ὀνηλάτην του ἂν ἡ σκιά τοῦ ὄνου ἀνῆκεν εἰς αὐτὸν ἢ εἰς τὸν ὀνηλάτην.

Οἱ βωβοί, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρων, εἶναι ἐλευθεροὶ καὶ τοῦ ἐλαττώματος τούτου τῆς φιλονεικίας, τὸ ὅποιον καὶ ἀπεχθεῖς μᾶς καθιστᾷ, καὶ εἰς κινδύνους μᾶς ἐκθέτει, καὶ γελοίους πολλάκις μᾶς ἀναδεικνύει.

"Ὅσοι ὑπόκεινται εἰς τὸ πάθος τῆς *φιλονεικίας* ἀποδεικνύουν ὅτι ἔχουν καὶ τὸ ἐλάττωμα τοῦ πείσματος, τὸ ὅποιον, ὡς ἄλλοτε σᾶς εἶπον, εἶναι ἐλάττωμα ἴδιον τῶν ὄνων, καὶ οὐχὶ τῶν καλῶς ἀνατετραμμένων ἀνθρώπων. Οἱ φρόνιμοι ἐξεύρουν ὅτι ὡς ἄνθρωποι δύνανται νὰ σφάλλωσιν' ἐπομένως δὲν φιλονεικοῦν ἐπιμένοντες πεισματωδῶς εἰς τὰς ἰδέας των, διότι δυνατόν νὰ ᾔναι καὶ λανθασμέναι.

Εἶναι οἷσις, ἡ ψευδοφιλοτιμία ἀξιοκατάκριτος, τὸ νὰ θεωρῇ τις τὰς κρίσεις του ἀλανθάζους, καὶ φιλονεικῶν νὰ ἐπιμένη εἰς αὐτάς, ἀποκρούων πεισματωδῶς τὰς τῶν ἄλλων.

Τὸ καταλληλότερον ὄπλον κατὰ τῆς φιλονεικίας εἶναι ἡ *σιωπή*, οὐδέποτε δὲ ἡ *ἀντιλογία*, διότι αὕτη οὐδὲν ἄλλο κατορθώνει παρὰ νὰ δίδῃ τροφήν εἰς τὸ ἀνόητον πάθος τῶν ἀγαπώντων τὴν πεισματώδη φιλονεικίαν.

Ἄς ἀποφεύγωμεν λοιπὸν τὰς φιλονεικίας καὶ τὰς ἀντιλογίας, καὶ ἃς προσπαθῶμεν νὰ εἴμεθα συμβιβαστικοὶ καὶ εἰρηνικοὶ πρὸς πάντας κατὰ τὰς παραγγελίας τοῦ Εὐαγγελίου.

Ὁ Κύρ Ἀλέξης, ἂν ἐσυμβίβαζε τὰς διαφορὰς του φιλικῶς καὶ εἰρηνικῶς, ἤθελεν εἶσθαι βεβαίως καὶ Χριστιανὸς ἀληθής, καὶ ἄνθρωπος φρονιμώτερος. Ἀλλὰ, ἐπιμένων εἰς φιλονεικίας καὶ κρισολογίας, καὶ τὴν θεῖαν ἐντολὴν παραβιάζει, καὶ τοὺς γείτονάς του θέλει καταστήσει ἐχθρούς του, καὶ τὸν καιρὸν του θέλει χάσει, καὶ τὰς τακτικὰς ὑποθέσεις του θέλει παραμελήσει, καὶ τὰ χρήματά του θέλει ἐξοδεύσει, καὶ τὰς ὀρνιθὰς του θέλει στερηθῇ, καὶ ἐπὶ τέλους ἴσως δὲν κατορθώσῃ τίποτε.

— Ἐγὼ ἐξεύρω, εἶπε τότε ὁ Πέτρος, ὅτι ὁ Κύρ Ἀλέξης θέλει κατορθώσῃ τοὺς σκοποὺς του εἰς Ἰωάννινα διότι μίαν ἡμέραν ὁ πατὴρ μου τὸν ἐσυμβούλευε νὰ συμβιβασθῇ καὶ νὰ μὴ τρέχῃ εἰς Ἰωάννινα, ἐπειδὴ αἱ ἀπειτήσεις του εἶναι προφανῶς ἄδικοι· ἐκεῖνος δέ, πλησιάσας τὸ στόμα του εἰς τὸ αὐτίον τοῦ πατρὸς μου, τῷ εἶπε κρυφίως ὅτι δίδων εἰς τινὰ Τοῦρκον, ἰσχυρὸν τῶν Ἰωαννίνων, χίλια γρόσια, εἶναι βέβαιος ὅτι οἱ γείτονές του καταδικάζονται. Αὐτὰ τὰ εἶπε μυστικὰ· ἀλλ' ἐγὼ τὰ ἤκουσα· ὁ δὲ πατὴρ μου τὸν ἐπέπληξε τότε ἔτι περισσότερον.

Ὁ Γεροστάθης, ἐνόσφῃ ἔλεγεν αὐτὰ ὁ Πέτρος, ἐσκυθρώπαζεν ὅτε δὲ ἐτελείωσεν, εἶπε πρὸς αὐτὸν μὲ ὕψος σοβαρόν.

— Ὅσον ἀξιέπαινος εἶναι ὁ πατὴρ σου, ὅστις, ὥς καλὸς ἱερεὺς καὶ ὥς ἀληθὴς Χριστιανός, ἐσυμβούλευσε συμ-

βιβασμὸν καὶ εἰρήνην, καὶ ἐπέπληξε τὸν Κύρ Ἀλέξην διὰ τοὺς αἰσχροὺς σκοποὺς τῆς δωροδοκίας, ἄλλο τόσον ἀξιοκατάκριτος εἶσαι σύ, φίλε Πέτρε, ὅστις καὶ τὴν κρυφομιλίαν ἐπροσπάθησας ν' ἀκούσης, καὶ τὸ μυστικόν, τὸ ὁποῖον ἤκουσας, ἠθέλησας σήμερον νὰ προδώσης.

Ἡ περιέργεια εἶναι ἀξιεπίαινος δόκιμος πρόκειται νὰ μάθωμεν πράγματα ὠφέλιμα καὶ σπουδαῖα· ἀλλ' δόκιμος οὐδένα τοιοῦτον σκοπὸν ἔχει, εἶναι ἀξιόμειμπος καὶ ὀχληρὰ πολυπραγμοσύνη. Καταντᾷ δὲ κακοήθεια μεγίστη, δόκιμος προσπαθεῖ τις ν' ἀκούσῃ ἢ νὰ μάθῃ τὰ μυστικά τῶν ἄλλων ἐναντίον τῆς θελήσεώς των. Οἱ τοιοῦτοι λέγονται ὠτακουσταί, ὀλίγον διαφέροντες ἀπὸ τοὺς κλέπτας, διότι καὶ αὐτοὶ κρυφίως κλέπτουν τὰ μυστικά σου, ὡς οἱ κλέπται τὴν περιουσίαν σου.

Ἀλλ' ἡ προσδοκία τῶν μυστικῶν εἶναι βεβαίως ἐν τῷ αἰσχυρότερον γλωσσικῶν ἐλαττωμάτων. Ἀποφεύγετε λοιπὸν καὶ τοῦτο, καθὼς καὶ πᾶν ἄλλο γλωσσικὸν ἐλάττωμα. Ὁ νοὺς καὶ ἡ ἀρετὴ αἱ ὁδηγῶσι πάντοτε καὶ τὴν γλῶσσαν καὶ τὰς πράξεις σας· ἀλλέως εὐτυχεῖς οἱ βωβοί!

Εἴχομεν ἤδη φθάσει εἰς τὴν κωμόπολιν, ὅτε ὁ Γεροστάθης μᾶς ἔλεγε τὰ ἀνωτέρω. Καὶ αὐτὸς μὲν τότε μᾶς ἀπεχαιρέτισε, διευθυνθεὶς εἰς τὴν οἰκίαν του· ἡμεῖς δὲ παρηγοροῦντες τὸν φίλον μας Πέτρον, καταλυπημένον καὶ κατακόκκινον ὄντα, ὑπήγαμεν εἰς τὸ σχολεῖον.

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΜΑΘΗΜΑ.

Ὅποια παράδοξος σύμπτωσις! τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα τῆς ἡμέρας ἐκείνης διελάμβανε διάφορα Ἑλληνικά ῥητά, τὰ ὁποῖα ἐπεβεβαίουν ὅσα περὶ τῶν γλωσσικῶν ἐλαττω-

μάτων κατὰ τὸν πρωϊνὸν περίπατον μᾶς εἶχεν εἰπεῖ ὁ γέρον. Ἴσως ὁ Γεροστάθης, διευθυνόμενος εἰς τὴν οἰκίαν του, συνενόηθη μετὰ τοῦ διδασκάλου, ὅπως κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην μᾶς παραδῶσῃ ἐπίτηδες τὰ ἀκόλουθα· «*Ἡ γλῶσσα πολλοὺς εἰς ὀλεθρον ἤγαγεν.*» «*Γυναιξὶ κόσμος ἢ σιγὴ φέρει.*» «*Πυθαγόρας ἔλεγε δύο ταῦτα ἐκ τῶν Θεῶν τοῖς ἀνθρώποις δεδῶσθαι κάλλιστα, τότε ἡλθεύειν καὶ τὸ εὖεργετεῖν.*»

«*Χίλωρ, εἰς τῶν ἐπτά σοφῶν, προσέτατε γλώττης κρατεῖν, μὴ κακολογεῖν τοῖς πλησίον, ἀτυχοῦσι μὴ ἐπιγελαῖν.*»

«*Ζήνων πρὸς τὸ φλυαροῦν μειράκιον διὰ τοῦτο, εἶπε, δύο ὧτα ἔχομεν, στόμα δὲ ἓν, ἵνα πλείω μὲν ἀκούωμεν, ἥτορα δὲ λέγωμεν.*»

«*Σιμωνίδης ἔλεγεν ὅτι λαλήσας μὲν πολλάκις μετενόησε, σιωπήσας δὲ οὐδέποτε.*»

Ὁ δὲ διδάσκαλος δὲν περιωρίσθη εἰς τὴν ξηρὰν ἐξήγησιν τῶν τεμαχίων τούτων, καὶ εἰς τοὺς ξηροτέρους κανόνας τῆς γραμματικῆς ἀλλ' ἀφοῦ μᾶς ἐξήγησε τὰ ρητά, καὶ ἐπ' αὐτῶν μᾶς ἔκαμε τεχνολογικὰς καὶ ὀρθογραφικὰς παρατηρήσεις, ἤρχισε νὰ μᾶς ἀναπτύσῃ διὰ διαφόρων παραδειγμάτων τὴν ὀρθότητα καὶ τὴν σοφίαν τῶν ἀνωτέρω τεμαχίων.

Συγχρόνως δὲ μᾶς διηγέθη καὶ περὶ τῶν διαφόρων ἐνδόξων ἀνδρῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἀνεφέροντο εἰς τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα.

Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Αἱ ΣΥΜΒΟΛΑΙ ΤΟΥ.

Ὁ Πυθαγόρας, μᾶς εἶπεν, ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἑλληνικὴν νῆσον Σάμον περὶ τὰ 350 πρὸ Χριστοῦ. Ὁ πατὴρ του

ἦτο δακτυλιογλύπτης, καὶ ὁ Πυθαγόρας, ὡς καλὸς υἱός, ἐδιδάχθη τὴν τέχνην τοῦ πατρός του.

Ἀκολούθως ἐμαθήτευσεν ὑπὸ τὸν Φερεκύδην, φιλόσοφον γεννηθέντα εἰς τὴν νῆσον Σύρον. Περιηγήθη δὲ καὶ διάφορα μέρη, ἰδίως δὲ τὴν Αἴγυπτον, διὰ τὰ ἐκπαιδευθῆ καὶ αὐξήσῃ ἔτι μᾶλλον τὰς γνώσεις του, ἀναδειχθεὶς οὕτως εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων φιλοσόφων τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος.

Πρῶτος ὁ Πυθαγόρας ὠνομάσθη *φιλόσοφος*, ἐκ μετριοφροσύνης, θεωρήσας οἴησιν τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ *Σοφοῦ*, τὴν ὁποίαν οἱ πρὸ αὐτοῦ εἶχον. Ἀποκατασταθεὶς δὲ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Ἰταλίαν, ἥτις κατὰ τοὺς τότε χρόνους ὡς ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν ἀποικιῶν τῆς Μεγάλῃ Ἑλλάδι ὠνομάζετο, ἐπωνομάσθη ἀρχηγὸς τῆς Ἰταλικῆς σχολῆς, τὴν ὁποίαν ἐκεῖ ἐσύστησεν.

Ὁ Πυθαγόρας, λευκοφορεμένος πάντοτε, διεκρίνετο διὰ τὴν μεγίστην αὐτοῦ καθαριότητα καὶ διὰ τὴν σεμνότητα τοῦ ἤθους του. Ὅσάκις ἡσθάνετο ἑαυτὸν θυμωμένον, οὔτε ἔλεγεν, οὔτε ἔπραττε τι διαρκούντος τοῦ θυμοῦ του. Δὲν ἔπινεν εἰμὴ καθαρὸν νερόν, καὶ δὲν ἔτρωγεν εἰμὴ ἄρτον, μέλι, ὀπώρας, καὶ χόρτα, συσταίνων διὰ τοῦ παραδείγματός του τὴν ἐγκράτειαν ὡς ἀναγκαίαν εἰς τὴν υἰείαν καὶ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς. Ἐθαύμαζε τὰ ἐκ τῆς φιλίας καλὰ, λέγων ὅτι μεταξὺ φίλων τὰ πάντα κοινά. Ἀπῆτει δὲ ἀπὸ τοὺς μαθητάς του, κατὰ τὰ πρῶτα μάλιστα ἔτη τῆς μαθητείας των, σιωπὴν, διότι σιωπῶντες ἡδύναντο καὶ ν' ἀκροάζωνται περισσότερα, καὶ τὰ σκέπτονται ὠριμώτερα. Ἐσυμβούλευε προσέτι αὐτοὺς τὰ τυμνάζωσι καθ' ἡμέραν τὸ σῶμά των, διὰ τὰ γίνονται

ὄρεις καὶ ἀνδρείοι, γὰ σέβωνται τὸν Θεόν, γ' ἀγαπῶ-
σι τοὺς γονεῖς τῶν, καὶ γὰ τιμῶσι τοὺς γέροντας.

Διὰ νὰ συνειθίσῃ δὲ ὁ Πυθαγόρας τοὺς μαθητάς του
εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς, ἐσυμβούλευεν αὐτοὺς καθ'
ἑσπέραν νὰ ἐξετάζωσι κατ' ἰδίαν τὰς πράξεις καὶ τὰς ἐλ-
λείψεις τῶν, ὅπως γίνωνται τὴν ἐπιούσαν καλλίτεροι.
Τὴν χρυσὴν αὐτὴν συμβουλὴν τοῦ Πυθαγόρου ἐπιθυμῶ
ν' ἀκολουθῆτε καὶ σεῖς, μᾶς εἶπεν ὁ διδάσκαλος, καὶ θέλω
σᾶς τὴν ἐκθέσει διὰ τινῶν στίχων, ὅπως ἐντυπωθῇ ἔτι
μᾶλλον εἰς τὴν μνήμην σας. Μᾶς ὑπηγόρευσε δὲ καὶ ἐγρά-
ψαμεν τοὺς ἐξῆς στίχους.

- «Ὅποταν εἰς τὴν κλίνην σου ὑπάγῃς τὸ ἑσπέρας,
»Τὰς πράξεις σου ἐξέταξε ἐκείνης τῆς ἡμέρας·
»Ἐκπλήρωσας τὰ χρέη σου ὅλα μετ' ἀκριβείας,
»Ἡ μήπως δὲν ἐκτέλεσας κἀνὲν ἐξ ἀμελείας;
»Ἀρ παρημέλησας τυχὸν κἀνὲν ἐκ τῶν χρεῶν σου,
»Συγγνώμην καὶ διόρθωσιν ζητεῖ ἀπ' τοῦ Θεοῦ σου.»

ΖΗΝΩΝ Ο ΣΤΩΙΚΟΣ.

Ὁ Ζήνων, μᾶς εἶπεν ὁ διδάσκαλος, ἐγεννήθη εἰς τὸ
Κίττιον, πόλιν τῆς νήσου Κύπρου. Ἐρχόμενος δὲ εἰς Ἀθή-
νας, ἐναυάγησε πλησίον τοῦ Πειραιῶς, καὶ χάσας ὅλην
του τὴν περιουσίαν ἀνέβη εἰς τὴν πόλιν, ὅπου προσεκολ-
λήθη εἰς τὸν Κυνικὸν φιλόσοφον Κράτητα.

Ἄλλ' ἀκολούθως ἀποσπασθεῖς ὁ σεμνὸς Ζήνων ἀπὸ
τοὺς Κυνικοὺς φιλοσόφους, ἀποκατέστη ἀρχηγὸς νέας φι-
λοσοφικῆς σχολῆς, ἥτις ἐπωνομάσθη *Στωϊκὴ* ὡς ἐκ τῆς
Ποικίλης Στοᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ὅπου ἐδίδασκεν. Ἦτο δὲ
ἡ Ποικίλη Στοὰ λαμπρότατον κτίριον κατεστολισμένον

διὰ τῶν ὥραίων εἰκόνων τοῦ Πολυγνώτου καὶ ἄλλων ἐνδόξων ζωγράφων τῆς ἀρχαιότητος.

Τόσον δὲ εὐφραίνεται ὁ Ζήνων ἀπὸ τὴν σπουδῇ καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ὥστε πολλάκις εὐχαρίστει τοὺς ἀνέμους, οἵτινες διὰ τοῦ ναυαγίου τὸν κατέστησαν πτωχόν, καὶ οὕτως ἠνάγκασαν αὐτὸν ν' ἀφισρωθῇ εἰς τὰς ἡθικὰς μελέτας.

Ὁ Ζήνων ἀπέφευγε τὴν πολυφαγίαν, τὰ συμπόσια, τὰς σωματικὰς ἡδονὰς καὶ ἀσωτείας, τὴν πολυλογίαν καὶ τὴν οἴησιν· ἐδίδασκε δὲ τὴν ἀρετὴν, οὐχὶ μόνον διὰ τῶν λόγων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς σεμνῆς καὶ ἐναρέτου διαγωγῆς του. Τόσον ἐγκρατὴς δὲ καὶ σώφρων ἦτο, ὥστε οἱ Ἀθηναῖοι, ὁσάκις ἤθελον νὰ ὑπερεπαινώσωσι τινα διὰ τὴν σωφροσύνην του, παροιμιωδῶς ἔλεγον ὅτι εἶναι καὶ Ζήνωνος ἐγκρατέστερος.

Εὐρεθεὶς ποτε εἰς γεῦμα, εἰς τὸ ὅποιον παρευρίσκοντο πρέσβεις τοῦ βασιλέως Πτολεμαίου, δὲν ὤμίλησε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ γεύματος ἐρωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν πρέσβεων τί νὰ εἰπῶσι περὶ αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα των, ἀπεκρίθη, «ὅτι ὑπάρχει εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἄνθρωπος ἐξεύρων τὰ σιωπᾷ.

Οἱ Ἀθηναῖοι, ἂν καὶ μὴ Ἀθηναῖον, καὶ ζῶντα ἐσεβάσθησαν καὶ ἠγάπησαν τὸν Ζήωνα, καὶ μετὰ θάνατον τὸν ἐτίμησαν, διότι διὰ τῶν διδασκαλιῶν του, καὶ πολὺ πλέον διὰ τοῦ ἐναρέτου βίου του ὠφέλησεν οὐσιωδῶς τὴν νεολαίαν τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐνόςψῃ ἐζῆ, εἰς αὐτὸν παρακατέθετον τὰς κλεῖς τῆς Ἀκροπόλεως, ὅπου ἐφυλάττοντο ὅλοι οἱ θησαυροὶ τῶν Ἀθηνῶν. Μετὰ δὲ τὸν θάνατόν του τὸν ἐτίμησαν διὰ ψη-

φίσματος ὥς εὐεργέτην τῆς πόλεως μὲ χρυσοῦν στέφανον καὶ μὲ δημόσιον τάφον εἰς τὸν Κεραμεικόν, ὅπου ἐθάπτοντο οἱ ἔνδοξοι πολῖται.

ΟΙ ΕΠΤΑ ΣΟΦΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΓΝΩΜΙΚΑ ΤΩΝ.

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους. τῆς Ἑλλάδος ἑπτὰ ἄνδρες, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, διεκρίθησαν διὰ τὴν μεγίστην φρόνησίν των, διὰ τὰς γνώσεις των, καὶ ἰδίως διὰ τὰ σοφώτατα πρακτικὰ παραγγέλματα, δι' ὧν ἐπροσπάθησαν νὰ προαγάγῃσι τὴν βιωτικὴν τέχνην, καὶ ἐπομένως τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν οἱ ἑπτὰ Σοφοὶ τῆς Ἑλλάδος. Μᾶς ὑπηγόρευσε δὲ τότε καὶ ἐγράψαμεν τὰ ἀκόλουθα, τὰ ὅποια καὶ μᾶς ἐξήγησε.

1) Πιπτακὸς ὁ Μυτιληναῖος, μεγίστην τῶν εὐτυχιῶν ἐθεώρει τὴν πρὸς τοὺς φίλους καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀγαθοποιῶν· ἐσυμβούλευε δὲ τὰ ἐξῆς·

Μέτρον χρῶ.—Μὴ πλούτει κακῶς.—Ἀνταρὸν ἀργία.—Χαλεπὸν τὸ εὖ γινῶναι.—Βλαβερὸν ἀκρασία.—Βαρὺ ἀπαιδευσία.—Μὴ πᾶσι πιστενε.—Ἀργὸς μὴ ἔσθι μὴδ' ἂν πλουτῇς.—Μὴ τὴν ὄψιν καλλωπίζον, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐπιτηδεύμασιν ἔσθι καλός.

2) Κλεόβουλος, ὁ Ῥόδιος, ἐφρόνει ὅτι ἀρίστη τῶν πολιτειῶν εἶναι ἐκείνη, τῆς ὁποίας οἱ πολῖται, ὄντες φιλότιμοι, φοβοῦνται μᾶλλον τὴν κατὰκρισιν παρὰ τὴν τιμωρίαν τοῦ νόμου· ἐσυμβούλευε δὲ τὰ ἐξῆς·

Πᾶρ μέτρον ἄριστον.—Γορεῖς δεῖ αἰδεῖσθαι.—Τέκνα παιδεύειν.—Εὖ τὸ σῶμα ἔχειν καὶ τὴν ψυχὴν.—Γλώσσαν εὐφημοῦ.—Γλώττης κρατεῖν.—Εὐδόθειαν φυλάσσειν.—Βία μὴδὲν πράττειν.—Ἐχθρὰς διαλύειν.

(ΓΕΡΟΣΤ. ΜΕΡΟΣ Β').

—'Αρετῆς οὐκ εἶον ἀδικίαν μισεῖν.—Τὸν τοῦ δήμου ἐχθρὸν πολέμιον νομίζουσιν.—Μὴ ἐπιγελάῃ τῷ σκώπτῳ τι.—Εὐποροῦντα μὴ υπερήφανον εἶναι, ἀποροῦντα μὴ ταπεινοῦσθαι.

3) Θαλῆς, ὁ Μιλήσιος, ἐσυμβούλευε τὰ μὴ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι ἠθέλομεν κατακρίνει τοὺς ἄλλους πράττοντας· ἔλεγε δὲ καὶ τὰ ἐξῆς·

Κτεῖσαι αἰδία.—Κακοπραγοῦντα μὴ ὀνειδίζει.—Παρακαταθήκας ἀπόδος.—'Ασαφὲς τὸ μέλλον.—'Απληστον τὸ κέρδος.—Φίλει τὴν παιδείαν, τὴν σωφροσύνην, τὴν φρόνησιν, τὴν ἀλήθειαν, τὴν ἐπιμέλειαν, τὴν οἰκονομίαν, τὴν τέχνην, τὴν εὐσέβειαν.

4) Σόλων, ὁ Ἀθηναῖος, ἐσυμβούλευε τὰ ἐξῆς·

Μηδὲν ἄγαν.—Μὴ ψεύδου, ἀλλ' ἀλήθευε.—Τὰ σπουδαῖα μελέτα.—Μὴ κακοῖς ὀμιλεῖ.—Νοῦν ἡγεμόνα ποιοῦ.—Πρῶτος ἴσθι.—'Ηδονὴν φεῦγε, ἥτις λύπην εἰσφέρει.—'Αρχεσθαι μαθὼν ἀρχεῖν ἐπιστήσῃ.—Συμβούλευε μὴ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα.

5) Βίας, ὁ Πριηνεὺς, ἐθεώρει δυστυχῇ ἐκείνον μόνον, ὅστις δὲν δύναται νὰ ὑποφέρῃ γενναίως τὴν δυστυχίαν· τοῦ ἐσυμβούλευε δὲ τὰ ἐξῆς·

Νόει τὸ πραττόμενον.—Βραδέως ἐργάζεται, ὃ δ' ἂν ἄρξῃ διαβεβαίου.—Μίσει τὸ ταχὺ λαλεῖν.—'Ανάξιον ἄνδρα μὴ ἐπαίνει διὰ πλοῦτον.—'Εξείς πόνῳ ἐργάζεται, πλούτῳ φιλλίαν, σιγῇ κόσμον.

6) Περιανδρὸς, ὁ Κορίνθιος, ἐβεβαίονεν ὅτι διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς ἐργασίας τὰ πάντα κατορθοῦνται· ἐσυμβούλευε δὲ τὰ ἐξῆς·

Μελέτα τὸ πάς — Αἱ μὲν ἡδοναὶ θνηταί, αἱ δ' ἀρε-

ταὶ ἀθάνατοι.—Ἐπισφαλὲς προπέτεια.—Κέρδος αἰσ-
χρόν γνῶσεως κατηγορία.—Εὐτυχῶν μὲν μέτριος ἴσθι,
ἀτυχῶν δὲ φρόνιμος.—Παρασκευάζε σεαυτὸν ἄξιον
τῶν γοητῶν.—Δόγων ἀπορρήτων ἐκφορὰν μὴ ποιῶν.
—Κώλυε τοὺς μέλλοντας ἀμαρτάνειν.—Ζῶν μὲν ἐ-
παιροῦ, ἀποθανόντων δὲ μακαρίζων.—Φίλοις εὐτυχούσι
καὶ ἀτυχούσιν ὁ αὐτὸς ἴσθι.

7) Χίλων, ὁ Λακεδαιμόνιος, ἐσυμβούλευε τὰ ἐξῆς
Γρῶθι σεαυτὸν.—Μὴ κακολόγει τοὺς πλησίον.—
Προσβύτερον σέβου.—Τῷ δυστυχούντι μὴ ἐπιγίλα.—
Θυμὸν κράτει.—Μὴ ἐπιθύμει ἀδύνατα.—Νόμοις πει-
θου.—Ἄδικούμερος διαλλάσσου.—Ἡ γλῶσσά σου μὴ
προτρεχέτω τοῦ τοῦ.—Ζημίαν αἰροῦ μάλλον ἢ κέρδος
αἰσχρόν, τὸ μὲν γάρ ἅπαξ σὲ λυπήσει, τὸ δὲ ἀεὶ.—
Ἐπὶ τὰ δεῖπνα τῶν φίλων βραδέως πορεύου, ἐπὶ δὲ
τὰς ἀτυχίας ταχέως.

Ἀφού ὁ διδάσκαλος μᾶς ὑπηγόρευσε καὶ ἐγράψαμεν
τὰ ἀνωτέρω, μᾶς ἔδωκε πρὸς ἀντιγραφὴν καὶ τὰ ἐξῆς
σύντομα, ἀλλ' ὠραία γνωμικά, τὰ ὅποια, ὡς εἶπεν, εἰς
τοὺς ἑπτὰ Σοφοὺς ἐπίσης ἀποδίδονται.

Θεὸς σέβου.—Θνήσκε ὑπὲρ πατρίδος.—Ἀκούσας
ροῖ.—Ἀρχε σεαυτοῦ.—Φίλοις βοήθει.—Πρόνοιαν
τίμα.—Σοφίαν ζήλου.—Ψέγε μηδένα.—Ἐπαίρει ἀ-
ρετήν.—Πράττε δίκαια.—Κακίας ἀπέχου.—Ἰδια φθ-
λάσσε.—Ἀλλοτριῶν ἀπέχου.—Εὐφημος ἴσθι.—Χρό-
νου φείδου.—Οἶρα τὸ μέλλον.—Ἐχωρ χαρίζου.—Δό-
λον φοβοῦ.—Γρονε πρᾶττε.—Σοφοῖς χρῶ.—Εὐεργε-
σίας τίμα.—Φθόρει μηδενί.—Διαβολὴν μισε.—Δι-
καίως κτῶ.—Ἀγαθὸς τίμα.—Αἰτιχύνῃν σέβου.—Χά-

ρω ἐκτίλει. — Τύχην στέργε. — Ἐρι μίσει. — Κρῖνε δίκαια. — Χρῶ χρήμασι. — Λέγε εἰδώς. — Ὅμιλει πρῶτος. — Φιλοφρόνει πᾶσιν. — Πέρας ἐπιτίλει μὴ ἀποδειλιῶν. — Εὐπροσήγορος γένου. — Πρῶττε ἀμετανοήτως. — Ἀμαρτάνων μετανοεῖ. — Φίλλαρ φύλασσε. — Εὐγνώμων γένου. — Ὀμόροισι δῖωκε. — Ἀρρήτορ μὴ λέγε. — Ἐπὶ βώμῃ μὴ καυχῶ. — Πλούτει δικαίως. — Μαρθάρω μὴ κάμνε. — Κινδύνευσε φρονίμως. — Νεωτέρους δίδασκε. — Πλούτῳ ἀπίσται. — Σεαυτὸν αἰδοῦ. — Ἀνυχοῦντι συνάχθου. — Τύχῃ μὴ πίστευσ. — Παῖς ὦρ, κόσμιος ἴσθι ἡδῶρ, ἐγκρατής.

Η ΕΥΤΥΧΗΣ ΗΜΕΡΑ.

Ὁλόκληρον τὸ μάθημα τῆς ἡμέρας ἐκείνης εἰς ἄκρον μᾶς εὐχαρίστησε· διότι οὔτε ξηρόν, οὔτε ψυχρόν καὶ ἄψυχον, ἀλλὰ καὶ ζωηρόν καὶ ποικίλον καὶ διδακτικώτατον ἦτο. Ἐκτοτε δὲ καὶ ἐγὼ καὶ οἱ συμμαθηταί μου ἡγαπήσαμεν ἔτι μᾶλλον καὶ τὸν διδάσκαλον καὶ τὴν σπουδὴν τῶν Ἑλληνικῶν.

Ἀνυπομόνως δὲ ἐπεριμένομεν νὰ φθάσῃ ἡ ἐσπέρα, διὰ νὰ ὑπάγωμεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Γεροστάθου, ὄντες βέβαιοι ὅτι πολὺ ἤθελε χαρῇ ὁ ἀγαθὸς γέρον, ἂν ἐμάνθανε τὴν εὐχαρίστησιν, τὴν ὁποίαν τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα μᾶς εἶχε προξενήσει· προσέτι δὲ ἤμεθα καὶ περιεργοὶ νὰ πληροφορηθῶμεν τί ἔπραξε περὶ τοῦ βωβοῦ, τὸν ὅποιον εἰχομεν ἀπαντήσῃ εἰς τὸν πρωῒνὸν περίπατον.

Φιλοφρονέστατα μᾶς ὑπεδέχθη καὶ κατὰ τὴν ἐσπέραν ἐκείνην ὁ ἀγαθὸς Γεροστάθης· καθὼς δὲ συνείθεζε πάντοτε, ἤρχισε νὰ μᾶς ἐρωτᾷ καὶ περὶ τῶν μαθημάτων, καὶ περὶ τῶν γυμναστικῶν μας ἀγώνων.

Ἀνέκφραστος δὲ ἦτο ἡ χαρὰ τοῦ γέροντος, ὅτε μᾶς ἤκουσε διηγουμένους μετ' ἐνθουσιασμοῦ καὶ ζωηρότητος τὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ μας μαθήματος.

Μᾶς ἐβεβαίωσε δὲ ὅτι ὅσω προχωροῦμεν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς, τόσω περισσοτέρας καλλονὰς θέλομεν ἀνακαλύπτει, καὶ τόσω περισσοτέρας εὐχαριστήσεις θέλομεν ἀπολαμβάνει, διότι ὁ διδάσκαλος ἔχει σκοπὸν διὰ τῶν παραδόσεών του νὰ ἐξελληνίσῃ οὐχὶ μόνον τὴν γλῶσσαν καὶ τὰ αὐτῶν μας, ἀλλὰ καὶ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν μας.

Ἀκολουθῶς ἠρωτήσαμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Γεροστάθην τί ἀπέγινεν ὁ κωφάλαλος; Εὐχαρίστως δὲ ἐμάθομεν ὅτι τὸν ἐσύστησεν εἰς τινὰ ἄρτοποιόν, ὅπως ζυμόνων καὶ κοσκινίζων ἀπολαμβάνῃ τροφήν, κατοικίαν, καὶ μικρὸν τινα μισθόν. Μᾶς εἶπε δὲ ὅτι ζωηρὰ χαρὰ ἐζωγραφίσθη εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ δυστυχοῦς βωβοῦ, ὅτε τὸν εἰσήγαγεν εἰς τὸ ἄρτοποιεῖον, καὶ διὰ χειρονομιῶν τῷ ἐξήγησεν ὅτι ἐκεῖ ἐργαζόμενος ἤθελε ζῆ ἡσύχως καὶ ἀνέτως.

— Ἀλλὰ βεβαιώθητε, ἐπρόσθεσεν ὁ Γεροστάθης, ὅτι ἀσυγκρίτως μεγαλτέραν ἡδονὴν καὶ ἀγαλλίασιν ἡσθάνθη ἐγὼ σήμερον, ἐπιτυχὼν νὰ ἐλευθερώσω ἓνα δυστυχῆ ἀπὸ τὰ δεινὰ καὶ ἀπὸ τοὺς κινδύνους τῆς πτωχείας, τῆς ἀργίας, καὶ τῆς ζητείας. Τοιαύτας ἡδονὰς εὐχομαι ν' ἀγαπήσητε καὶ νὰ αἰσθανθῆτε καὶ ὑμεῖς, καλοὶ μου φίλοι, διότι αὗται εἶναι αἱ ἀληθεῖς ἡδοναί, αἵτινες, ἀθῶαι, εὐγενεῖς, διαρκεῖς, καὶ πάντοτε γλυκύταται, ζωογονοὺν τὸν βίον, ὥραϊαν δὲ καὶ σκόπιμον καθιστῶσι τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ὑπαρξίν μας· ἐνῷ αἱ ἡδοναὶ τοῦ σώματος, οὐσαι στιγμιαῖαι, κτηνώδεις, ἐπικίνδυνοι, καὶ πολλάκις θανα-

τηφόροι, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ αἰσχυραί, καὶ διὰ τοῦτο φίλοι τοῦ σκότους.

Εὐτυχὴς τῷ ὄντι ἦτο ἡ σημερινή μου ἡμέρα! θέλει δὲ εἶσθαι ἐκ τῶν εὐτυχεστέρων τοῦ βίου μου, ἂν κατ' αὐτὴν συνετέλεσα εἰς τὸ νὰ προφυλάξω καὶ ὑμᾶς, τοὺς μικροὺς μου φίλους, ἀπὸ τὰ διάφορα τῆς γλώσσης ἐλαττώματα, τῶν ὁποίων τὴν ἀσχημίαν καὶ τοὺς κινδύνους μᾶς ὑπενθύμισεν ἡ μετὰ τοῦ βωβοῦ συνάντησις.

Ὅτε δὲ ἐτελείωσεν ἡ ἑσπερινή μας συναναστροφή, ὁ ἀγαθὸς γέρον μᾶς ἀπεχαιρέτισε διὰ τοῦ ἀκολούθου δι-
στίχου.

Ἡ γλῶσσα εἶναι δίκοπον καὶ τρομερὸν μαχαίρι!

Ἄν δὲν προσέχωμεν αὐτήν, πολλὰς πληγὰς μᾶς φέρει.

ΤΗΛΟΣ ΤΟΥ Β'. ΜΕΡΟΥΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ.

	Σελ.
Ἡ ἀγκυρα τῆς εὐτυχίας	3
Ὁ Γερμανὸς μυθιοστοριογράφος	4
Αἱ ἐξομολογήσεις τοῦ Σίμωνος	6
Γνώθι σαυτόν.	7
Μετρίτης εἰς τὰς ἐπιθυμίας	40
Ἀπερισκεψία.	41
Οἰκονομία καιροῦ.	42
Τάξις.	43
Παρηγορία τοῦ πτωχοῦ.	44
Γενναϊότης καὶ ἐπιμονή.	—
ὑπομονή καὶ ἐλπίς.	46
Τὰ δουρικὰ ἐλαττώματα.	47
Ὁ μέγιστος τῶν ῥητόρων.	48
Τὸ δνικὸν ἐλάττωμα.	21
Τὰ εὐχάριστα δάκρυα	23
Ὁ Γεώργιος κλαίων.	—
Ὁ Ἡρόδοτος καὶ ὁ νέος Θουκυδίδης.	26
Ὁ Θουκυδίδης καὶ ὁ Πελοποννησιακὸς πόλεμος.	28
Αἱ ψευδοφιλοτιμίαι	32
Ἡ φιλοπρωτία.	36
Ἡ φιλοτιμία τοῦ Θεμιστοκλέους.	38
Ὁ Ἡρόστρατος καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος.	42
Ἡ μάχη τῶν Πλαταιῶν καὶ ὁ Πausanias.	43
Ἡ ἔρασις τῆς ψυχῆς	47
Αἱ εἰκονογραφίαι.	48
Κλεάνθης, ὁ ἐπονομασθεὶς Φρεάντης.	55
Κωνσταντῖνος, ὁ ἐπονομασθεὶς Κλεάνθης.	57
Δύναμις τῶν γραμμάτων.	58
Ὁ ῥυγανὸν καλῶν καὶ αἰτίων κακῶν.	61
Ὁ βαθύπλουτος Ἀργύρης.	62

	Σελ.
Ὁ πολυτελής Δάμπρος	66
Ἀκμή καὶ παρακμή τῆς Ἑλλάδος	78
Ἡ ἀφιλοχρηματία τοῦ Ἀριστείδου	83
Ὁ Ἀλῆ-πασῆς, οἱ Σουλιῶται, καὶ ὁ Ζέρβας	89
Ὁ πτωχὸς Ἐπαμεινώνδας	91
Ὁ πλούσιος Πελοπίδας	94
Οἱ κατὰ Σωκράτην ἀληθεῖς θησαυροί	97
Ὁ Μίδας καὶ τὰ αὐτὰ του	100
Ὁ ὑπηρέτης τοῦ ἀδαμαντοπώλου	103
Ὁ κτηματίας καὶ ὁ ἐνοικιαστὴς του	105
Ἡ ἀνθόπωλις	107
Ὁ ἀφιλοχρηματος Φωκίων	109
Ἴππος ἀχαλίνωτος	115
Ὁ τυφλὸς πλούτος	—
Α σθένεια τοῦ ἐγκεφάλου	119
Τὸ ἀρχοντόπουλον τῆς Ἄρτας	120
Ὁ μικρὸς Κώστας	122
Ἡ ἀσθένεια τοῦ Θεοδώρου	125
Ἡ ἐσπερινὴ ἐπίσκεψις	127
Ὁ Κροῖστος καὶ ὁ Σόλων	132
Αἱ ἀρχαῖαι μητροπόλεις	135
Ὁ χρυσοῦς τρίπους καὶ οἱ ἐπτὰ Σοφοί	138
Ὁ Σωκράτης καὶ ἡ Πυθία	139
Ὁ Μακεδὼν Φίλιππος καὶ ὁ ὑπηρέτης του	143
Τ ὰ προτερήματα τοῦ βωβοῦ	146
Ποῖον τὸ εὐαρεστότερον αἴσθημα	149
Ἡ τιμωρία τοῦ ψευδολόγου Ἀντωνίου	151
Ἡ φιλαλήθεια ἀνταμειβομένη	154
Ὁ ξένος περιηγητής	157
Ὁ Ἐπίκτητος, ὁ Ἀναξίμανδρος, καὶ ὁ Πλάτων	159
Ὁ Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ῥήτορες	160
Ὁ Δημήτριος καὶ ἡ Κοραλία	162
Ὁ Κύρ Ἀλέξης	169
Τὸ Ἑλληνικὸν μάθημα	172
Ὁ Πυθαγόρας καὶ αἱ συμβουλαὶ του	173
Ζήνων ὁ Στωϊκός	175
Οἱ ἐπτὰ Σοφοί καὶ τὰ γνωμικὰ των	177
Ἡ εὐτυχὴς ἡμέρα	180